

Schriftverklaringen

24 delen

**In hedendaagse grammatica herzien
En in volgorde van de Bijbelboeken geplaatst,
In 14 aparte documenten.**

ZESDE DOCUMENT

SPREUKEN - ZACHARIA

**door
Dr. H. F. KOHLBRÜGGE**

In leven predikant bij de Nederlands-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld

Eerdere uitgave: De Protestantse Periodieke Pers
Berkeel, Z. H.
1965

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2011**

Index op volgorde van de Bijbel

1. Preek over Spreuken 4: 11, 13 en 23
Ik onderwijs u in de weg der wijsheid, Ik doe u treden in de rechte sporen. Enz.
2. Preek over Spreuken 15: 3
De ogen des Heeren zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden.
3. Preek over Spreuken 20: 12
Een horend oor en een ziend oog heeft de Heere gemaakt, ja, die beide.
Spreuken 20 : 12.
4. De ware liefde.
Zet mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm; want de liefde is sterk als de dood; de ijver is hard als het graf; Hooglied 8: 6, 7.
5. Preek over Jesaja 9: 5
Men noemt Zijn Naam Raad. Jesaja 9: 5
6. Preek over Jesaja 11: 1-4a
Want er zal een rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isai, en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen; en op Hem zal de Geest des Heeren rusten; Jesaja 11: 1-4a.
7. Preek over Jesaja 1-4.
Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Juda; Wij hebben een sterke stad, God stelt heil tot muren en voorschansen. Enz. Jesaja 26:1-4.
8. Preek over Jesaja 30: 18b
Want de Heere is een God des gericht, welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten. Jesaja 30: 18b
9. Preek over Jesaja 40: 26-31
Heft uw ogen op omhoog en ziet, Wie deze dingen geschapen heeft, Die in getal hun heir voortbrengt, Die ze alle bij name roept, Enz. Jesaja 40: 26-31
10. Preek over Jesaja 43: 1
Maar nu, also zegt de Heere, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël, vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen; gij zijt Mijne. Jesaja 43: 1
11. Preek over Jesaja 43:25
Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet. Jesaja 43:25
12. Preek over Jesaja 45: 22
Wend u naar mij toe; wordt behouden alle u einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer. Jesaja 45: 22
13. Preek over Jesaja 64:4

Ja, van ouds heeft men het niet gehoord, noch met oren vernomen, en geen oog heeft het gezien, behalve Gij, o God, wat Hij doen zal, dien, welke op Hem wacht.

14. Preek over Jesaja 65: 5

Gij ontmoet de vrolijke en die gerechtigheid doet, aan degenen die Uwer gedenken op Uw wegen; zie, Gij waart verbolgen, Enz. Jesaja 65: 5

15. Preek over Jeremia 10: 10a

Maar de Heere God is de Waarheid; Hij is de levende God, en een eeuwig Koning. Jeremia 10: 10a:

16. Preek over Jeremia 31: 15 en 16

Zo zegt de Heere: Er is een stem gehoord in Rama, een klacht, een zeer bitter geweest. Rachel weent over haar kinderen; zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat zij niet zijn. Jeremia 31: 15, 16

17. Preek over Klaagliederen van Jeremia 5: 21a:

Heere, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn. Klaagl. Jeremia 5: 21a

18. Preek over Ezechiël 16: 62 en 63

Want Ik zal Mijn verbond met u oprichten, en gij zult weten, dat Ik de Heere ben; opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent wegens uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen u gedaan hebt, spreekt de Heere, Heere. Ezechiël 16 : 62, 63

19. Preek op nieuwjaar 1872

... dat Ik haar het koren en de most en de olie gegeven heb. Hoséa 2: 7a

20. Preek over Hoséa 2:18

"Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid." Hoséa 2:18.

Hoséa hoofdstuk 2: 18 en 19:

21. Preek over Hoséa 2:18, 19

En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja, Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, enz. Hoséa 2:18, 19

22. Preek over Hoséa 13:9

Het heeft u bedorven, o Israël, want in Mij is uw hulp. Hoséa 13: 9

23. Preek over Hoséa 14: 2

... Bekeer u, o Israël, tot de Heere, uw God, toe. Hoséa 14: 2

24. Preek over Micha 7: 8

Wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zo zal de Heere mij een Licht zijn. Mi. 7:8

25. Voorwoord voor een biddagpreek in het oorlogsjaar 1859

26. Preek over Zacharia 9: 1-8

De last van het woord des Heeren over het land Chadrach en Damaskus, deszelfs rust; want de Heere heeft een oog over de mens, Enz. Zacharia 9: 1-8

1. Preek over Spreuken 4: 11, 13 en 23

Laat ons met elkaar opslaan en aandachtig lezen uit de Spreuken van Salomo het vierde hoofdstuk; de tekstwoorden, die wij uit het vierde hoofdstuk der Spreuken meer bijzonder beschouwen zijn die, welke wij lezen in: 11, 13 en 23:

Ik onderwijs u in de weg der wijsheid, Ik doe u treden in de rechte sporen. In uw gaan zal uw tred niet benauwd worden; en indien gij loopt, zult u niet struikelen. Grijp de tucht aan, laat niet af; bewaar ze, want zij is uw leven. Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens.

Geliefden.

De rechte wijsheid bestaat daarin, dat wij erkennen, welk een God wij hebben en wat voor mensen wij zijn. In het christendom bestaat een verschrikkelijke dwaalweg, een weg, waarin men de Heere Jezus, zoals men Hem noemt, maar niet Die Jezus, Die de apostelen gepredikt hebben, zich als zijn ideaal voorstelt, of eerder, zich daarvan het verstand en zekere bewegingen des harten laat vervullen, en daardoor de levende God vergeet. Het brengt mij vaak tot verwondering, hoe er zoveel christenen kunnen bestaan, die de Naam Jezus kennen en op de lippen voeren en die het aan alle waarachtige vreze Gods in het leven en in de wandel ontbreekt. Zeker is het, dat juist degenen, die boven anderen leraars willen zijn, nodig zouden hebben, dat zij weer opnieuw begonnen met de eerste letters te spellen. "Wie tot God komt, moet geloven geloven dat Hij is en dat Hij een Beloner is van diegenen, die in Hem geloven, die Hem zoeken."

God kunnen wij eigenlijk niet beschrijven, Wie en hoe Hij is. Maar dat kunnen wij van Hem weten, wat Hij voor ons is en dat Hij te vrezen is. Hij is het, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft. Hij is het, Die ook ons gemaakt heeft en naardien Hij ons gemaakt heeft, zijn wij aan Hem gebonden, Hem te eren, Hem te vrezen, Hem te gehoorzamen, Hem lief te hebben van ganser harte, met alle krachten. In Hem leven wij, in Hem bewegen wij ons en zijn wij. Wij zijn elk ogenblik met ons leven, met ons verstand, met onze gezondheid, met ons doorkomen door deze wereld volkomen afhankelijk van Hem. Wil Hij, zo breekt Hij de staf des broods; wil Hij, zo maakt Hij u ziek; wil Hij, dan spreekt Hij: *keer weder, o mens tot het stof, waaruit u genomen bent.*

Omdat deze God ons gemaakt heeft, omdat Hij onze Soeverein en Koning is, heeft Hij volle aanspraak aan ons, dat wij Hem eren, dat wij Hem vrezen, Hem gehoorzamen, Hem liefhebben. Hij heeft alle recht, van ons te verlangen, dat wij blijven in Zijn woord, in Zijn wegen, dat wij het goddeloze pad verafschuwen en alle goddeloosheid verdoemen. Wij moeten echter niet menen, dat wij de Heere daarmee iets doen uit gunst en liefde, wanneer wij in de vreze Gods wandelen. Daarvan heeft de Algenoegzame geen winst. Hij is te groot dan dat een mens Hem eer zou kunnen brengen; dat kan geen engel. Zijne Majesteit gaat over alle hemelen. Als u vroom bent, dan bent u vroom voor uzelf, dat het u wel zal gaan. Bent u goddeloos, verwacht dan de straf, blijf in Gods weg en geboden, dan hebt u er zelf voordeel van. Verlaat u Zijn weg, dan zal u ook de vrucht van dat verlaten toekomen.

En deze God, Wiens Majesteit over alles gaat, is een Fontein, een Fontein van alle goed, alle heil, alle leven. Wat heeft Hij er van, dat Hij u, o mens, gemaakt heeft? Wat

heeft Hij ervan, dat Hij u het leven gegeven, het leven gelaten heeft? Dat Hij u de gezondheid gegeven, de gezondheid gelaten heeft? Dat Hij u gegeven heeft, wat uw wens was? Hij kent ons wel. Geschapen heeft Hij ons in Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis, opdat wij Hem, onze Schepper en Weldoener, zoals de Catechismus zegt, *recht erkennen en van harte liefhebben*. Geschapen heeft Hij ons, opdat wij in eeuwige zaligheid met Hem zouden leven; geschapen heeft Hij ons tot Zijn lof en prijs, opdat wij eeuwig, eeuwig voor Zijn aangezicht vreugde zouden hebben in overvloed en een liefelijk bestaan aan Zijn rechterhand. Maar dat alles verhoogt Hem niet; dat maakt de grote God niet groter, dat maakt deze Oceaan van alle goed niet voller.

En deze God wordt Hij gevreesd? Wordt Hij erkend? Wordt Hij van harte liefgehad? Wordt het doel erkend, met dank erkend, waartoe Hij ons heeft geschapen: *dat wij in eeuwige zaligheid met Hem leven om Hem te loven en te prijzen*? O, God is ons zo nabij met Zijn goedertierenheid, met Zijn geduld, met Zijn wonderbare lankmoedigheid. Hij is zo achter ons heen, week aan week, met weldaden, met redding, met allerlei uitkomst, zondag aan zondag met Zijn dierbaar woord. O mens, kunt u nu goed uit uw ogen zien? Zie de zon in het aangezicht of zij u niet weldra verblinden zal? Zie toch deze God eens aan, voor alles, terwijl u zichzelf betracht, welk een wonderbaarlijk maaksel Zijner macht en wijsheid u bent.

Zie nu deze God eens aan, terwijl u zichzelf betracht, hoe God u in de wereld heeft doen komen. Hoe God u, toen u een kind was, achteraan is geweest. Hoe Hij u ouders heeft gegeven, die u Zijn woord voorhielden. Hoe Hij u de goede leer heeft gegeven in de catechisatie. Hoe Hij u werk heeft gegeven, de gezondheid heeft gelaten en toen u ziek en de dood nabij was, u weer oprichtte. Hoe Hij tegen de koude uw dak bedekt heeft met sneeuw, hoe Hij de zon laat opgaan elke morgen. Hoe God komt, achter u is en Zich als het ware de voeten kapot loopt, om u te bezweren, dat u toch Zijn wijsheid hoog zou achten, om u te bezweren, dat u niet te schande zou worden, maar dat Hij u tot ere wil brengen, wanneer u Zijn wijsheid aanneemt. Hoe God u voortdurend achterna is en u toeroept: *ach kind, neem toch aan, neem toch wijsheid en verstand aan en werp al het dwaze goed weg*.

Zult u nu erkennen: *God is groot*? En deze God heeft gezegd: "Ik heb u wel gekend, Ik wist, dat u een overtreder zou zijn van uw jeugd aan. Wat Ik doe, dat doe Ik om Mijns Naams wil." Dat is het begin der wijsheid, God te erkennen in dat, wat Hij voor ons is. Deze God, Die zo lankmoedig is, dezelfde God, Die u zo achterna is met Zijn goedertierenheid is Hij u ook niet achterna met Zijn ernst? is Hij u ook niet achterna met dat Hij u bedreigt met Zijn straf? Is Hij u ook niet achterna, dat Hij spreekt: "vervloekt zij een ieder, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen?" Bestaat er toch een geweten, dat de mens straft en overtuigt? Of men nu ook als het ware met een brandijzer het geweten gevoelloos wilde maken, men kan het toch niet aldoor op de mond slaan, dat het voor altijd zwijgt.

Deze God zegt u, wat uw geweten ook zegt: 'Ik wil uw zonde en ongehoorzaamheid straffen. Ja, barmhartig ben Ik weliswaar, maar Ik zou onbarmhartig zijn, wanneer Ik niet zo rechtvaardig was, dat Ik de zonde, welke u tegen de allerhoogste Majesteit hebt gedaan, strafte met eeuwige straf naar lichaam en ziel, tenzij dat u zich bekeert.'

Het is het begin der wijsheid, het goed te verstaan en ter harte te nemen, dat deze Hoogste God, deze Hoge Majesteit, niet liegt en niet veranderlijk is. Dat men deze Majesteit met alle huichelarij niet bedriegen kan, dat men Haar ook niet kan omkopen, dat men haar met alle geschenken en werken van eigen vroomheid niet tot stilte kan brengen. Maar wat uit Gods woord is uitgegaan, dat komt, zowel het loon als de straf;

en wanneer ook de straf een tijd, een lange tijd uitblijft, dan komt ze op het einde slechts des te spoediger, slechts des te verschrikkelijker. Waar een erkenning als deze voor God niet is, moest toch niemand van de Heere Jezus spreken, want daar is deze Naam een blinde waan en een leugen. Want Jezus is Zulk een, Die Koning is over het huis Jakobs, dat is: over hen, die worstelen met God. En nu is dat het begin der wijsheid, dat de mens erkenne, wat hij is, dat hij "mens" is, dat hij geneigd is tot alle kwaad, zoals ons dat de catechismus leert: *dat wij volkomen onbekwaam zijn tot enig goed, tenzij dan dat wij door de Geest Gods wedergeboren zijn*. Daar komt men nu, weliswaar, gemakkelijk overheen. Wanneer men nu zo enige kennis van de waarheid samengeraapt heeft, houdt men zich weldra voor wedergeboren en bekeerd.

Wanneer men het minste gevoel van zonde ontvangen heeft, heeft men dus zelf een troost gezocht en gevonden, gaat naar de kerk en tot het heilig Avondmaal, dan houdt men dit voor tekenen van bekering. Wanneer men echter zijn eigen wil niet kan doorzetten en zijn lust niet kan hebben, verlaat men kerk en gemeente, gaat zijn eigen weg, verlaat het goede woord, en houdt zich toch voor bekeerd. Een mens moest toch eens dit diep en dieper in het hart bewaren: Is de mens wedergeboren en bekeerd, dan hangt bij hem alles alleen af van vrije genade en ontferming; maar dezelfde mens ervaart het nu tot zijn smart des te verschrikkelijker, hoe hij uit zichzelf tot allerlei kwaad geneigd en tot alle goed onbekwaam is.

Het begin der wijsheid is dus: van zichzelf te erkennen, dat men goed begrijpt en verstaat: *laat mij de genade een ogenblik los, dan ben ik de buit van de duivel*. Dat een mens dus niet vertrouwde op zijn weg, op zijn hart, op zijn goede mening, op zijn geschiktheid, op alles, wat hij is, heeft en doet, maar in waarheid het in het geheugen heeft en in het geheugen houdt, wat hij is. Dat verontschuldigt ons niet, dat wij al in Adam door verleiding van de duivel en moedwillige ongehoorzaamheid zodanig verdorven zijn geworden, maar juist hierin bestaat onze schuld. God heeft ons zodanig geschapen, dat wij dat konden doen, wat God in Zijn wet van ons eist; zo is het dan bij ons moedwillige ongehoorzaamheid. Wanneer wij ons echter ongeschikt daartoe gemaakt hebben, geldt dat niet voor God, maar er rust juist daarom een eeuwige schuld op ons.

En nu, o, mens, hoe dikwijls wordt het vernomen: "Wijk van mij, aan de kennis Uwer wegen heb ik geen behagen. Blijf thuis met woord en gebod; blijf thuis met alles wat u mij leren wilt van mijn plicht; ik wil doen, wat de duivel wil en mij ingeeft; ik wil doen, wat de wereld van mij verlangt." En het arme hart treedt het gebod der Hoogste Majesteit met voeten en slaat de Heere God in het Heilig aangezicht. Vanwaar al het duivels gedrag? Vanwaar alle verkeerdheid? Wilt u zich soms daarmee verontschuldigen, dat u nu eenmaal zo bent? Nu dan, vooruit ermee, totdat u voor uw Rechter zult zijn gekomen. Komt niet al de verkeerdheid en al het duivels gedrag daar vandaan, waar geen vreze Gods in het hart is?

Er zij dus bij ons deze erkenning: 'Ach, geen vreze Gods is er bij mij, en toch is God tegen mij zo goed. Dan zal de vreze Gods wel komen. Ach, daar heb ik mij er weer en weer op betrappt, dat er geen vreze Gods in mij is, en God is zo trouw om mij heen en heeft mijzelf verhinderd te zondigen, anders had ik het toch gedaan. Ach, geen vreze Gods is in mij, ik heb mij door eigen schuld in de diepste nood gestort; heb mij in deze strik der goddeloosheid geworpen, mijn voet is zo vast daarin verstrikt en toch laat God mij nog niet sterven. Hij geeft mij nog een schreeuw, strekt Zijn hand uit over de diepte en redt mij.'

Eerst de geboden! Nog eens: eerst de geboden! "God sprak al deze woorden". Bent u daaronder verbrijzeld, dat u uw huichelarij, uw waan van eigengerechtigheid en eigenheiligheid, uw lastering van de naaste, bij uzelf veroordeelt, en komt als een, die schuldig is aan al deze geboden Gods, dan willen wij van de Heere Jezus spreken en van dat, wat in Hem is. Maar de Heere Jezus wil men hebben. Echter Gods geboden niet en daar maakt men zich dan in het zogenaamde christendom, waar men van God niets weet, allerlei geboden, vervult deze voor een groot gedeelte, maar naar Gods gebod wordt niet gevraagd. Eerst moet echter Gods gebod in het hart binnen, in het hart der kinderen en in het hart der volwassenen, opdat men begint met ontzag te hebben voor en te vrezen de allerhoogste Majesteit. Dan, dan schrikt men in zichzelf, hoe dikwijls men zich bevindt op de weg der dwaasheid; daar schrikt men in zichzelf, hoe dikwijls de weg der wijsheid verlaten is en men weer de weg der dwaasheid heeft betreden. Waar dan echter de mens zo verdorven neerligt, en zo blind is geworden, dat hij geen uitweg meer weet, komt God in Zijn barmhartigheid en genade met Zijn lieve Zoon Christus en spreekt: *'Ik onderwijs u in de weg der wijsheid; Ik doe u treden in de rechte sporen.'*

Er bestaan dus twee wegen: een weg der dwaasheid en een weg der wijsheid. Er zijn twee sporen: het verkeerde spoor en het rechte spoor.

De weg der wijsheid betreedt u uit uzelf nooit en nimmermeer; deze weg schuwt u en houdt hem voor dwaasheid. Al had u ook Salomo's wijsheid, dan zoge u toch deze weg voor dwaasheid houden. Hebt u echter u zelf erkend en de Majesteit Gods, dan zult u voor Hem in het stof buigen en spreken: *Ach God, ik ben blind, leid U mij, dat ik op de weg der wijsheid gerake en behouden blijve.* Wat is de weg der wijsheid? Ik kan de wijsheid dikwijls niet erkennen. Wat is het rechte spoor? Ik zie het rechte daarvan dikwijls niet in. Dat ik toch mocht thuisblijven met mijn weten van goed en kwaad en dat ik toch geleid werd aan de hand van de Hoogste Majesteit, aan de hand van Die God, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Wat is wijsheid? Dat is wijsheid, dat alles zo gebeurt en gedaan wordt, dat het einde goed uitkomt, dat begin en midden zo zijn, dat men tot het doel geraakt waartoe men wil komen, dat een mens in waarheid behouden blijft aan lichaam en ziel, dat het hem in waarheid wel gaat, dat hij een goed geweten heeft voor God en mensen, dat hij in waarheid eerlijk wat het langste duurt voor God en mensen wandelt, dus *God vreest en bij Zijn geboden blijft.*

Op deze weg liepen wij niet. Wij konden hem niet betreden; want wij houden hem zolang voor een verkeerde, totdat wij erkennen, dat wij verkeerd zijn en niet de weg. Ach, dat wij erkennen: mijn God, in welk een ongeluk zou ik mij op mijn weg gestort hebben, in welke nood, in welke afgrond, zou ik geraakt zijn. Dan komt de bede: leid U mij, voer U mij, dat ik de weg van de wijsheid, de weg der geboden ken, dat ik in Christus mag gevonden worden. En daar komt dan God: ***"Ik onderwijs u in de weg der wijsheid; Ik doe u treden in de rechte sporen."***

Dat "leiden" heeft een wonderbare, liefelijke belofte: ***In uw gaan zal uw tred niet benauwd worden.*** Doch ga slechts op het verkeerde spoor, op de weg der dwaasheid en in uw gaan zal uw tred zeker benauwd worden en u zult struikelen op de weg der verkeerdheid. Maar waar God leidt op het pad der wijsheid, op het rechte spoor, daar gaat het zeker goed. God legt u weliswaar een last op, maar Hij helpt u ook. Bekeerd of onbekeerd de weg is door de ellende, door duizendvoudige ellende heen. Alle goddelozen mogen de tijd verdrijven en zich van het ene genoeg in het andere werpen, benauwd is en blijft hun tred en zo moet ook uw tred altijd benauwd worden, tenzij er vreze Gods is. Een doornig pad is de weg, een weg vol vermoeidheid dat is

het lot van alle mensen; maar benauwd kan de tred toch niet worden, dat belooft God. Want Hij geeft zoetigheden mede op de weg. Hij geeft Psalmen in de nacht en Hij maakt, dat uw hart omgord wordt met geloof, dat uw hart licht wordt door Zijn almachtige troost, waarmee Hij troost in Christus Jezus. Waar dus de Heere u voert en leidt, kan uw tred niet benauwd worden.

Maar nu op deze weg des levens verstaat u niet altijd het woord: "Wie gelooft, die zal niet haasten;", maar daar bent u altijd verkeerd. Waar u lopen moest, gaat u langzaam; waar u langzaam moest gaan, begint u te lopen. Ieder ogenblik maakt u zich los van de hand des Vaders en steeds is de helse hond achter u heen.

Arm kind, u verstaat het gaan niet en u wilt lopen. God ontferme Zich over u. Daar is dan uw weg dikwijls al dichtgemetseld en duizend stenen des aanstoots liggen er op, zult u er dan niet over vallen en armen en benen breken? Toch niet. Wanneer de Almachtige God voert en leidt, zult u weliswaar onvoorzichtig lopen, maar Hij zal u genadig en barmhartig zijn, zodat u als door een wonder over de stenen des aanstoots heen komt, zonder te vallen, ja, zonder te stoten.

Dat is dus de schone vrucht, wanneer u zich tot God keert en voor Zijn Majesteit het erkent: *O God, ik weet de weg niet, ik ga op verkeerde wegen, ontferm U mijner en leid mij.* En waar men dan de goede keuze doet en het besluit vat: welaan, duivel, daar hebt u mijn dwaasheid, ik wil Wijsheid en Verstand aangrijpen als mijn hoogste Goed en heil en als mijn enig verlangen, waar iemand zo de tucht grijpt en niet loslaat, maar haar bewaart: die bewaart daarin zijn eigen leven. Op de weg Gods is de dood niet, maar daar is uw leven, daar is de gezondheid, daar is uw goede naam, daar is een eerlijk doorkomen, daar is het "van God gezegend zijn." Zodat men een goede, brave vrouw krijgt en kuise kinderen, dat het huis gebouwd wordt, al zijn de duivelen er dan ook op uit, het te verwoesten; dat men rust heeft in de ziel, ondanks alle onrust; dat men vrede heeft gevonden in de rechtvaardigheid des geloofs in Christus Jezus; dat men toevlucht heeft tot God.

En wanneer men oud en ziek is geworden, dat men de Psalm der jeugd niet zal vergeten en spreekt: "Op Uw zaligheid wacht ik, Heere" en in vrede ontslaapt.

Dit leven is in de tucht Gods. Deze hebt u niet in uw hand, macht en geweld. Maar wilt u goede dagen zien; zal het u bij al uw lijden toch wel gaan; wilt u ervaren, dat God alles wonderbaar geeft en u eindelijk zalig maakt? ***Heb dan de tucht gegrepen en bewaar haar;*** heb haar geleerd in uw jonge jaren. Ach, zo verschrikkelijk veel, dat over een mens gaat, ... vanwaar komt het? Zo niet daar vandaan, dat men de tucht niet gegrepen heeft toen men jong was, maar de duivel heeft geloofd; dat men de tucht niet bewaard heeft, maar haar heeft prijsgegeven voor uw lust.

Gods woord echter staat vast en wie de tucht heeft gegrepen en haar heeft bewaard, zal midden in zijn ellende toch goede dagen zien en het ervaren, dat God de Heere zeker het huis der goddelozen verwoest, maar het huis der rechtvaardigen, al was het ook nog zo klein, in ere houdt en zegent met een zegen, die paleizen niet kennen. Daarom: ***Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens.***

Uit het hart komt allerlei verkeerdheid en goddeloosheid, het is een poel der ongerechtigheid. Wanneer de zonde slechts zacht komt aansluipen, is het hart nog veel zondiger dan de zonde, om snel toe te grijpen, te smaken, te proeven en zich van de zonde te laten ontsteken. En van dit hart heet het: *behoed uw hart.* Dat is: roep de Heere en Zijn Genade als wacht voor dit hart. "Heere God, ik deug tot niets, help Gij."

Dan zullen alle duivelen in deze kuil moeten blijven en niet tevoorschijn mogen komen.

En behoed nu uw hart met alle vlijt; en nogmaals, hetzelfde hart is iets, waarin God iets anders kan leggen. Uit uw hart weliswaar, komt de dood tevoorschijn, maar van de andere kant, waar u het hart behoedt met de Koningin Genade en haar bidt wacht te houden, zal zij wondere dingen scheppen. Zodat uit uw hart, - hoe verkeerd het ook is, en hoe zeer daaruit anders slechts duivelarij te voorschijn komt, - toch de lof Gods tevoorschijn zal komen. Verwacht het niet zichtbaar van de hemel, verwacht het niet, als het ware, door een wonderteken, maar let op het hart in uw boezem, dat de Koningin Genade daar haar troon opgericht zal hebben, dan is Gods gebod er in, dan is vreze Gods er in, en alle heil en alle leven komen u daaruit te voorschijn. Amen.

2. Preek over Spreuken 15: 3

De ogen des Heeren zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden.

Mijn geliefde broeders en zusters.

Dat doet het hart goed, te zingen en te ondervinden, *dat de raad des Heeren bestaat, dat deze raad alleen wijs en alleen goed is*. Dat doet het hart goed, juist dan, wanneer, terwijl wij anders de zaak altijd in eigen hand willen hebben, wij op het laatst verlegen zijn, omdat onze raad ten einde is. Het moet tenslotte daarop uitlopen, dat ons hart gesterkt en getroost zal zijn door de grote, wonderbare barmhartigheid Gods over ons en over ons zaad. Eén ding begrijpen wij echter volstrekt niet en wanneer wij het ook eens voor een enkel ogenblik mochten hebben ingezien, moet het ons altijd en altijd weer opnieuw voorgehouden worden: God, de Heere, heeft alles besloten onder de zonde en onder het ongeloof. Daar kan zich nu alle vlees te schande maken, opdat eindelijk God verheerlijkt wordt in Zijn wijsheid, dat God gezocht wordt in Zijn genade, dat God geprezen wordt in Zijn trouw en het hart zich zal verlaten op Zijn barmhartigheid.

Gaan wij zo alleen door het leven? Bestaat volstrekt niets in werkelijkheid dan de macht van het boze? Of is een oog open voor Gods volk? Is een oog open voor hem, die zijn hart uitstort voor God en Hem alles op de hand legt? Is een oog open over het geweld en de macht van het boze?

Zeker is een oog open, zult u antwoorden. Ja, maar het arme hart, het te weten, het voor wáár te houden en zich met zijn hart erop te verlaten, dat zijn twee dingen. Het moet ons daarom voorgehouden, het moet ons menigmaal voorgehouden en weer in het geheugen worden geroepen, dat Gods oog open is over Zijn volk, dat Gods oog open is over al het boze en dat voor Gods oog niets verborgen kan blijven, maar dat Hij alles, alles ziet.

Het is noodzakelijk, dat dit ons voorgehouden wordt, want met al ons geloof kunnen wij zo spoedig en zo dikwijls God vergeten, - ik meen de alomtegenwoordigheid en de alwetendheid Gods; - kunnen het vergeten, dat God ziet. Dit dus, dat God zorgdraagt voor de Zijnen; ook dat vergeten, dat God insgelijks alles ziet, wat Zijn vijanden willen uitrichten; dat God alle middelen met Zijn ogen ziet en komen doet, wat dienen zal, de Zijnen ten heil, de bozen echter ten verderve.

Het is noodzakelijk, maar ook nuttig en tot ons voordeel, dat dit ons wordt voorgehouden. Want wie gelooft, dat God is en dus God voor ogen heeft, die moet immers toch ervaren, dat Gods woord tenslotte waar is; het kan immers niet uitblijven. Dit te weten en te geloven, is ons dan ook zeer troostrijk; want alle goden der volkeren worden immers zo groot en alle macht tegen ons heil zo machtig, en wij worden zo klein en in het stof gelopen. Daarom moet ons dit voorgehouden worden: *God ziet*.

Ik heb mij daarom voorgenomen, het u in dit morgenuur voor te houden, "dat God ziet", naar aanleiding van de woorden, die wij vinden in Spreuken 15: 3:

De ogen des Heeren zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden.

Dit is een spreuk van een koning, aan wie de keuze door God was gegeven, iets voor zich van God te bidden. Hij verkoos wijsheid voor zich, wijsheid niet voor zichzelf, maar, daar hij zo jong was en niets wist, zoals hij zelf beleed, wijsheid om het grote, heilige en heerlijke volk des Heeren te regeren (1 Koningen 3: 7-9). Waarom heeft Salomo niet om wijsheid voor zichzelf gebeden?

Ach, het schijnt dat God deze koning, zo jong als hij was, al dit had te verstaan en te kennen gegeven, dat alleen Christus onze wijsheid moet zijn, daar wij anders met al onze wijsheid voor onszelf toch niets uitrichten. Wij weten ook zeer goed van deze wijze koning: toen hij oud werd, neigden de goddeloze vrouwen zijn hart tot de afgodendienst van Egypte en van andere heidense volkeren; hij werd, zoals men nu zou zeggen: een liberaal koning.

Toentertijd echter heeft hij van de Heere wijsheid gesmeekt onderwille van zijn volk, terwijl hij in oormoed de belijdenis deed, dat hij niets was; hij wilde echter het volk, dat de Heere hem toevertrouwd had, gelukkig maken. Zo wilde hij tenslotte toch nog de eerste van het volk zijn? Nee, Christus ter rechterhand des Vaders en daarnaast het volk, dat lag hem in de zin; zo zou dan voor hem, arme zondaar, nog wel een plaatsje overblijven in de eeuwige heerlijkheid.

Nu, deze koning heeft veel spreuken gesproken (zie Spreuken 1: 1), zodat het hele Oosten vervuld was van de geur der wijsheidsbloemen in zijn tuin. Het zijn echter Spreuken Gods, zij behoren thuis in dit leven. Maar wie aan de Zoon Gods gelooft, die heeft immers een eeuwig leven, diens leven houdt niet op, al is het, dat hij ook sterft. Zo behoren dan deze Spreuken in dit leven thuis en leiden over in de eeuwige heerlijkheid.

Ik wilde wel, dat men op deze Spreuken meer acht gaf en dat de ouders deze hun kinderen meer zouden inprenten, God is beter dan alle geld, dat zij hen kunnen nalaten.

Wij hebben hier dus nu zulk een Spreuk. Daar is sprake van *de Heere*. Er wordt van Hem gezegd, wat? Dat Hij genade heeft? Ja, genade, genade, allen willen genade, maar niet de ware genade, nee, er wordt van Hem gezegd, dat Hij ogen heeft. Van deze ogen wordt gezegd, dat zij op alle plaatsen zijn. In de Duitse vertaling wordt gezegd, *dat zij op alle plaatsen zien*. Waarop dan? Op de goeden en op de kwaden.

Er is dus sprake van de Heere. De Naam "Heere" staat hier juist op zijn plaats. De Heere, Die is, wat Hij is, de Heere Zebaoth, Heere der heirscharen, dat is Zijn Naam. Die is, wat Hij is, Die Zich tonen zal als de Almachtige, Die Zich tonen zal als de Waarmaker van Zijn woorden: de Heere, Die ziet, Die van tevoren alles bestemd en besloten heeft naar Zijn eeuwige, alleen wijze en heilige raad en Die ook zorgt en er zorg voor draagt, dat deze ganse raad uitgevoerd wordt. Daar behoort tot deze raad voornamelijk ook het stuk van de eeuwige verkiezing en verwerping. Hij is de Verbondsgod. Hij houdt woord en trouw, Hij laat Zijn woord komen en vervult Zijn belofte, aan het volk gegeven, trouw.

Nu, deze Heere ja, Hij is in de hemel. "Onze God is toch in de hemel; Hij doet al wat Hem behaagt," (wat Hij wil).

Maar aan deze Heere worden hier *ogen* toegeschreven. Dat is nu iets. Zie, mijn geliefden, de mensen, die vlees zijn, stellen zich de zaak gewoonlijk zo voor: wij zijn hier op aarde, in deze stad, of wonen in onze woning of op onze kamer, en daar is dan ten eerste een dak boven ons en dan zijn er immers ook nog de wolken en bovendien is God *vé*r, *vé*r weg van ons. Dat is zo de gedachte, de gedachte van alle goddelozen. Konden wij ons maar van zulke gedachten geheel ontslaan.

O, de hoofdstad van China ligt ver weg van ons en de keizer, daar, binnen in zijn paleis, hoe zou hij weten alles wat in zijn rijk voorvalt? En de Heere God woont daar boven, hoog in de hemel en weet ook niet alles *tó*ch, *tó*ch; Hij weet alles en ziet alles heel nauwkeurig. Ja, gelooft u dat ook wanneer u steelt? Of wanneer u liegt? Gelooft u dat ook, dat Hij alles ziet, waar u toch uw verkeerdheid handhaaft? Gelooft u dat ook

in uw nood en verlegenheid? Dat wij het ons toch lieten gezegen en laten meedelen en daarnaar hoorden als een kind, dat zijn grootvader of vader gevraagd heeft: vertel mij eens iets. Dat wij deze mededeling bewaarden in ons hart: *er is in de Schrift sprake van de ogen van de Heere God.*

Het spreekt van zelf, dat dit niet in eigenlijke zin te noemen is: *God is een Geest en die Hem aanbidden, moeten Hem in Geest en in waarheid aanbidden.* En Job vraagt zeer terecht: *Hebt Gij dan vleselijke ogen? Ziet Gij, gelijk een mens ziet?* (10, 4). En het antwoord is: Nee, vleselijke ogen heeft God niet, en Hij ziet ook niet gelijk de mens ziet, maar scherper.

Mijn geliefden. Wanneer wij ons, laat ik zeggen, op een der hoogste sterren konden verplaatsen, zouden wij toch, ook door de allersterkste verrekijker, de aarde niet kunnen bespeuren, zo klein is deze in verhouding tot de talloze andere sterren. En toch zijn op deze aarde zoveel zeeën, rivieren, bergen en dalen en woestenijen en dan komen nog steden en dorpen.

Denkt u nu, wat zijn wij voor de Heere. Voor God ligt alles open, Hij weet alles, Hij ziet alles. Juist zo, als wanneer wij een mens onmiddellijk voor ons hebben, ziet God ons, zo ligt alles voor Hem open en bloot. Men heeft nu een glas uitgevonden: wanneer dit tussen het licht en het oog gehouden wordt, ziet de geneesheer tot in het achterste deel van het oog. Zó ziet ook God tot in de verborgenste delen van het hart. Dat God zulke ogen heeft, zien wij alom in de Heilige Schrift. Psalm 5: 5 en 6: "Want Gij zijt geen God, die lust heeft aan goddeloosheid; de boze zal bij U niet verkeren. De onzinnigen zullen voor Uw ogen niet bestaan." En Psalm 11: 4: "De Heere is in het paleis Zijner heiligheid; des Heeren troon is in de hemel." Ja, zou menigeen denken, dan is Hij ver van ons verwijderd. Nee, "Zijn ogen aanschouwen, Zijn oogleden proeven de mensenkinderen."

En Psalm 17 vers 2 en 3. "Laat mijn recht van voor Uw aangezicht uitgaan; laat Uw ogen de billijkheden aanschouwen. Gij hebt mijn hart geproefd, des nachts bezocht; Gij hebt mij getoetst; U vindt niets." En Psalm 18: 15: "Zo gaf de Heere mij weder naar mijn gerechtigheid, naar de reinheid mijner handen, voor Zijn ogen." De oprechte en vrome heeft zijn hart voor God uitgestort. Wanneer het dus heet: *Gij hebt mij getoetst, U vindt niets*, dan wil dat niet zeggen, dat er geen zonde in het hart steekt, dat het er daarin zou uitzien alsof de duiven het hadden uitgezocht. Maar de mening is: van dát, waarvan mij de goddelozen beschuldigen, is geen woord waar.

Net zo is ook Psalm 18: 25 te verstaan. En laat ons aan deze woorden denken als wij in onze tekst lezen: *De ogen des Heeren zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden.*

God de Heere heeft de ogen geschapen. Het zijn de leden van het lichaam, die het meest gelden. Wij aanschouwen daarmee de voorwerpen en nadat wij hen aanschouwd hebben, krijgen wij gevoelens daarover. Scheve en kromme lijnen kunnen bijvoorbeeld een mens, die recht is en recht denkt, pijnigen en lelijk toeschijnen. Naar dit gevoelen nu handelt de mens, strekt de handen uit, zal, wat in de weg staat, wegwerpen en terzijde stellen, waar het staan moet. Dat doen wij met onze ogen. Wie veel nood heeft geleden, die ziet, waar een ander niets ziet, dat noemt men mensen, die *vooruitziende zijn*. Die zien gevaar, waar een ander er niet aan denkt: versagen niet, wanneer de vloed hoog komt, maar denken aan de dijkwerken, wanneer die niet deugen, dat zij verbeterd worden. Of zij hebben een boot gereed om zich en andere mensen, die in nood zijn, te helpen. Zij zien overal de nood, de ellende, de jammer; alles, wat nog te gebruiken is, rapen ze op. Zelfs een spijker die zij vinden en

bewaren hem, tot zij ook het hout vinden, waar zij hem in moeten slaan. Zo doet God ook, Zijn ogen zijn in alle plaatsen.

Laat ons opslaan Jeremia 23: 23 en 24. “Ben Ik een God van nabij, spreekt de Heere, en niet een God van verre? Zou zich iemand in verborgen plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zou zien? spreekt de Heere. Vervul Ik niet de hemel en de aarde? spreekt de Heere.” En bij de profeet Amos vinden wij ook iets dergelijks. Hoofdstuk 9: 2 en vervolgens: “Al groeven zij tot in de hel, zo zal Mijn hand ze van daar halen en al klommen zij in de hemel, zo zal Ik ze van daar doen nederdalen; en al verstaken zij zich op de hoogte van Karmel, zo zal Ik ze naspeuren en van daar halen; en al verborgen zij zich van voor Mijn ogen in de grond van de zee, zo zal Ik van daar een slang gebieden, die zal ze bijten. En al gingen zij in de gEvangenis, voor het aangezicht van hun vijanden, zo zal Ik van daar het zwaard gebieden, dat het hen dode, en Ik zal Mijn oog tegen hen zetten ten kwade en niet ten goede. En vers 8: “Ziet, de ogen des Heeren Heeren zijn tegen dit zondig koninkrijk, dat Ik het van de aardbodem verdelge; behalve dat Ik het huis Jakobs niet ganselijk zal verdelgen, spreekt de Heere.”

En Psalm 139 is u immers allen bekend maar wanneer de zonde, wanneer de boze lust opkomt, denkt u dan aan die Psalm? “Heere, Gij doorgrondt en kent mij. Gij weet mijn zitten en mijn opstaan. Gij verstaat van verre mijn gedachten. Indien ik zeide: de duisternis zal mij immer bedekken, dan is de nacht een licht om mij. Ook verduistert de duisternis voor U niet, maar de nacht licht als de dag namelijk voor U de duisternis is als het licht. Uw ogen hebben mijn gevormde klomp gezien; en al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen, als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was.”

Dus, mijn geliefden, des Heeren ogen zijn in alle plaatsen, niets is voor Hem verborgen, maar alles is voor Hem openbaar. Ogen heeft Hij als vuurvlammen; wij kunnen niets voor Hem verbergen. Zo diep kan een mijn niet in de aarde komen, dat God niet verder zou zien. Zo duister kan het nergens zijn, dat het voor God niet licht zou zijn. Zelfs op plaatsen, waar men zou denken: hier ziet God niet, is Hem toch niets verborgen. Zijn ogen beschouwen, aanschouwen, zij zien uit, zij zijn werkzaam. Toen men eens in Babel een toren wilde bouwen, waarvan de spits tot aan de hemel reikte, heet het: “Toen kwam de Heere neder, om te bezien de stad en de toren, die de kinderen der mensen bouwden” (Genesis 11: 5). Dat wij het wel verstaan. Gods beschouwen is niet, zoals wij beschouwen; want ik kan iets zien, goed zien, en ben toch niet in staat te helpen, of het is niet mijn ambt en roeping te helpen en ik moet er mijn handen van afhouden. Maar Gods ogen beschouwen, d.i. zij zijn tegelijkertijd werkzaam, dat Hij nederkomt en ziet of het zo is. Daarom sprak de Heere ook tot Abraham: “Dewijl het geroep van Sodom en Gomorra groot is, en dewijl haar zonde zeer zwaar is, zal Ik nu afgaan en bezien of zij naar hun geroep, dat tot Mij gekomen is, het uiterste gedaan hebben, en zo niet, Ik zal het weten” (Genesis 18: 10 en 21).

Hagar ligt buiten in de woestijn en klaagt, is in nood, verstoten door haar vrouw Saraï, en de Heere ziet haar, zij ziet Hem niet, moet echter belijden: “Heb ik ook hier gezien naar Dien, Die mij aanziet?” (Genesis 16, 13).

Toen Izak aan de hand van zijn vader naar Moria ging en hem vroeg: "Mijn vader, zie het vuur en het hout, maar waar is het lam tot het brandoffer?" Toen antwoordde Abraham: "God zal Zichzelf een lam ten brandoffer voorzien," (Hebr: zien een lam ten brandoffer, Gen. 22, 8).

De ogen des Heeren beschouwen dus, *zijn werkzaam, regeren*. Zij beschouwen voortdurend beiden: de kwaden en de goeden. Waarom heet het niet: "de goeden en de kwaden?" Ten eerste hierom, dat de mens van nature slecht is, zo mag deze spreuk hem in het geweten slaan. Ten tweede, omdat daar, waar rechtvaardigen wonen, de bozen verweg de meerderheid hebben. zo moet het dan tot troost van alle vromen gezegd zijn: "de Heere beschouwt,"

Wat zijn eigenlijk de kwaden?

Het woord betekent eigenlijk iemand die gebroken is, een verbrijzeld man, zoals wij bijvoorbeeld zouden zeggen, iemand, aan wie niets is, die niets kan en niets vermag. Dat is de eerste, ware en natuurlijke betekenis van het Hebreeuwse woord "kwaad". Naar onze taal, weliswaar, vatten wij het geheel anders op en menen, dat de bozen zeer veel kunnen, in het bijzonder, wanneer het vorsten of anderszins machtigen zijn. In het algemeen tegenover een mens die van God niets weten wil; tegenover wereld en goddeloosheid voelen wij ons meestal zo arm en ontbloot en zwak, dat men zich de Naam Gods en de vreze Gods schaamt of het voor een daad van bijzondere moed beschouwt, dat men iemand eens de waarheid heeft gezegd. De kwaden dus zijn ontbloot van alle macht; zo zijn alle mensen. Of wij staan daar in het beeld Gods, bekleed met de heerlijkheid, of wij staan daar in de blootheid schande en machteloosheid.

Of Sanherib ook nog zo woedt en woelt, ach, hoe machteloos is hij toch! "Ik zie uw woeden nochtans, spreekt God." En de arme Hizkia zucht en bidt: "O, Heere, neig Uw oor en hoor, Heere, doe Uw ogen open en zie al onze nood en ellende", (vrgl. Jesaja, 37: 17, 18). De ogen van de Heere beschouwen de kwaden. De kwaden zijn zonder macht, zonder Gods beeld en het is zodat zij menen, als zij God waren, zij lasteren en verachten God, veroorzaken zichzelf kommer en harteled en zijn als een onrustige zee, gelijk Jesaja, spreekt: "De goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten" (Jesaja 57: 20).

Zij kunnen niet stil zijn, zij plagen zichzelf en anderen, kwellen zichzelf en anderen, hebben voortdurend een geweten, dat hen bestraft, beginnen met de goeden en oprechten oorlog, omdat deze niet met hen willen meedoen. De armen en ellendigen, die in de Heere gelovende zijn geworden, moeten nu eens in de wereld zijn en met de kwaden leven, omdat zij nu echter met hen niet meedoen, komt juist de boosheid op. Leer wat u wilt, geloof en belijd wat u wilt, het is voor de kwaden hetzelfde; maar als u niet meedoet, zal het uw zonde zijn, zeggen ze.

De kwaden weten heel goed, dat het kwaad is, wat zij doen, maar zij denken: "God ziet het niet." Want of zij het ook duizendmaal lezen en horen. "Zou Hij, Die het oor plant, niet horen: zou Hij, die het oog formeert, niet aanschouwen?" (Ps. 94: 9), zo denken zij toch God hoort het niet en God ziet het niet en hebben geen andere lust dan hun god, dan geen andere god dan geld en eer. Wanneer zij dat hebben, zijn zij tevreden en kwellen de goeden. Zulke kwaden kunnen ook vroom zijn: dat is niet alleen door de grove, uitwendige wereld te verstaan, maar in de zin, zoals het in Gods woord gebruikt wordt.

Ik wil met een Turk en Heiden omgaan en hij doet mij niets, maar zij, die Christenen willen heten, kwellen de goeden het meest. De mens heeft of geen ander toeverlaat dan het offer van Christus en dan kwelt hij de mensen niet; of hij heeft naast het offer van Christus een grond, waarop hij zich verlaat en heeft daarbij nog iets in het vooruitzicht, dat hij graag zou willen hebben, dat hij niet wil laten varen, daar kwelt hij dan zijn naaste, dat hem de vrome toch de hand zal opleggen. Dat zijn de kwaden.

En nu de vromen of de goeden?

Dat wil ik u zeggen, wat daarmee eigenlijk gemeend is. Het woord "goed" in het Hebreeuws komt van een woord, (Tov) dat ook *druif* heet. Wanneer dus in de Schrift sprake is van een goed mens, zo denkt men aan een druif, een kostelijke druif, die een arme, door hevige dorst gekwelde zieke of stervende in de mond wordt uitgedrukt dat is goed.

Maar, mijn geliefden, de goede, ja, die is voor God goed, God heeft hem bekeerd, heeft hem omgekeerd, heeft hem 'slecht gemaakt, geheel slecht'. De goede is in zijn ogen heel slecht, geen goede draad is aan hem, hij is een arm, heel arm schepsel " wat noemt u mij goed, God is alleen goed" spreekt hij. Hij wordt geperst, is in nood en ellende: zo heeft God hem geleerd, zichzelf te verloochenen, zijn lusten en de wereld er aan te geven en zo is hij dan goed. God heeft hem goed gemaakt, God is achter hem heen en regeert hem met Zijn Geest, zo is hij voor God goed.

Een goed mens is echter ook een rechtvaardig mens, dat gaat samen. Hij zal een knaap niet kwellen, dat hij iets zal vooruitschuiven, dat boven zijn krachten gaat; hij voegt zich naar de gang der zaken en der omstandigheden, geeft toe en staat niet op zijn eigen inbeeldingen. Is hij geen arme zondaar? Ja, voor God. Maar hij heeft Gods wet en gebod voor ogen en voor deze geboden verootmoedigt hij zichzelf. Hij heeft geen rechthuis om anderen te oordelen, heeft er ook geen tijd voor. Hij staat echter voor Gods gericht, als was hij alleen daar om te belijden zijn zonde en schuld en te bidden om vergeving. Komt hij nu naar buiten op de straat, ziet hij daar een arme en ellendige: die moet het goede ook hebben, dat ik heb. Hij blijft voortdurend aan het goed doen, dat is zijn aard en manier. God heeft hem zo gemaakt. Hij reikt de bitterste vijand de hand: *het spijt u?* Dan is het u ook van ganser harte vergeven.

Dat gaat nu echter in de wereld zo door elkaar, de kwaden kunnen de goeden niet uitstaan, maar de goeden kunnen alle mensen uitstaan. De goeden meten zich niet aan anderen, zodat zij bijvoorbeeld denken zouden: ik ben goed, maar deze of gene, of die en die is slecht en deugt niet, maar zij zijn immers ook mensen temidden der anderen. Maar binnen in het hart is de goede keuze, die Ruth heeft gedaan: *uw volk is mijn volk en uw God is mijn God*; en ik houd mij aan Gods gebod. Maar voor het overige zijn zij mensen onder mensen, maar toch doen zij niet mee.

Daardoor gaat het dan in de wereld tegen elkaar, de kwaden kunnen de goeden niet uitstaan; de goeden moeten uit de wereld weg, omdat zij van Christus zijn en van Christus Geest in gerechtigheid en waarheid gehouden worden. Daarom staan zij de kwaden in de weg. De kwaden willen het rijk hebben in de wereld en wanneer zij sterven, ja, dan bestaat er zo een vagevuur, een Hades (onderwereld) of een dergelijk tussenrijk, waarin men komt en waarmee men zich troost. Meteen wordt dan ook alles er aan gegeven. Men sterft mooi Evangelisch, roept: 'Heere Jezus, ontferm U mijner', en wordt door al die lieve mensen, die iemand in het leven niet hebben kunnen uitstaan, in de 'Evangelische hemel' geplaatst.

De goeden de rechtvaardigen echter, worden gekweld. Daar kan het er dan ook duizendmaal uitzien of er geen God was. Houdt u aan God en Hij zal u verlaten, blijf bij Zijn geboden en u zult te schande worden. Houdt u aan Gods eer en waarheid en zij wordt u tot een leugen. De wereld echter handhaaft zichzelf, zij vraagt niet naar Gods wil en woord, maar gaat op haar weg en behoudt het laatste woord. Haar boom groeit krachtig op, verheft zich ten hemel en breidt zijn takken uit naar alle kanten. Maar de vromen kunnen de onderste weg gaan. Wat is nu waar?

Dit, dat, wanneer u vroom bent, u zult beleven: eer vallen zon, maan en sterren van de hemel, *dan dat God de Heere u niet tot eer zou brengen*. Daarom, zo lezen wij in Psalm 9, 12-15: “Psalm zingt de Heere, Die te Sion woont: verkondigt onder de volken Zijn daden.” Welke daden? “Want Hij zoekt de bloedstortingen; Hij gedenkt deze; Hij vergeet het geroep der ellendigen niet.” Omdat Hij dit doet, kom ook ik, arme en roep: *Heere, wees mijn Rechter?* Nee: “Wees mij genadig, Heere, zie mijn ellende aan, van mijn haters mij aangedaan, U, Die mij verhoogt uit de poorten van de dood; opdat ik Uw ganse lof in de poorten der dochter van Sion vertelle, dat ik mij verheuge in Uw heil.” En Psalm 10, 12-14: “Sta op, Heere God, hef Uw hand op; vergeet de ellendigen niet. Waarom lastert de goddeloze God? Zzegt in zijn hart: Gij zult het niet zoeken? (Namelijk, de arme en ellendige, die roept.) U ziet het immers: want U aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve; op U verlaat zich de arme; Gij zijt geweest een Helper van de wees.”

En bij de profeet Maléachi lezen wij in het derde hoofdstuk vers 13-18: “Uw woorden zijn tegen Mij te sterk geworden, zegt de Heere; maar u zegt: wat hebben wij tegen U gesproken? U zegt: het is te vergeefs, God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij Zijn wacht waarnemen? en dat wij in het zwart gaan, voor het aangezicht des Heeren der heirscharen? En nu, wij achten de hoogmoedige gelukzalig; ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij de Heere, en ontkomen.”

Dat is de taal van de kwaden. Die doen dan tenslotte met de goddelozen en verachters nog mee.

Alsdan spreken, die de Heere vrezen, een ieder tot zijn naaste: “De Heere merkt er toch op en hoort, en er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht geschreven, voor degenen, die de Heere vrezen, en voor degenen, die aan Zijn Naam gedenken. En zij zullen, zegt de Heere der heirscharen, te dien dage, die Ik maken zal. Mij een eigendom zijn; en Ik zal hen verschonen, gelijk als een man zijn zoon verschoont, die hem dient. Dan zult gijlieden wederom zien het onderscheid tussen de rechtvaardige en de goddeloze, tussen die, die God dient en die, die Hem niet dient.” Amen.

3. Preek over Spreuken 20: 12

Een horend oor en een ziend oog heeft de Heere gemaakt, ja, die beide.

Spreuken 20: 12.

Geliefden.

God de Heere heeft de mens geformeerd uit het stof der aarde en heeft hem een levende geest ingeblazen. Hij heeft ons zó geschapen, dat wij ogen en oren hebben. Hij gaf ons oren om te horen en ogen om te zien. Maar gaf Hij ons nu deze oren om te horen naar wat de duivel zegt, of om te horen naar hetgeen Hij, de Heere, tot ons spreekt? Gaf Hij ons ogen om te zien en op te merken, wat ons diep bedorven en van Hem afgefallen hart wil, of wil Hij, dat wij uitzien naar hetgeen ons eeuwig heil is? Ach, geliefden, sinds onze eerste stamvader Adam in het Paradijs een slaaf van de duivel werd, hebben wij, zijn nakomelingen, oren en ogen en wij verstaan er toch niets van, dat het God de Heere is, die ze ons gaf. En, omdat wij van nature niet verstaan, waartoe de Heere God ons zo en niet anders, schiep, zo luisteren wij met onze oren alleen naar de influisteringen des duivels, die tot ons spreekt: "gij zult als God zijn, en weten wat goed en kwaad is."

Wij horen naar niets dan naar wat de wereld en de mensen, die uit de wereld zijn, zeggen, en naar de aanklagende stem van ons geweten. Van nature zien onze ogen niets dan wat de duivel en de wereld, ons bedorven verstand en vleselijke begeerlijkheid ons als schoon en heerlijk voorspiegelen. Zo hebben wij van nature wel oren, maar zij horen niet wij hebben wel ogen, maar zien niet. En al slaan wij ook voor een poosje acht op de een of andere nuttige vermaning, zo verstaan wij, van en uit onszelven, toch niet wat deze vermaning eigenlijk behelst, en waarin eigenlijk al ons heil is gelegen, maar spoedig zijn onze oren weer toegestopt en de ogen, die korte tijd geopend waren, zijn weer verblind door deze of gene valse schijn.

O, tot hoe menigeen zijn niet allerlei roepstemmen en waarschuwingen gekomen, die het later met de bitterste tranen heeft moeten betreuren, dat hij naar deze roepstemmen niet gehoord, deze waarschuwingen in de wind geslagen heeft! Hoe menige zoon stort nu niet bittere tranen op het graf van zijn vader of zijn moeder, wier heilzame tucht en liefdevolle vermaningen hij in lichtzinnigheid veracht heeft, omdat hij niet wilde noch kon geloven, wat hem uit trouw en liefde gezegd werd! Hoe menigeen, die Gods goede woord en gebod veracht, in de wind geslagen en verkeerd heeft uitgelegd, moet zijn verkeerd gedrag niet later met hete tranen beschreien, als hij de gevolgen van zijn ongehoorzaamheid ondervindt!

O, wij zijn gewis gelukkig te prijzen, als wij het van onszelven hebben leren bekennen, dat wij van nature doof en blind zijn; doof voor de woorden die ons het heil aan brengen, blind voor de enige weg, die ons ter zaligheid leidt. De mens heeft van nature een geopend oor voor alles wat leugen is en zijn ogen zijn open voor alles, wat een schone schijn heeft, voor het klatergoud van deze wereld. Ja, van nature zijn de ogen van de mensen wijd geopend voor alles wat vergankelijk is en hij is niet te verzadigen in zijn begeerten; van nature vliegt het oog van het ene naar het andere en begeert alles wat het ziet om het spoedig weer ver weg te werpen. Het oor staat alleen open voor wat niet duurzaam is, voor hetgeen niet blijft, voor hetgeen noch ware vreugde, noch ware vrede schenken kan, het staat bovendien wijd open voor alle lasteringen, waarmede de heilige en schone Naam des Heeren Jezus Christus gesmaad en verguisd wordt, maar het is dicht gesloten voor de woorden des heils. Zo luistert de mens dan van nature naar alles, wat de duivel, de wereld en het boze hart hem zeggen, wat de mensen, die toch allen leugenaars zijn, hem voorpraten, wat de wereld, die in

het boze licht, hem voorhoudt en wat noch zijn tijdelijk noch zijn eeuwig heil of belang kan bevorderen. Maar voor de heilzame stem des Heeren, voor Zijn allerheiligst Woord is hij veel te doof, ja, even doof als een dode, die in het graf ligt. Met zijn ogen ziet de mens van nature alleen dat, wat vergaat, naar ijdele spinnenwebben, en hij is veel te blind om naar boven te zien, waar de zon der gerechtigheid is en haar liefelijk licht, waar de gouden sterren zijn, die daar aan het uitspansel staan als stille getuigen van Gods trouw. Ach, daarvoor is hij even zo blind als een dode, wiens ogen zijn toegedrukt voor altijd.

Niets is dus nodiger voor ons dan een waarachtige bekering tot de levende God, opdat het oor, dat Hij geschapen heeft, niet langer misbruikt worde en niet langer prijs worde gegeven aan de willekeur des duivels, maar zal luisteren naar de stem van Hem, die het schiep; en opdat het oog ten hemel lere zien, naar Hem die het formeerde. Niet voordat God tot de zondaar komt, met de macht van Zijn genade, hem omzet en hem bekeert van zijn zonde en begeerlijkheid, van zijn waanwijsheid en verkeerde wil, begint het oor te luisteren en het oog te zien. Maar ook daar, waar de Almachtige het oor geopend en het oog ziende gemaakt heeft, ook daar is nog dagelijks genade nodig, opdat onze armoede en behoefte ons ontdekt worde, opdat wij niet ophouden om te horen naar de stem van Gods genade, maar leren geloven en verstaan, dat in onszelven niets is dan duisternis en nacht. Alleen door Gods genade leren wij, hoezeer de mens, ook als hij tot God gebracht is, het nodig heeft, dat de stem achter hem klinkt: "Dit is de weg, wandelt in dezelve; als gij zoudt afwijken ter rechter- of ter linkerhand" (Jesaja, 30: 21) Zo leert hij ook inzien, dat hij dagelijks de kostelijke ogenzalf behoeft, die de Heere Jezus om niet geven wil, en waardoor de zieke ogen genezen en gezond worden en ook waarlijk gebruikt worden voor dat doel, waartoe de Heere die geschonken heeft.

Dat God de Heere ons mensen niet anders beschouwt, dan als doven en blinden in onszelven, dat vinden wij in Zijn ganse Woord maar wij vinden daarin ook vermeld, dat Hij ons blinden en doven geen aanstoot in de weg legt, waarover wij zouden kunnen struikelen, maar, dat, zo zij in waarheid tot Hem roepen en smeken om opening hunner dove oren en blinde ogen. Hijzelf het is, Die dit roepen hun in het hart en op de lippen heeft gegeven, en dat Hij deze, hun smekingen, dan ook liefdevol wil verhoren. Het is de Heere Zelf, die Zijn doven en blinden opzoekt en hen nabij blijft met Zijn almachtige en tedere zorg. Hij had hen lief voor alle eeuwigheid, Hij gedenkt aan hen lang voordat zij aan Hem denken, zodat zij telkens met Hagar, Abraham's dienstmaagd, moeten uitroepen: "Heb ik ook hier omgezien naar Die, die naar mij omziet?" Daarom lezen wij ook bij de profeet Jesaja: "En te dien dage zullen de doven horen de woorden des Boeks; en de ogen der blinden, zijnde uit de donkerheid en uit de duisternis, zullen zien" (Jes.29: 18). En verder: "Alsdan zullen der blinden ogen opgedaan worden en der doven oren zullen horen" (Jes. 35: 5).

Toen de Heere Jezus eens zeide: "Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat degenen die niet zien, zien mogen, en die zien, blind worden" (Joh. 9 vs. 39), vroegen de Farizeeën, wier geestelijke ogen de Heere niet geopend had: *zijn wij dan ook blind?* (vs. 40). En de Heere antwoordde hen (vs. 41): "Indien gij blind waart, zo zoudt ge geen zonde hebben, maar nu zegt gij: wij zien, zo blijft dan uw zonde." De Heere sprak hier van de geestelijke blindheid.

Toen de Heere later Saulus op de weg van Damaskus staande hield en hem bekeerde, opdat hij des Heeren grote Naam zou verkondigen onder de volkeren, sprak Hij tot Saulus: "Verlossende u van dit volk, en van de heidenen, tot welke Ik u nu zende om

hun ogen te openen en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht des Satans tot God; opdat zij vergeving van zonden ontvangen en een erfdeel onder de geheiligden, door het geloof in Mij” (Handelingen 26 vs. 17, 18).

God de Heere, de Almachtige, de Barmhartige, wiens geduld en lankmoedigheid geen einde nemen, Hij is het, Die, op de door Hem bepaalde tijd en ure, het oor opent, zodat het niet meer luistert naar wat het slechte geweten, de duivel en de wereld zeggen, maar wel naar hetgeen de Heere zegt. Het is vergeefse moeite, als men hen, die dood zijn in zonden en misdaden en dientengevolge doof zijn geboren, de hemelse weldaden wil bijbrengen, het is vergeefse moeite, de blindgeborenen de heerlijkheid en de liefelijke schakeringen der kleuren te willen doen begrijpen. Eerst moeten zij oren en ogen daartoe ontvangen, geef hen die zo u kunt, geef hen hart en verstand daartoe, geef hen behoefte en verlangen daarnaar: maar dat kunt u niet, dat is alleen het werk des Heeren.

En u vader, moeder, die nu bittere tranen weent voor het aangezicht van uw God, vanwege uw verkeerde zoon, uw verkeerde dochter, houdt aan om genade. Laat u niet meeslepen door uw kind op verkeerde wegen, keur het afwijken van achter de Heere niet goed, maar al is uw kind nog zo verkeerd, al hoort het niet, al gelooft het niet, laat u daarom niet wijsmaken door de satan, dat het woord, dat u in liefde en trouw in de harten van uw kinderen gezaaid hebt, tevergeefs zou zijn gestrooid. Nee, op Gods tijd en ure zal het uitspruiten en vrucht dragen, misschien eerst als u al lang onder de grafzerk ligt. Het is een eigenschap der doven, alle liefelijke melodiën te verachten, het is een eigenschap der blinden, zich niet te bekommeren om de pracht der kleuren; maar, o, als de Heere maar komt, als Hij de oren en de ogen opent, dan wordt alles wel anders!

Wat verneemt men, als de Heere door werking van de Heilige Geest, door de prediking van Zijn Goddelijk Woord, *de oren opent*?

Ach, dan hoort men eerst niets daarboven dan rollende donderslagen, die dreigen ons in de afgrond te slingeren, daar verneemt men niets dan het veroordelende en verdoemende vonnis, niets dan de vloekwoorden der wet, die vanwege onze zonden over ons worden uitgesproken. Maar men leert dan ook, dat daarboven, ondanks dit alles, genade is te verkrijgen voor wie om genade heeft gesmeekt. Waar God de Heere iemand de oren geopend heeft, zodat hij de donderslagen der wet heeft gehoord en heeft leren inzien dat vloek en verdoemenis zijn welverdiend deel zijn, daar ontwaakt ook door des Heeren Geest de overtuiging: "Indien ik blijf zoals ik ben, ben ik verloren, want ik heb niets waarmee ik voor God zou kunnen bestaan, ik heb tot op heden mijn hele leven doorgebracht in zonde en ongerechtigheid.

Zie, dan geeft de Heere aan zulk een arm en bevend mensenkind tevens de behoefte naar lucht en leven, zodat hij begint te roepen: "Ach, wat zal er toch van mij worden, wat moet ik aanvangen, want mijn geweten klaagt mij aan, en ik weet niet, waar mij te bergen." Zie, dan geleidt de Heere zulk een ziel Zelf tot Zijn heilig Woord en geeft dan, dat de "doven horen de woorden des Boeks". En weet u, wat daarin geschreven staat?

O, allerlei heerlijke woorden! Bijvoorbeeld, "Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken" (1 Tim.1 vs. 15). Daar wordt dan ook vernomen dat dierbare woord: "Want zij hebben alle gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is" (Rom. 3:23, 24).

Zie, dan gaan de oren open en men begint te roepen: "Ach, wat hoor ik? Is er genade, genade ook voor mij?" Ja, *genade*, dat woord dringt mij in het oor, genade voor mij, de ergste, verdoemenswaardigste zondaar!"

"Het horend oor", de Heere heeft het gemaakt. Zodat, waar uw geweten u aanklaagt, *dat u alle geboden Gods zwaar overtreden hebt, dat u nooit één van deze hebt gehouden en nog steeds tot alle boosheid geneigd zijt, God toch uit loutere genade u de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenalsof u nooit enige zonde had gehad of begaan en alsof gijzelf al de gehoorzaamheid volbracht had, die Christus voor u volbracht heeft.* Cath. Zo. 23.

Het is des Heeren werk, zowel dat u de dood leert schrijven ook op uw beste daden en niets overhoudt dan zonde en dood, als dat u het liefelijke woord verneemt: "niet uit de werken, opdat niemand roeme, maar het is alleen Zijn barmhartigheid en ontferming, die ons verlost en zalig maakt." Ja, gewis, waar God ons het oor opent, zodat het hart opmerkt, daar gaat het anders toe dan vroeger. Het oor, dat, aan zichzelf overgelaten, niet zat wordt naar alle duivelarij en onreine gesprekken te horen, is, waar God de wedergeboorte uitgewerkt heeft, vol begeerte om de liefelijke stem des Evangelies te vernemen; ja, het kan daar niet aan verzadigd worden. Vlees en bloed, wereld en duivel, komen wel eens voor een korte tijd daartussen, zodat ook de wedergeborene weer min of min naar hun stem hoort, en de overleggingen van het eigen boze hart de stem des Heeren verdoven, maar de Heere God verstaat het koninklijk in Zijn almacht en barmhartigheid dit alles uit het hart te verdrijven, zodat men ten laatste toch de duivel geen geloof meer schenkt, maar alleen luistert naar des Heeren stem.

Wanneer de Heere nu het oor opent, zodat het hoort, dan bereid Hij ook het oog toe om te zien: En wat krijgt dat door Hem toebereid en **geopend oog** dan te zien?

Allereerst, dat alles hier beneden rook en ijdelheid is, dat hemel en aarde eens zullen vergaan, dat deze gehele kostelijke en hooggeroemde wereld waarvoor zo menigeen zijn ziel verkoopt, in vuur en vlammen verteerd zal worden; zulk een oog leert zien, dat hier beneden alles stof en as is, dat van al het zichtbare, van alles wat het oog beschouwt en gadeslaat, niets overblijft, ja, dat de mens zelf vergankelijk is als het gras van het veld; dat hij hier aan allerlei ellende, harteleed, jammer en nood is onderworpen en dat dit gehele aardse leven ijdelheid is en niet veel heeft te betekenen. Maar bovendien ziet ook degene, aan wie God de ogen geopend heeft, dat alles blijft en bestaat wat de Heere gezegd heeft. Hij ziet, dat God hem liefheeft, hem een genadige God en Vader is, Die zijn ziel zegent, hem al zijn zonden vergeeft en hem door de Heilige Geest leven en zaligheid, vrede en vreugde schenkt. En als hij dat ziet, dan heeft hij ook dat onvergankelijk goed gekozen tot zijn deel en erfenis en zó de goede keuze gedaan. Zo wordt de wereld voor zulk een door God geopend oog steeds kleiner en kleiner, en God de Heere al groter en dierbaarder.

Waar God het oog geopend heeft, daar ziet men de geopende afgrond, waar de duivel ons zo graag in zou willen trekken voor eeuwig en men ziet ook het heilzame in van de enge weg, waarop de Heere ons geplaatst heeft. Men ziet de ijdelheid en nietigheid in van alle werken die men zelf begonnen en uitgedacht heeft, om God daardoor met ons te verzoenen. Men ziet de algenoegzaamheid van het bloed des Heeren Jezus Christus, de gehele volheid van het heil, dat ons in Hem is geschonken. Men leert het inzien, dat Hij het alleen is, die ons heeft zalig gemaakt, en zalig maakt van al onze zonden en men leert Hem kennen als de waarachtige God, als het eeuwige leven, als de enige Middelaar die met Zijn heilsvendiensten optreedt voor de rechterstoel Gods. Zodat de goddelozen, die zichzelf veroordelen en verfoeien in stof en as,

vrijgesproken worden van de schuld en straf. Zulk een, wie God het oog geopend heeft, ziet in de Heere Jezus Christus zijn God en Koning, Die hem met Zijn woord en Geest leiden en regeren wil en zal. Hij ziet in Hem de enige en volkomen Hogepriester, Die met zijn eigen dierbaar bloed ingaat in het binnenste heiligdom om verzoening te doen van de zonden Zijns volks. Die, tegenover al de aanklachten van de duivel, dag en nacht voor Gods troon optreedt ten nutte van dat volk en tot God spreekt: *laat deze in het verderf niet nederdalen, want Ik heb de verzoening voor hen gevonden.*

Op deze wijze geeft God ziende ogen en zo leert men het verstaan: de eeuwige, de hemelse goederen alléén zijn het, die gelukkig en zalig maken, niet alleen voor deze tijd, maar ook voor de eeuwigheid. Deze alléén wil ik voor mijn hart begeren en verkrijgen, want daarin alléén ligt ware, bestendige, eeuwige troost, ook kracht en sterkte, om over alle harteleed heen te komen, om zijn kruis dagelijks op zich te nemen en met geduld te dragen; in ware ootmoed en vertrouwen voor God en mensen te wandelen, zich te bevlíjtigen een goed geweten te hebben voor God en mensen en in de ure van de dood de hand te leggen op het dierbare bijbelblad en te spreken: *Gij hebt mij verlost, Gij God der waarheid; in Uw handen beveel ik mijn geest.*

Zulk een horend oor, zulk een ziend oog, geliefden, hebben wij elk ogenblik nodig. Laat ons bij God aanhouden om genade, opdat wij ervoor bewaard mogen worden onszelven aan te zien voor die, die genoeg hebben en niets meer behoeven. O, er wordt veel gepredikt, er wordt veel, veel gehoord, maar naar hoe weinig wordt er in waarheid geluisterd en hoeveel wordt vergeten. Hoeveel wordt beleefd en gezien en toch laat men zich zand in de ogen strooien, zodat men weer verblind is als vroeger. Het is hoog nodig, dat wij iedere dag van ons leven God de Heere smeken om naar Zijn Woord te horen en Hem te vragen om ziende ogen, opdat wij waarachtig mogen verstaan, hoe de zaak voor Gods aangezicht gelegen is.

Zie, daar kan ons de 119de Psalm een ware heilsapothek zijn, want in die gehele Psalm houdt de dichter niet op de Heere te vragen hem geopende ogen te geven. Bijvoorbeeld vers 18: *Ontdek mijn ogen, opdat ik aan schouwe de wonderen van Uw wet.* Hoe jammert hij: “Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien; maak mij levend door Uw wegen” (vs. 37).

Ach, onze oren staan aan zichzelf overgelaten steeds geopend voor hetgeen boze tongen zeggen, ons oog blijft aan zichzelf overgelaten geopend voor hetgeen ons verstand berekenen kan. Onze oren en ogen blijven geopend voor de hoogmoed, die het hart opgeblazen maakt, zij blijven geopend voor allerlei verkeerde dingen, die het hart doen ontbranden in boze lust; oog en oor blijven openstaan voor allerlei goddeloze en bijgelovige gedachten en zaken, die de mens van Gods woord aftrekken. De nood komt en zoekt de beloften Gods te logenstraffen en dan ondervinden wij tot onze bittere smart, dat oog en oor openstaan voor alles wat ons moedeloos maakt, wat het geestelijk leven uitdooft, voor alles wat ons twijfel en ongeloof inboezemt, voor iedere stem, die ons toeroept: ziet u nu wel, hier is niets dan nood en dood. Kunt u nu nog geloven wat God gezegd heeft? Ach, dan is het arme hart soms zó ver van God verwijderd en als de Heere het niet verhoedde en op tijd tussenbeide trad, dan zou men zich duivel en wereld, ongeloof en twijfel in de armen werpen, Ja, zo God ons niet bewaart en het in genade verhoedt, dan gaan wij prijzen wat de duivel ook prijst en voor schoon verklaart en waarvan de wereld zegt, dat het naar de rechte snit is gesneden.

Laat het ons niet uit het oog verliezen: wij zijn blinden en doven van onszelven en zo wij oren hebben die horen en ogen die zien, zo is dit des Heeren werk. Daarom is ook al ons heil gelegen in de Heere, alleen in Zijn genade en alleen door Zijn genade zullen wij voor waarachtig houden wat de Heere zegt. Daarop kunnen wij ons verlaten: dit Zijn woord zal waar blijven, al leggen de wereld en de goddelozen het ook anders uit, al hebben hun beweringen soms een schijn van waarheid. Laat ons daarom aanhouden om genade, om geopende oren die alleen horen naar wat de Heere zegt, om geopende ogen, die zien hoe God de weg gebaand en verordineerd heeft; om te zien wat de ware weg der zaligheid is, namelijk dat wij in leven of in sterven niet de blik vestigen op onze werken maar op het Lam Gods dat geslacht werd voor onze zonden, zó alleen zullen wij naar Zijn stem horen, waar Hij spreekt: "Ik geef Mijn schapen het eeuwige leven en niemand zal ze uit Mijn hand rukken."

Waar nu de Heere geopende oren en ogen gegeven heeft voor de dingen van het eeuwig leven, daar geeft hij ook ogen om te zien en oren om te horen in het dagelijkse leven, zodat men zich van alle ongerechtigheid af en tot de Heere wendt; zó alleen zal men bij alles wat de wereld, die in het boze ligt, ons voorspiegelt, het blijven geloven; 'wanneer ik volhard bij Gods woord, zal Hij het met mij maken naar Zijn barmhartigheid, ja, dat ik volhard, het is alleen Zijn werk.' Zo zullen ook in het dagelijks leven oren en ogen niet misbruikt worden; tot dat doel zullen zij gebruikt worden, waartoe de Heere ze geschapen heeft.

O, het gaat zo goed, waar men voortdurend, ondanks alles wat de duivel ons influistert, uitroept: *Gij Heere Christus zijt mijn zonde; en ik ben Uw gerechtigheid!* U zult alles waarmaken, want: *Dien, die geen zonde gekend heeft, heeft God zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.* (2 Cor. 5: 21). Amen.

4. Preek over Prediker 4: 17

Gezongen werd Psalm 84: 1-3.

Geliefden.

Ja, voorzeker, de woningen des Heeren zijn lieflijk. Hij alleen heeft het ware geluk gevonden, die zijn leven lang het voorrecht heeft, de schone godsdienst in de tempel des Heeren te aanschouwen; die toegelaten wordt, dat hij in de voorhoven des Heeren woont, die bij al het leed en het ijdele van dit leven, de vriendelijkheid van de Heere smaakt, omdat het goed is, Zijn woord, Zijn liefelijke, troostende woorden te horen.

Maar wij lezen in het Evangelie van Lucas in het 8^e hoofdstuk, het elfde vers en vervolgens: "Dit is nu de gelijkenis: Het zaad is het woord Gods. En die bij de weg bezaaid worden, zijn deze, die horen; daarna komt de duivel en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet zouden geloven en zalig worden. En die op de steenrots bezaaid worden, zijn deze, die, wanneer zij het gehoord hebben, het woord met vreugde ontvangen en deze hebben geen wortel, die maar voor een tijd geloven, en in die tijd der verzoeking wijzen zij af. En dat in de doornen valt, zijn deze, die gehoord hebben en heengaande verstikt worden door de zorgvuldigheden, en rijkdom, en wellusten des levens, en voldragen geen vrucht. En dat in de goede aarde valt, zijn deze, die het woord gehoord hebbende, het in een eerlijk en goed hart bewaren en in volstandigheid vruchten voortbrengen."

Er zijn dus sommigen, die zeggen en zingen: "Hoe liefelijk zijn Uw woningen", en daarna komt de duivel, en liefelijk worden hen de woningen des duivels.

Er zijn sommigen, die in het begin met vreugde zingen: "Hoe liefelijk zijn Uw woningen" en daarna komt de verzoeking, en de woningen des Heeren zijn hun niet meer liefelijk.

Sommigen zijn er, die meegezongen hebben: "Hoe liefelijk zijn Uw woningen" en daarna komen de zorgen, de rijkdom, de wellust van dit leven en nu zijn deze dingen liefelijk, en verstikt is, wat zij van de liefelijkheid der woningen Gods vroeger ervaren hebben.

En onder hen, die horen, zijn er sommigen, die horen en het woord bewaren in een eerlijk en goed hart en vrucht dragen in geduld.

Hoe zal men nu daartoe komen, dat men in waarheid zegt: "Hoe liefelijk zijn Uw woningen?" Men komt hier toe, wanneer men eerlijk is gemaakt, wanneer God de mens een eerlijk hart heeft gegeven. Dat is echter een eerlijk hart, dat een onderscheid weet te maken tussen dat, wat van de duivel is en dat wat van God is en niet met dat, wat van de duivel is, in het huis van God komt, maar in Gods huis zo komt, dat er eerbied bij hem aanwezig is voor Zijn Schepper en Heere, van Wie alles afhangt; dat eerbied aanwezig is voor het woord des Heeren, Die door Zijn dienaar tot de gemeente spreekt; eerbied dus niet om het woord te horen en dan heen te gaan en duivelse gedachten te koesteren of alles te verkwisten in de zorgvuldigheden des levens, in rijkdom en de wellusten, maar dat het hart vraagt: *Wiens woord hoor ik?* Dat dus het woord het eerste en het hoogste is, en de mens, met alles, wat hij in het hart draagt, met zijn ganse weg, zich onderwerpt aan dit woord. Dat is een eerlijk hart, dat draagt vrucht.

Liefelijk zijn de woningen Gods voor hem, die belijdt, dat God boven hem staat, voor hem, wie het om genade, om redding, wie het dus om God gaat en dat Gods woord Gods woord blijft, en dat aan dit woord gehoorzaamheid zal geschieden. Wie behoefte

heeft, niet om te *weten*, maar om te *doen* de wil van God, die zal horen, die zal luisteren; want het gaat hem om zijn leven, om waarheid, om recht en gerechtigheid.

Nu een vraag: Horen wij allen?

De vraag is niet of met de oren des lichaams gehoord wordt; met de oren des lichaams horen gewoonlijk van vierhonderd mensen slechts honderd; dus niet, of met de oren des lichaams gehoord wordt, maar zo wordt gehoord, dat de waarachtige gezindheid aanwezig is, God te eren, God te vrezen, zijn leven in te richten, zijn weg en wandel, in het geloof.

Daarom hebben wij ons voorgesteld in dit morgenuur een woord te behandelen, dat krachtadig is en dat wij vinden in Prediker, hoofdstuk 4 : 17:

Bewaar uw voet, als gij tot het huis Gods ingaat; en zijt liever nabij om te horen, dan om der zotten slachtoffer te geven; want zij weten niet, dat zij kwaad doen.

Prediker 4 : 17.

De vermaning is: ***bewaar uw voet, als gij tot het huis Gods ingaat en kom om te horen.***

Van één stap die men doet, hangt vaak het ganse leven af. Er liggen millioenen in de hel, die daar eeuwig jammeren in pijn, dat zij deze of gene stap gedaan hebben tot hun verderf, waar zij toch gewaarschuwd werden. Het is niet hetzelfde, hoe de voet zich beweegt. Alle neigingen stromen uit het hart in de voet, en daar zijn de bewegingen, die men met de voet maakt, bewegingen niet van de voet, maar van het hart, die echter door de voet ten uitvoer worden gebracht. Wanneer men tot het huis Gods wil komen, zo bedient men zich van de voet om daarheen te gaan.

Hier heet het: *bewaar uw voet*; dat is: heb er goed acht op, wat uw voet doet. Er kan en er zal van deze éne beweging, uw eeuwig wee afhangen of uw eeuwig wel. Komt u zo, dat u uw voet slechts beweegt zonder andere gedachten, dan om ter kerk te komen, zo bewaart u uw voet niet, dan hebt u er geen acht op, wat u doet. Gods huis is het; weliswaar woont Hij niet in tempelen door mensenhanden gemaakt. Maar dat heeft Hij alom gezegd: *waar Ik Mijs Naams gedachtenis gesticht heb, aan die plaats wil Ik komen en u zegenen.* En: *waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn, daar ben Ik in hun midden.*

Waar dus Gods volk samenkomt, waar Gods woord gepredikt wordt. Dat is, als Gods woord zich openbaart in de gewetens van de mensenkinderen daar is Gods huis. Waar echter Gods huis is, daar spreekt God, Die in de hemel woont, niet persoonlijk, maar Zijn engel of dienaar, welke Hij gezonden heeft, zoals in hoofdstuk 5: 5. “Een engel zegt: laat uw mond niet toe, dat hij uw vlees zou doen zondigen; en zeg niet voor het aangezicht van de engel, dat het een dwaling was; waarom zou God toornen om uw stems wille en het werk uwer handen verderven?”

Is alles een leugen, dan is alles een leugen, dan sterft een mens ook niet. Maar het graf, het lijk, het kerkhof zeggen het aan een ieder mens: aarde bent u; en u hebt eenmaal voor God verantwoording te doen van al hetgeen wat u hebt gedaan. Zo hangt het tijdelijke en met het tijdelijke het eeuwige welzijn af daarvan, dat men, wanneer men ten huize Gods komt, eerst daarmede begint, dat men zijn voet beware. De arme mens gelooft, weliswaar, alles, maar het woord van de levende God houdt hij voor een spot, en niet voor dat, wat het is. En toch doet het woord het alleen en beslist over de mens; door het woord alleen wordt men gered, door het woord alleen wordt men veroemd.

Bewaar uw voet, als u tot het huis Gods ingaat. Vraag aan uw voet: wat doet u? Wat begint u? Waarom gaat u op weg? Waartoe gaat u in Gods huis?

Ja, God horen, daarin opgevoed zijn, opgevoed zijn in de vreze en de vermaning Gods, en dan nog een ongebroken hart; dan nog aanwezig, dat men op de zondag hoort maar op de maandag is alles weer verdwenen.

De Schrift zegt, de Heilige Geest zegt, niet: blijf thuis! Nee, dat zegt de duivel, dat is de opgeblazenheid van de hoogmoed, die spreekt: blijf in uw woning, blijf thuis. De Geest zegt, het woord zegt: *bewaar uw voet*.

Dus vraag uw voet: 'mijn lieve voet, waarom beweegt u zich daarheen?' En is uw voet ijdel, zijn het ijdele bewegingen, is het uit gewoonte, uit een goddeloos doel, bekeer uw voet, eer het te laat is.

Het wil zeggen: heb acht op de uitgangen van uw hart, heb er acht op, wat u bent, of u gezind bent uw leven te beteren en u waarachtig te bekeren. Of het er u in waarheid om te doen is, dat u vergeving van zonden, dat u vrede in Christus Jezus hebt; of het bij u gemeend is, dat het in huis en hart alles weer in rechtheid naar Gods woord is. Of het u daarom te doen is, verlost te zijn van duivel en wereld, die u verleiden willen en in uw harten wonene. Let daar op!

Hoe heet het daar: *blijf weg?* Nee, het heet: *kom!* God sluit niemand uit, maar de mens in zijn halsstarrigheid sluit zichzelf uit; wanneer hij op de zonde wil blijven zitten, blijft hij steken in zijn onbekeerde zin. God sluit niemand uit, maar de mens zou graag in zijn geveinsd wezen vroom blijven en zich niet onderwerpen aan de tucht Gods, opdat hij zalig wordt. Zo sluit de mens zichzelf uit.

Het heet daar niet: *blijf thuis*. Maar het heet: *kom!* En wel: *kom, opdat u hoort*. U hebt niet met mensen te doen, wanneer u in Gods huis komt, maar met de levende God Zelf. Weliswaar hebben de hardnekkige, eigengerechtigde, onrechtvaardige Joden de profeten gedood, van wie ze gestraft werden; weliswaar hebben zij de Heere Jezus Zelf aan het kruis gehecht, omdat Hij hen in hun doen gestraft heeft maar toch zal zich het woord Gods handhaven tegenover een ganse wereld. Voor het woord van de levende God zal alles verbrijzeld neervallen. God zal staande houden en handhaven, wat Hij Zelf gesproken heeft. Het woord, dat u hoort, is Gods Woord, het Woord, waarin hemel en aarde geschapen zijn, het Woord, dat alles draagt en onderhoudt, het Woord, waarin alleen en uitsluitend al uw geluk, gezondheid van het lichaam en van de ziel, en alle welvaart bestaat. Het is het Woord, dat, wanneer het in een verbrijzeld hart terecht komt, alle zonden in de mens geheel zijn weggenomen, hij heeft vrede met God door Jezus Christus, hij is in waarheid gelukkig, hij is rijk, ook wanneer hij alles verliest. Het is het Woord, dat gehoord wordt, dat een staat, een stad, een gemeente, een enkele huishouding, de afzonderlijke personen, in waarheid alleen tot waar geluk, tot ware rust, kan brengen, dat van de verkeerde weg terugtrekt, de voet van de valstrik redt, dat weer moed geeft, wanneer de duivel op de mens inrijdt, dat door allerlei lijden en nood heendraagt.

Het woord echter moet gehoord worden, dat is allereerst gehoord worden met een boetvaardig hart. Het woord is rijk aan genade: het laat de rijken ledig uitgaan en verzadigt de armen. Het woord is rijk aan hulp, het helpt de ellendigen, maar het verdoemt, die niet ellendig zijn wil.

Kom zó, dat u hoort met een verbrijzeld, verslagen, boetvaardig hart, want al weet u zich op het ogenblik geen zonde te herinneren. God behoeft u slechts de ogen te openen en u ziet zich als een monster.

Komt, dat u hoort met waarachtige boetvaardigheid, met ootmoedig geloof, met heilsbegeerte, om de goede, vertrouwde belofte aan te nemen, die dit woord aan het geloof geeft.

Dat ik iets aangrijp om mij van Zijn banden te ontslaan? Waarom komt u ter kerk? Uit gewoonte? Omdat men anders niet christelijk is? Omdat vader of moeder u drijven? Waarom komt u ter kerk? Soms om een mooi gewaad te tonen? Een nieuwe hoed, die goed staat? Om in huis alles in vuilheid te laten liggen, dat u voor uzelf maar zalig wordt? Om te zien of u soms een woord uit de samenhang kunt rukken en dan kunt zeggen: 'wel, mijn ziel, u wordt toch zalig, al verenigd u ook zonde met godsdienst, al houdt u ook de zonde in de hand.'

Het is telkens goed, wanneer een mens nog in Gods huis komt; maar bewaar uw voet, en kom om te horen. Het gaat om uw tijdelijk welzijn, om uw tijdelijke rust; allermeest echter om uw eeuwig welzijn.

Ik weet het wel: zo hard is de mens, dat hij kan zeggen: *al zou God mij nog zevenmaal meer slaan, ik wil mij toch niet bekeren*. Ik weet het wel, zo hard is de mens, dat, wanneer de mannen van Korach, Dathan en Abiram levend ter hel varen, het volk toch Mozes en Aäron zegt: gij hebt des Heeren volk gedood. Ik weet het: zo hard is de mens, dat hij niet eens gelooft aan hel, hemel, God, gebod en toch beweert, dat hij een christen is. Maar dit weet ik ook: het woord Gods des Almachtige, is sterker dan een hamer, die rotsen verbrijzelt,

Waarom komt u ter kerk? Om offeranden te brengen? Om godsdienstig te zijn? Omdat het christelijk is? Omdat het fatsoenlijk staat en zo hoort? Omdat uw man ter kerk gaat; omdat uw vrouw ter kerk gaat?

Ja, ten tijde dat Salomo dit woord uitsprak, toen kwam ook zo menigeen de tempel binnen en offerde een schaap, een rund en vertoonde zich zo aan de Heere, kwam voor Zijn aangezicht; want God heeft immers dat offer bevolen. 'Welaan dan, ik ben wel verkeerd, maar zo geheel verkeerd ben ik toch niet, want ik offer, ik doe Gods bevel.'

Dat is de menigte **van zotten**. Wel, de zotten hier in dit hoofdstuk, dat zijn niet zij, welke men de wereld noemt, maar dat zijn zo twijfelachtige schepsels; zij zetten de kerk in de wereld, niet om de wereld te bekeren, maar om aan hun wereld een christelijke kleur te geven, dat het toch van hen mag heten: zij zijn toch geen wereld, maar het zijn toch mensen, die offeranden brengen.

De Geest noemt hen "zotten" en een "zot" heet in het Hebreeuws: iemand, die vet van vlees is en daardoor te lui, zodat men hem niet gemakkelijk van zijn plaats krijgt. Zotten brengen slachtoffers. Dat is veel gemakkelijker, een offer te brengen en gebeurt ook veel lichter dan de trotse nek te buigen, zichzelf te verloochenen, het kruis op zich te nemen en Gods wil te doen. Wanneer ik geld genoeg heb, is het gemakkelijker duizend rijksdaalders te geven, dat het alom rondgebazuind wordt, dan de tranen der ellendigen te drogen, die men onrechtvaardig heeft behandeld. Veel gemakkelijker is het ter kerk te komen en psalmen te zingen, dan uit het eigen huis een kerk te maken.

Dat is gemakkelijk, godsdienstig te zijn, de kerk te bezoeken, de sacramenten te gebruiken, zeer gemakkelijk. **Maar dat is alles slachtoffer der zotten**, zegt de Geest. **En juist die zotten weten niet, dat zij kwaad doen**. Waar heeft dan de Heere God gezegd, dat Hij van de mens slachtoffers hebben wil? Dat Hij van hem een rund, een schaap wil?

Hij komt op de aarde, en legt Zich neder in het stro, zodat Hij geen mens behoeft te danken. Waar heeft God gezegd, dat Hij van de mensen iets nemen wil, waardoor de mens zich Gode aangenaam zou maken? Dus het kwaad, dat de zotten doen, bestaat

hierin, dat zij met God spotten, dat zij later destemeer pijn zullen moeten lijden. Al hun offer is brandhout voor de hel en zij maken hun verantwoordelijkheid des te verschrikkelijker. Zo spotten zij met God, bedriegen de mensen en zichzelf op het allerverschrikkelijkst. En dat weten zij niet, geloven zij niet, kunnen zij niet aannemen. Maar ijdelheid der ijdelheden, het is alles ijdel.

De mens weet niet, wat voor kwaad hij doet, wanneer hij voor God wil komen, zoals een kind, dat tot zijn vader komt en spreekt: ik heb gedaan wat verkeerd is, maar, mijn vader, daar hebt u van mij een goudstuk.

Een mens weet niet, wat voor kwaad hij begaat, wanneer hij handelt als een kind, dat in het huis van zijn vader allerlei dingen doet, welke de vader niet heeft bevolen, en daarbij het kleine broertje vertrappt, dat hij moet bewaken.

Mens, kom, wees nabij, dat u hoort! Wat hoorde dan Israël aan het altaar, waar het offerde? De betekenis van dat, wat zij deden. Dat werd hen geleerd. Het huis Gods was er eigenlijk niet, om te offeren; voor de offeranden was het slechts, *om daar doorheen te leiden tot Christus*; anders echter, opdat Gods gebod op de harten geschreven zou worden, om te maken, dat de mens wandelde in de wil Gods, en daarnaar handelde. De offers werden hun uitgelegd als een beeld, doelende op de komende Christus en daarmee als belofte: hoe te gaan, hoe te staan, hoe zich te gedragen jegens de naaste. Daarom, kom, wees nabij om te horen.

Een apostel spreekt: “En zijt daders des woords en niet alleen hoorders, uzelf met valse overlegging bedriegende” (Jak. 1: 22).

Hoort dus. Daarmede meent de Geest: hoort met sterke honger, verlangende als hen wie het er om gaat, van de eeuwige pijn te worden gered, voor God te wandelen, in de eeuwige zaligheid in te gaan, als hen, die weten dat de eeuwigheid lang is. God zoekt geen machtigen, rijken, edelen. God heeft van alles genoeg. Wie kan God rijk maken? Wie is in staat God te eren? Hem eer te brengen? Os en ezel verstaan het beter God te eren, *dan de zot die slachtoffers brengt*. God is te groot, te heerlijk, wat wilt u dan, mens, mug?

Maar dit wil God, dat u de oren spitst, dat u op let. U bent mens, u hebt gezondigd, niet tegen het een of ander, maar tegen alle geboden. Het ziet er niet goed uit in uw hart, in uw huis, in uw geldbuidel, het is niet alles eerlijk en recht. Kom, belijd, spreek het uit, stort uw hart uit voor God, uw Heere. Zeg Hem alles, alles, en dan dit: *God, bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn*. Om waarachtige bekering gaat het. Wat is God aan uw vroomheid gelegen? Pas die toe op uw naaste. Wilt u God liefhebben, eren, weldoen pas het toe op uw naaste, behandel hem oprecht en waar, en waar u hem onrecht hebt aangedaan, wég ermee!

Maar u hoort niet. Hoe komt het, dat menigeen zo opeens door de duivel vastgegrepen en half van zinnen wordt hoe? Men heeft geen acht op het woord gegeven, men is te hoog geklommen. Men wilde daar staan als een mens, een grote offeraar, en toch moest men gekomen zijn en komen als een jong kind, als een kind, dat men ter catechisatie stuurt, opdat het lere a, b, b, a, Abba.

De oren gespist! Is er een woord van zaligheid voor mij? Een woord van heil, van troost, van redding voor mij aanwezig? Is er een woord aanwezig, volgens wat ik weet, hoe ik mij te houden heb, dat ik de weg, die ik bedorven heb, weer goed krijg? Dat dit, dat een ander onrecht, dat is misdaan, weer wordt goedgeemaakt; dat deze, dat die duivelse trek in het hart moet wijken; dat het door Gods woord opgeheven zal zijn. Daarvoor moet men de oren spitsen en zichzelf verwerpen.

Dit is u alles nu voorgehouden in ware liefde en trouw. Komt, weest nabij om te horen, spitst de oren, opdat het niet eenmaal van u zal heten: *Gij hebt de eerste liefde er aan gegeven*. Ook wanneer men hoort, kan men het woord eraan geven, ook dan kan alles op de oude voet blijven, kan men op zijn zonden blijven zitten. Er komt geen waarachtige bekering, er komt niet dit: 'God de Eerste, Zijn woord, Zijn wet, Zijn waarheid; dat het waarheid zal zijn, dat de goede werken schijnen voor de mensen.'

De almachtige God legge het nader aan uw hart, dat u weet en erkent, wat voor woord u hebt. Is bij een zaak het bevel van de koning de achtergrond der zaak, ach, dan wordt men geheel vervuld. Men moest meer van schrik vervuld worden voor het woord van de Levende God. *Heden rood, morgen dood*.

God legge het u in het hart. Zie wel toe, dat het niet te laat wordt. Erken, welk een woord u hebt, opdat u het hoort, opdat u daarnaar handelt, opdat u zich niet vleit met uw offeranden. God wil een zodanige hoorder, die naar Gods wil vraagt, om daarnaar te doen, die Gods wil bovenaan stelt en niet vlees en bloed, opdat de Heilige Geest, Die bij zovelen van u ontbreekt, in u leve. Dat het niet worde: "wat zullen wij eten? Wat zullen wij drinken? Waarmee zullen wij ons kleden? Hoe zullen wij onze lust hebben?" Dat dit niet in u de overhand hebbe, maar God en Zijn waarheid.

Daar zal het goed gaan in huis en hart; daar zult u, mannen, naar Gods woord, liefhebben uw vrouwen, daar zult u, vrouwen, onderdanig zijn aan uw mannen. Daar zult u uw eigen belang bij de kerk meer ter harte nemen, dan u op de tweede Kerstdag getoond hebt.

Dan zult u meer de weldadige naaivereniging in uw midden ter harte nemen, waardoor in het afgelopen jaar (1860) meer dan vijftienhonderd voorwerpen verstrekt zijn; en u zou het niet op een ander laten aankomen.

Dan zult u, jongelui, weten, wat het zevende gebod zegt. Dan zullen jullie, kinderen, verstaan, wat het vijfde gebod u zegt. Dan zult u, jonge dochters, minder aan opschik en versiering denken. Dan zult u, ouders, uw kinderen meer in uw bescherming en verzorging nemen, dat u in waarheid met hen begint, hen de catechismus gaat onderwijzen. Opdat, wanneer dan eenmaal alles in elkaar stort, het openbaar zal worden, waar Gods woord en huis is. Amen.

4. De ware liefde.

Zet mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm; want de liefde is sterk als de dood; de ijver is hard als het graf; haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren. Vele wateren zouden deze niet kunnen uitblussen; ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken: al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten enenmale verachten. Hooglied 8: 6, 7

Het is een gebed van de kerke Gods, dat wij hier voor ons hebben, mijn geliefden.

- Alzo ook een gebed van elke ziel, waaraan de Heere Jezus Zich in Zijn liefelijkheid en onmisbaarheid geopenbaard heeft.
- Het is het gebed der ziel om in het hart des Heeren Jezus gegraveerd te worden, gelijk een zegel in was gedrukt wordt.
- Een bede om onherroepelijk in de liefde des Heeren, om voortdurend in des Heeren gedachtenis te zijn.
- Een bede om eeuwig en altijd te mogen verkeren voor des Heeren aangezicht, om in Zijn hart te mogen leven als een voorwerp Zijner eeuwige liefde, en voor Zijn heilig oog te mogen verkeren, een voorwerp Zijner eeuwige trouw en bescherming.
- Het is een gebed om voortdurende liefde, bij het gevoel, dat alleen die liefde machtig is tegenover een andere macht, die ons te sterk is.
- Het is een gebed, uitgesproken in het gevoel en de vaste overtuiging, dat deze liefde een ijver heeft om allerlei heil te verschaffen aan het Voorwerp van haar liefde; een ijver "hard als het graf" zoals het in vers 6 luidt en die in kracht en snelheid de ijver der hel om datzelfde voorwerp te verderven en rampzalig te maken, ver overtreft.
- Het is een gebed om die liefde, die het aan de ziel geeft uit te roepen temidden van nood en dood: "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger of naaktheid, of gevaar of zwaard? (gelijk geschreven is: want om uwentwille worden wij de ganse dag gedood, wij zijn geacht als schapen ter slachting.) Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere", Rom. 8: 35-39.
- Het is een gebed om die liefde, die, waar zij in het hart komt, alles verteert, wat haar in de weg komt, zodat er geen aanvechting, lijden of nood is, sterk genoeg om die liefde uit te blussen, ja, dat er geen aanlokselen van de wereld zijn, bekoorlijk genoeg, om de ziel eeuwiglijk in haar banden en ketens vast te houden.

Wat weten wij van nature van de dood, van de schrik des Heeren? Wat weten wij van nature daarvan, dat wij een zondige aard hebben en vervuld met zonden en ongerechtigheden zijn? Wat weten wij van nature daarvan, dat er een dag en ure kan komen, waarop de jongeling, de jonge dochter, die van niets afweet en in onverschilligheid, ja, in vijandschap daarheen wandelt, het in het gevoel der diepste rampzaligheid leert uitroepen: *ik ben verloren*. Waar dit in waarheid uitgeroepen wordt, is het des Heeren werk, het werk van de Heilige Geest. De Heere toch is de God van gelovige ouders en van hun zaad. Er kunnen voor de jongeling, voor de jonge dochter, die van niets willen weten, nog gebeden liggen van Godvrezende ouders of

grootouders, gebeden, die in gedachtenis opklimmen voor des Heeren aangezicht en die verhoord worden, ook als degenen, die ze opgezonden hebben, allang zijn ontslapen. En nu heeft de Vader in de hemelen zo Zijn eigenaardige wegen en wijzen, waarop Hij zulk een kind, dat God niet kent, hoewel het uiterlijk godsdienstig is, tot Zich trekt. Zodat er in het hart een gevoel van diepe ellende en rampzaligheid ontstaat, en de overtuiging geboren wordt: ik ben een kind van de dood, ik moet sterven, o God, en ik heb geen God voor mijn hart, ik heb Hem niet tot mijn deel, en ik heb de Heere Jezus Christus nog nooit in waarheid gezocht.

O, welgelukzalig, met wie dit geschiedt, die dat leert inzien en het dan luide uitroept: *verloren, verloren!* Die God, die dit door Zijn Heilige Geest tot stand bracht, die houdt woord en trouwe en laat zulk een nooit meer los. Want die liefde is eeuwig, waarmee Hij degene liefheeft, die zich verloren voelt en in het stof van de dood neerligt. En wijd geopend staat Zijn zalige hemel voor hem of haar, die naar hun gewaarwording en droevig vooruitzicht, niets voor zich zien dan de geopende hel. En waarheen wordt nu het kind, waarheen de jongeling, de jongedochter, waarheen de volwassene of oude van dagen geleid, als God hem of haar aan zichzelf ontdekt en als een kind van de dood leert kennen?

Toen u nauwelijks kon spreken, o gij, die u verloren voelt, hebt u van God en van de Heere Jezus horen spreken, en is het u medegedeeld, hoe Hij het verloren schaap opzoekt, het is u medegedeeld; hoe de engelen Gods zich verheugen over één zondaar, die zich bekeert. Het is u medegedeeld, hoe de verloren zoon, die al zijn goed verkwist had, eenzaam en verlaten, van alles ontdaan en beroofd, onder de zwijnen neerzat, hoe hij tot zichzelf kwam en uitriep: “Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan en ik zal tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor U.” Zulk een verlegen en verslagen mens heeft het al in zijn prille jeugd misschien vernomen, hoe de melaatse de Heere Jezus nariet: “Heere, indien Gij wilt, kunt Gij mij reinigen.”

Het was hem medegedeeld, hoe, toen onze eerste voorouders na hun val onder de vloek en het oordeel van Gods toorn lagen, zij plotseling uit des Heeren mond de blijde tijding vernamen, dat eens het zaad der vrouw de duivel de kop zou verbrijzelen. Ja, hij heeft het vernomen, dat de Heere Jezus goed en vriendelijk is, en, gelijk Hij het hier onder smaad en lijden had, nu ook op de eretroon in de hemel een hart heeft, brandende van liefde voor arme en ellendige zondaren. En wat hij als kind het allereerst leerde bidden zonder het recht te verstaan, toen zijn moeder hem leerde voor zijn bedje neder te knielen, namelijk: *het bloed Jezu Christi des Zoons Gods reinigt ons van alle zonden*, dat komt met al het gehoorde door de verborgen werking van de Heilige Geest weer in het hart op. In het hart, dat dorstend gemaakt is naar de levende Heiland, in wie genade en waarheid woont. En één dropje van dat dierbaar bloed, van het bloed Zijner liefde, is genoeg, om de vlam der hel uit te blussen, om alle banden der hel en van de dood los te maken, en vrede uit te storten in het arme bezwaarde hart.

Dan gaat het echter om de beantwoording van die bange vraag: *is het wel voor mij? Zal Hij ook mij aannemen? Zal Hij Zich ook over mij ontfermen?* Zie, over deze berg kan men door eigen kracht niet heenkomen, men moet het voor zichzelf hebben en men kan zich met de overigen niet langer tevreden stellen met denkbelden en voorspiegelingen van algemene genade. En veel vaster, veel liefelijker dan een vader het zijn dochter, dan een liefhebbende moeder het haar zoon zeggen kan: *ik ben je vader, ik ben je moeder*, spreekt de Heere Jezus nog tot de ziel: *Ik ben de Uwe en gij zijt de Mijne* (Hooglied 2:16).

Op de grond der christelijke waarheid wordt men eerst dan opgebouwd, als men voor zijn eigen arme ziel de persoonlijke troost en grond gevonden heeft: *ja, ook voor mij!*

Mijn geliefden, er is hier sprake van nood, van nood der ziele. Ouden en jongen kunnen veel weten van Gods waarheid, zonder van zichzelf te weten en te belijden: *wij zijn doodschuldig*. Waar de Heere Zich echter over iemand ontfermt, daar is het eerste, wat men van de Heere leert, dit: ik ben een kind des doods en zonder genade moet ik voor eeuwig omkomen. Dan moet, wat waarheid is voor anderen, ook boven alles waarheid zijn voor mijzelf.

Zie, dan wordt de Heere gezocht, dan weent de ziel Hem na, en van ganser harte wordt het erkend, dat de Heere vrij is, geheel vrij is, genade te verlenen of niet. De een geeft Hij spoedig de zekerheid Zijner zaligheid te smaken, de ander laat Hij er lang, lang op wachten, maar nochtans zal niemand beschaamd en bedrogen uitkomen, wie Hij het in het hart heeft gegeven, tot Hem de toevlucht te nemen.

Weet u, geliefden, wie de goede keus doet? Hij of zij, wie de Heere het geeft te doen en is deze keus eens geschied, dan is zij onberouwelijk en eeuwig, en de ziel, die dit te beurt valt, is gelukkiger dan een bruid, want zij heeft de hemelse Bruidegom gevonden. Zij is in haar ziekte en armoede veel gelukkiger dan de gezondste en sterkste mens van de wereld, want zij heeft eeuwig heil, eeuwige genezing gevonden, de ziel heeft het eeuwige leven gevonden, hetzij met volle zekerheid, hetzij in de keus des harten. Dat wil zeggen, dat zij in de Heere alleen alle schatten van heil en vreugde ziet, zodat zij met Azaf van ganser harte zegt: *als ik U maar heb, vraag ik naar hemel noch naar aarde*. O, wat wordt er dan niet gemaakt van des Heeren liefelijkheid, vriendelijkheid en bereidwilligheid om een arm mensenhart voor eeuwig te vervullen met Zijn liefde en genade, zodat de ziel nimmermeer van Hem zal gescheiden worden.

Waar de Heere het een arme ziel geleerd heeft, dat zij verloren is, waar Hij dat in waarheid gegeven heeft door Zijn Woord en Geest, daar geeft Hij ook, dat de ziel Hem in het verborgene naweent opdat zij Hem vinden moge, dan heeft Hij al het gehele hart vervuld met Zijn liefde, daar heeft Hij het hart ingenomen, daar heeft Hij de Zijnen ook lief tot het einde toe en spreekt zeer vriendelijk tot hen: *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid*. En, al komt de ziel er ook niet dadelijk toe, om het uit te kunnen spreken: *ik heb vrede gevonden*, langzamerhand leert zij het dan toch te zeggen: "ik was in Zijn ogen als een die vrede vond."

Zij moet de Heere hebben, en met minder kan zij het niet doen, en Hij alleen is begeerlijk in haar ogen. En al komt de wereld ook voor een tijd lang tussen haar ziel en Hem en al komen de begeerlijkheden der jonkheid ook op in het hart, nochtans, welke barricaden duivel en wereld ook opwerpen om haar te scheiden van haar God, en haar van alle zijden te omsingelen, nochtans is het einde van dit alles, dat de ziel die des Heeren is, eindelijk met haar eigen handen alles weer zou willen afbreken en ook, voor zoverre het in haar macht is, werkelijk afbreekt, wat haar van de Heere haar God gescheiden houdt. Dat is de keuze, die in het hart ligt, want de Heere heeft het gehele hart ingenomen door Zijn liefelijke toeroep: "Mijn zoon, Mijn dochter, geef Mij uw hart en laten Mijn wegen uw hart welgevallen."

De keuze is geschied, de Heere Zelf heeft het hart ingenomen en Zijn liefde en onontbeerlijkheid op zulk een wijze in het hart gegraveerd, dat van dat ogenblik af zulk een mens zich ongelukkig, ja, rampzalig gevoelt, als hij niets proeft, noch smaakt van de genade, de vrede en de barmhartigheid des Heeren. En als de volle vrede nog niet wil doorbreken, dan wordt de ziel des te nauwgezet. Ze wordt altijd meer zonde gewaar in zichzelf, de nood klimt hoger en hoger, en de gelukzalige ziel, - die voor eeuwig geborgen is, hoewel zij dat zelf nog niet weet, - kan in het holle van de nacht

tot God liggen jammeren en klagen: "ik zal nog eenmaal omkomen." Ja, zij kan liggen wenen en schreien: "deze of gene, die daar in mijn nabijheid rustig ligt te slapen, deze hier, gene daar, en die, en die, en zoveel anderen, zullen aangenomen worden, maar ik zal om mijn zonden nog verloren gaan voor eeuwig."

Dat zijn zo de klachten der uitverkorene ziel, dat is haar angst, dat haar nood, maar nochtans, dat leeft in het hart: *uw volk is mijn volk, uw God is mijn God*. Dit is de onberouwelijke keus, door de Heere Zelf in het hart gewerkt. De Koning te zien in Zijn schoonheid, het land des harten wijd uitgebreid te zien, dat is de begeerte, die in zulk een ziel gegraveerd is, en hoe meer er zonde en lust tot het verbodene, tot haar bittere smart, ervaren en bespeurd wordt, hoe meer strijd en haat tegen de zonde en ongerechtigheid ontstaat er juist dientengevolge. Dat gaat bij het waarachtige leven zo op en neer: daar wordt gezocht, daar wordt gevonden, en dan wordt het gevondene weer verloren en vergeten, en eenzaam en verlaten gaat men zijn weg, totdat de trouwe Heere en Koning Zich weer opmaakt, opnieuw de ziel tot Zich trekt. Dan moet de ziel weer tot de Heere heen, om gespijsd te worden met het hemelse manna, om gelaafd te worden met water uit de eeuwige rotssteen des heils.

- O zalig leven, waarin de zon zo vaak ondergaat, waarin de weg langs Pniël heen gaat, d.w.z. waar onder hete en harde worstelingen des Heeren aangezicht gezocht en gevonden wordt.
- Zalig leven, waarin men vaak te traag is geweest, om de Bruidegom open te doen, toen Hij luid stond te kloppen aan de deur des harten, en waar men zich dan opmaakt en geen rust noch vrede heeft, voor dat men Hem heeft teruggevonden.
- O zalig leven, waarin men het tot zijn bittere smart ervaart, hoe machtig de zonde is, en hoe de zonde ons kan binden met ijzeren ketenen, maar waarin men ook ervaart, hoe machtig Gods genade als een stroom over dat alles heengaat, om het uit te delgen voor eeuwig.
- O zalig leven, dat vaak niets is dan een voortdurende vertwijfeling, waarin men nooit recht God kan danken, zoals men het graag zou willen, en Hem loven voor bewezen genade. En waarin men het maar niet verder kan brengen dan tot het gebed: *o God, wees mij zondaar genadig*, (Lukas 18: 13). "Zijt mij genadig o God, naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheid" (Psalm 51 vs. 3).
- O zalig leven, waarbij men vaak niet weet, wie men toebehoort, men heeft dan aan de hemel niets, aan de aarde niets, aan het Woord des Heeren niets, men voelt zich zó koud, zó dood, maar zoals men is klaagt men nochtans de Heere achteraan, en er ligt als een zware grafzerk op de borst, totdat men Hem weergevonden heeft.
- O zalig leven, dat zo op en neer gaat.

En wat zal nu het einde, wat de slotsom daarvan zijn? Dat zal dit gebed, dat zal deze bede zijn: ***Zet mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm.***

'Neem mij, ongeslepen diamant, in Uw hand, hij is ruw en onaanzienlijk, wordt hij echter geslepen, dan straalt hij met de heerlijkste kleuren, en vuur en vlam schijnt er vanuit te gaan. Eigenlijk o Heere, is het maar een grof stuk houtskool, maar gelijk in het natuurlijke leven zulk een grove houtskool door de bewerking der natuur en der kunst in een onwaardeerbare schat verandert; zo ook mijn hart, zo u het maar in Uw hand neemt.'

In zulk een edelgesteente nu wordt door de hand van de kunstenaar op zeer behendige wijze een naam of een afbeeldsel gegraveerd, en wordt nu zulk een edelgesteente in

was gedrukt, dan staat hetzelfde beeld, diezelfde naam, die in die steen gegraveerd is, ook onuitwisbaar in de was afgedrukt. O, de ziel, die heeft leren zien, dat zij verloren is, heeft zulke scherpe ogen van de Heere ontvangen, en zij merkt op, wat anderen onopgemerkt laten. Zo is zij er ook toe gekomen, dit te zien, en het oog naar boven te slaan, en het uit te spreken:

‘O, Gij dierbare Zaligmaker en Heere, dierbare Heere Jezus Christus, Verlosser en Goël, die degene wilt aannemen, die zich geheel en al verloren voelt, neem mij, arm verkoold stuk hout in Uw machtige handen. O, druk toch ook in mijn hart Uw schone Naam, en druk mijn naam ook af in Uw Goddelijk hart! Wilt u dat doen, o Heere, wilt U mij deze onschatbare weldaad bewijzen, dan sta ik voor eeuwig in Uw hart gegraveerd, eeuwig en onuitwisbaar, gelijk het wapen of de letters die zich op een zegelring bevinden, onuitwisbaar in was staan afgedrukt. Dan ben ik, arme zondaar, arme zondares voor eeuwig in Uw hart gegraveerd. Zet mij als een zegel op Uw hart, dan ben ik in Uw liefde geborgen voor eeuwig. Heere, al het heil dat U op Golgotha, als Hogepriester aan het kruis verdiend hebt, ik begeer er voor mijzelf deel aan te hebben. Ja Heere, ik begeer deel te hebben aan alles, wat U voor verloren zondaren hebt daargesteld. Heere, gedenk ook mijner als u daarboven in de zalige hemel Uw Vader al Uw heilsverdiensten voorhoudt. Gedenk mijner, o Heere Christus, wanneer U als voorbiddende Hogepriester tot de Vader gaat. Ontferm U over mij in Uw koninklijke en hogepriesterlijke heerlijkheid. Heere, gedenk mijn op Uw genadetroon in de hemelen. Ik wens voor tijd en eeuwigheid met U verbonden te zijn, nooit, nooit van U te worden gescheiden. Dat van dit ogenblik aan, niets, niets mij van U scheid, niets in hemel of op aarde deze liefde uitblusse, maar dat zij blijve bestaan tot in alle eeuwigheid. Ach, Heere mijn God, ik kan mijzelf niet helpen, ik heb zulk een zwak hart, ik ben zo jammerlijk en ellendig. Als ik U niet heb gevonden, als U mij niet voor eeuwig in Uw liefde opneemt, dan is het immers voor tijd en eeuwigheid met mij uit en gedaan. Ik ben zo diep ongelukkig, ik ben niets dan een kind des doods, een prooi der hel en des duivels, zo u mij niet aanneemt in Uw grote liefde, opdat ik voor eeuwig met U verbonden blijve. U alleen kunt het doen. Als U de Hogepriester, ook mijn naam op Uw hart zet, als mijn naam en mijn beeld afgedrukt zijn in Uw gedachtenis, dan heeft het geen nood meer met mij; want dan ben ik verzekerd, dat, wat ook over mij moge komen, het einde heerlijk en ik eens zalig bij U zal zijn in het vaderland der eeuwige rust. Ach, ik weet niet, wat er morgen, of overmorgen met mij gebeuren kan, maar als U mij in genade gedenkt, dan kan ik voor de gehele eeuwigheid welgemoed, vrolijk en verzekerd zijn, dat niemand mij zal kunnen scheiden of rukken van uw liefde. Daarom: *zet mij als een zegel op Uw hart*, zodat ik daar op blijve gegraveerd staan voor eeuwig. Plant mij in genade in U, de ware wijnstok in, opdat U met mij, ik met U, voor eeuwig verenigd moge zijn. Dan zal ook ik, wanneer het mij gaat, gelijk het zo vele broeders en zusters vóór mij gegaan is, die het vol droefenis en rouw moesten uitroepen: *de Heere heeft mij begeven, de Heere heeft mij verlaten* (Jesaja 49: 14), hetzelfde vernemen, wat zij vernomen hebben: *ziet, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd* (vs. 16a). Heere, dat is immers Uw eigen Woord, dat hebt u immers Zelf gezegd? Ja, met de nagelen, die Uw handen doorboord hebben, met het dierbare bloed, dat uit Uw wonden vloeide, hebt U Uw volk in Uw handpalmen gegraveerd. O Heere, U die in majesteit en heerlijkheid zijt gezeten ter rechterhand Gods, maak mij tot een zegel en zet mij op Uw arm, opdat mijn naam U eeuwig voor ogen zweve. En dat u Uw arm niet uitstrekken, Uw hand niet bewegen kan, en U Uw koninklijke macht, goedheid, barmhartigheid, en almachtige genade,

niet kunt verheerlijken, zonder tegelijkertijd aan mijn te gedenken. Zodat U naar mij moet omzien in mijn grote onmacht, zwakheid en gehele weerloosheid.

Zet mij als een zegel op Uw arm, dan ben ik om en om veilig en geborgen, want ik ervaar het maar al te zeer, dat in mij het licht niet altijd schijnt, dat geen voortdurende liefde in mijn hart woont, dan alleen liefde tot de zonde, die ik toch weer van ganser harte haat. Dat weet ik, o Heere, daar hebt u mijzelf ogen voor gegeven, dat ik eens sterven moet, en dat zonde, duivel en dood sterker zijn dan ik. O Heere, ik zou het niet durven wagen zulk een gebed tot U te richten, en U te smeken, mij, die niets ben dan een geringe dienstmaagd, in genade aan te nemen, mij aan te nemen in genade tot Uw koningin en bruid, en te verwachten van zulk een machtig Koning, als U bent, dat U mij tot het voorwerp van Uw liefde zou maken. Maar Heere, ik heb het van U Zelf vernomen, dat u de Zaligmaker en Verlosser van arme zondaren wilt zijn. Zie Heere, nu ben ik de allergrootste zondaar der allergrootste zondaren van allen, en daarom kunt Uu ook aan mij al de wonderen van Uw barmhartigheid, genade en trouw allermeest verheerlijken. Daarom waag ik het dit gebed tot U op te zenden. U Zelf o Heere hebt deze woorden voor ons arme zondaren laten optekenen in het Hooglied van Uw Kerk. Daarom waag ook ik dit gebed uit te spreken, en voor U neer te leggen. En waarom begeer ik dit van U? Heere, U moet ik hebben, of ik sterf. Uw liefde moet ik hebben, daarvan moet ik de zekerheid hebben, ik moet er van verzekerd zijn, dat ik iedere dag, elk uur tot U mag komen, en U de diepste grond mijns harten mag openbaren; ik moet er van verzekerd zijn, dat U altijd weer tot mij zult komen, *om mij te kussen met de kussen Uwsmonds* (Hooglied 1 vs. 1). Uw liefde te genieten, is een genot, dat alle ander genot ver te boven gaat, en in de gehele wereld is niets daarbij te vergelijken.

Maar Heere, U weet, dat het mij te doen is om de eer en verheerlijking van Uw grote Naam. En zie, bijna zink ik in gedachte weer terug in al mijn ellende. Ach, de dood is zo sterk, die gevreesde dood. Ik kan hem niet overwinnen, ik kan uit eigen kracht niet over die altijd voor mij staande berg heen komen. Als ik aan de dood denk, dan denk ik aan niets anders, dan aan toorn en ondergang voor eeuwig, dan ben ik vol angst en schrik, en ik kan niet geloven, dat ik, zo ellendig als ik ben, zo ellendig als ik hier vol smart en angst neerlig, in de hemel van Uw zaligheid zou kunnen opgenomen worden. Daarom, o spoed U tot mijn hulp, anders zeult de vrees van de dood mij mee. Moederliefde is immers sterker dan de dood, maar Uw liefde Heere Jezus Christus is nog veel groter en sterker. Ik moet over de dood, ik moet door de dood heen, hoe kom ik over graf en dood, hoe kom ik door de dood heen? O Heere, mij daarover, mij daar doorheen te brengen, dat vermag alleen Uw trouwe Goddelijke liefde. Daarom begeer ik Uw liefde, want als ik daarvan verzekerd ben, Heere mijn God, dan zal geen dood, noch hel mij kunnen schaden, dan kan de dood mij niet verslinden, dan is de dood niets dan een doorgang tot het eeuwige leven. En de hel? O, welk een ijver, welk een vuur heerst er in het rijk der duisternis, hoe kan die helse gloed mij aangrimmen, hoe kan de vorst van het helse rijk mij verschrikken en benauwen, omdat hij afgunstig is van de liefde, die de Heere mij toedraagt, en die ook mijn hart in liefde doet branden tot Hem, die alleen mijn Leven is!

De vijand der zielen kan het niet uitstaan, dat ik de geringste zucht tot U mijn Zaligmaker en Verlosser, laat opstijgen, dat er ook maar één traan uit mijn ogen vloeie, en dat ik mijn neergeslagen ogen maar één ogenblik uit de verte tot U opsla. Het gehele rijk der duisternis wil in blinde woede mij vasthouden, en spreekt: "gij zijt de mijne, gij zijt de mijne, en alleen ik heb recht op u." Och Heere, enerzijds is dit ook wel waar, want ik heb niets verdiend dan de eeuwige dood; maar het is toch ook weer niets dan leugen, anders zou U niet Jezus heten en niet die Jezus zijn, Die mij hebt

gekocht met Uw dierbaar bloed. Ach, de woede der hel is zó sterk en brandend, dat, als ik ook maar voor een klein ogenblikje Uw genade loof en prijs, als ik U loof en dank voor Uw grote barmhartigheid, het gehele rijk der duisternis zich aanstonds op de been maakt, om mij vast te binden, mij op te sluiten en vast te metselen in mijn eigen angsten en benauwdheden, om mij naar hartelust te kunnen plagen en kwellen. Maar als U mij liefhebt met Uw eeuwige liefde, dan ben ik veilig en geborgen. Laat de afgunst en nijd der hel nog zo brandend zijn, nog harder is het vuur van Uw liefde. U hebt eenmaal over de hel getriomfeerd op Golgotha, en U zult ook nu nog in elke strijd met haar de overwinning wegdragen, want Gij Heere Christus, zijt veel sterker dan alle krijgsheren uit de afgrond. O, het is vreselijk, als het licht uitgaat, als het vuur uitgedoofd wordt, te midden der woestijn, en er niets voorhanden is om licht of vuur weer aan te steken, maar het is dan ook alleen maar almachtige genade, die het vermag het licht weer vriendelijk te doen schijnen, en beide, licht en vuur brandend te houden.

Daarom bid ik U, o Heere, wil mij toch opnemen in Uw liefde, want zij is een vurige kool, een vlam des Heeren, van de eeuwige trouwe Verbondsgod, een vlam, die nooit uitgaat, evenmin als het vuur op het brandofferaltaar, dat altijd brandend bleef en de gelovige Israëliet wees op het Lam, dat geslacht is voor de zonde. O Heere, als U mij maar in Uw hart opgenomen hebt, dan zal de lofpsalm ook nooit uitgeblust worden, het loflied, dat wij U ter eer aanheffen: ‘Alle zonde hebt U gedragen.’ Daar wordt niet uitgeblust dat hemellicht, waarbij wij vrolijk zingen:

*Christus' bloed en gerechtigheid
Dat is mijn kleed der heerlijkheid,
Daarin zal ik voor God bestaan,
Daarmee zal ik ten hemel gaan.*

Maar er is nog meer. Ach, hoeveel wateren, hoeveel bruisende rivieren stromen op mij aan en dreigen mij te verslinden. “De rivieren verheffen, o Heere, de rivieren verheffen haar bruisen; de rivieren verheffen haar aanstoting” (Psalm 93: 3). O, hoe verheffen zij zich ten hemel, de golven en baren van deze woedende zee! Door welke stromen van nood en verdrukking, door welke diepe zeeën loopt de weg dikwijls heen! Hoe diep zijn de stromen, waar wij door heen moeten! Zeker, de Heere staat er Borg voor, dat al de Zijnen droogvoets door alles heen zullen komen, maar als men nu daarvoor staat, en men geen brug, geen roeischiut ontdekt, dan verwacht men niets anders, dan in die golven en baren te zullen verdrinken, en ellendig te zullen omkomen. De strijd moet gestreden, het geloof moet behouden worden, ach, ik arme worm, hoe kom ik nog door dit alles heen?

‘O, als U mij opgenomen hebt in Uw eeuwige liefde, o, als U mij gegraveerd hebt in Uw beide handpalmen, als U aan mij wilt gedenken in aan al mijn nood, als U mij maar liefhebt, mij liefhebt met een eeuwige liefde, laat dan de weg maar vrij door de diepste wateren gaan, dan zullen zij mij nooit kunnen overstromen, en dan zal ik nooit daarin verdrinken, al verwacht ik ook niets anders. Ja, die baren en golven der doodsjordaan, zij zullen misschien het licht van mijn ogen uitdoven, mijn geloof, mijn vertrouwen, mijn gebed doen verstommen, maar Uw liefde, o mijn God, zullen ze nooit kunnen uitblussen. En o het aardse goed, ik versmaad het alles, (zo zegt de ziel) en het heeft voor mij geen bekoring meer. Bied mij vrij alles aan, wat deze wereld oplevert, al kan ik van nu af leven als een koning of als een koningin, zolang ik U daarbij zou moeten missen, ik zou het blijmoedig van de hand wijzen, ja, ten

enenmale versmaden, tegenover de heerlijkheid Uwer liefde, o mijn Heere en Verlosser!’

Zie zo luidt nu het gebed der kerkbruid, en dit gebed is aan de gemeente Gods geschonken, opdat u, volwassene, u jonge man, u jonge dochter, wanneer God het u komt te leren, dat u verloren bent, dit gebed in uw hart zou ontvangen en u aan het worstelen en strijden zou blijven, en u de mond niet zouden laten stoppen, totdat u de verhoring van uw gebed hebt, en u het antwoord hebt ontvangen van uw God: *u geschiede naar uw geloof.*

En laat dan over ons komen wat wil, het is zeker, dat aan het einde des levens, in de ure van de dood, hetzij die vroeg kome, of nog ver af is, de Heere Jezus opnieuw u Zijn stem zal doen vernemen, zoals wij in vers 13 lezen: “O gij bewoonster der hoven, de metgezellen merken op uw stem, doe ze mij horen.”

Laat ik vernemen de stem van uw smekingen, uw schuldbelijdenis, uw roepen: "Kom, Heere Jezus!" Het woord "metgezellen" beduidt in het Hebreeuws "engelen." Dus de engelen Gods staan op u te wachten, o u, die meent, om te komen in uw druk. Zij staan onzichtbaar aan uw bed. Zij staan voor uw deur om u zoet en zalig over te dragen naar het land der eeuwige rust.

En als de Heere Jezus zegt: *laat Mij uw stem horen*, dan doet Hij dat, opdat u vrijmoedig zou antwoorden: *Ja Amen, kom haastelijk mijn Liefste!* Dat is, maak U op tot mij, spoed U tot mij, treedt dit huis binnen, opdat ik sterf aan Uw hals en overgedragen worde in Uw liefde, om U eeuwig lief te hebben gelijk U mij hebt liefgehad van eeuwigheid tot eeuwigheid. Amen.

5. Preek over Jesaja 9: 5

Geliefden.

Een spreekwoord zegt: *goede raad is duur*. Vooral voor hen die radeloos zijn en vooral allen in wier harten gebaande wegen zijn, zijn zo en moeten goede raad krijgen. Allen, die God vrezen, vrezen God. Dat is: het gaat er hun om, dat zij in Zijn wegen blijven, dat zij de wil van God doen, het gaat hun om Gods eer en de zaligheid van hun zielen.

Gods leidingen zijn wonderbaar, steeds anders, steeds andere wegen als vlees en bloed zich voorstellen. Het zijn kruiswegen, tweesprongen, daar blijft men dikwijls staan en weet niet, welke weg men zal inslaan, zoals bij de voetpaden op de bergen, men weet niet, of dit het goede is of dat. Dat weten Gods kinderen wel, dat zij uit genade zalig worden en de rust, waarin zij zich bevinden, ligt in de gerechtigheid van Christus, die hun toegerekend en geschonken is.

Maar een gelovige heeft ook geleerd, dat middel en doel, begin en einde met elkaar verbonden zijn en dat, wanneer zij Gods wil niet tot het einde doen, het dan nog slecht aflopen zal. Van dit volhardten zijn zij anders niet verzekerd. Zij weten wel, *dat God hen uitverkoren heeft in Christus Jezus, vóór de grondlegging van de wereld, opdat zij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde* (Efeze 1, 4). Maar waar zal dit nu vandaan komen, het moet voorhanden zijn: 'ik moet een goed geweten hebben voor God en mensen.' Waar leven is, zijn beide voorhanden: *geloof en werken*. Er is geloof aanwezig en juist daarom schuwt men alle verkeerde wegen, overleggingen en gedachten van het hart, vraagt niet naar vlees en bloed, want die hebben een verbond met de duivel, en de mens, zoals hij nu eenmaal is, heeft een verbond met de wereld.

Zo is de gelovige. Er bestaan voor hem ogenblikken van het grootste gevaar. Zeg mij, *dat ik rechtvaardig voor God ben*, dan ben ik daarmee toch niet tevreden. Ik weet, *dat ik toch ook heilig moet zijn*. Zeg mij, dat de gerechtigheid van Christus mij toegekend wordt, zo ben ik daarmee toch niet tevreden, want ik moet er ook in wandelen. Ik moet niet alleen weten, hoe ik tot rechtvaardigheid kom, maar ook tot de goede werken; ik moet weten, dat ik werkelijk Gode welbehagelijk ben en volkomen Zijn wil doe.

Dat zien wij bijvoorbeeld uit de belofte Gods in Psalm 32: 8: "Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, die u gaan zult, Ik zal raad geven; Mijn oog zal op u zijn." Daar is van een rechtvaardige sprake, want het heet van hem: "Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, die de Heere de ongerechtigheid niet berekent en in wiens geest geen bedrog is" (vers 1 en 2). Maar deze rechtvaardige was gelijk een ieder, die rechtvaardig verklaard is, hij is bekommerd: 'U hebt mij wel rechtvaardig verklaard, maar zeg mij nu ook wat ik doen moet, welke weg inslaan om daarop te wandelen. Wie zal mijn leidsman zijn? Want ik voel mij niet wijs maar dwaas, ik kan de rechtvaardigheid die U mij toerekent, niet één ogenblik bewaren. Ik heb de Heere hand en hart gegeven en nu weet ik minder dan tevoren, weet mij niet te redden of te helpen, dat ik toch in Zijn wegen wandelen mocht. Vandaar de bekommering, de angstige vraag: *Wie zal mij leiden?*

Daar spreekt de Heere Jezus: "geef Mij de hand, Ik zal u leiden!" Hij is Helper en Vriend der bekommerden. En daarom draagt de Heere ook de Naam, die wij vinden in Jesaja 9: 5:

"Men noemt Zijn Naam Raad."

Een "Raad", een raadsheer, is een verstandig, wel aangezien man, die veel ervaring heeft, die rijk is aan kundigheden, die de verborgenheden der zaak begrepen heeft waarover hij "raad" of raadsheer is, in wie al dat voorhanden is, dat hij zelf goed weet te regeren, hetzij kerk, stad of land.

Een raad of raadsheer is zulk een, die in zichzelf de heldengeest heeft, zodat hij naar niets vraagt dan wat recht is, die in zichzelf een vast karakter heeft om bij recht en waarheid te blijven en zulk een inzicht in de meest ingewikkelde zaken, dat hij zeggen kan: "Handel zo en de uitslag zal zó of zo zijn". Hij is op zulk een hoogte, dat hij alles voorzien kan en daarnaar zijn besluiten neemt. En wat hij nu als het goede, het juiste erkend heeft, dat zet hij door, niet met geweld, maar met zachtmoedigheid, liefde en verstand en is er slechts op uit, dat het geluk van hem, die zich aan hem heeft toevertrouwd, bereikt wordt.

God heeft van oudsher dergelijke mannen en vrouwen verwekt, die zulke raadslieden geweest zijn. Maar wat is aller mensen wijsheid, Met de beste wil kunnen wij toch niet alles zo zetten en tot stand brengen, zoals wij het graag zouden willen hebben, maar moeten ervaren, dat er Eén is, die regeert. Eén, die alles leidt naar Zijn eeuwige wijsheid en Zijn wil, in staat en kerk, hetzij dat Hij iemand neerwerpen of verhogen wil.

De gelovige, de gemeente Gods, heeft een "Raad", een Raadsman en deze Raadsman is de Heere Jezus, Hij is Dezelfde van Wie Jesaja, (11, 2) ook betuigt: "En op Hem zal de Geest des Heeren rusten, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte." Onze Heere Jezus is de Raadsman, voor alles met betrekking op de Vader. Hij weet alle verborgenheden van de Vader, kent door en door het hart van de Vader, kent alle wegen en de ganse wil van de Vader en Hij kent niet alleen de geheimen der macht en der liefde van de Vader, maar Hij is ook daarin de Raadsman. Want toen God het voornemen vatte om hemel en aarde te scheppen, was Hij bij Hem, zoals wij het lezen in Spreuken 8, 27-30: "Toen Hij de hemelen bereidde, was Ik daar; toen Hij een cirkel over het vlakke des afgronds beschreef; toen Hij de opperwolken van boven vestigde; toen Hij de fonteinen des afgronds vastmaakte; toen Hij de zee haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden; toen Hij de grondvesten der aarde stelde; toen was Ik een Voedsterling bij Hem en Ik was dagelijks Zijn vermakingen, ten allen tijde voor Zijn aangezicht spelende." (of "Werkmeester", zoals de Duitse vertaling luidt.)

Hij is dus, als een voedsterling, die nimmer van zijn voedster wijkt. Hij is voortdurend als een "Raad" bij de Vader geweest, bij de schepping van de wereld en zo is Hij het ook bij de onderhouding van de wereld. "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde". Alles hangt van Hem af, dat de zon opgaat en onder, dat de aarde tot nu toe gehouden wordt, dat het dunne uitspansel, dat wij lucht noemen, niet verscheurd wordt, zodat al de wateren der hemelen daardoor gedragen worden, dat de koningen regeren en de vorsten gerechtigheid stellen, dat is alles van Hem en door Hem, daartoe heet Hij "Raad". Er kan volstrekt niets geschieden, of Hij is de Raadsman daarvoor bij de Vader. Alles gaat door Zijn hand. Daarom spreekt Hij ook in: 14 (Spr.8): "Raad en het wezen zijn Mijn; Ik ben het Verstand, Mijn is de sterkte, door Mij regeren de koningen," enz.

En wat het uitwendige aangaat, ook daar geschiedt alles door Hem. De welvaart der mensen, steden en volkeren, is in Hem gegrond. Wat op de Rijn vaart, wat op de Donau; wat in Berlijn gebeurt of in Parijs, Hij draagt alles in Zijn hand en is ook zo een "Voedsterling".) bij de Vader. En opdat de mens een doorkomen hebbe voor het aardse, spreekt Hij: "Rijkdom en eer is bij Mij, duurzaam goed en gerechtigheid."

De Heere is verder "Raad" of Raadsman bij de Vader, zoals wij lezen in Zacharia 6: 13: "Ja, Hij zal de tempel des Heeren bouwen en Hij zal het sieraad dragen, en Hij zal zitten en heersen op Zijn troon; en Hij zal Priester zijn op Zijn troon en de raad des vredes zal tussen die beiden wezen." Dat is, tussen God de Vader en de Man, die daar heet "Spruit", onze Hogepriester en Koning. Dat is het, wat wij in het oude lied der gemeente zingen:

*Toen smartte God in eeuwigheid
Mijn jammer zulker mate,
Hij dacht aan Zijn barmhartigheid,
Hij wild' mij helpen laten.*

*Hij sprak tot Zijne lieve Zoon,
Nu is het tijd t'ontfermen,
Vaar heen, Mijns harten dierb're Kroon,
En wees het heil der armen.*

Zo heeft God Zich in Zijn oneindige liefde voorgenomen, uit het geheel verdorven menselijk geslacht Zich enigen te verkiezen ter zaligheid, ter verheerlijking en ten lof van Zijn liefde en ontferming. Daarbij heeft Hij met de Zoon raad gepleegd, heeft de Zoon alles in handen gegeven, zowel de uitverkorenen als ook de verworpenen, de dood en de duivel, opdat Hij met allen zou doen naar de wil van de Vader. Toen heeft de Zoon gezegd: "Geef Mij een lichaam en in dit lichaam wil Ik dragen, allen Mij ter verlossing gegeven, alle zondaren, en wil voor hen lijden en sterven en aldus het eeuwige leven voor hen verwerven."

Toen heeft de Vader Hem de erfenis beloofd, als de Eerstgeborene van de doden, als de Aanvang en het Einde, de Alfa en de Omega, de volkomen Zaligmaker van allen, die Hem de Vader gegeven heeft. Daarin glanst en schittert de volmaakte deugd des Vaders en des Zoons, Zijn eeuwige liefde, alles is verheerlijkt in deze raad. Zo is de Heere Jezus Voedsterling (Werkmeester) en Raadgever bij de Vader geweest, zowel bij de schepping als bij de onderhouding en regering van de wereld en ook in de zaligheid, die Hij ons bereid heeft. Deze Raad of "Raadsman" is Hij in Zichzelf.

De wijsheid, die Hij heeft, het juiste inzicht in alle dingen, zij zijn Hem eigen van alle eeuwigheid. Alle raadsbesluiten tot welzijn en zaligheid van Zijn volk, zij zijn in Zijn hand. Alle plannen en gedachten van de duivel, Hij doorziet ze alle. Alles, wat in dit leven plaats heeft bij de Zijnen, Hij heeft alles in een duidelijk overzicht voor Zich. Hij doet huwen, Hij maakt dat man en vrouw samen komen. Hij beveelt alles, Hij ordent alles. Hij laat het kind geboren worden en wat daarmede gebeuren zal gedurende het hele leven. Hij heeft het alles opgeschreven in Zijn boek en het geschiedt zo, zoals Hij het als Raad bestemd heeft. Dat is een waarachtige, een heerlijke troost voor een ieder, die zich tot de Heere gewend heeft. Wij vragen weliswaar naar onze eigen raad en naar die van anderen en wij volgen die; maar Hij straft ons in Zijn genade. Hij maakt ons met onze raad teniet, maakt de wereld met haar raad te schande en alles komt voor Zijn verlost en juist op dat uur, en op die manier, zoals Hij het wil.

Daar vraagt Hij niet naar mensen: *Hij gebiedt en het staat er.* Hij doorziet alles en heeft de leiddraad van alle dingen in Zijn hand, met al hun omstandigheden en heeft het bestemd en uitgemaakt, hoe het geschieden zal.

Daarom is Hij ook tot troost van al Zijn verlost en, die Hem als zulk een Raadsman liefhebben, een Uitlegger. Wanneer Hij onze "Raad" geweest is ter zaligheid, legt Hij

ons alles uit, de hele Heilige Schrift, zodat wij Zijn woord verstaan en door Zijn woord getroost worden. Al Zijn woorden, al Zijn beloften, hoewel zij door het onmogelijke gaan: Hij laat toch geen woord ter aarde vallen.

Wanneer Hij gezegd heeft: men kan zich daarop verlaten, dan kan men zich daarop verlaten. Hij is de waarachtige "Raad" der armen en ellendigen, een goede "Raad". Hij hinkt niet her- en derwaarts, spreekt niet dan zo, dan anders, maar Hij heeft zulk een overzicht over deze zaak dat Hij zeggen kan en zegt: zó is het, zó gaat het en zó zal het komen.

Hij is de "Amen", de wettige Getuige Gods. Hij is Degene, die alles, wat Hij van de Vader gehoord heeft, getuigt en aan de gemeente doorgeeft, dat wij ons daarop verlaten mogen. Hij heeft niets voor Zijn gemeente teruggehouden, wat in de volheid van het hart des Vaders ligt jegens Zijn kinderen, en dat het in de hemel niet is; ja, en nee, maar zeker en waarachtig, "Ja, en Amen", dat het genade is en genade blijft en bij God geen schaduw is noch verandering.

Hij is de *Getrouwe Getuige*, Hij liegt niet, onderwijst niet uit het Zijne, maar wat Hij van de Vader gehoord heeft, dat leert Hij, de hele eeuwige raad der liefde Gods deelt Hij mede aan Zijn gemeente, zoals Hij aan de Vader beloofd heeft. Zoals Psalm 40 : 10 en 11: "Ik boodschap de gerechtigheid in de grote gemeente; zie, Mijn lippen bedwing Ik niet; Heere, Gij weet het. Uw gerechtigheid bedek Ik niet in het midden Mijns harten; Uw waarheid en heil spreek Ik uit; Uw weldadigheid en trouw verheel Ik niet in de grote gemeente."

Dat spreekt Hij uit in Zijn hogepriesterlijk gebed, Johannes 17: 4: "Ik heb U verheerlijkt op de aarde"; en vers 6: "Ik heb Uw Naam geopenbaard de mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt." En vers 8: "Want de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven. En verder vers 26: "En Ik heb hun Uw Naam bekend gemaakt en zal hem bekend maken, opdat de liefde, waarmede Gij Mij hebt liefgehad, in hen zij en Ik in hen."

En Paulus betuigt eens aan de Efeziërs (Handelingen 20, : 27), dat hij niet achtergehouden heeft, dat hij hun niet zou verkondigd hebben *al de raad Gods*. Dus aan de rechtvaardigen is het gepredikt, dat het hun goed zal gaan en aan de goddelozen is het gepredikt, dat het hun kwalijk zal gaan.

Deze raad Gods heeft de Heere alom bekend gemaakt, in de hele wereld. Men kan niet op de meest afgelegen plaatsen komen, zonder dat men daar ook in de verstrooiing kinderen Gods zou vinden. De Heere heeft hun alles bekend gemaakt, wat in de hemel en wat in de hel is, wat in Hem is en wat het in het hart van de Vader is.

Dat is de raad, die Hij openbaart aan Zijn kinderen, die Hem de Vader gegeven heeft, opdat Hij hen tot de Vader zou brengen: "zie daar Ik, en de kinderen, welke Gij Mij gegeven hebt." En dat Hij hun de Heilige Geest zou geven, die hen leert roepen: "Abba, lieve Vader!" En dat zij vertrouwen krijgen op Zijn Vaderhart. "Niemand kent de Vader dan de Zoon en wie het de Zoon wil openbaren." En gelijk Hij de Vader openbaart, zo openbaart Hij ook het hart des Vaders en Zijn Vaderlijke wil. En wanneer het kind meent: *ik ga verloren, ik moet omkomen*, dat dan tot het kind geproken wordt: "Mijn geliefd kind, Ik zal niets verliezen van dat, wat Mij de Vader gegeven heeft. Het is Zijn uitdrukkelijke wil; houdt u slechts aan Mij."

Behalve deze goede, goedertieren wil Gods, dat Zijn kinderen geen buit van de duivel zullen worden, maakt Hij hun ook nog bekend, dat zij bij name in het testament des Vaders staan. Hij verhaalt van Diens schitterend paleis en welke heerlijke kamers en woningen Hij hun bereid heeft.

Maar dat gaat toch niet zo licht en gemakkelijk. Ik heb ergens gelezen en u allen ook, *dat de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt*. Hoe wordt hij nauwelijks zalig? Ja, hoe moet hij niet door alles heen, Wie zal hem helpen? Wie zal hem bijstaan? Wie zal hem de hand reiken, wanneer hij op de drempel des verderfs zit, dat hij niet omkomt? Is hij dan beter dan de anderen? Ja, hij is beter dan de anderen, want in zijn hart zijn gebaande wegen. Is hij beter dan anderen? Nee, hij is niet beter dan anderen, de kinderen van de wereld zijn veel beter en verstandiger dan hij. De vrome koning Jozafat stond hoog op het toppunt van geluk en zei bereidwillig op de vraag van Achab, of hij mede wilde trekken in de strijd: Zo zal ik zijn, gelijk gij zijt, zo mijn volk als uw volk, zo mijn paarden als uw paarden (1 Koningen 22: 4). De kinderen Gods zijn zeer vrijgevig; alles geven zij en denken aan niets. En de koning Achab was slim en verstandig en liet Jozafat in koninklijke klederen ten strijde trekken, terwijl hij zelf zich verborg. Wat zou nu van Jozafat geworden zijn wanneer God hem niet gered had? Maar zo staat het kind Gods steeds op de drempel des verderfs.

Maar er staat daar nog Eén bij: de Heere. Hij trekt terug en redt, als ook de duivel al lacht en triumfeert; en het kind Gods is tevreden met Zijn leiding en regering. Maar spoedig gaat het steeds weer van Hem af, hoewel ook geschreven staat: *bij Mij is rijkdom en eer*. Maar in het hart zit nog steeds het zichzelf helpen, of de vertwijfeling en de gedachte: nu is er geen hulp meer voorhanden. Maar de Heere, onze Zaligmaker, zit ter rechterhand des Vaders en zal Zijn raad wel uitvoeren.

Waar het in het hart heet: "ik weet de weg niet, hoe kom ik tot de Vader?" Dan spreekt Hij: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij."

Wanneer men beladen is met een zware last en een hard juk, wat spreekt Hij dan? "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven."

Waar men dorst naar de gerechtigheid, wat spreekt Hij? "O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren en u, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja, komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk. Waarom weegt u geld uit voor hetgeen brood is en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Hoort aandachtig naar Mij en eet het goede, en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen. Neigt uw oor en komt tot Mij, komt, en uw ziel zal leven; want Ik zal met u een eeuwig verbond maken en u geven de gewisse weldadigheden van David."

Er moet hier beneden veel gebeden worden, veel geweend zijn. Heeft Hij niet gezegd: "Neemt uw kruis op u en volg Mij na?" Maar Hij houdt ons op het einde de kroon der gerechtigheid voor. Wanneer men niet weet, hoe heilig te leven, wanneer men het verstand verloren heeft, dat men de weg niet kan vinden, dan zegt daar de Heere: "Ik zal u onderwijzen en u leren, de weg, die gij gaan zult; Ik zal u raad geven; Mijn oog zal op u zijn." (Psalm 32: 8)

Mijn geliefden, Gods kinderen zijn voortdurend zonder raad; want voortdurend gaat het hun verkeerd, er is geen dag, waarop zij niet aan allerlei verzoeken blootgesteld zijn en wie geeft hun dan de raad om bij de goede keuze te blijven met Ruth? Wie van de aarde is, spreekt uit de aarde. Maar wie van de hemel komt, die spreekt Gods woord en geeft de rechte raad en schenkt, wanneer de duivel ons iets, dat klatergoud is, op de hand wil leggen, de waarachtige Parel, die van grote waarde is.

Hij is een zachtmoedige "Raad", Hij dringt niemand iets op, Hij spreekt zacht, maar koninklijk, eenmaal en nog eens. Hij is alleen wijs en goed. Hij kan alleen liefhebben, zoals Hij heeft niemand lief, daarom is Zijn raad alleen heerlijk en kostelijk, alleen

vertroostend en liefelijk; maar ook wrang en bitter, want hij past niet bij het vlees en bloed, hij is niet naar onze smaak.

Maar alle kinderen Gods hebben op hun sterfbed beleden, dat zij, wanneer zij hun eigen raad gevolgd zouden zijn, van het ene ongeluk in het andere geraakt zouden zijn. Maar juist zo moeten wij van alle wijsheid en verstand beroofd en ontbloot zijn, opdat Hij ons beklede met Zijn wijsheid, dat wij tot Hem gedreven worden, om bij Hem raad te halen. En dat zijn juist Zijn wegen, waar het tegen onze zin ingaat; daar houdt Hij het kind in Zijn perken, opdat de ziel gered wordt. Zo is Hij de waarachtige "Raad."

Halen wij ook bij Hem steeds onze raad? Ach nee, wij hebben die in ons eigen hoofd. Maar Hij is Raad en Raadgever, wanneer wij tot Hem komen; Hij toont ons de volkomen weg ter zaligheid. Maar Hij is ook Raad, waar Zijn kinderen niet tot Hem gaan en houdt hen de deur der hoop open, dat zij tenslotte toch hun schuld belijden en vergeving krijgen.

Is Hij werkelijk uw Raad, uw enige Raad? Dat geve God! Zo moge Hij u genadig zijn, dat u Hem alleen als zulk Een erkent. Maar dat is niet het geval. Wie van u onbekeerd is, die zou ik de raad willen geven, dat hij luistere naar Gods stem. De stem van Hem, die gezegd heeft, *dat wie Hem niet gehoorzaam is, diens ziel zal uitgeroeid worden uit zijn volk*. En Hij zegt: "Keert u tot Mijn bestraffing", d.i. tot Mijn strenge leer. "Zie Ik zal Mijn Geest ulieden overvloedig uitstorten; Ik zal Mijn woorden u bekend maken. Dewijl Ik geroepen heb en gijlieden geweigerd hebt; Mijn hand uitgestrekt heb en er niemand was, die opmerkte: en u al Mijn raad verworpen en Mijn bestraffing niet gewild hebt; zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten, wanneer uw vrees komt." (Spreuken 1: 23-26).

Wij zijn zo spoedig weer van de raad weg; wij zijn zo onverstandig en ook zo (waan)wijs. En het "slechte," (Spr.9: 4 'Wie is slecht? Hij kere zich herwaarts) het is zulk een schoon woordje, maar wij zijn daarom toch nog niet recht "slecht"? Terwijl de Zon der Gerechtigheid schijnt, blijven wij toch in het donker zitten, uit louter 'wijsheid'. Wat te doen?

Heengaan, tot de voeten van onze Heere Jezus Christus, tot aan de voeten van deze "Raad", Hem aangrijpen en bidden, dat Hij het zal maken, want de meest verwarde dingen kan Hij ontwarren en uit elkaar houden, al is het ook het allermoeilijkst in onze ogen, voor Zijn wijsheid is het gemakkelijk en Hij weet de reine zowel als de onreine dieren allen in de ark van Noach te brengen, opdat zij gered worden.

Is het u allen zo te moede? Dat geve God! Maar deze "Raad" zegt ook eens tot een gemeente: "Ik raad u, dat u van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalft uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt. Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik; weest dan ijverig en bekeert u. (Openb. 3, 18 en 19). Amen.

6. Preek over Jesaja 11: 1-4a

Want er zal een rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isaï, en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht voortbrengen; en op Hem zal de Geest des Heeren rusten; de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren. En zijn rieken zal zijn in de vreze des Heeren; en Hij zal naar het gezicht Zijner ogen niet richten, Hij zal ook naar het gehoor Zijner oren niet bestraffen; maar Hij zal de armen met gerechtigheid richten, en de zachtmoedigen des lands met rechtmatigheid bestraffen. Jesaja 11: 1-4a.

Stelt u, geliefden, bij het lezen van deze verzen een heerlijke boom voor, en dat van deze boom alle bladeren en takken afgestroopt zijn, en de gehele stam tot aan de aarde afgezaagd is, en op de aardbodem neergeveld ligt. O, dat is een diepgaande smart, vooral, als men zich voorgesteld had van deze boom nog vele schone vruchten in te zamelen. Denkt nu hierbij eens aan de heerlijke boom van het geslacht Isaï, Davids vader, en herinner u daarbij, hoe in deze boom het heil van alle volkeren, het heil van Israël, en ook uw heil ingesloten was; en nu ligt hij daar neergeveld ter aarde. Het kan in het natuurlijke leven geschieden, dat u na een paar jaren terug komt op dezelfde plaats, waar vroeger zulk een schone boom stond. De stam is dan lang aan stukken gezaagd, weggebracht en verbrand, en er is niets meer van te vinden. Maar het alleronderste van de stam, de tronk van de boom, onder de plaats, waar de stam afgehouden werd, is blijven staan, want wel is de tronk afgehouden, maar niet uitgeroeid met de wortel en takken, en uit die tronk, die de aarde gelijk is, ziet u een klein rijsje ontspruiten. Maar ach, dat is maar een zeer teer spruitje, ja, niets, vergeleken met die prachtige, geweldige boom, die hier vroeger prijkte met de heerlijkste takken en bladeren. Moet dat rijsje nu heil aanbrengen? Het is zó zwak, dat men het met de voet kan vertreden, of met de hand afplukken, ja, dat elk dier van het veld kan komen en het verteren.

Dat is de bedoeling van de profeet, *als hij de stam van Isaï vergelijkt met zulk een afgehouden boom, waarvan alleen de tronk is blijven staan*. Isaï was de vader van David, en David was hem geboren, toen hij al hoog bejaard was. Hij zelf was een kleinzoon van Boaz uit Ruth, de Moabietische.

Waarop ziet nu dat rijsje, en waarvan was het een voorzegging? Ik vertaal dit woord "rijsje", want het is hier een beeld, een afschaduwing, een afbeelding. Ik vertaal dit woord, d.w.z. ik geef de ware betekenis er van, als ik het *een kindeke* noem. Alzo het beduidt een kindeke, ontsproten uit deze afgehouden tronk, die toch nog in de aarde wortelt. O welk een wonder van Gods ontferming! Hoe groot is dit rijsje, hoewel het zwak en onaanzienlijk is voor het menselijk oog. Het kind, dat daardoor afgebeeld werd, is tegelijkertijd de Koning van hemel en aarde, en Hij zal dragen de scepter van Zijn vader David. Daarom zong Luther eens van dit rijsje:

Was ons dit kindje niet geboren,

Wij waren allemaal verloren.

Geliefden, het is mij eens gebeurd in de dagen van mijn heetste vervolgingen, en dat de nood van des Heeren volk mij zwaar op het hart lag, dat ik een schone, heerlijke boom zag omvellen, maar toen ik later op dezelfde plaats terug kwam, zag ik uit de tronk, die nog in de aarde was, een zeer teer, zwak rijsje ontspruiten. Toen dacht ik: o mijn ziel, vertwijfel niet, al is de troost voor uw ogen verborgen, nochtans zal de

Heere uitkomst en redding weten te geven. Al ziet het er ook naar uit, alsof de Heere Zijn Sion had begeven en verlaten, alsof de Heere had vergeten genadig te zijn, ja, alsof Hij op Zijn volk toorn, en al Zijn vorige genade en trouw heeft vergeten, nochtans, wanhoop niet. Zie op dat rijsje, op dat kleine en geringe voorwerp, dat zal nog eens een grote boom worden.

Dit rijsje beduidt, gelijk u allen weet, het Kindeke, waarvan de engelen eens zongen: *want u is geboren de Zaligmaker, welke is de Christus, de Heere, in de stad Davids*. Dat is de Man, die het doen zal, Die allerlei heil zal doen ontspruiten. Zodat alle mensen zich zullen verwonderen, en alle vijanden beschaamd daar zullen staan.

Dit Rijsje wordt ook een "Scheut" genoemd, een scheut uit de wortelen van de afgehouden tronk van Isaï. Dit klinkt nog zwakker en onaanzienlijker door het woord "rijsje", maar het betekent evenzeer *het Kindeke*, dat in de kribbe lag, en waarvan de engelen spraken tot de herders: *en dit is het teken, gij zult het Kindeke vinden, in doeken gewonden, liggende in de kribbe*. Waaruit is toch dat zwakke Kindeke, dat tegelijkertijd een Koning van hemel en aarde was, voortgekomen? Immers uit de afgehouden tronk, uit de wortel van Isaï, Davids vader?

Wij lezen in het boek der Openbaring (Openb. 5), dat, nadat (vs. 4) Johannes gezegd had: "En ik weende zeer, dat niemand waardig gevonden was, om het boek te openen, en te lezen, noch het in te zien; een der ouderlingen (vs. 5) tot hem sprak: Ween niet, zie, de Leeuw, die uit de stam van Juda is, de Wortel Davids, heeft overwonnen, om het boek te openen, en zijn zeven zegelen open te breken." Deze Wortel Davids, die overwonnen heeft, is onze Heere Jezus Christus naar Zijn Godheid, en deze Wortel draagt de boom. De Wortel is datgene, waaruit deze David voortgekomen is, namelijk, onze Heere Jezus Christus naar Zijn Godheid; wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid. Naar Zijn mensheid is Hij echter ook het rijsje, voortgesproten uit de afgehouden tronk van Isaï, en daarom is Hij ook tegelijkertijd Isaï's en Davids Zoon en Heere. Daarom, zo er in zware en moeilijke tijden, als alles dreigt ineen te storten, naar redding gewenst wordt, moet men niet zien op het grote, op de groten en machtigen dezer aarde. Want wat is in werkelijkheid groot, en wat is in werkelijkheid klein?

Een rots is groot, en een parel of ander edelgesteente, dat honderdduizend gulden, en meer, waard is, schijnt daartegenover een klein, nietig voorwerp te zijn. Wat heeft echter meer waarde, de rots of dat kostbare juweel? Dat behoef ik niet te zeggen, immers wat klein en gering schijnt, dat heeft meerdere waarde. Ja, het kleine! O, geliefden, wil toch de dag der kleine dingen niet verachten, en als God u iets toezendt, dat van weinig betekenis schijnt te zijn, wil het daarom toch niet verachten, noch naar grote en hoge dingen staan. Want één druppeltje van het bloed van de Heere Jezus Christus maakt ons rein van al onze zonden, en één blik van Gods vriendelijk aangezicht, één straaltje van Gods heerlijkheid, is genoeg om alles rondom en in ons vrolijk en gezond te maken.

Wat zal dan dat Rijsje, deze scheut uit Isaï's wortel uitwerken? Deze zal vrucht voortbrengen. Daarbij gaat het echter zo, dat er van deze vrucht weinig gezien wordt, en men met David dikwijls zeggen moet: *dat Hij het nog niet doet uitspruiten*. Ja, dat vaak nog duisterder en benauwder wordt, nadat men er zich op verheugd heeft. "Hij zal zijn gelijk het licht des morgens, wanneer de zon opgaat, des morgens zonder wolken, wanneer van de glans na de regen de grasscheutjes uit de aarde voortkomen. (2 Sam. 23: 4) Toch zal het komen, wat de Heere beloofd heeft. Ook mijn heilzon zal dagen, al werden mijn wenende ogen nog niet verlicht door die liefelijke glans. De

duivel zegt wel: er komt niets terecht van u en het uwe, en voor u zullen de grasscheutjes nooit ontspruiten. Heb echter maar een weinig geduld, o ziel, nog een weinig, want nu is het winter, nu is het de tijd nog niet, maar het gezaaide winterkoren ligt veilig in de aarde verborgen, en zal er op des Heeren tijd ook heerlijk uit te voorschijn komen.

Nu kunt u echter dat gezaaide koren niet zien, u mag het niet in de hand hebben, maar dat kleine Rijsje, dat zal het doen komen. Heb maar een weinig geduld. Het Rijsje op zichzelf doet het ook niet, maar, omdat op hetzelfde de Geest des Heeren, dat is de Heilige Geest rust. God de Vader geeft aan dat Rijsje, aan Zijn Christus, de Heilige Geest, en zalft Hem daarmee, met olie der vreugde boven Zijn medegenoten. En daardoor en daarmee zal Hij komen en verkondigen het welaangename jaar des Heeren, de dag der wrake van onze God, om te troosten alle verbrokenen van hart.

Nu, geliefden, alleen al van dit tweede vers van Jesaja, 11 zou ik het willen zeggen: hier kunt u nu eens alles vinden, wat de valse kerk, de kerk van de anti-christ ontbreekt, waarom bij haar ook niets groeit van Goddelijke macht. Want bij haar is noch de Geest des Heeren, noch wijsheid, noch verstand, noch raad, noch sterkte, noch kennis, noch vreze des Heeren. Hier zinken alle pausen en kardinalen, alle wijsgeren en valse Schriftgeleerden in het niet, bij hen is heil noch raad te vinden. Maar alleen, alleen bij het "rijsje uit de afgehouden tronk van Isai", dat de Heere gekroond heeft met onvergankelijke eer en heerlijkheid.

Wat doet nu dit "rijsje" met de op Hem rustende zevenvoudige Geest des Heeren Heeren? Waar zó de Geest des Heeren op Hem rust, de Geest der wijsheid en des verstands, des raads en der sterkte, der kennis en der vreze des Heeren, dus deze zeven Geesten, waarvan wij in de Openbaring van Johannes lezen, "dat zij voor Gods troon zijn", wat doet dit Rijsje daarmee? Jesaja, deelt het ons mee in een treffend, tamelijk alledaags, maar begrijpelijk beeld (vs. 3): ***Zijn rieken zal zijn in de vreze des Heeren***, of, nauwkeuriger vertaald: "zijn rieken zal zijn de vreze des Heeren".

Dit beeld is genomen uit het dierenrijk, en dat wel allereerst van een speurhond. Deze dieren hebben een zeer fijne reuk, en vervolgen ongelooflijk ver het voetspoor van het wild, dat zij najagen, en dat hun ook zelden ontkomt. Zo zoekt ook de Heere, en speurt, als het ware, naar de vreze des Heeren, en weet ook nauwkeurig te onderscheiden, waar die aanwezig is, en waar niet.

Nemen wij een ander beeld: bij de brandoffers, slachtoffers, en reukoffers lezen wij dikwijls: *de Heere rook de liefelijke reuk van het offer*. Nu dat geldt daar alleen van zulke offers, die in het geloof geofferd werden, want eigenwillige offers, eigenwillige brandoffers riekt de Heere niet, ziet Hij ook niet aan, zoals Jesaja, ons dat mededeelt in het 43e hoofdstuk van zijn profetieën, het 23e vers: "Mij hebt gij niet gebracht het kleine vee uwer brandofferen en met uw slachtofferen hebt gij Mij niet geëerd; Ik heb u Mij niet doen dienen met spijsoffer, en Ik heb u niet vermoeid met wierook. Mij hebt gij geen kalmus voor geld gekocht, en met het vette uwer slachtoffers hebt gij Mij niet gedrenkt." Alzo de Heere zoekt niet, Hij riekt niet, wat in de wereld als goede werken wordt geloofd en geprezen, of wat in de wereld godsdienst heet, en toch zonder hart, zonder verstand, en zonder lust geschiedt. *Maar Zijn rieken is in de vreze des Heeren*.

Zo zag Hij Nathanaël onder de vijgeboom zitten, en wist, dat hij daar bad, dat hij daar in de vreze des Heeren verkeerde, en over de Messias, de lang beloofde Koning van Israël nadacht. Deze woorden: *Zijn rieken zal zijn in de vreze des Heeren* beduiden eigenlijk hetzelfde, wat wij vinden in Jesaja 66 vs. 2b: "Maar op deze zal Ik zien, op

de armen en verslagenen van geest, en die voor Mijn woord beeft”, of wegzinkt. O, dat riekt Hij wel, dat wordt Hij wel gewaar, waar het zó met een arm mens gesteld is. De beruchte zondares komt in het huis van Simon, de Farizeër, zij zalft de voeten van de Heere Jezus Christus, en droogt die af met haar haren. Toendie eigengerechtigte Farizeër deze vrouw, die toch zulke onloochenbare bewijzen van haar berouw gaf, openlijk als een slechte vrouw, als een hoer aan de kaak stelde, toen heeft de Heere geroken, zowel de stinkende hoogmoed van die Farizeër, als de liefelijke reuk van de vreze des Heeren bij deze verbrijzelde en berouwhebbende vrouw, zoals Hij ook tot haar sprak: *uw zonden zijn u vergeven.*

En wederom bespeurde Hij de vreze des Heeren bij die andere vrouw, die midden door het gedrang der schare tot Hem kwam, en de zoom van Zijn kleed aanroerde. Toen stond de Heere stil en vroeg: *wie heeft Mij aangeraakt?* Want Hij bespeurde, dat er kracht van Hem was uitgegaan. Hij wist wel, hoe het met deze diepongelukkige vrouw gesteld was, en hoe het haar te moede was. Toen trad die vrouw te voorschijn en vertelde Hem de gehele waarheid. Hij sprak daarop: *dochter, uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede, en zijt genezen van deze uw kwaal* (Mark. 5: 34).

Zo is de handelwijze van de Heere Jezus Christus. Hij heeft zeer fijne zintuigen, om het te bespeuren: in dit hart, in deze ziel is de vreze des Heeren; dat is een hart, dat beeft en siddert voor zijn God, voor Zijn macht, voor Zijn Soevereiniteit; dit is een ziel, die zichzelf niet kan helpen, maar die bedroefd, ja, radeloos van verre staat.

Verder lezen wij van het rijsje uit Jesaja 11: ***Hij zal naar het gezicht Zijner ogen niet richten, Hij zal ook naar het gehoor Zijner oren niet bestraffen.*** Voor alles, wat uiterlijke schijn is, is Hij blind, en voor alles, wat mensen zeggen, die zichzelf willen doen gelden als hoogstaande in de gunst en kennis des Heeren, en ook bij velen als zodanig gelden, heeft Hij geen oor, maar, Hij bespeurt het van ver, waar een arme en ellendige is, die om uitkomst en redding schreit. Hij neigt Zijn oor tot hun geroep, en de noodkreten huns harten zijn Hem als een liefelijke reuk. Al het overige hoort Hij niet, en ziet Hij niet. Hij spreekt echter een rechtvaardig vonnis uit, wanneer Hij zegt: deze ellendige kan zichzelf niet helpen, daarom zal Ik hem helpen. Deze arme, deze nooddriftige heeft niets, maar staat heilsverlegen, en van alles ontbloot daar. Zie, daarom wil Ik hem heerlijk bekleden met de gerechtigheid, die Ik voor hem verworven heb.

Wat groot is in eigen ogen, wat heersen en gelden wil in deze wereld, dat ziet Hij niet aan, waar echter alles ontbreekt, wat toch aanwezig zijn moest, daar deelt Hij Zichzelf mee met al Zijn heerlijke volheid, met Zijn gerechtigheid, met de gehele overvloed van Zijn hemelse gaven en goederen. Zo is het gesteld met Zijn gerechtigheid, met de gerechtigheid, die voor Hem geldt.

Daarom staat er ook geschreven van deze Koning, van dit wondervolle "Rijsje" (vs. 4): ***dat Hij de armen met gerechtigheid zal richten.*** Wat voor armen zijn dat? Zijn het degenen, die arm zijn aan wereldse goederen?

Tot op een zekere hoogte: ja, want de apostel leert ons: “Want gij ziet uw roeping, broeders, dat u niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen.” (1 Cor. 1 vs. 26) Maar in Jesaja 11 worden eigenlijk *armen van geest* bedoeld. Wie arm van geest is, die is ook vermoeid en belast, en dat is ook eigenlijk de ware betekenis van het Hebreeuwse woord.

Bij iemand, die vermoeid en belast is, zijn de krachten uitgeput, en al gaf zo iemand al zijn goed aan de medicijnmeesters, het zou hem toch niet baten. Ja, hij is dientengevolge geheel arm en nooddriftig, zodat hij niets meer betalen kan, en

vanwege de vermoeidheid zijns geestes kan hij ook niet meer zuchten of wenen, maar zit radeloos neer. Wat is de begeerte van deze vermoeiden en belasten, die zo geheel en al uitgeput zijn? Wat hebben zij gezocht? Zij hebben het ware, het waarachtige gezocht, de waarheid Gods, waaruit zij geboren zijn ten eeuwigen leven. Daarom hongeren en dorsten zij naar Gods waarheid, zij hongeren en dorsten er naar voor zichzelf te weten, dat de levende God ook hun hoogste Goed, hun enige Troost in leven en sterven, is geworden. Dan gaat het naar het psalmversje:

*'s Heeren goedheid kent geen palen,
God is recht, dus zal Hij door
Onderwijzing hen, die dwalen,
Brengen in het rechte spoor.*

Het is een waar gebed voor vermoeiden en belasten, wat wij in Psalm 25: 2 hebben:

*Heer', ai, maak mij Uwe wegen,
Door Uw Woord en Geest, bekend.*

Zie, die vermoeiden en belasten weten het niet, dat de Heere, dat het Rijsje uit de afgehouden tronk van Isaï zulk een hart voor hen heeft. O zolang, zolang hebben zij rondgewandeld op allerlei doolpaden, maar juist daar leren zij roepen: "Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten" (Psalm 119 vs. 176). 'Mijn hart is geneigd tot Uw geboden, breng mij toch terecht, o mijn getrouwe en liefelijke Herder.'

O wat komen er al niet voor aanvechtingen in zulk een hart op! Zou het waar kunnen zijn, dat niet alleen anderen, maar ook ik door deze grote Herder zou kunnen geholpen en terecht gebracht worden? Leef ik wel in Zijn waarheid? Wandel ik wel daarin? Dat kunt u, o vermoeide en beladen ziel, alleen zien aan dit Rijsje van de afgehouden tronk, aan deze Scheut uit de wortelen van Isaï. Zie op Hem alleen, klem u aan Hem vast, anders vindt u de weg niet, want Hij is de Weg. Zonder Hem blijft u in de leugen steken, want Hij alleen is de Waarheid. Zonder Hem, en zonder dat u in Hem uw leven hebt gevonden, blijft u in de dood, want Hij alleen is het Leven. O welke schatten van heerlijkheid en genade zijn niet in dit rijsje uit de afgehouden tronk opgesloten.

Zie geliefden, dit Rijsje, dit Kindeke, deze grote Koning bekommert er Zich weinig om, wat alle vorsten en volken van deze wereld beraadslaan en op touw zetten, om de "Heere" en Zijn Gezalfde naar de kroon te steken, en van de troon te rukken. Hij laat hen stil begaan, of weet hun listige raadslagen te verijdelen, al naar dat het met Zijn raad overeenkomt. Het zijn echter geheel andere lieden waar Hij mee te doen heeft. Hij bekommert Zich om de vermoeiden en belasten, die zich moe, ja, uitgeput voelen, door het zware pak van hun zonden, door de aanklagende stem van hun geweten. Ja, het zijn lieden, die door de Heilige Geest Zelf zijn vermoeid en belast gemaakt. Zij weten geen raad noch uitkomst meer, en leren in hun nood zich met alles wat hen neerdrukt, tot de Heere Jezus Christus Zelf te wenden, die dan op hun gebed: *Heer', ai maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend*, tot hen zegt: *Volg Mij na, Ik alleen ben de weg, en de Waarheid en het Leven.*

Ja, de Heere is en blijft rechtvaardig in Zijn richten, als Hij spreekt: 'Deze arme zondaar weet de weg niet, zijn voeten zijn moe gelopen en hij ligt daar hulpeloos neer. Hij schreit om hulp, om licht, om genade, om waarheid. Welaan, Ik kom tot hem. Ik zal hem weer in Mijn Waarheid onderwijzen, hem tonen, dat Ik de waarheid ben, opdat hij in Mij, dat is in de Waarheid ingeplant en bevestigd worde. Op deze

Waarheid kan hij getroost leven en sterven, in deze Waarheid zijn kruis op zich nemen, en in deze Waarheid een vast vertrouwen stellen op Mijn genade en Almacht.'

Ik heb nog meer, geliefden, er staat verder in Jesaja 11: 4: ***dat Hij de zachtmoedigen des lands met rechtmatigheid zal bestraffen.***

Er is hier sprake van "zachtmoedigen" of "ellendigen", zoals Luther hier vertaalt. Verplaatst u nu eens in gedachten in het Joodse land. Toen de beloofde Koning Israëls eindelijk verscheen, scheen Hij werkelijk tegenover de grote kerkelijke en wereldlijke overmacht der Farizeën en Sadduceën niet meer te zijn dan een teer "Rijsje", dat men zeer licht kon vertreden. Er waren toen ter tijd echter ook in den lande ellendigen van allerlei aard, verloren zondaren, ook veel zondaren, die er naar smachtten om van al hun zonden en ongerechtigheid verlost te worden, maar zij wisten niet op welke wijze dit zou kunnen geschieden. Dat was een geheel ander volk, als de Farizeën en Sadduceën en de Herodianen, die hen om hun grote ellende verstoten en uitgeworpen en de staf over hen gebroken hadden. Het Evangelie zegt, dat er tollenaars en hoeren onder waren, dus grote zondaren en zondaressen, - zeker echter geen tollenaars en hoeren, die begeerden in hun dieverijen en hoererijen te volharden, - maar die naar rust, naar verlossing van al hun zonden en ongerechtigheden hongerden en dorstten. Het was des Heeren wil en bedoeling, dat zij tot Hem zouden komen, zoals de bitterwenende vrouw tot Hem kwam in het huis van Simon de Farizeër. Zij zouden handelen, zoals Mattheus de tollenaar deed, die in zijn tolhuis zittende, - waaruit hij zichzelf niet verlossen kon, - zeker menige blik naar buiten geworpen heeft, of de Heere Jezus niet voorbij kwam. En toen dit gebeurde, of de Heere wel één genadige blik voor hem, de arme tollenaar had? O hoe mag het hem te moede geweest zijn, toen hij des Heeren vriendelijke stem vernam: *volg Mij na!* O hoe los was hij daardoor van zijn gehele tolhuis, met al het goud en zilver, dat daar aan kleefde. Hij richtte in dat zelfde tolhuis een grote maaltijd aan, waarbij hij allen nodigde, van wie hij wist, dat zij, evenals hij, gezind waren en verlangden naar de verlossing van hun zonden. Zulke ellendigen, zulke nooddruftigen zijn er in alle landen van de wereld. Wat zal de Heere met hen doen?

Hij zal hen met rechtmatigheid straffen, zegt Jesaja, de profeet. Wat beduidt hier "straffen"? Het beduidt hier terechtbrengen, terechtzetten. Hij zal hen dus verlossen van al hun zonden, hen terechtzetten, en op de rechte weg geleiden. Dat zal Hij op zulk een wijze doen, dat zij van niets zullen weten te vermelden, dan van Zijn grote genade en barmhartigheid. Zo zijn zij door de bestraffing van Zijn liefde, door de terechtwijzingen, die Hij hen heeft doen ondergaan in Zijn grote ontferming over hen, zózeer verbrijzeld, verslagen en verootmoedigd, dat, - totdat zij in hun doodkist liggen, - hun gestalte die blijft zoals bij de man, die had leren smeken: *o God, wees mij zondaar genadig!* Amen.

7. Preek Jesaja 26: 1-4

Boven alles, mijn geliefden, moet het ons daarom te doen zijn, dat het woord des Heeren in ons leve, en dat wij het waarachtig verstaan, want het woord des Heeren is in Zijn hand het middel, om ons staande te houden in de hete strijd, die wij te strijden hebben hier op aarde, waar de tegenstand nooit ophoudt en al het zichtbare samen spant, om de waarheid Gods te logenstraffen. Nochtans zal des Heeren woord blijven des Heeren woord. En, omdat dat waarheid is en waarheid zal blijven, willen wij u uit dat woord weer het een en ander medelen, en wel uit het 26^e hoofdstuk van de profeet Jesaja.

Deze profeet leefde aan het hof van de koning Hizkia, en hij had het raadsbesluit des Heeren vernomen, dat het gehele volk in de Babylonische gEvangenschap zou weggeleid worden. Dat raadsbesluit had hij aan alle dierbare broeders en zusters in de Heere, die toen leefden, meegedeeld, en allen waren daar bedroefd en verslagen over. De oorzaak van dit oordeel Gods lag in de diep ingewortelde eigengerechtigheid van het volk, dat geen behoefte aan genade had. Maar Jesaja, geloofde Gods belofte, "het heilig Evangelie, hetwelk God Zelf eerstelijk in het paradijs geopenbaard, door de heilige patriarchen en profeten heeft laten verkondigen, en door de offeranden en andere ceremoniën der wet laten voorbeelden." En, daar hij dit Evangelie geloofde, en Gods genade, trouw en waarheid aan zichzelf ervaren had, geloofde hij, dat, ondanks alles, wat over des Heeren volk komen zou, het einde nochtans goed zou zijn. Het zichtbare Jeruzalem kon tenondergaan, de zichtbare macht kon verbroken, de dierbare koning Hizkia ons ontnomen worden, maar de onzichtbare stad Gods, de belofte, Christus, het woord van genade, de prediking van het Evangelie, die kunnen nooit ten onder gaan, maar die zullen blijven en niet ophouden zolang de wereld staat, totdat de laatste der uitverkorenen Gods zal thuis zijn gehaald.

Dit is de wijze, waarop de profeet Gods belofte gelooft: hij zag over de verwoesting van Jeruzalem, over de wegvoering van het volk en zijn gEvangenschap in Babel en de wederopbouw der stad Gods. Daarin zag hij de oprichting van het onzichtbare, eeuwige Jeruzalem, waarvan wij zingen, dat het gebouwd is op het bloed des verbonds, hij zag Christus en het heil, dat Hij aanbrengen zou.

Wat nu Gods profeten te zien kregen, dat hielden zij niet voor zichzelf, maar zij onderscheidten het tijdelijke niet altijd van het geestelijke, gelijk ook de liefde niet gebonden is aan tijd en plaats. Zij zagen het lijden van Christus, zij zagen het lijden der gemeente Christi en de heerlijkheid daarop volgende. Dat hebben zij eeuwen lang de gemeente Gods meegedeeld tot haar troost en bemoediging, opdat zij, temidden van al de tegenstand en de tegenstrijdigheden, die zij op haar weg ontmoet, niet zou vertwijfelen. Ja, de profeten hebben ons dit alles meegedeeld opdat wij goedsmoeds zouden zijn en blijven, ook waar wij niets voor ogen hebben dan nood en dood, dan zonde en duivel, dan de gehele macht van de wereld, die ons aan alle zijden bedreigt, want de stad Gods kan niet verzinken en wat Hij beloofd heeft, dat houdt Hij ook gewis. Wel zullen zon, maan en sterren van de hemel vallen, maar de stad Gods zal nooit vergaan. Zo spreekt Jesaja, dan hier in het 26e hoofdstuk van zijn profetie van deze gemeente ná de Babylonische gEvangenis, van de gemeente ná de komst van de Heere Jezus Christus in het vlees en daarom mogen wij dit heerlijke hoofdstuk voor ons nemen en lezen met toepassing op onszelven en niet alleen op het oude volk Israël.

1 Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Juda; Wij hebben een sterke stad, God stelt heil tot muren en voorschans. 2 Doet de poorten open, dat het rechtvaardige volk daarin ga, hetwelk de getrouwigheden bewaart. 3 Het is een bevestigd voornemen, Gij zult allerlei vrede bewaren, want men heeft op U vertrouwd. 4 Vertrouwt op den HEERE tot in der eeuwigheid; want in den Heere HEERE is een eeuwige Rotssteen. Jesaja 26:1-4.

"Te dien dage" lezen wij vers 1. Dat wil zeggen ten dage, als de Heere de duivel gEvangen genomen en Zijn volk verlost zal hebben uit de Babylonische gEvangenis, uit de macht van de duivel en van de wereld, zal dit lied gezongen worden.

Zie, geliefden, het eerste, wat de schapen des Heeren leren is: *zingen*. Zodra God iemand bekeert, ja, van het allereerste ogenblik, dat Hij de hand op iemand legt, ontstaat er een loflied in de ziel, dat klinkt tot in aller eeuwen eeuwigheid en hoewel dit loflied dikwijls gepaard gaat met luid wenen en snikken, nochtans geeft de Heilige Geest dit loflied te zingen aan al Gods volk. Maar dit loflied wordt "bij beurten" gezongen, zodat, wie heden zingt en juicht, morgen klaagt en weent, en wie heden klaagt en weent, morgen weer juicht en jubelt. Want dat is de eenparige belijdenis van allen, die des Heeren zijn: *lof, prijs en ere zij der genade en barmhartigheid Gods!*

Dat vinden wij overal in de profetie van Jesaja, o.a. ook in het twaalfde kapittel, waar hij zegt: *Ik dank u Heere, dat u toornig op mij geweest zijt; maar Uw toorn is afgekeerd en u troost mij.* Jesaja 12: 1.

Van zulk een lied lezen wij ook in de Openbaring van Johannes. Daar lezen wij van de honderd vier en veertig duizend, die met het Lam op de berg Sion staan, die zingen ook dit nieuwe lied, zoals wij Openb. 14: 1-3 lezen: "En ik zag, en ziet, het Lam stond op de berg Sion, en met Hem honderd vier en veertig duizend, hebbende de Naam Zijns Vaders geschreven aan hun voorhoofden. En ik hoorde een stem uit de hemel, als een stem veler wateren, en als een stem van een grote donderslag. En ik hoorde een stem van citerspelers, spelende op hun citers. En zij zongen als een nieuw gezang voor de troon, en voor de vier dieren, en de ouderlingen; en niemand kon dit gezang leren dan de honderd vier en veertig duizend, die van de aarde gekocht waren." Uit dit slot van vers 3 kunnen wij leren, dat, al meent iemand ook nog zo hoog of diep te kunnen zingen, niemand bij de tonen van dit lied kan blijven, die niet waarachtig tot God bekeerd en wedergeboren is, niemand, die niet is overgegaan uit de dood tot het leven. Maar de treurigen Sions zullen het zingen "in het land van Juda", in het land, waar de Heere wordt geloofd en geprezen.

Allereerst wordt met deze woorden: **"het land van Juda"** het werkelijke Jeruzalem bedoeld want dáár is de prediking van het Evangelie onzes Heeren Jezus Christus begonnen. Verder is dit "land van Juda" overal gelegen, waar de gemeente van Christus is, overal waar dezulken wonen, aan wie genade en barmhartigheid is geschied, ondanks al hun zonden, overal waar verlost wonen uit de macht van de duivel en van de dood.

"Wij hebben" zo vangt dit lied aan. Ja, wij "hebben", - het is geen uit ons brein voortgekomen denkbeeld, geen inbeelding des harten, - wij hebben **"een sterke stad"**, en hiervan ben ik verzekerd, al wandel ik ook eenzaam en verlaten door het dal der schaduwen van de dood. Maar dat weet men toch niet altijd? Zeker niet, maar daarom is het ook nodig, dat ons de ogen geopend worden, zoals dat aan de Emmausgangers geschiedde. Zij wandelden bedroefd en ternedergeslagen daarhenen, hoewel de Heere

Jezus in hun midden was, alles was duistere nacht voor hen, in hen en rondom hen, want hun ogen werden gehouden totdat zij Hem kenden bij de breking des broods.

Nu kan het immers geschieden, dat men meent te missen wat men niet ontberen kan en dat het nochtans aanwezig is; zo ging het immers de Emmausgangers, die de Heere in hun midden hadden en Hem toch niet zagen. Daarom moet men deze woorden "wij hebben" uitspreken met de vraag in het hart: mijn ziel, gelooft u het of gelooft u het niet? En zo zal men eindelijk wel ervaren, dat men alles heeft wat men behoeft, ook al ziet men het niet vantevoren.

Dus: "wij hebben een sterke stad." Wat beduidt dit woord: "een sterke of vaste stad?" Daarvan kunnen wij ons in onze dagen zo geen juiste voorstelling maken. Ik zal trachten het u uit enige plaatsen der Heilige Schrift duidelijk te verklaren. B.v. Psalm 107 vs. 4-9: "Die in de woestijn dwaalden, in een weg der wildernis, die geen stad ter woning vonden: zij waren hongerig, ook dorstig, hun ziel was in hen overstelpt. Doch roepende tot de Heere in de benauwdheid, die zij hadden, heeft Hij hen gered uit hun angsten; en Hij leidde hen op een rechte weg om te gaan tot een stad ter woning. Laat hen voor de Heere Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen: want Hij heeft de dorstige ziel verzadigd, en de hongerige ziel met goed vervuld." Deze psalm zingen wij dikwijls bij de viering van het Avondmaal en u zult wel verstaan, wat er bedoeld wordt met dat dwalen in de woestijn, in de weg der wildernis. En welgelukzalig zijn zij die dit weten en met hongerige en dorstende zielen eindelijk door Gods ontferming die "vaste stad ter woning" vinden.

In Psalm 31 vinden wij hetzelfde beeld vers 20: "O hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen; dat U gewrocht hebt voor degenen die op U betrouwen in de tegenwoordigheid der mensenkinderen. Gij verbergt hen in het verborgene Uws aangezichts voor de hoogmoedigheden des mans. Gij versteekt hen in een hut voor de twist der tongen, d.w.z. voor de bitse taal dergenen, die ons de zoete vrede des Evangeliums niet gunnen. Geloofd zij de Heere, want Hij heeft Zijne goedertierenheid aan mij wonderlijk gemaakt, mij voerende als in een vaste stad. Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen; dan nog hoorde U de stem mijner smekingen als ik tot U riep." Zie, daar kunt u zien, dat wij in geestelijke zin een vaste stad hebben; en wat een vaste stad nu betekent: een onoverwinnelijke stad.

En wat het beduidt, onoverwinnelijk te zijn, dat kunnen wij vinden Jeremia 1: 17-19, waar de Heere tot Zijn knecht Jeremia spreekt: "Gij dan, gord uw lenden en maak u op, en spreek tot hen alles, wat Ik u gebieden zal; wees niet verslagen voor hun aangezicht, opdat Ik u voor hun aangezicht niet versla. Want zie, Ik stel u heden tot een vaste stad en tot een ijzeren pilaar, en tot koperen muren tegen het ganse land: tegen de koningen van Juda, tegen haar vorsten, tegen haar priesters en tegen het volk des lands. En zij zullen tegen u strijden, maar tegen u niet vermogen; want Ik ben met u, spreekt de Heere, om u uit te helpen."

Een "vaste" stad is dus zulk een stad waartegen de vijanden wel optrekken, die zij wel omsingelen en belegeren, maar die zij nooit of te nimmer zullen innemen. Van deze stad vinden wij vooral in de Psalmen allerlei heerlijke dingen beschreven, o.a. Psalm 46 vs. 3-6: "Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde hare plaats en al werden de bergen verzet in het hart der zeeën: Laat hare wateren de wateren van de wereld bruisen; laat ze beroerd worden, laat de bergen daveren door derzelver verheffing, Sela. De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten. God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen; God zal haar helpen in het aanbreken der morgenstond."

Verder Psalm 48 vs. 2-3: "De Heere is groot en zeer te prijzen, in de stad onzes Gods, op de berg Zijner heiligheid. Schoon van gelegenheid, een vreugde der ganse aarde, is de berg Sion, aan de zijden van het noorden." Het "noorden" is in de Schrift steeds het beeld der hel, dus goed beschut aan de noordzij is de stad van onze grote Koning Jezus.¹ Vs.9: "Gelijk wij gehoord hadden, alzo hebben wij gezien de stad des Heeren der heirscharen, in de stad onzes Gods; God zal haar bevestigen in eeuwigheid. Sela."

Alzo, wat ons gepredikt is, wat ons aangezegd is, dat ondervinden wij en zien wij gebeuren in de stad des Heeren, die alles in Zijn macht heeft, ja, wie alle macht gegeven is in de hemel en op aarde. Ja, dat ervaren wij in de stad van Hem, die ons heeft liefgehad en die eens sprak: *Ik vaar op tot uw Vader en tot Mijn Vader, tot Mijn God en tot uw God.* Wij zien het voor onze ogen, hoe God Zijn arme gemeente staande houdt, altijd en eeuwig, ondanks zonde, dood, nood, hel en verdoemenis.

Verder nog Psalm 87: "Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid, de Heere bemint de poorten van Sion d.i. der stad, der gemeente Gods boven alle woningen van Jakob. Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods, Sela." En nu vinden wij verder in Psalm 87 een beschrijving, die ons herinnert aan het vat, dat op een groot linnen laken geleet vol met onreine dieren, waarvan de Apostel Petrus weigerde te eten, hoewel de Heere Zelf tot hem gezegd had: *sta op, Petrus, slacht en eet.* En dat vat vol onrein gedierte werd niet in de hel geworpen, maar opgenomen in deze stad, in de hemel. Vers 4: "Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen die Mij kennen." Nu, dat is immers het eeuwige leven, dat zij de enige, waarachtige God kennen, en Jezus Christus, die Hij gezonden heeft. "Ziet, de Filistijn en de Tyriër, met de Moor, - o, die Moren, wat zijn dat niet voor afschuwelijke duivels, - deze is aldaar geboren. O wonder van Gods vrije genade en barmhartigheid: in Morenland gewonnen en geboren te zijn, en nochtans op het scherpe onderzoek van de politie en der wet te mogen antwoorden: *Ik ben geboren te Jeruzalem.*

Van deze stad vinden wij ook geschreven Jesaja, 52:1, waar tot de stad Gods gezegd wordt: "*Waak op, uit uw zonde en ongerechtigheid, uit de diepe kuil, waarin u zijt verzonken, waak op, ik herhaal het, o u arme dochter Sions, die de volheid der genade hebt en toch meent nog een der dagen in de handen van de helse Saul te zullen vallen en om te komen voor eeuwig. Trek uw sterkte aan. Welk een sterkte? "In de Heere Heere hebben wij gerechtigheid en sterkte." Trek uwe sierlijke klederen aan o Jeruzalem, gij heilige stad. Bekleed en versier u met Christus' gerechtigheid en heilsvendiensten, want die zijn Sion geschonken, en worden haar toegerekend uit louter genade en ontferming. Want in u zal voortaan geen onbesnedene noch onreine meer komen, d.w.z. geen duivel, in welke lichtgestalte of afschuwelijke gedaante hij zich ook voordoe, zal meer over u heersen. Want uw Koning, o Sion, komt tot u, en Hij verstaat het als een sterke held, de onbesnedene Goliaths neder te vellen. "Schud u uit het stof", uit de as waarin u treurig neerligt, gij g'Evangen dochter Jeruzalems. Gebonden in de banden en ketenen der zonde en des duivels. "Maak u los van de banden van uwe hals, gij g'Evangene dochter van Sion." 'Dat kan ik niet, daartoe heb ik kracht noch verstand.' Nochtans is dit des Heeren woord tot u, o Sion! Daarom, maak u zó los, dat u, terwijl de banden u knellen en drukken, - en u het onder de grafsteen die uzelf over u hebt gebracht, luide uitroept van angst en weedom des harten, - nochtans uitspreekt: nochtans hebt U mij verlost, o Heere; Gij God der waarheid. Zo zult u ervaren, dat u waarachtig verlost bent, al bespeurt u er ook niets*

¹ De gevolgtrekking klopt niet. De tempelberg ligt aan de noordkant van Sion. En in Job wordt gesproken, *dat van het Noorden het goud komt.* De Noordenwind verdrijft de regen en brengt de zonneschijn.

van. Daarom herhaal ik het: *maak u los van de banden van uw hals, gij gEvangen dochter van Sion*. En spreek het maar uit: *wij weten niet wat wij doen zullen tegen deze grote menigte, maar onze ogen zijn op U, o Heere!* En als de duivel u wil binden en medeslepen naar zijn wil, zeg dan nochtans, *ik ben verlost en bevrijd uit uw macht, eeuwig en altijd*. O gij gEvangene dochter Sions, *gijlieden zijt om niet verkocht*, men heeft Mij de eer niet willen geven en zo zijt u in banden en strikken van de dood geraakt, *gijlieden zult ook zonder geld gelost worden*; en geen klauw zal achterblijven. En Johannes, de Psalmen en profeten samenvattende in zijn Openbaring zegt Openb. 21:9: “En tot mij kwam een van de zeven engelen, die de zeven fiolen hadden, welke vol geweest waren van de zeven laatste plagen, en sprak tot mij, zeggende: Kom herwaarts, ik zal u tonen de bruid, de vrouw des Lams.” En wat was dan de gedaante, waarin Johannes de afbeelding van die bruid des Lams zag? Dat vinden wij Openb. 21:10, 11: “En hij voerde mij weg in de geest op een grote en zeer hoge berg, en hij toonde mij de grote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende van God uit de hemel.” Waarom was die berg zo groot en zo hoog, daar toch Basans berg gewoon is op Sion neer te zien als op een zandheuvel? Omdat de Heere deze berg Sion verkoren heeft, opdat Hij eeuwig daarin wonen zou, daarom is die berg zo groot en zo hoog. Deze stad, nederdalende van God uit de hemel, zij is gewis "groot", want reist vrij van het oosten naar het westen, van het zuiden naar het noorden, en overal zult u deze stad Gods ontmoeten, en tot aan de einden der aarde zult u hen vinden. Al zijn het er dan niet altijd veel, ja, soms maar enkelen aan dezelfde plaats, die de leer der vrije genade evengoed verstaan als u, en die ze evenals u van God hebben ontvangen. Die allen samen zijn dat heilige Jeruzalem, dat niet op ‘s mensen werken of inzettingen gegrond is, maar dat nederdaalt van God uit de hemel. En, zo lezen wij verder, zij dat is, *de stad had de heerlijkheid Gods*. Daarom zegt ook de Heere Christus: *Ik heb de heerlijkheid op hen gelegd, die de Vader Mij gegeven heeft*. Verder lezen wij in Openbaring 21, “Haar licht was de allerkostelijkste steen gelijk, namelijk de steen Jaspis, blinkende gelijk kristal.” Dat is het licht der levende hoop, door de opstanding van de Heere Jezus Christus uit de doden,

Om nu tot Jesaja 26 terug te keren: *wij hebben een vaste stad*. Geen vijanden zullen die stad Gods kunnen innemen, zij zullen haar nooit zegevierend binnen trekken, want de Heere Jezus Christus is in het midden van haar als haar trouwe Leidsman en Commandant. Dag en nacht bewaakt en beschermt Hij haar, en die stad, die Hij gekocht en verdedigd heeft met Zijn hartebloed, zal Hij ook weten te bewaren en te handhaven in Zijn overwinning. Deze stad is de stad des Lams. Want weet u waaruit deze stad bestaat? Uit al de heiligen des Heeren Jezus samen, en hierop berust het geloofsartikel: "ik geloof de gemeenschap der heiligen". Deze gemeente Gods, dit lichaam van Christus is dus een onoverwinnelijke gemeente, waar omtrent het geldt wat wij in Esther 6:13 vinden, en wat Hamans vrouw tot hem sprak: “Indien Mordechai, voor wiens aangezicht gij hebt begonnen te vallen, van het zaad der Joden is, zo zult u tegen hem niet vermogen, maar u zult gewis voor zijn aangezicht vallen.” Onoverwinnelijk is deze stad. Zij is een waarachtig Sion; dat is, een onuitputtelijke voorraadschuur, waarin koren en wijn, olie en most genoeg voorhanden zijn voor een eeuwige eeuwigheid. “En geen inwoner van deze stad, zal zeggen: ik ben ziek, want het volk, dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben.” Jesaja 33:24. Dat zijn zulken, die, hoewel zwak en onmachtig in zichzelf, door de kracht Gods "voortgaan van kracht tot kracht." En zo zijn zij al samen onoverwinnelijke helden; onoverwinnelijk, omdat in hun harten het geloof Gods woont, omdat de liefde Gods in

hun harten is uitgestort, door de Heilige Geest, die hun is gegeven. *Ja, in de Heere Heere hebben zij gerechtigheid en sterkte.* Jesaja 45 vs. 24.

Deze stad is een vaste stad, want lezen wij verder in Jesaja 26: ***God stelt heil tot muren en voorschansen.*** En op een andere plaats belooft de Heere, dat Hij Zelf een vurige muur wil zijn rondom haar. In de oude tijden waren de muren van een vaste stad of vesting zeer hoog en breed gebouwd, en daarop waren torens en borstweringen, waar krijgslieden op waren, die van daaruit stenen, pijlen en speren op de vijand wierpen, om hem te verhinderen door de poorten in de stad te dringen. Het woord "heil" beduidt eigenlijk zaligheid in de ruimste betekenis van het woord, zodat hiermee bedoeld wordt de volkomen terugbrenging van alles wat de mens in Adam heeft verloren, en dat dit alles niet alleen eenvoudig weer hersteld wordt, zoals het eenmaal was, maar in een onuitputtelijke overvloed voor tijd en eeuwigheid wordt geschonken. Dat is de betekenis van het woord "heil" of "zaligheid" in Jesaja 26 vs. 1. Dus, de gemeente, de stad Gods is omringd door een muur van "heil" of "zaligheid". En nu is ieder inwoner van deze stad, ieder die begenadigd is, niet gierig noch afgunstig, maar het zijn al samen blijmoedige gevers. Zij kunnen de vreugde, waarmee de Heere hen verheugt, de troost waarmee de Heere hen vertroost, niet voor zichzelf alleen behouden, maar zij begeren van ganser harte, dat anderen dat heil ook leren kennen. Daarom spreken zij er van tot alle treurigen en verslagenen van hart, tot alle aangevochtenen en met zonden bezwaarden, opdat die ook hetzelfde geluk, dezelfde zaligheid zouden deelachtig worden. *Zo verheugen zich ook de engelen Gods in de hemel over één zondaar, die zich bekeert, meer dan over negen en negentig rechtvaardigen, die de bekering niet van node hebben.* Daarover verheugt zich de gehele hemel, als er weer één binnengelaten wordt in die schone stad Gods, in de gemeente van de Heere Jezus Christus.

Aan deze gemeente zijn deurwachters, van wie de inwoners van Sion verlangen, dat zij de deuren of poorten der stad wijd openzetten: daar lezen wij van in het tweede vers: ***Doet de poorten open, dat het rechtvaardige volk daar inga, hetwelk de getrouwigheden bewaart.*** Dat hebben wij ook in de 24^e Psalm vers 7: "Heft uw hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga." En Psalm 118:18, 19: "De Heere heeft mij wel hard gekastijd, maar Hij heeft mij ter dood niet over gegeven." Want ach, nu lig ik aan de deur der genade, ik kloep aan, maar nog is die deur mij niet ontsloten, maar nochtans blijf ik voor die gesloten deur liggen, op hoop tegen hoop, totdat ik eindelijk, eindelijk leer wat genade is, en aan het hart van mijn God vallende, van Hem leer wat genade, wat gerechtigheid is, wat Zijn gebod des levens is, tegenover het mij veroordelende vonnis der wet. En ik roep luid: *doet mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal de Heere loven* (vs. 19).

Wijk van mij, ga valse deurwachters, gij verkeerde wetgeleerden, gij allen, met al uw op menselijke inzettingen of menselijk goeddunken gegronde voorschriften van: *doe dit, of doe dat.* Daar buiten, voor de poorten der stad, staan melaatsen, armen en ellendigen, mensen die vaak ronddolen in de wildernissen, voor wie geen plaats vinden voor het hol van hun voet, die geen stad weten, om in te wonen, en nu legeren voor de poorten der stad Gods en smeken om binnen gelaten te worden. Nu verheft gij uw stem, o valse deurwachters, gij schriftgeleerden en farizeeën, die zelf niet weet, wat u leert, en wat u bevestigt. En u roept het uit, dat deze arme, hard bekommerde en aangevochten mensen maar gepeupel, heidenen, afgodendienaars zijn, die niet in de stad mogen komen. Nu ja, zij zien er zeker niet prachtig uit, want op hun reis door de

woestijn, toen zij ronddoelden in de wildernissen, zijn hun klederen verscheurd. De een komt uit deze, de ander uit gene kuil, zij zien er jammerlijk uit. 'Maar Ik, de Heere, ken dit volk beter dan gij.' Daarom: *doet de poorten open, dat het rechtvaardige volk daarin ga*. Dat volk, dat daar buiten voor de poort staat, is even zo rechtvaardig als wij, die al goed en veilig in de stad wonen en al in genade zijn aangenomen. Wij zijn vrijgesproken en gerechtvaardigd, toen wij vergeving van zonden hebben ontvangen. Die daar buiten staan, hebben ook vergeving van zonden, al weten zij het zelf nog niet, zij zijn vrijgesproken en gerechtvaardigd, al beweert u allen, ook u deurwachters en wetgeleerden, dat zij niet zijn naar de regelmaat der wet. Weet u wat in de harten van dat volk leeft, wat het in zijn hart bewaard heeft, ondanks alle stormen, die over hen heen zijn gewaaid? *Het is het geloof aan Gods onwankelbare trouw*. Daar klemt het volk zich aan vast en het wil van niets anders weten. Eenmaal, te midden der woestijn, heeft het de vriendelijke, lokkende stem des Heeren vernomen: *Komt tot Mij, u allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven, en, wie tot Mij komt, die zal ik geenszins uitwerpen!* En dit woord, dat daar in hun harten is gesproken, het is op de bodem van die harten blijven liggen, en daarom staat het daar buiten zo droevig te klagen tot Hem, die hen het eerst heeft lief gehad. En daarom mogen wij niet vragen, hoe arm en ellendig dit volk er uitziet, zo het in waarheid geroepen is door Hem, die gesproken heeft: *de gezonden hebben de medicijnmeester niet van node, maar de zieken*. Waar Hij, de hemelse Geneesheer, Zich met hen in wil laten, daar mogen wij niet vragen, hoe diep ellendig en verloren zij zichzelf gevoelen, en ook werkelijk zijn.

Doet de poorten open, het is een rechtvaardig volk, dat de getrouwigheid bewaart. Dat zich vastklemt aan de trouw van Hem, die eens op het vlakke des veld aan hen voorbij ging en tot hen sprak: *leef, ja, leef in uwen bloede*. Daarom moet dit volk door de poort naar binnengaan en geen valse deurwachter zal de poort gesloten kunnen houden. Wel ontstaat daardoor in de stad een geweldige omwenteling, pausen en bisschoppen, geestelijken en wereldlijke overheden houden de poort toe, maar het volk, dat in de stad woont laat hen binnen, omdat het des Heeren wil, omdat het Hem welbehaaglijk is. Opdat dit rechtvaardig volk, dat "de getrouwigheid bewaart" vrije toegang hebbe tot Zijn stad.

Daarbinnen juicht al dit arme volk samen: ***Het is een bevestigd voornemen, Gij zult allerlei vrede bewaren, want men heeft op U vertrouwd***. Ja, Hij heeft ons beloofd, ondanks ons ongelooft, waardoor wij altijd en altijd weer heen en weer geslingerd worden, dat de poorten der hel de gemeente Gods nooit of nimmer zullen overweldigen. Hij heeft het ons beloofd, dat Baal zal vallen en Bel nedergekromd zal worden. En juist toen wij daar zo diep neergebogen waren en de deuren gesloten hielden, deels uit vrees voor de Joden, deels uit vrees, dat Hij ons verwijten zou, wat ons geweten ons ook wel verweet, toen is Hij binnengetreden en heeft zeer vriendelijk tot ons gesproken: *vrede zij ulieden!* Dit is de wijze, waarop Hij met Zijn arm volk omgaat.

En daarom: hoog geloofd en geprezen zij Hij, onze Koning Jezus, hoog geloofd en geprezen zij Hij tot in der eeuwigheid. Want Hij verstaat het "allerlei vrede te bewaren", en allen, die het rechte poortgeld in de hand hebben, het hun door Hem geschonken muntstuk, waarop Zijn beeld gegraveerd staat, die worden binnengelaten in de stad. Allen daarentegen, die zichzelf of elkaar een valse munt hebben in de hand gestopt en zich zo daarmee in de stad hopen binnen te smokkelen, die moeten geweerd en daarbuiten gehouden worden. En die binnengaan, die komen allen in één zaal, daar gaat het dan in waarheid volgens Psalm 133, want zij zijn allen geboren op

de bodem der hel en van de dood en reizen dezelfde weg naar de hemel, door die vrede, die de Heere hun besteld heeft, waarvan Hij eens zei: "Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u, niet gelijk de wereld hem geeft, geef Ik hem u." (Joh. 14 vs. 27). Deze vrede weet Hij zowel uiterlijk als innerlijk te handhaven. Dat doet Hij, als Sanherib en al zijn helse machten zich opmaken tegen de stad Gods om die in te nemen: dan zendt Hij Zijn engel onder hen en laat een schrik op hen vallen, zodat zij op de vlucht gaan en verre weg vlieden. Ja, wel huilt de duivel rondom de stal der schapen als een wolf, die elk der schaapjes zoekt te verslinden, het ene heden, het andere morgen, maar de Heere bewaart "allerlei vrede" door Zijn Woord en getuigenis, naar Zijn bevestigd voornemen, zolang er nog heilsbegerigen, nog hongerigen en dorstigen zijn zullen. Als wereld en duivel dreigen, als de wet ons veroordeelt, het geweten ons aanklaagt, dan verstaat de Heere het koninklijk Zijn Goddelijke vrede te handhaven, vrede boven alles met God. Zodat men het met de Apostel uitroept: "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede met God door onze Heere Jezus Christus." Maar Hij spreekt ook van vrede tot de ziel, waar de weg door het vuur en door het water heengaat/ Zodat wij daar Zijn vriendelijke stem vernemen: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken. Jesaja 43 vs. 2. En ook als het uurtje van de dood eens gekomen zal zijn, te midden van de bruisende golven en baren van de Doodsjordan, zal Hij tot ons spreken: *wees welgemoed, vrees niet, Ik ben met u. Ik zal u niet begeven noch verlaten.*

Daarom zal, bij alle ellenden en noden dezes levens, bij alle noden van lichaam en ziel, de waarheid uitkomen van wat Hij ons beloofd heeft. En is dan ook het "land van Juda" het land, waarin dit lied uit Jesaja 26 gezongen wordt, evenals vele andere landen hier op aarde vol hoge bergen en diepe dalen, dan zullen wij toch in dit wonderbare land des Heeren, waarin de eeuwige zon schijnt, het ondervinden, dat des Heeren woord waar is en waar wordt: "Want een ogenblik is er in Zijn toorn, maar een leven in Zijn goedgunstigheid; des avonds vernacht het geweest, maar des morgens is er gejuich." (Psalm 30 vs. 6) Zodat wij een loflied aanheffen ter ere van die God, die alleen wonderen doet.

Zo bewaart en bevestigt de Heere "allerlei vrede" en dat wel volgens het bevestigd voornemen van het raadsbesluit van Zijn welbehagen om in Christus Jezus Zijn aartsvijanden met zich te verzoenen en deze vrede te schenken in het bloed des kruises. Want Hij is onze vrede, die deze beiden God en mens, Jood of heiden één gemaakt heeft, de middelmuur des afscheidsels gebroken hebbende (Ef. 2 vs. 14). En dit eeuwig raadsbesluit heeft Hij bekend gemaakt, en maakt Hij Zijn gemeente bekend; maar dat doet Hij niet op zulk een wijze, dat zij alleen daarvan kennis krijgen. Wel zó, dat Hij dit geopenbaard raadsbesluit tegelijkertijd ook als belofte ook in de ziel werpt. Bijvoorbeeld die heerlijke woorden uit Jesaja 54 vs. 10: "Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer." Zie, dat is Gods eeuwig raadsbesluit: "het is een bevestigd voornemen" voor alle Gods armen en ellendigen. Ja, God heeft woord en trouw gehouden. En ik zou nog menigeen als getuige kunnen oproepen, die het met mij zal bevestigen, dat de Heere Zijn woord heeft waar gemaakt en ook verder zal waarmaken. Of ik er ogenblikkelijk ogen voor heb of niet, doet niet ter zake, maar wat Hij tot mij gesproken heeft, wat Hij mij in het harte gegraveerd heeft, toen ik als kind, als jongeling, in nood en dood, in banden van zonden en ellenden tot Hem om uitkomst riep, dat heeft Hij ook volbracht, ondanks mijn verkeerdheid en opstand. Hij heeft daar niet naar gevraagd, maar mij

koninklijk, vol genade en barmhartigheid, bij de hand genomen, mij Vaderlijk gedragen en geleid tot op deze dag. En dat zal Hij ook verder doen tot aan mijn einde, ja, tot in eeuwigheid. Ja, Heere, Gij bewaart allerlei vrede.

Deze vrede wordt wel eens verstoord, zodat het Hiskia, zodat het der gehele gemeente Gods bange om 't hart is, door al de dreigingen en smaadwoorden van Sanherib. En nog worden alle Hiskia's, nóg wordt de ganse gemeente Gods door de Heilige Geest gedreven om in het heiligdom te gaan en het daar luide uit te roepen voor des Heeren aangezicht: 'Heere, het is toch immers niet waar, wat deze ongelovige zegt? Hun afgoden zijn immers niets dan hout en steen en zij kunnen niet helpen. Maar U, o Heere Jezus Christus, U alleen zijt immers de waarheid, en dat zult u ook wel blijven, daarom verlaten wij ons op U alleen.'

Ja, zo staat er immers Jesaja 26 vs. 3: *Het is een bevestigd voornemen, u zult allerlei vrede bewaren, want men heeft op U vertrouwd.* En in de nacht van Zijn lijden heeft de Heere Christus Zelf gesproken: Psalm 69 vs. 7: "Laat hen door Mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, Heere der heirscharen; laat hen door Mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israëls." Daarom: vertrouwt niet op de wereld, niet op goud en goed, niet op mensen, niet op uw eigen voortreffelijkheid, heiligheid of gerechtigheid, want dat alles zal u ontzinken; dat zal versmelten als was voor het vuur. Vertrouwt niet op vorsten; heden zitten zij hoog op de troon en morgen liggen zij in het stof neer. Er is geen vastheid in al de dingen van dit zichtbare leven. Heden kunt ge u kalm en gelukkig voelen, omdat de zee uwer hartstochten en angsten ogenblikkelijk gestild is, en als er maar een stofje van zonde in uw oog vliegt, dan is het ineens gedaan met uw liefelijke rust en zielsvrede en u ligt weer even diep in de hel als ooit tevoren. Daarom, vertrouwt niet op de wereld, niet op enige vleselijke arm, want in dat alles is geen steun. *Maar op U, Heere Jezus, u Koning, die alleen heerst en regeert, willen wij ons vertrouwen zetten in de stad Gods.*

En als men zich op Hem verlaat, dan zal Hij ook allerlei vrede weten te bewaren en dat is het ook, wat de gemeente Gods van Hem roemt en jubelt.

Omdat Hij alleen het is, die allerlei vrede bewaart, daarom zegt het 4^e vers van Jesaja, 26: ***Vertrouwt op de Heere tot in der eeuwigheid, want in de Heere Heere is een eeuwige Rotssteen.*** Ja, o volk, verlaat u op Hem tot in der eeuwigheid, heden, morgen, overmorgen, ja, al de dagen van uw leven. Leunt en steunt op Hem met vrouw en kind, met huis en hof, met de ganse gemeente, met alles wat u hebt, met alles wat u drukt en bezwaart. Tot hem, die zich zo op de Heere verlaat spreekt de Heere: 'Omdat hij zich op Mij verlaat, daarom wil Ik opstaan en hem helpen; hij is geheel en al vertreden en verstoten, ja, buitengesloten door allen; daarom zal Ik hem tonen, dat Ik zijn God en Heiland ben.'

Vertrouwt dus op Hem, o volk in smart. Hij weet allerlei vrede te bewaren, naar Zijn eeuwig voornemen. Vertrouwt op deze Verbonds-God, wat ook over u kome, want in de Heere Heere is een eeuwige rotssteen en Hem kunnen de vijanden nooit of nimmer van de troon stoten. Hij is een eeuwige Rotssteen. Zou het iets baten, mijn geliefden, zo men al het ijzeren vaatwerk van onze gehele stad wierp tegen de vaste rotsen, die haar omringen? Zouden die rotsen daarom instorten of bewogen worden? Immers nee, en nog veel minder zal het enige vijand gelukken, de Heere Jezus van Zijn Koninklijke stoel te stoten. Hij blijft tot in eeuwigheid, en Zijn Woord en getuigenis blijft met Hem. Alle geestelijke doden, die de Heere Jezus niet kennen, zullen geen geluk noch zegen hebben, maar Uw doden, - de doden des Heeren Jezus, - zij, wie alle

duivelen toeroepen: *u bent dood en u blijft dood, nooit zult u weer van onder uw grafzerk te voorschijn komen*, zij vernemen het heerlijk woord: *Ik leef en gij zult leven*.

Daarom zeggen zij ook met Jesaja 26: 13, 14: “Heere, onze God, andere heren behalve u hebben over ons geheerst, doch door U alleen gedenken wij Uws Naams; dood zijnde zullen zij niet verder leven, overleden zijnde, zullen zij niet weder opstaan; daarom hebt Gij hen bezocht en hebt hen verdelgd en u hebt al hun gedachtenis doen vergaan.” En vs. 19: “Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam, zij zullen opstaan: waakt op en juicht, gij die in het stof woont, want uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruiden; en het land zal de overledenen uitwerpen. Amen.

8. Preek over Jesaja 30: 18b²

Wij lezen bij de profeet Jesaja, hoofdstuk 30 aan het einde van vers 18: ***Want de Heere is een God des gerichts, welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten.***

Wij hebben in dit hoofdstuk allerlei bezoeking, maar wederom ook de troost, dat de Heere ons zien laat, in Zijn hart, om te erkennen, dat Hij de mensenkinderen niet van harte plaagt en bedroeft, maar steeds daarmee bedoelt de uitbreiding van Zijn Evangelie, de verheerlijking van Zijn Naam, het tijdelijk en eeuwig geluk van Zijn volk. Daarom heet het: *De Heere zal wachten, opdat Hij u genadig zij, en daarom zal Hij verhoogd worden, opdat Hij Zich over ulieden ontferme.*

Dus Hij heeft Zich daartoe gereed gemaakt en nu is Hij er met Zijn bezoeking, opdat de mens ertoe kome het in te zien, dat hij genadeloos en genadeledig is, opdat alsdan de Heere Zijn genade aan hem groot make, hem zijn zonden vergeve en met moederlijke liefde Zich zijner ontferme.

Nu volgt: ***want de Heere is een God des gerichts.*** Dat is, Hij oordeelt met rechtvaardigheid, Hij moet richten en zal richten tussen recht en onrecht, zowel wat de staat als wat iedere enkele mens, ieder in het bijzonder, aangaat. Zijn wet eist van de mens, God te vrezen, Hem te eren en lief te hebben, de naaste lief te hebben, zichzelf en zijn lusten te verloochenen en zich aan de wil van God te onderwerpen. Waar dit nu niet aanwezig is, maar wordt daarbij door de mens erkend: *ik moet het hebben en ik heb het niet*; en hij zoekt het bij God, daar zal God niet eisen, wat de mens niet heeft, maar God zal geven, wat hij niet heeft.

God is volgens deze woorden alomrechtvaardig, zowel in het straffen als in het belonen. God is niet dood, Hij leeft, Hij handhaaft Zijn woord. De mensen menen, God ware dood, en zij leefden en hun wil ware wet, maar de Heere God late, als het ware, Gods woord in een hoek liggen.

Deze tekst echter zegt, dat alles, wat God uitgesproken heeft in Zijn woord, binnen korte of langere tijd komt. Met hen dus is het goed en zal het alleen goed gaan, die God erkennen en belijden als God des gerichts, want zij verootmoedigen zich voor God vanwege hun eigen zonde en schuld en belijden het, dat zij straf en bezoeking verdiend hebben. Waar zij dit dan echter erkennen, daar ontfermt Zich God over de armen, helpt hen en laat ze het ervaren, hoe Hij een God des gerichts is, dat Hij de armen genadig is en de ellendigen helpt.

Zulk een God te verwachten, is des mensen welstand. Daarin bestaat zijn geluk, dat hij voortdurend zijn God verwacht en Hem alles aan de voeten legt, alles op Zijn hand, Hij zal het maken naar Zijn barmhartigheid. En daar spreken wij dan in dit uur ***van het verwachten van God of van de hoop op God.***

² Met de voorgaande leerrede zijn wij aan het einde der vertaling gekomen van die predikatiën, welke gedurende de jaren 1856 tot 1860 onder het gehoor van Dr. Kohlbrügge zijn opgeschreven door Ds. J. Künzli, destijds hulpprediker te Elberfeld. Wij gaan nu verder met het opnemen in onze "Schriftverklaringen" van die leerredenen, welke gedurende de jaren 1870 tot 1874 gehouden zijn en eveneens door Ds. J. Künzli die in 1870 als tweede predikant naar Elberfeld kwam, onder het gehoor zijn opgetekend. Wij geven deze, voor zover zij niet al vroeger werden opgenomen, in de volgorde, waarin zij gehouden zijn. Redactie. (Het betreft deel 24 van de Schriftverklaringen)

God de Heere geeft Zijn gemeente allerlei gaven, welke samengevat zijn in deze drie: "geloof, hoop en liefde" (1 Cor. 13, 13). Daar betekent dan "hoop" of "hopen" naar de taal des harten, de Hebreeuwse taal: zich omgord hebben, als om iemand te verwachten, op wie wij alles gebouwd hebben, van wie wij verwachten, wat hij beloofd heeft. Het is een heen en weer bewegen, met het uitzien naar een zeker punt, als wanneer een moeder aan het strand zit na een storm, een moeder met haar kinderen, en tuurt naar de zee, zover zij kan, of het scheepje van haar man komt.

Dus het hart heeft een voorwerp en op dit voorwerp is het hart uit om het te verkrijgen, waarin het al zijn heil en geluk ziet. Het is een zich samenvatten, van alle andere dingen weg, opdat toch kome, wat men verwacht, tot het komt.

Dit hopen is dus een verwachten en het is niet een onzeker wachten, een onzeker afwachten, maar er is iets zekers in. Dat wat men verwacht, leeft, het is, het heeft iets beloofd, en zo moet het ook komen.

"Hopen" is dus niet slechts: iets wensen, het is niet een zweven tussen twijfel en vrees, dat ligt niet in de hoop. Hoop is een levend iets. God geeft en werkt dit hopen, zodat het, als het ware, een eigenschap van de hopende is, zodat het niet soms nu eens er is, en dan weer niet, maar van het ogenblik af, dat de Heere een mens bekeert, de adem des levens in hem blaast, wekt Hij door Zijn Heilige Geest in hem geloof, liefde en hoop. Niet, dat in de hopende steeds deze werkzaamheid van het hopen is, maar het kan in hem wel stilliggen en zwak zijn. Dat ligt dan echter aan de mens, niet echter aan wat God in hem werkt. Wat God werkt, komt telkens weer in hem boven en het vertoont zich, dat het er is, zo vaak de gelovige behoefte heeft, zijn God te zoeken, zijn God te vinden. Het is met de hoop niet zo, dat zij slechts denken zou: ja, dat zou ik wel wensen.

Ja, zegt menigeen, *ik hoop, dat God het geven zal, dat ik zalig word*. Ear staat een zeker woord in Spreuken 11: 7: *Als de goddeloze mens sterft, vergaat zijn verwachting; zelfs is de allersterkste hoop vergaan*. Bileam, de valse profeet, hoopte dat hij met de rechtvaardigen sterven mocht en dat aan zijn ziel een zo schoon lot bestemd zou zijn, als de rechtvaardige ten deel valt. (Numeri 23: 10). Maar hij ontving het niet, omdat hij met de goddelozen samenspande.

Daarom moet men zich goed onderzoeken, of waarachtig het wachten en hopen bij ons levend is, of wij een goede grond onder de voeten hebben, waarop wij hopen en deze grond is Gods onbedriegelijk Woord, dat God aan de Zijnen heeft gegeven en geeft.

Eerst moet ik weten, of ik genaken mag tot Die God, Die in de hemel woont, zo hoog boven mij, Die zo rechtvaardig en heilig is, en de zonde straffen moet. Ik moet eerst weten, of Hij genadig is en genadig wil zijn, of ik vertrouwen mag, dat Hij ook mij alle zonden vergeven heeft om Christus wil, zal mijn hoop op Hem niet ijdel zijn en mijn verwachten van mijn God niet tevergeefs. Een grond moet ik onder de voeten hebben, die vind ik in Gods Woord, d.i. in Christus Jezus, Zijn lieve Zoon; want in Hem alleen kan en wil en zal God ons genadig zijn. Zal Hij ons helpen, ons redden en ons geven, wat ons hart begeert. Bij alle nood van lichaam en ziel zal dat uw allereerste begeren zijn, dat u vrede met God hebt door het geloof, opdat u dan God verwachten en op Hem hopen moogt in alles, wat zich voordoet. De ziel hoopt en verwacht allereerst God, Die het allerhoogste Goed is. Wij lezen in de 42ste Psalm: "Wat buigt u u neder, o, mijn ziel, en wat zijt u onrustig in mij? hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God." (vers 12)

Eerst moet ik God hebben, dat Hij mij nabij komt met Zijn woord, dat Hij mij helpe met Zijn Geest en dat Hij mij Zijn troost in het hart blaast, opdat mijn ziel stil zij tot God en hope op Zijn heil.

Wat hoopt nu de gelovige van God? Zeker niets anders *dan wat God beloofd heeft*. Hoop zonder belofte is ijdel. Ik moet een woord des levens van Boven hebben, waarop ik bouwen en vertrouwen kan. Wanneer God zegt: *Ik wil uw God zijn en uws zaads God na u*, dan belooft Hij al het mogelijke er bij; ik bedoel, ook wat dit leven aangaat. Wie de Heere verwacht, verwacht de Heere in alle dingen; want wij moeten door de wereld, met God door de wereld heen. Daar ontstaat een, zou ik willen zeggen: geestelijke strijd, maar ook een gewone, menselijke strijd, hoe men menselijk, met God en ere, met gerechtigheid, met Gods woord, door het leven zal komen, zijn plicht en schuldigheid zal doen; hoe men Gods woord in huis en hart, bij zich en de zijnen zal handhaven. En dan, mijn geliefden, wil het dan wel ter harte nemen, wat het zeggen wil: ***welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten***.

Want de Almachtige God wil naar Zijn trouw ons niet alleen helpen voor de geestelijke dingen, maar moet ons, arme mensen, ook helpen voor de tijdelijke en lichamelijke dingen, door de huiselijke nood, vrouw en kind.

Er is het leven vaak een vreselijke strijd en binnen kort of lang wordt het openbaar, hoe waar het is, *dat de Heere een God des gericht is, en dat het hen wel gaat, die Hem verwachten*.

Maar de beloften, waarop men bouwen en verwachten mag, zijn niet die *bijzondere* beloften, die men voor zich in de Bijbel opslaat, soms zulke teksten die met vette letter gedrukt zijn om ze voor eigen geschiedenissen pasklaar te maken. God blijft weliswaar vrij er in, *bijzondere* beloften de mens in het hart binnen te fluisteren.

U mag zich echter altijd houden aan de *algemene* beloften, welke wij in Gods woord vinden. Bijvoorbeeld: "De godzaligheid heeft de belofte des tegenwoordige en toekomstige levens"; "Als wij voedsel en dekking hebben, wij zullen daarmee vergenoegd zijn"; "Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten"; "God is getrouw, Hij legt de mens niet teveel op"; "Welgelukzalig is een iegelijk, die de Heere vreest, die in Zijn wegen wandelt, want u zult eten de arbeid uwer handen" en dergelijke meer. Dat zijn *algemene* beloften.

Maar deze gaan een ieder, die Gods woord gelooft en op de Heere hoopt, in het *bijzonder* aan, zodat hij ze voor zich mag aangrijpen om daarmee voor God de Heere te komen en God de Heere voor te houden Zijn woord, dat Hij ons Zijn woord gegeven heeft. Ditzelfde geldt ook in geestelijke dingen, in geestelijke nood en aanvechting dat u daarbij acht geeft op Gods woord, wanneer het u voorgelezen wordt of wanneer u het zelf elke dag met vrouw en kinderen leest dat u daar merkt en hoort, wat God spreekt, en weet, dat - evenals de algemene kost, die op de markt wordt gebracht, voor uw geld u gegeven wordt, zodat zij de uwe is, - evenzo door het losgeld van Christus het uwe zal zijn, wat God op de geestelijke markt samen doet brengen. Zodat het niet alleen voor Paulus, maar ook voor u waar zal zijn: *Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht*. En: *Die in Mij gelooft, die heeft het eeuwige leven*.

Wanneer u dus nu een Psalm leest en in het bijzonder aan deze tegenwoordige, zware tijd denkt (1870), dan moet u vooral met aandacht lezen, met geloof en vertrouwen zulk een woord vasthouden en daarvan verzekerd zijn: het is Gods, des Heeren woord, dat spreekt Hij heden, dat spreekt Hij op dit ogenblik als troost voor mijn arme ziel. Op zulke woorden, die om Christus wil aan de gemeente worden gegeven, daarop zult

u bouwen en vertrouwen en u er aan houden. Want zulke woorden zijn het eigendom van een ieder, die gelooft, van een ieder, die Gods woord voor waar houdt. En daar moogt u uw God verwachten en op Hem steunen, die heden leeft en morgen niet dood is, Die u heden met een last ternederdrukt en u morgen weer zal ophelpen.

Wij hebben volstrekt niets in onze hand, nóch geweld en macht. Wij kunnen ons huis niet bouwen en oprichten, zoals het zijn moet naar Gods woord; wij kunnen niets bepalen. Wij zouden het voor morgen zo en zo willen hebben, maar altijd is het met ons gedaan, met ons kunnen en dag aan dag moet de Almachtige God helpen en ingrijpen, anders gaat alles verkeerd. Met al onze tranen brengen wij niets tot stand. Daarom, waar wij ons als arme schepselen, als arme zondaren, tot God om hulp wenden, zo laat ook niet twijfelen, maar hopen. Wanneer ook een hoop in de hopende zo zwak is, zo is die hoop toch geweldig in Hem, zoals het bij de twee discipelen, die naar Emmaüs gingen, het geval was, toen zij vertwijfeld uitriepen: "Wij hoopten dat Hij was Degene, Die Israël verlossen zou; doch ook, benevens dit alles, is het heden de derde dag." Zij toonden juist hiermee, hoe geweldig de hoop op de Verlosser in hen was.

Het verschil tussen geloof en hoop is dit: geloof ziet niets, maar het geloof heeft het. De hoop ziet niets, de hoop heeft het ook niet en omdat zij niet heeft, hoopt zij er op. De hoop is dus de voortdurende oefening des geloofs. Het geloof houdt zich aan de Onzichtbare, als zag het Hem. De hoop begeeft zich op de weg, ziet uit en heeft rust noch vrede het moet komen, wat God beloofd heeft. Zij heeft het dus niet. Maar nogmaals: het is niet een twijfel, of zij het ontvangen zal of niet, maar het is een uitzien naar de Almachtige, naar de waarachtige en trouwe God, dat Hij zal komen en helpen. Het gaat er echter niet om, dat onze wil, wijsheid, kracht en eer, ook niet onze kunst zullen gelden, maar aldus zal het gelden, zoals God het zegt, Die altijd met Zijn wijsheid ons in onze wijsheid beschaamt, en met Zijn kracht wonderen werkt bij de zwakken, en raad kan geven en geeft, wanneer alles vertwijfeld en radeloos is. Deze hoop is dus een wonderbare zaak. Zij houdt vast: wat God gezegd heeft, zó moet het komen; de Heere is een God des gericht. Zij is een wonderbare zaak. Dat heeft ons immers ook in deze dagen staande gehouden, dat God een God des gericht is, en dat houde ons ook verder staande. Daar buigen wij ons onder Gods soevereiniteit en tegelijkertijd zien wij uit naar de levende God, die deze en gene zaak in Zijn Woord gezegd en beloofd heeft.

Nu, de tijd is verstreken. Nog twee dingen wil ik zeggen. De hoop, waarvan wij gesproken hebben, is een levende hoop, levend door de opstanding van Christus uit de doden. Zij is slechts de wedergeborene eigen. Want hetgeen onbekeerd is, heeft geen leven in zich en waar geen leven aanwezig is, daar is slechts dood aanwezig en geen levend hopen op de levende God.

Daarom moeten wij ons oefenen in ons allerheiligst geloof, dat ons hart eerst eens vast is in de genade, daar zien wij alleen op de Almachtige en dan is Hij Raad en geeft raad, dan is Hij Wijsheid en geeft wijsheid, dan is Hij Kracht en geeft Hij kracht. Want de hoop heeft twee zusters. De een heet *werk*; want de ziel, die hoopt, kan niet stil zijn, niet één ogenblik, zij kan niet vol gemakzucht de zaak terzijde leggen, maar zij werkt voortdurend en moet tot God voor alles en tegen alles. Zo is dan de ziel voortdurend in arbeid als een barende vrouw in de weeën, dat het kind geboren worde, dat het kome; wat God gezegd heeft, dat het geschiede, wat God wil.

De tweede, kleine zuster, heet *geduld*, dat men met geduld hoopt, dat men dus vast blijve aan Gods Woord, aan Zijn barmhartigheid en trouw. Daar kan men niets met geweld willen bewerken, maar de Heere God heeft Zijn tijd en Zijn uur, de Heere God heeft Zijn wijze, wanneer en hoe Hij aan de hopende wil verschijnen, hoe Hij hem volkomen uitkomst schenken en het verlangde aan hem geven zal. Dat mogen wij de almachtige God toevertrouwen en hoe meer wij het Hem toevertrouwen, des te spoediger is Hij er. Amen.

9. Preek over Jesaja 40: 26-31

Heft uw ogen op omhoog en ziet, Wie deze dingen geschapen heeft, Die in getal hun heir voortbrengt, Die ze alle bij name roept, vanwege de grootheid Zijner krachten, en omdat Hij sterk van vermogen is; er wordt er niet één gemist. Waarom zegt gij dan o Jakob, en spreekt, o Israël: mijn weg is voor de Heere verborgen en mijn recht gaat van mijn God voorbij. Weet gij het niet, hebt u niet gehoord, dat de eeuwige God, de Heere, de Schepper van de einden der aarde, noch moede, noch mat wordt? Er is geen doorgronding van Zijn verstand. Hij geeft de moeden kracht. Hij vermenigvuldigt de sterkte, die geen krachten heeft. De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen zeker vallen; maar die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden, zij zullen lopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden.

Het veertigste hoofdstuk van de profeet staat in onmiddellijke samenhang met het voorgaande. De koning Hiskia was van een dodelijke ziekte genezen. Daarbij had in de loop der natuur iets plaats gehad, dat nooit in Babel was gezien, daarom werden vandaar gezanten naar Hiskia gezonden, die daarnaar onderzoek moesten doen en hem met zijn genezing moesten gelukwensen. De koning was zeer daarmee ingenomen, dat zulk gezantschap tot hem kwam; hij wist, dat hij een groter koning was dan de koning van Babel, dat zijn stad een grotere stad was dan ergens een ter wereld, want de Heere Zebaoth had het behaagd deze te verkiezen, om hier Zijns Naams gedachtenis te stichten. Maar met de zichtbare eer ingenomen, vernedert hij zich voor deze ongelovigen en zo moest hem de straf worden aangezegd. Het arme volk wist wel, dat het in zonde stak en vernam, dat alles naar Babel moest.

Nu wordt het volk in het veertigste hoofdstuk, na aankondiging van het oordeel, getroost met de toekomst van Christus in het vlees, dat deze hun volkomen redding zou zijn.

Het volk in Babel kon gemakkelijk verleid worden, mee te doen aan de afgodendienst op de bergen en heuvelen en daarvan het heil te verwachten. Daar worden zij dan van de Heere God geleerd, dat bij Hem alleen alle macht en hulp is, want alle heidenen zijn bij Hem geacht als een druppel van de emmer of als een stofje aan de weegschaal. En dat Hij door onze menselijke werken, offeranden en het "doe dat" niet verzoend kan worden, want al bracht men Hem zulk een offer, dat men daartoe alle gedierte van de Libanon nam en tot een vuur al zijn bomen, dan zou daarmede God toch niet verzoend en bewogen worden, aan het volk genade te schenken. De Profeet leert het volk te wachten op de Heere, te wachten op Zijn hulp, op Zijn sterkte, op de vervulling daarvan, wat Hij beloofd heeft.

Mijn geliefden, dat is juist voor ons het zwaarste, de zwaarste taak: te wachten op God. Het is gemakkelijk op God te hopen, wanneer wij met het zichtbare, met het tegenwoordige tevreden zijn, wanneer wij dat hebben, wat wij verlangen. Maar wanneer God komt, en Zich wil openbaren in Zijn algenoegzaamheid en genade, dan pleegt Hij met ons geheel andere wegen te gaan en wel zulke wegen: waar God gerechtigheid heeft beloofd, leert men juist de wet der zonde te kennen als nooit tevoren, men wordt arm en ellendig; waar God hulp belooft, gaat het van de ene nood in de andere en waar Hij leven belooft, ziet men vaak een doodkist. Dat bevalt ons slecht. Daar vragen wij gewoonlijk: waartoe? Waarom doet God dat? Daar denken wij aan onze zonde, aan straf, aan oordeel. Het valt ons zwaar te geloven dat de

Verbondsgod Zijn raadsbesluit nooit verandert, volgens hetwelk het Hem vanaf het begin behaagd heeft ons te leiden. Wij kunnen het slecht begrijpen tenzij dan dat wij wijsgerig redeneren zoals de vrienden van Job, die mede op de mesthoop zaten. Anders kunnen wij het slecht begrijpen, dat het genade en goedertierenheid van God zou zijn, wanneer Hij ons met al onze zaken, zoals de profeet zegt, tot een roof geeft. Alles komt van Zijn Vaderlijke hand, ja, ook wanneer Hij Zijn volk naar Babel brengt, dat is toch het uiterste van ellende. Maar dat alles van Zijn Vaderhand komt, dat mag Hij in genade onszelf te verstaan en leren geven, doordat Hij ons Vaderlijk op Zijn schoot neemt en ons omhelst, wanneer wij ons temidden der ellende bevinden. Zie, zei de koning, *in vrede is mij de bitterheid bitter geweest, maar Gij hebt mijn ziel liefelijk omhelsd*. Wat is dat, wanneer God u zegt: uw brood en water wordt u gegeven en u hebt weinig werk, zodat u uw vrouw en kinderen geen voedsel te geven weet? Wat is dat, wanneer God u gezondheid belooft voor vrouw en kind, en u hebt thuis twee, drie zieken en kunt de geneesheer en de medicijnen niet betalen? Wat is dat, wanneer u heilig wilt zijn en aan God zweert nooit meer te zondigen en na een korte tijd kunt u zich weer voor het hoofd slaan: "ach, ik dwaas!"

Is God? Bestaat Hij? leeft Hij? hoort Hij? Ziet Hij mijn ellende en mijn jammer?

Dat, wat leven heeft, heeft omgang met zijn God; dat, wat leven heeft, kan niet wijsgerig redeneren, maar moet God hebben, een genadige God voor zijn arm, gewond hart; het moet genade hebben en hulp en kracht.

Laat ons zien op de weg, die God Zijn heiligen altijd heeft geleid. Mensen, zoals zij waren, waren nooit kunstmatig vroom, en, mensen, als zij waren, spraken zij niet van vergeving van zonden, van eeuwig leven en heerlijkheid, tenzij dan, dat zij inwendig van de troost verzekerd waren.

De Heere Jezus is een groot Koning; en al Zijn heiligen zijn soldaten. Achter Hem heen gaat het en Hij trekt voorop op het witte paard, met het scherpe zwaard in Zijn mond en om te verdelgen, alles overhoop te werpen, wat daar de waarheid en rechtvaardigheid van het geloof weerstaat; allen, die achter Hem gaan, zijn Zijn soldaten. Maar het gaat scherp toe in deze veldslag, voortdurend gaat het zo toe, dat men moet zeggen: nog een zulk een slacht en wij zijn voorgoed verslagen en hebben alles verloren. Het zwaard moet gedragen en getrokken worden, er moet op los geslagen worden, rechts en links tegen alle vijanden der ziel; maar waar het zo toegaat, zoals God de Zijnen pleegt te leiden, daar wordt men moe en mat. Het is gemakkelijk van moed te spreken in de huiskamer, maar in het veld? Wie klimt daar te paard? Volgens de uitspraak van de Heere, zoals Hij de mens kent, zoals Hij Zijn volk kent, wat komt daar in het hart?

Mijn weg, zo heet het in vers 27, ***is voor de Heere verborgen en mijn recht gaat voor mijn God voorbij***. Met andere woorden: 'Ik ben nu eenzaam en ga alleen. God de Heere weet niet, waar ik mij bevind. Hij is een hoge, grote God en ziet deze holle weg niet, waar ik nu door moet, deze weg van smart, waar het zo in de diepte gaat en waar door de stenen en het gruis de voeten worden opengehaald. God ziet deze weg niet, Hij kent hem niet, hij is voor Hem verborgen, want hoe kan God, Die Vader is, Zijn kind op zulk een weg laten gaan? God heeft mij voorrechten gegeven. Hij heeft gesproken: *roep Mij in de nood, zo zal Ik u redden en tot ere brengen en u zult Mij ere.*; God heeft mij een recht gegeven op brood en water, op gezondheid en eer, Hij heeft het mij beloofd. God heeft mij een recht gegeven, dat ik voor Hem heilig zal wandelen en niet de duivel en de wereld hun spel met mij kunnen drijven; dat ik oprecht dank en zing, en psalmzing bij alle tegenspoed in het zichtbare en al is het uit

met alle kracht. De voorrechten, die God mij heeft gegeven, zijn verborgen. Hij doet niet naar deze voorrechten, die Hij mij gegeven heeft.'

Het is een nare zaak en schande voor al degenen, die zichzelf troosten kunnen, zó te spreken. Er is zoveel in de Heilige Schrift een raadsel voor alle mensen, die niet waarachtig zijn in het hart met God.

God, de Heere, hoort het en zegt. "Jakob" tot hem, die Hij liefheeft, die de zegen heeft, die spreekt: "Heere God, hoort U niet? Bent U dood? Waarom slaat U zo? Is dat liefde?"

"Jakob, mort u?"

"Nee, ik mor niet, maar ik wil met mijn God twisten, zoals Job met Hem heeft getwist."

"En nu, o Israël, gij worstelende, die de zegen en de nieuwe naam hebt, waarom spreekt u also? Zeg het Mij."

En nu komt het tevoorschijn: "Heere God, zeg mij dit éne, of U helpen wilt is voor mij niet de zaak. Ik wil slechts weten of U aanwezig bent en helpen kunt, ik moet slechts Uw macht en genade zien, Uw hand, dat zij de zaak gedaan heeft en doet, dan wil ik het verdragen."

Daar spreekt nu God de Heere: "Ik wil niet met u spreken uit de Catechismus, u hebt hem te goed geleerd, zó goed, dat u hem vergeten hebt, hij is u te droog. Maar, welan mijn geliefde Abraham, u bent gestorven en uw vrouw is gestorven en er is in u geen kracht meer, volstrekt geen kracht. Abraham, kom met mij naar buiten, uit de tent, wij willen samen een avondwandeling doen. Zeg eens Jakob en gij Israël: welke juwelier heeft deze wonderbare halsketen gemaakt, welke men komeet noemt en haar om de hals des hemels gehangen? Die is uw God, Hij is uw God. Hij, Die dat heeft gedaan, Die is uw Vader en Hij ziet die komeet en laat hem zijn baan lopen, de baan, die Hij voorschrijft. Hij ziet uw zieke vrouw, uw kinderen, het lijk in uw huis; hoe uw ziel bedroefd is bij de lege kast; de tranen in uw ogen. Hij ziet dit alles en het is voor Hem niet verborgen. Wie is het nu, die de wonderbare band der sterren aan de hemel heeft bevestigd? Die de hemel uitbreidt als een dun kleed en daarin draagt de hele last en zwaarte der wateren? Hij is het, in Wiens ogen uw tranen kostelijker zijn dan alle sterren. Hij roept de sterren bij naam. Hij heeft uw tranen tevoorschijn geroepen, die u schreit en Hij vergadert ze. Dat is wat de Heere zegt (vers 26): ***Heft uwe ogen op omhoog en ziet, Wie deze dingen geschapen heeft, Die in getal hun heir voortbrengt, Die ze alle met name roept.***

Deze God heeft vermogen, deze God heeft kracht. Hij heeft vermogen in zulke overvloed, als wanneer uit de fontein het kostelijk nat tevoorschijn borrelt, als wanneer de beek neerstort van de steile rots; dat bij Hem de raad der zaligheid vast en onwrikbaar staat. Ja, Hij kan het, er wordt bij Hem niets gemist. Kunt u met uw verstand deze wonderbare raad Zijner voorzienigheid nagaan? U kunt niet met uw verstand deze wonderbare keten nagaan en al de schakels en banden, die Hij daar aan gemaakt heeft, maar Hij draagt het geheel met vaste hand en gaat met u en de uwen in de diepte. God de Almachtige, zal uit de diepte en het graf tevoorschijn brengen, wat u op Hem geworpen hebt, wat Hij u gegeven heeft, wat verbonden is met Zijn beloften en met uw zaligheid. Daarom heet het in vers 28: Weet gij het niet? Daar wil de Heere God, dat wij niet zo hoog geleerd zullen zijn en wijst ons daarop. Dat is toch het eerste wat u van uw moeder, van uw vader of grootvader hebt vernomen. *God is groot en wij begrijpen Hem niet*, maar Hij brengt alles weer, Hij brengt alles terecht. Hij zal het aan niets laten ontbreken van dat, wat Hij beloofd heeft, al gaat het ook door donkere nacht. Hij zal het doen komen als de sterren in wonderbare pracht.

Weet u het niet? hebt u niets gehoord? Zulk een lankmoedig onderwijzer is de Heere God, dat Hij in genade zo spreekt en waar het kind zijn vader niet begrijpt en zou willen morren, kent Hij het inwendigste en diepste van het hart en begint aldus:

Weet u niet? Hebt gij niet gehoord? Wat dan?

De Heere Hij is al ziet u Hem ook niet, Hij was toen u op Hem bent geworpen van moeders lichaam aan en Hij is niet dood en Hij zal zijn de Heere. Die waar Hij heeft willen zweren, in Zijn verbond en Zich nederbuigen, daar heeft Hij gezworen bij Zichzelf, doordat Hij niets groters had. "Voorwaar, zegenende zal Ik u zegenen; of ook Duivel en wet u vervloeken, De Heere, bij Wie geen verandering is, de eeuwige God, Die niet sterft, Die de Almachtige is, Die Zijn eed houdt, de eeuwige God, voor Wie allen, allen, leven, ook onze doden; de Schepper van de einden der aarde, niet alleen van de heuvels en bergen rondom Elberfeld, maar zo ver de wereld is, tot de verste eilanden. Hij heeft ze gemaakt, brengt de mensen daarheen en is ook zo de God der armen en ellendigen. Deze God heeft alles gemaakt, slechts moedig vooruit, of er ook vallen ter rechter- of ter linkerhand, moedig vooruit, of u ook niets ziet dan kruitdamp, niets hoort dan het rumoer der vijanden, niets van het kommando verneemt, maar moet blijven staan moedig stand gehouden. Zolang de Aanvoerder van het leger niet dood is, sterven ook wij niet. En Hij leeft, Hij blijft aan het leven, Hij zal de overwinning behalen, Hij wordt niet moede noch mat.

Oorzaak genoeg heeft Hij weliswaar om moede te worden. Gelooft u de vergeving van zonden? Wie gaf u het geloof? Wie deelde u vergeving van zonde mee? Moest Hij dan niet moe worden met vergeven? Moet Hij niet mat worden met Zijn hulp? Ach, uit zeven benauwdheden redt de Heere en in de achtste zijn wij toch weer de oude knechten. Had Hij geen oorzaak, ons vanwege onze zonden van Zich te stoten? Oorzaak te zeggen: *o, gij verkeerd en onverstandig geslacht, hoe lang zal Ik bij u zijn en u verdragen?*

Hij, de Heere, wordt niet moede te vergeven, wordt niet mat om met hulp te komen, wanneer bij ons alles volkomen uit is. Dat bewijst Hij voorwaar aan al Zijn schepselen, de Heere ontfermt Zich over al Zijn werken; en zelfs, wanneer louter goddeloosheid voorhanden is, ook daar wordt de Heere niet moede noch mat, te dragen, te verontschuldigen, te helpen en te redden en dan zou de Heere God bij Zijn kinderen, die op Hem hopen en vertrouwen, die tot Hem hun toevlucht genomen hebben, moede en mat worden?

"Ik wil u iets zeggen, mijn kinderen" spreekt Hij daar, "is het nu alles radeloos bij u, bent u met alle raad teneinde, is uw hoofd verward van louter peinzen, gaat u ziel en adem uit van louter smart Mij gaat de adem niet uit, kinderen. Ik ben u zulk een Moeder, zulk een Vader, dat het alles eeuwige liefde is, wat aan Mij is. Al staat het er nog zo radeloos bij u voor, doordat alle duivelen roepen: *o, hij is niet vroom, hij is alleen voor het brood en het leven vroom*, = en de aanklager der broeders spreekt: hij is van mij, al ziet het er ook nog zo radeloos bij u uit, - ***er is geen doorgronding van Mijn verstand.*** "

In vers 28 spreekt God: *Mijn verstand is niet te doorgronden*. Dat leert de ervaring; zo verward is geen zaak, of, waar de mens daarmee tot zijn God en Schepper komt, en zich in het stof buigt de Heere is machtig en rechtvaardig, wanneer Hij in genade, om Christus wil, alle zonde vergeeft. Zo verward is geen zaak, of er is geen doorgronding van Zijn verstand om te redden en om te helpen.

Hij geeft de moeden kracht en Hij vermenigvuldigt de sterkte van hem die geen krachten heeft.

Waar bij ons het verstand is verdwenen, en het hoofd, als het ware, omgedraaid wordt, waar wij door angst en nood, peinzen, versagen en sidderen, niet meer weten, waar wij zijn, en wij meer en meer alle kracht verliezen, om vooruit te komen en moeten blijven liggen, *daar vermenigvuldigt Hij de sterkte van hem, die geen krachten heeft, dat* toch de mens, waar hij in het stof ligt als een worm, begint te schreeuwen, opwaarts tot de Ontfermer. Zo geeft Hij de moeden kracht en vermenigvuldigt de sterkte van hem, die geen krachten heeft, zoals aan de bekende zieke vrouw, die dacht: wanneer ik slechts de zoom van Zijn kleed aanraak, word ik genezen. En haar geschiedde naar haar geloof. Dat is zo Gods bestuur, te verheerlijken genade. Gods bestuur is te verheerlijken vergeving van zonden. Gods bestuur is teniet maken alle menselijke wijsheid, kracht en sterkte, en zo te verheerlijken Zijn macht. Dat ervaart men in dit leven telkens en herhaaldelijk. In de gemeente der heiligen wordt God, de Heere geprezen, dat Hem de sterkte is, de macht en eer.

Maar in de gemeente der goddelozen, in de wereld, die menen, dat zij iets zijn en toch niets zijn, daar ziet men, hoe de menselijke kracht en macht te schande worden gemaakt. Daar heeft men mannen en jongelingen, die trots gaan in hun kracht. Maar met onze macht is niets gedaan, wij zijn heel spoedig verloren. Alle roem en alle sterkte van het vlees is niets en is verbrijzeld voor de Almachtige, opdat openbaar zij, hoe alles in Zijn hand ligt, in de kracht van Zijn ontferming en genade.

Zo wil God in Zijn gemeente geen mannen en jongelingen hebben, maar armen, ellendigen, armoedigen, kinderen, die niets kunnen, volstrekt niets kunnen, die wachten op de Heere, op de Almachtige, op Zijn genade en ontferming. Zij twifelen aan al hun eigen kracht en wijsheid, zij weten van Gods wegen en zaken niets meer, zij kunnen niets en zijn als gespeende kinderen, en zien, als de knechten en dienstmaagden op de hand van hun heren. Zo zien ze ook op de Heere totdat Hij hen genadig zal zijn (Psalm 123: 2). Nee, daar is geen kracht iets uit te richten, maar God perst met nood, perst met Zijn Heilige Geest, zodat geroepen wordt om ontferming. En groter en groter wordt de nood, en hoger en hoger rijzen de baren; maar boven de zee van de wereld troont de Eeuwige. Hij is de Hoogste en zit en ziet terneder op het arme en onvermogen, dat twijfelt aan eigen kracht, wijsheid en sterkte.

En de Heere komt en geeft het hun, dat zij toch kracht hebben in hun krachteloosheid, zoals Paulus betuigt: “Mijn Genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Zo zal ik dan veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone” (2 Cor. 12 : 9), of, als een tent over mij heen zal zijn en mij zal bedekken.

Zo ontvangen zij hulp, die op de Heere wachten. Hij moet troosten, helpen en uit het graf tevoorschijn brengen, de diepe wonden helen, zonde wegnemen, rechtvaardig en heilig verklaren, vrede in het hart blazen; en zo ontvangen zij, die op de Heere wachten, als een zieke op de dokter, als hij, die in de groeve ligt op de redder, nieuwe kracht; kracht van boven. Om wat te doen? Om de goede strijd te strijden; niet op de weg te blijven liggen, nee, de loop te voleindigen. Wat te doen? Om het geloof er niet aan te geven, al zou ook alles, wat mij dierbaar is, weggenomen worden, nee, nee, om het geloof er niet aan te geven, maar het te behouden.

Het gaat hier om de kroon. En daar komt de Heere God, en wat doet Hij in de macht Zijner ontferming? Hoog neemt Hij hen, die op Hem wachten, op Zijn vleugelen.

Welgelukzalig zijt gij, o Israël, wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door de Heere, het schild uwer hulp (Deut. 32, 29).

Hij draagt u, gelijk een arend zijn jongen, op Zijn vleugelen. Hem, die op de Heere wacht, is alle kracht verdwenen, de veren zijn weg, ... toch vernieuwt hij ze, hij wordt gedragen in de lucht, hoger en hoger tot aan de Zon der gerechtigheid, om te zien in hun gelaat. En waar men haar aanschouwt, waar men Christus ziet ter rechterhand Gods, daar kan men lopen, en de adem gaat niet uit.

En dan? Welaan, wij willen niet meer vliegen als arenden, willen niet lopen als jongelingen, maar zwak, gebogen in het stof, gesteund op stok en staf, ... toch zal de adem niet uitgaan; want Die in ons leeft, is eeuwig. Amen.

10. Preek over Jesaja 43: 1

Maar nu, alzo zegt de Heere, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël, vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen; gij zijt Mijne.

Mijn geliefden.

Allereerst werpen wij hier de vraag op: tot wie spreekt de Heere hier? Daar luidt het antwoord zeer beslist: tot Zijn volk.

Mijn geliefden, de profetiën van Jesaja, zijn een oud boek maar zij staan in mijn Bijbel, in mijn dierbare Bijbel, die ik eens ontving van mijn vader en moeder, die hem wederom van hun ouders en voorouders hadden ontvangen. Het is een boek des Heeren, want Hij, die daarin spreekt, is de Koning der Koningen, de Heere der Heeren, die hemel en aarde, de zee en alles wat daarin is, geschapen heeft door het woord Zijner Almacht. En daar het woord des Heeren ook in mijn handen berust, zo is het ook mijn boek. Ik erken dat boek echter altijd niet als het mijne, maak er ook dikwijls weinig gebruik van, maar, als Gods tijd en uur daar is, sla ik dit boek open; en Gods tijd en uur is daar, als ik niets anders meer over heb, als er een steen op mijn hart ligt, als ik bittere nood lijd, als ik radeloos en verlegen daar sta. Vanwaar dan uitkomst? Vanwaar dan redding? Ach, ik kan vaak mijn verlegenheid, mijn benauwdheid niet eens onder woorden brengen, maar er ligt een zware, zware last op mij, die mij neer drukt, ik heb geen steun noch toevlucht meer op aarde, maar mijn ziel hongert en dorst naar troost en nergens kan ik troost vinden. Angst en nood vervullen mijn hart, maar ik sla de Bijbel op, dat dierbare boek, dat ik van mijn ouders gekregen heb, ik zie Jesaja 43 voor mij liggen en daar lees ik: ***Maar nu, alzo zegt de Heere.***

Dit "maar" verbindt het hoofdstuk met het voorgaande, 42ste hoofdstuk. Daar lees ik in het 16de vers: "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben." Zie, dat is nu juist, wat ook mij neerdrukt en benauwt. Ik ben stekeblind en weet niet langs welke weg ik troost verkrijgen kan. En zo de Heere maar met mij is, zo Hij Zijn genadige hand aan mij gelegd heeft, dan is het mij gewis te doen om de vervulling van dat andere woord: "Ik zal de blinden leiden, door de weg, die zij niet geweten hebben. Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben; Ik zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken en het kromme tot recht." Zie, dat is dan nog eens troostrijk, dat de dan nog het bekommerde en bezwaarde hart eens goed, dat is dan nog eens als een deur der hoop.

Alles om mij heen is dikke duisternis en ik weet niet, hoe ik daaruit kan geraken: daarom doet het mijn hart zo goed te vernemen: "Ik zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken, en het kromme tot recht; deze dingen zal Ik hun doen en Ik zal hen niet verlaten." Zie, op die wijze moet het einde toch goed zijn en zal het ook tot het einde goed gaan.

Maar ik lees verder Jesaja, 42: 20: *Gij ziet wel vele dingen.* Luther vertaalt: "U predikt wel vele dingen maar u bewaart ze niet; hoewel hij de oren opendoet, zo hoort hij toch niet." Ach ja, zegt dan de bekommerde ziel, die deze woorden leert, zo staat het ook bij mij. Hoeveel predikaties heb ik al gehoord, maar ik heb er geen acht op gegeven. Men zegt wel eens, *door schade en schande wordt men wijs*, maar ach, ik arm, dom, onleerzaam schepsel ben veel te diep in nood verzonken om ooit gered te worden en al maakt de Heere het goed voor mij, toch bederf ik het telkens weer. Zou er nog ontferming voor mij zijn? Zou de Heere Zich nog tot mij willen wenden?

En het antwoord vinden wij in vers 21: "De Heere had lust aan hem om Zijner gerechtigheid wil. Hij maakt hem groot door de wet." 'Wat, zou de Heere over mij

nog gedachten des vredes hebben? Hoe is dat mogelijk? Ach wat ben ik? Wat zijn de uitgangen van mijn hart? Wwat voor zonden heb ik niet begaan?

Maar, zo staat er: *Hij had lust aan hem, om Zijner gerechtigheid wil, Hij maakt hem groot door de wet.* Hoe brengt Hij dit tot stand? Door wie doet Hij dat? Door Zichzelf. Wat is Zijn wet? Dat zijn de Tien geboden en al de overige instellingen van Zijn genade. Waar nu de Heere iemand groot en heerlijk wil maken, zo moet al het overige daarbij klein en gering worden. Maar is dat mogelijk? ‘Ach, hoe ziet het er bij mij uit! Ja, ik heb wel veel gelezen, maar het "gelovig aannemen" daarvan versta ik niets en ik kan het niet.’

Kind, lees nog eens verder wat er in Jesaja 42: 22 staat: “Maar nu is het een beroofd en geplunderd volk; zij zijn allen verstrikt in de hollen, en verstoken in de gEvangenhuisen; zij zijn tot een roof geworden en er is niemand, die ze redt; tot een plundering, en niemand zegt: geeft ze weder.” O zie, zo is ook mijn toestand. Al wat goed is, alle kracht en vermogen ten goede is weg, ik heb mijzelf daarvan beroofd, ik heb niet gevraagd naar des Heeren weg, mijn verkeerdheid heeft mij op een doolpad geleid. Er is geen redder, die mij uit de afgrond waarin ik gestort ben, zou kunnen optrekken. Ach, ik hoor wel veel van Gods grote genade en barmhartigheid vermelden, maar ik durf en mag die niet aangrijpen, ik, die zo vol verkeerdheid ben, ja, die mij niets dan zonde voel, door en door. Ja, ik heb wel eens gelezen: Jesaja 43: 1: “Maar nu, alzo zegt de Heere, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israëel, vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne,” o, dat heeft mij vroeger wel eens getroost, maar nu kan ik het niet meer aannemen voor mijzelve, ik ben zo beroofd en uitgeplunderd van alles, dat ik mij even hard gevoel als een stok of een steen.

Maar, in deze nood, in deze ellende, waarin de arme zondaar zo klaagt en twijfelt, laat de Heere God als het ware een touw nederdalen en leert het hem Zelf dat touw aan te grijpen. Zulk een touw is bijvoorbeeld dit woordje: "Maar nu" waarmede het twee en veertigste hoofdstuk van de profeet Jesaja, met het 43ste is verbonden.

Deze uitdrukking "*maar nu*" wordt in het Hebreeuws uitgedrukt door een enige letter, die de betekenis van haak heeft. Zo vormt deze uitdrukking "maar nu" de schakel of de haak, 1 die de twee vaneengescheiden delen, het arm en uitgeplunderd volk en zijn God weer samen brengt. Ziet u, deze schakel of haak past zo nauwkeurig in de angsten en noden, in de zuchten en gebeden van het aangevochten hart, dat hij sterk genoeg blijkt te zijn om dat benauwde hart uit alle noden op te trekken.

"Maar nu". Wat zegt dat "nu?" Het is alsof de Heere, nadat Hij gezegd had: nu hebben wij samen afgerekend, het is met u uit en voorbij, er is geen hoop meer voor u, plotseling de gehele zaak omkeert. Want zo lezen wij: *maar nu spreekt de Heere.*

Hij spreekt dus, die heden en gisteren dezelfde is en tot in alle eeuwigheid. Hij leeft, om u uit te redden, en morgen zal Hij nog leven om de blinden te leiden op de weg, die zij niet geweten hebben, om hen te leiden op paden, die zij niet gekend hebben. Hij, God en mens tegelijkertijd, onze Heere Jezus Christus hooggelooft in aller eeuwen eeuwigheid. Het eeuwige Woord, dat bij de Vader was, dat gekomen is onder ons en onder ons heeft gewoond, Hij, de Heere en Heiland, spreekt tot u: gij zijt evenzo geplunderd en beroofd als Mijn volk Israëel in oude, lang vervlogen tijden was, u bent net zo diep in zonde en ellende dat u niet meer links of rechts, niet meer voorwaarts of achterwaarts kunt; maar zie, de wereld is ontstaan door de wil des Heeren en zou u dan uw bestaan aan een louter toeval te danken hebben? Hoe bent u ter wereld gekomen? Was het niet de Heere God, die u het levenslicht deed aanschouwen? Heeft Hij u niet geschapen? Al wat de Heere geschapen heeft, dat is

Hem lief en waard. Hij ontfermt Zich daarover, en Hij laat nooit varen de werken Zijner handen. Meent u, dat Hij het zal toelaten, dat u ten prooi zou worden aan duivel en wereld, daar Hij u toch in het leven riep om te leven als een werk Zijner handen? Zal Hij niet koninklijk voor alles zorgen, wat u behoeft?

"Maar nu, alzo zegt de Heere, **Die u geschapen heeft, o Jakob.**" Hoe noemt Hij u hier? Jakob? Daarmede kan immers de aartsvader Jakob niet bedoeld zijn, want die was al lang ontslapen, toen Jesaja, deze woorden terneder schreef. Waarom wordt hier van "Jakob" gesproken? Laat ons eens nagaan, hoe het er met Jakob uitzag toen hij voor het veer Jabbok stond. Ach, Ezau jaagt hem achterna met vierhonderd man en staat moeders en kinderen naar het leven, tenminste, naar Jakobs mening. Daarom verdeelt hij zijn gezin in twee heiren, gelijk ook zijn kudden en denkt, zo zal ik, als Ezau komt en het ene heir slaat, mogelijk nog het andere kunnen redden.

Jakob had dus, om zo te zeggen, de dood in de leden. Hij droeg vrouwen en kinderen op het hart, maar hen te helpen, hen te redden uit Ezau's handen, dat ging zijn macht verre te boven en hij had geen uithelper. En o, hoe zal het beschuldigend geweten hem allerlei voorgehouden hebben, allerlei oude zonden, lang vergeten overtredingen; bijvoorbeeld, hoe hij eens met zijn leugen de zegen Zijns vaders tot zich getrokken had. O, die oude, boze, schijnbaar vergeten geschiedenissen! Ja, zal hij gedacht hebben, ik heb het alles wel verdiend, en alles wat mij nu overkomt, het is een rechtvaardig oordeel, dat aan mij voltrokken wordt. Ach, ware het toch mogelijk alles weer ongedaan te maken. Maar dat is onmogelijk en alle hoop is vervlogen. Hoe noemt u echter de Heere in zulk een bang uur: "Jakob?"

"Het is een beroofd en geplunderd volk, zij zijn allen verstrikt in de holen en verstoken in de gEvangenhuisen, zij zijn tot een roof geworden, er is niemand, die hen redt; tot een plundering, en niemand zegt: geeft ze weder." Ach, toen Jakob daar radeloos stond aan het veer Jabbok, had hij toen een redder en uithelper? Nee, hij had geen uithelper en toch duurde het niet lang of er worstelde een Man met hem, en zo vond hij Hem, die zijn Goël en Verlosser was voor eeuwig.

Daarom, o, gij door zonden bezwaarde ziel, bent ook u niet worstelende met de Heere? Behoort ook u niet tot dat beroofde en uitgeplunderde volk en zou ook u u niet van harte verheugen, zo de genadebelofte van de Heere aan u vervuld werd?

Verder noemt Hij Zich "**uw Formeerder.**" Zegt dit nog niet iets anders dan "uw Schepper?" Jazeker zegt dit iets meer. Het woord "formeren" betekent eigenlijk "toebereiden." Wie is het die u lichaam en ziel gegeven heeft, wie is het die uw handen en voeten heeft voorzien? Wie heeft uw verstand gegeven, wie doet het besluit in u rijzen, daar waar alles buiten hoop is, toch het geloof niet te laten varen? Bent u altijd beroofd en geplunderd geweest? Hebt u vroeger geen betere dagen gekend? Vanwaar dan dit alles, wat u nu treft? Komt het niet alles uit de hand van de Heere, die u toebereid heeft? Uit de hand van uw Formeerder, o Israël!

'Wat Israël? Israël? Ik ben immers geen Israël, maar ik ben een reddeloos en verloren zondaar. Hoe, zou Hij mij Israël noemen?'

Ja, dat doet Hij, want Hij is Koning. Hij is Soeverein. Hij doet alles naar Zijn raad en Hij doet met het Zijne naar Zijn soevereine wil en als Hij mij *Israël* noemt, dan ben ik ook Israël en zal Israël blijven tot in alle eeuwigheid.

'Maar ik heb niet gehandeld als Jakob, ik heb niet evenals Jakob geworsteld met God om Zijn zegen te verkrijgen. Ja, ik behoor tot dat beroofde en uitgeplunderde volk, verstrikt in de holen, verstoken in de gEvangenhuisen, ook ik ben tot een roof geworden en er is niemand, die mij redt.'

Ja ziel, u hebt gelijk, zo staat het met u, maar lees nu eens dat Goddelijke "maar nu", waarmee Jesaja 43 aanvangt en lees, hoe daar juist het beroofde en uitgeplunderde volk "Israël" genoemd wordt. Ja, hoe beroofd en uitgeplunderd u ook u mag voelen, als u daar in nacht en duisternis ligt te schreien en te zuchten, God de Heere spreekt tot u: "**vrees niet.**"

Zulk een woord kan alleen God de Heere uitspreken en geen mens, wie dan ook. En als de Heere Zijn liefelijk "vrees niet" tot een ziel uitspreekt, dan daalt de eeuwige heerlijkheid in en om zulk een arm mens heen, dan bedekt en vervult zij hem geheel en al en is hem de beste beschutting en bescherming voor ieder gevaar. Al brullen de stormen al loeit de orkaan om u heen, al omringt u niets dan nood en omkomen, u zult toch door alles heenkomen en niets zal u kunnen schaden.

"Vrees niet," spreekt de Heere. Waarom spreekt Hij zo?

Omdat ik vol, angst en vrees ben. Jakob scheen geheel onder de macht der vijanden te zijn begraven en ook mij schijnt dit droeve lot beschoren te zijn, want, o, hoe zegevierend kan de satan mij toevoegen: u bent mijn buit. De wereld heeft mij gEvangen genomen en gebonden. Die "andere" wet, die in mijn leden is, voert strijd met de wet van mijn gemoed en neemt mij gEvangen onder de wet der zonde (Rom. 7: 22). En ik, ik zou rechtvaardig kunnen zijn voor God, ik, ik, zou zalig kunnen worden?

"Vrees niet" luidt des Heeren antwoord.

‘Waarom niet? Heb ik dan geen oorzaak tot vrees? God is heilig en rechtvaardig en ik ben onrechtvaardig. En heb ik nu daarom niet alle reden te vrezen en te beven.’

Ja zeker, hebt u dat, maar dat weet de Heere nog veel beter dan u.

Daarom vervolgt Hij: **want Ik heb u verlost** (Hebreeuws Goël: want Ik ben uw Bloedwreker).

‘Ach, de dood nadert en zit mij op de hielen: in mijn dwaasheid heb ik bloed vergoten, heb ik een doodslag begaan. Ik weet niet, waar mij te bergen.

Waar vlucht ik heen, bezwaard

En neergedrukt ter aard,

Door vele en zware zonden?

Waar wordt er heil gevonden?

Ach, de Bloedwreker nadert. Hij zal mij achterhalen en de hand aan mij leggen.’

En nu roept de Heere u vriendelijk toe: Vrees niet, want Ik, Ik ben uw Bloedwreker en Verlosser. *Nee, u hebt geen mens doodgeslagen, u hebt geen bloed geplengd, maar men heeft u vermoord en uw bloed vergoten.* Ik had u geformeerd. Mij ter ere. Maar de zonde kwam en overweldigde u en duivel, dood en wereld namen u gEvangen. Dat zijn de doodslagers, die u dood geslagen hebben, maar Ik zal ze wel weten te vinden, want Ik kan het niet ongewroken laten, dat u daar zo jammerlijk in uw bloed neerligt, en Ik zal niet rusten voor ze allen in het gras bijten, die u naar het leven stonden. Ik ben uw Bloedwreker, u behoort tot Mijn geslacht, u bent Mijn bloedverwant, Mijn broeder. Ik ben uw Bloedwreker en Losser, uw Borg, uw Goël. Ik heb u bij uw naam geroepen. Mijn hart heeft om u geweend, en naar u geroepen met meer dan moederliefde.

En zou de Heere anders kunnen handelen, zou Hem iets in de weg staan? Waar ge u ook bevindt, Hij is bij u en rondom u. In de diepste nacht ziet Hij u en kent Hij uw naam. Welke naam? De naam, waarmee u bij uw doop genoemd werd. Vrees niet "Maria" sprak de engel Gabriël; vrees niet "Zacharias." God in de hemel wist dus dat Maria, Maria en Zacharias, Zacharias heette. En zijn naam zal "Johannes" zijn, sprak

dezelfde Engel. Het is dus God, de Heere in de hemel, die deze namen bestemde. Hoe is dan mijn naam?

Ach, mijn naam is kwaaddoener, overtreder, en al Gods lieve volk is niets anders dan een beroofd en geplunderd volk, allen verstrikt in de hollen en verstoken in de gEvangenis, een buit van hel en dood.

Maar toch luidt des Heeren Woord: **Ik heb u bij uw naam geroepen.** Kom tot Mij, zondaar, u, goddeloze, wil Ik reiner maken dan sneeuw. Zo kent God Zijn volk. Hij roept Zijn volk bij name, een ieder bij zijn eigen bepaalde naam. Want God beschouwt de mensen niet als één grote menigte, waarvoor Hij zo in het algemeen zorgdraagt, maar Hij kent elk der Zijnen persoonlijk en Hij weet zeer nauwkeurig, wat elk der Zijnen behoeft en nodig heeft. Al de haren van mijn hoofd zijn geteld en zou dan nu de Heere ook mijn naam niet kennen? Zou ook mijn nood Hem onbekend zijn? Daarom, schrijf met uw hand, al komt er ook alles tegen op: *ik ben des Heeren.*

Vrees niet, lezen wij in Jesaja 43, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen; gij zijt Mijne. En al kunt u dat niet geloven, toch bent u de Mijne. Want aan het kruis op Golgotha heeft de Heere geroepen: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* De God des Heeren Jezus Christus is ook de God van Zijn volk. Aan het kruis heeft de Heere Zich dat volk gekocht en op grond daarvan spreekt Hij tot de ziele: *gij zijt de Mijne. En onze enige troost, beide in leven en in sterven, is nu, dat ik met lichaam en ziel, beide in leven en in sterven niet mijn eigendom ben, maar het eigendom van mijn getrouwe Zaligmaker, Jezus Christus, die met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald en mij uit alle geweld van de duivel verlost heeft en alzo bewaard, dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd zal vallen, ja, ook alles tot mijn zaligheid dienen moet.*

Ja, waarlijk, dit is alles opgesloten in dat ene woord: gij zijt de Mijne.

‘Ik? Wat, zou de Heere zo tot mij spreken?’

Ach, het is immers tot een beroofd en geplunderd volk, verstoken in hollen en kerkers, dat de Heere spreekt: *Vrees niet, want gij zijt de Mijne.*

Een boek is er, dat ik van mijn dierbare ouders ontvangen heb; helaas, ik heb mij vaak in andere boeken verdiept en dat boek smadelijk in een hoek laten liggen. Mijn ouders hebben het mij in handen gegeven als des Heeren boek.

‘Mijn kind, hebben zij gezegd, alle troost, in leven en in sterven, is in dit boek besloten. Welk harteleed, welke nood, lijden en aanvechting ook over je kome, grijp naar dat boek, houd je eraan, en de Heere zal je troost en uitredding doen toevloeien.’

Maar ach, ik, arme dwaas liet dat boek smadelijk liggen. Nu is het uur van nood en harteleed gekomen en naaktheid en duisternis omringen mij van alle zijden. Wat zal mij nu treffen, wat moet ik beginnen? Alles en allen hebben mij verlaten en ik sta alleen, geheel alleen daar.

Nog heb ik dat boek, eens door mijn dierbare ouders aan mij gegeven, radeloos en bedroefd als ik ben, sla ik het open en lees: *Maar nu, alzo zegt de Heere, uw Schepper, o Jakob, en Uw Formeerder, o Israël, vrees niet, want Ik heb u verlost. Ik heb u bij uw naam geroepen; gij zijt Mijne.* Dat is de wijze, waarop de Heere de Zijnen Zijn zegel op het hart drukt. Amen.

11. Preek over Jesaja 43: 25

Geliefden.

Wij vinden in des Heeren woord een vriendelijke, Koninklijke, genadige uitnodiging door onze Heere Jezus Christus gericht tot alle hongerigen en dorstigen, die uit zichzelf niet weten, vanwaar zij het ware brood moeten halen en hoe zij tot de fonteynen der levende wateren, tot de waterstromen, die uit de waarachtige steenrots Christus ontspringen, moeten komen om hun brandende dorst te lessen. Wij vinden deze uitnodiging bij de profeet Jesaja, en dat wel in het begin van het 55^e hoofdstuk. Daar lezen wij ...: O, er mag dan niets meer aanwezig zijn, maar is daarom, o ziel, nu alles uit en gedaan met u? O, weet u het rechte pad niet meer te vinden, is de weg voor uw voet geheel en al ingesloten en is alles voor u toegesloten? Toch: *O, alle gij dorstigen*. Gij die dorst hebt en niet weet, hoe uw dorst te lessen, u wier borst verschroeid is door de brandende hitte, zonder dat u duidelijk weet wat u ontbreekt, u die alle middelen terhand neemt om lavenis te verkrijgen, maar wie dit nooit gelukt, omdat het enige, dat u helpen kan, u onbekend is, ... "o, alle gij dorstigen, komt tot de wateren."

De wateren, waarvan hier in Jesaja 55: 1 gesproken wordt, zijn alleen geschikt om uw brandende dorst te lessen. Er is niets, geliefden, dat een stervende zó verkwikt als enige druppels fris koud water. En laaft men hem daarmee, dan verneemt men nog van stervende lippen, de liefelijke woorden: dank, duizendmaal dank, o, hoe hebt u mij verkwikt! Wat in het gewone leven water is voor een stervende, is voor de geestelijk dorstige het water, of "de wateren", waarvan hier in Jesaja 55 sprake is.

"Komt tot de wateren" zo lezen wij verder. U die geen geld hebt, u die uzelf moet buitensluiten omdat u niets hebt om te betalen, ja, u die geen geld hebt, "komt, koopt en eet." Geeft Mij uw armoede, en put vrij uit Mijn rijkdom. Vraag niet moedeloos: is het wel voor mij? omdat u niets hebt om te betalen, maar eet! Dat is des Heeren Jezus bevel, komt en koopt "zonder geld".

Hoort u het, o arme, voortgedreven ziel? Zonder geld, dit is: "om niet". Beide, melk en wijn. Dat is het heerlijkste, wat de Heere God in de hemel gegeven heeft voor ouden en jongen. Melk voor de kinderen, wijn voor diegenen, wier krachten afnemen en die vaak in hun droefheid menen om te komen.

Geliefden, begrijpen wij het wel goed, wat voor ons in die liefelijke houding, in deze liefelijke uitnodiging, in dit "o" van Jesaja, 55 ligt opgesloten? Kunnen wij het lang achter elkaar vasthouden, dat dit "o" ook ons geldt? En komen er niet spoedig allerlei zwarte wolken op, die het voor ons oog verbergen, onweer van allerlei aard, die ons doof maken voor die liefelijke vriendelijke woorden?

Het zwaarste stuk om te geloven, geliefden, het is: *de vergeving van al onze zonden*. Veel is er dat men gemakkelijk en spoedig geloven kan, maar het artikel "ik geloof de vergeving van zonden", het heerlijke en vertroostende: "Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen" (Jesaja 53: 4), dat probeert de duivel altijd weer voor ons zielsoog te verbergen. Gelukt dit hem, - en o, het gelukt hem vaak al te spoedig, - dan zien wij niets meer dan bergen van zonden en schuld, bergen van oude en nieuwe zonden, of wel wij worden slaperig en onverschillig. Allen, die onder het gehoor van des Heeren Woord komen, hebben, bewust of onbewust, dezelfde behoefte en deze behoefte is: de vergeving van hun zonden. Laat ons daarom, denkende aan de vriendelijke uitnodiging van de Heere: o alle gij dorstigen, komt tot de wateren, toetreden en vernemen, wat de Heere Zelf ons omtrent de vergeving van zonden leert. Wij vinden dit evenzo bij de profeet Jesaja en dat wel in het 25ste vers van het 43^e hoofdstuk. Daar luidt des Heeren woord:

Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwille, en Ik gedenk uwer zonden niet.

Verleden week, geliefden, behandelde ik in de catechisatie met de kinderen de 84ste vraag en antwoord van onze Catechismus. Vraag 84: *Hoe wordt het hemelrijk door de predikatie van het heilig Evangelie ontsloten en toegesloten?* Het hemelrijk wordt dus ontsloten en dan gaat de hemel open. Hoe het daarbij toegaat, leert ons het antwoord op deze vraag: *Alzo, dat, achtervolgende het bevel van Christus, allen en een ieder gelovige, alle gelovigen dus in het algemeen en een ieder van hen in het bijzonder verkondigd en openlijk betuigd wordt, dat hun, zo dikwijls als zij de belofte van het Evangelie met een waar geloof aannemen, waarachtig al hun zonden van God, om de verdiensten van Christus wille, vergeven zijn.*

Daarop volgt echter, dat de hemel toegesloten wordt en toegesloten blijft voor allen, ja, ik zal het maar met een kort woord uitspreken, *voor allen, die zich niet van harte bekeren.* Toen kwam de vraag in mij op: de belofte van het Evangelie, de blijde boodschap, wat is dat voor een belofte? En toen werd ik bij die woorden bepaald: *Ik, Ik delg uw overtredingen uit om Mijnentwille, en Ik gedenk uwer zonden niet.*

Geliefden, wanneer God de Heilige Geest een arm mensenhart komt te ontdekken aan de treurige waarheid, dat op dat hart niets dan ontuig ligt, en dat er niets dan onverstand en verkeerdheid in woont, dan daalt in dat verbrijzelde hart deze belofte neer als een liefelijke, zachte balsem. Het is echter God de Heilige Geest, Die dit de mens moet bijbrengen en hem ontdekken, dat hij in zonde en ongerechtigheid is gEvangen, is ontvangen en geboren. De Heilige Geest begint altijd Zijn werk hiermee, dat Hij de zondaar bekommerd en verlegen maakt om troost en zaligheid. Dan moet de ziel het weten, dat God daar boven in de hemel, hoe rechtvaardig Hij ook zij, als Hij straft, ook rechtvaardig kan zijn en rechtvaardig blijft, als Hij de zonden uitdelgt en aan de ongerechtigheden niet meer denkt.

Hoe verkrijg ik echter deel aan de troost van deze heerlijke waarheid? Hierop antwoord ik u allereerst: Komt tot de Heere komt voor Zijn troon zo goed of zo kwaad als u kunt, niet zoals u behoorde te zijn, maar zoals u zijt. Verschijn voor Hem met het gehele pak uwer zonden, belijd Hem al uw ongerechtigheden, verberg niets voor Hem, tracht uw wonden niet met allerlei lompen en lappen te bedekken, maar leg al uw krankheden open en bloot voor de hemelse Medicijnmeester. Hij alleen kan helpen en Hij alleen heeft de juiste onfeilbare artsenij.

Geliefden, wij kunnen het gemakkelijk te weten komen, wat de wil is van Zijne Majesteit, onze geëerbiedigde en geliefde Keizer en Koning. Voor geen van zijn onderdanen blijft deze keizerlijke en Koninklijke wil verborgen wanneer hij ons oproept, hetzij tot het gemeenschappelijk gebed en aanroeping van des Heeren Naam, hetzij tot de gemeenschappelijke verdediging van het vaderland. Wij hebben echter ook een openlijke betuiging, een bekendmaking vanwege de Koning des hemels en der aarde, vanwege het dierbare Lam Gods, vanwege de Brudegom der ziel, waar Hij spreekt: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." (Jer. 31: 3), en: "Wie tot Mij komt, die zal Ik geenszins uitwerpen." (Joh. 6: 37). Gelijk het des Keizers wil is, datgene dat hij beveelt, openlijk te doen afkondigen en gelijk hij ook de nodige maatregelen laat nemen, dat dat ook werkelijk geschiedt, zo draagt ook onze hemelse Koning, onze dierbare Heere Jezus Christus, er zorg voor, dat Zijn Goddelijke, genadige wil, ook openlijk bekend gemaakt wordt en

verkondigd wordt. Vraag niet: hoe ziet het er bij mij uit? Maar: wat is waarheid bij Hem? Wie sprak dan eens en wie spreekt nog in de gemeente dat heerlijke woord uit Jesaja, 43, : 25: "Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil en Ik gedenk uwer zonden niet." Zijn dat woorden en uitspraken van de duivel of van onze lieve Heere Jezus Christus? Immers van onze Heere Jezus Christus en het is Zijn wil, dat de waarheid die zij bevatten, openlijk verkondigd worden in de gemeente. Waarom openlijk?

O, geliefden, er komt eens een dag, een grote dag des Heeren en dan zal niets verborgen blijven. Als nu de waarheid, die openlijk verkondigd wordt, de onze is geworden, als wij daaraan door de Heilige Geest aandeel hebben verkregen voor onszelf, dan zal er te dien dage ook openlijk tot ons gezegd worden: "Komt u gezegenden des Vaders, beërft het Koninkrijk dat voor u is weggelegd van voor de grondlegging van de wereld."

Verder in het antwoord op Vraag 84 zegt de Catechismus, *zo dikwijls zij de belofte van het Evangelie met een waar geloof aannemen*. De belofte van het Evangelie, die blijde boodschap, dat er vergeving van zonden is in het bloed van het kruis, wordt ons openlijk bekend gemaakt en verkondigd. Ik kan er niet over oordelen of u daar een persoonlijk aandeel in hebt of niet, maar ik waarschuw u, dat, hetzij u er aandeel in hebt of niet, de waarheid van het Evangelie u openlijk is aangezegd. Zodat u nooit tot uw verontschuldiging zult kunnen zeggen, dat u de waarheid niet vernomen hebt en ook nu op dit ogenblik wordt zij tot u gebracht, door des Heeren trouw en ontferming. In sommige Lutherse kerken is het de gewoonte, voordat de prediking begint, een openlijke belijdenis van zonden te lezen en de gehele gemeente spreekt die dan na. Nadat zulks geschied is, spreekt de predikant dan uit kracht van zijn ambt, de absolutie, de vrijspraak der zonden en schuld uit. Maar, de gehele prediking van het Evangelie is immers één vrijspraak, één verkondiging van de vergeving van zonden en waar men de belofte van het Evangelie met een gelovig hart aanneemt, daar zal zeker ook de belijdenis van zonde en schuld zijn en zal waarachtige verbrijzeling van het hart niet ontbreken.

Hoe vaak worden de gelovigen de zonden vergeven? Vraag u eerst eens af: hoe vaak zondigen de gelovigen? Hoe dikwijls hebben zij een hete strijd te voeren tegen hun twijfelingen en vreesachtigheid? Vindt u het niet bevreemdend, ja, eigenlijk verschrikkelijk, geliefden, dat ik, als ik van de zonden en schulden der gelovigen spreek, niet allereerst van grove overtredingen, van hoererij, diefstal of doodslag spreek, maar begin met twijfel en vreesachtigheid als der gelovigen zonde en schuld op te noemen? Maar is het dan niet een vreselijke zonde, dat men de woorden en beloften van onze dierbare Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid, de getuige uit de hemel, in twijfel trekt inplaats van die onvoorwaardelijk te geloven? Wat is dan eigenlijk "een gelovig hart", waarvan hier sprake is bij het aannemen van de belofte van het Evangelie?

Ach, zal menigeen zeggen, het moge waar zijn, volgens de Catechismus, dat de zonden vergeven worden, zo dikwijls de belofte van het Evangelie met een gelovig hart wordt aangenomen, maar ach, dáár juist hapert het bij mij, want ik heb zulk een gelovig hart niet, en kan dus de openlijke verkondiging der vergeving van zonden niet op mijzelf toepassen. O, hoe radeloos en bedroefd sta ik daar, bij alles wat ons wordt meegedeeld.

Ach zegt dan de mens, een gelovig hart, dat bezit ik niet en hij verlaat Gods huis, of slaat thuis na de belofte van het Evangelie gelezen te hebben, zijn Bijbel toe, indien hij de gewoonte daarin te lezen, nog niet geheel en al heeft laten varen, en hij gaat aan

zijn werk, eet en drinkt, en begraaft zich onder de zorgvuldigheden van dit leven. Zo blijft men hangen tussen leven en dood, en tasten tussen licht en duisternis. Is het ons echter bang om het hart, bij de vraag: zijn mijn zonden vergeven, of niet? Laat ons dan eerst eens onderzoeken: met wie hebben wij bij de vergeving van zonden te doen? Met de aardse rechter? Met een engel? Met de duivel? Of met de alwetende God? Met God, en wel God de Heere alleen, want voor Hem zullen wij eenmaal moeten verschijnen. Wie is het, die de zonden kan vergeven, en ook werkelijk vergeeft? U vergeeft uzelf misschien de zonde wel eens, maar dat kan u toch niet helpen, en de gedachtenis aan zonde en schuld ontwaakt morgen of overmorgen toch weer met vernieuwde kracht op de bodem des harten: het staat niet in uw macht zonde en schuld uit te delgen, en het is een ijdel werk, als u zulks doet.

Ook kan geen ander mens u ooit uw zonden vergeven, hij kan er u alleen op wijzen, dat er vergeving van zonden is, en dat mag men zijn naaste vrijmoedig aanzeggen, als er bij hem oprecht berouw aanwezig is. Maar zonde en schuld vergeven, dat kan God alleen, Dat kan Hij alleen, maar Hij doet het ook zeker, zo dikwijls wij de belofte van het Evangelie met een gelovig hart aannemen.

Wij willen ons nu nog eens afvragen: *wat is zonde?*

Begin eens met het eerste en met het tweede gebod, en zie dan eens bij het licht, dat daaruit straalt, hoeveel afgoderij van allerlei aard er in uw hart woont. Richt uw oog op het derde gebod, en zie eens of u werkelijk de Naam des Heeren heiligt? Neem het vierde gebod ter hand, en zie eens of u werkelijk al de dagen van uw leven viert of rust neemt van uw boze werken, d.w.z. of u nooit boze werken meer pleegt? Dan slaat u kinderen, en waarom ook niet u volwassenen, het vijfde gebod op, want ook u zijt immers kinderen geweest in het huis van uw ouders. Ach, ik behoef niet naar zonden en overtredingen te zoeken, want een heirleger van zonden komt van alle zijden opdagen, en vervult ons met angst en schrik. Wat al haat, nijd, bitterheid, twist en afgunst vaak, tussen broeders en zusters van hetzelfde huis, hoeveel tweedracht en strijd tussen de mens en zijn naaste, en dat alles zijn toch uitdrukkelijke overtredingen van het zesde gebod. En dan de ontelbare overtredingen van het zevende gebod, het gebod tegen de onkuisheid? Ik zou de mens wel eens willen zien, die het in oprechtheid kon verklaren en volhouden, dat hij nooit iets in zijn leven heeft gestolen. Ik spreek hier niet zozeer van letterlijke overtredingen van het achtste gebod: gij zult niet stelen. Maar, o hoe goed verstaat men de kunst om van de naasten goed aan zich te trekken, en zich door allerlei listige aanslagen te zijnen koste te bevoordelen. En het negende gebod? Staan wij in waarheid onze naaste eer en goed gerucht voor, en bevorderen wij dat naar ons vermogen? Of is onze tong, helaas, niet al te spoedig gereed, om tegen onze naaste overtreding van Gods heilige negende gebod te plegen? Wie steekt niet vol begeerlijkheid? Wie werpt geen hunkerende blikken op hetgeen God niet hem, maar Zijn naaste heeft gegeven? Ach, waar wij van zonden spreken, behoeven wij zo ver niet van huis te gaan, want de overtreding der geboden Gods ligt zeer nabij voor de voeten, en het blijft een eeuwige, onuitwisbare waarheid, dat wij de zonden niet vermogen uit te delgen.

Deze waarheid, dat de zonden niet uit te delgen zijn, noch door onze eigen kracht, noch door de kracht van enig ander mens, ligt als een zware last op de gewetens van alle mensen, jong of oud, aanzienlijk of gering, zolang God geen troost en uitkomst door de Heilige Geest in het hart heeft gegeven. Men zoekt deze last door allerlei afleiding en verstrooiing in het dagelijkse leven van het hart af te wentelen, maar het geweten laat zich niet in slaap sussen. Wanneer men ontelbare zonden heeft, en dan nog daarbij aan de woorden uit de 19e psalm denkt: *wie zou de afdwalingen verstaan,*

reinig mij van de verborgen afdwalingen? Psalm 19: 13, o zijn er daar woorden genoeg om de barmhartigheden en trouw van onze God te prijzen, die niet moede noch mat wordt, de troostrijke waarheid der vergeving van zonden openlijk te laten verkondigen? Zodat er dus in de hoge hemel gesproken wordt: dit arme schaap, heen en weer gedreven en voortgejaagd door allerlei wroegingen en angsten van het geweten, is in dreigend gevaar een buit van de duivel te worden, het moet terecht gebracht en gered worden door de troost der vergeving van zonden.

Wat wil dat zeggen, ***dat God de zonden vergeeft?***

Dat wil zeggen, dat Hij de zonden wegneemt, dat Hij die legt op het Lam, dat de zonden van de wereld draagt, d.w.z. wegdraagt in een land van eeuwige vergetelheid. De uitdrukking "vergeving van zonden" komt in verschillende betekenissen in de Heilige Schrift voor: het beduidt ook: genadig toedekken, als met een dekkleed, zodat er niets meer van te zien is. Het betekent ook uitdelgen, zoals hier in Jesaja 43: 25, uitwissen uit het boek, waarin de zonden en schulden opgetekend stonden. O hoe schoon is het toch, wat de Catechismus zegt op de vraag, "wat gelooft gij van de vergeving van zonden? Antwoord 56: *Dat God om de genoegdoening van Christus al mijn zonden ook mijn zondige aard, waarmede ik al mijn leven te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gerichte Gods kome.*

Die strijd met onze zondige aard kan dus wel een tachtig of negentig jaren lang duren. Nochtans spreekt de Heere hier bij de profeet Jesaja: "Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uw zonden niet."

Zo lezen wij ook bij de profeet Jeremia (Jer. 31 vs. 34): "En zij zullen niet meer, een iegelijk zijn naaste en een iegelijk zijn broeder leren, zeggende: Kent de Heere, want zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe, spreekt de Heere, want Ik zal hun ongerechtigheden vergeven, en hun zonden niet meer gedenken." Weet u, geliefden, hoe dat toegaat?

Zie, daar ontmoeten twee pelgrims op de weg naar Jeruzalem, dat boven is, elkaar, en spoedig wordt de vraag gehoord: "mijn broeder is dat waar, dat de Heere goed, dat Hij vriendelijk is, en dat Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid?"

"Ja, mijn broeder, dat is waar,"

"Hoe weet u dat?"

"Dat heeft de Heere mij geleerd."

"Zo! Nu dan zijn wij in dezelfde school geweest, en hebben dezelfde hemelse Leermeester gehad. Ja, zo ligt de zaak; u hebt mij dat niet geleerd, dat onuitsprekelijk zoete en liefelijke, die volheid der zaligheid, die in de Naam van de Heere Jezus Christus ligt opgesloten, dat heeft de Heere Zelf u en mij in het hart geschreven door Zijn Heilige Geest."

Dus, "Niemand zal zijn naaste leren, noch zijn broeder leren, zeggende: Ken de Heere, want zij zullen Mij allen kennen, groten en kleinen." Allen, die in het boek des levens staan, ouden en jongen, het kind en de grijsaard vinden hier verzadiging van vreugd voor hun jonge of oude harten. Waarom dan? *Want Ik wil hun overtredingen vergeven, en hun zonden niet meer gedenken.* Alle gedachtenis van uw zonden is voor en bij God verdwenen als een nevel.

Maar, maar is de Heere dan ook niet heilig? Straft Hij dan de zonden niet? Mijn antwoord is: *Vreest God en houdt Zijn geboden, want dat betaamt alle mensen.* Jazeker, Hij moet de zonden straffen, ook de zonden der Zijnen, Hij zoekt die zeker thuis, in dit aardse leven, en hoe menigeen moet nog in zijn oude dagen betreuren, wat hij in zijn jeugd misdreven heeft. Maar dat zijn dan kastijdingen van een Vaderlijke

hand, ons toegediend tot onze eeuwige zaligheid. Wij hebben echter hier niet het oog op het aards, maar op het eeuwige, onvergankelijke leven, op de onverderfelijke, onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die weggelegd is in de hemelen. Dáarbij geldt Zijn eed: *Ik gedenk uw zonden niet!* En wederom (Jesaja 54 vs. 9): “Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; also heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal.”

Vergeeft God alle zonden?

Waar vind ik het antwoord op deze vraag? In vraag en antwoord 56 van de Heidelberger Catechismus lezen wij: "Dat God, om de genoegdoening van Christus, *al* mijn zonden ... ja, dat staat er en niet alleen mijn "zonden", dus niet alleen mijn bijzondere, of boezemzonden, niet alleen drie of vier zonden, maar " *al* mijn zonden". Dan staat er nog bovendien: Wie zou de afdwalingen verstaan? (Ps. 19 vs. 13). Ja, *al* mijn zonden en dat niet alleen, "maar ook mijn zondige aard." De gehele zondeschuld wordt om de gerechtigheid van Christus, door de Heere uit het midden weggenomen, de schuld is betaald, en tegenover een eeuwige schuld, is er een eeuwig geldende gerechtigheid en kwijschelding, maar de zondige aard blijft, zolang wij in het sterfelijke vlees wonen; zij wordt echter bedekt, genadiglijk bedekt, doch weggenomen, uitgedelgd is zij niet!

Zo staat er immers in de Catechismus: "mijn zondige aard, waarmee ik mijn gehele leven heb te strijden." Er staat dus niet: "mijn zondige aard waarmee ik mijn gehele leven nog zo nu en dan te doen heb, " maar er staat iets geheel anders, "mijn zondige aard, waarmee ik mijn gehele leven lang heb te strijden." Het is dus een voortdurende strijd, waarbij men de waarheid der vergeving der zonden niet altijd duidelijk voor ogen heeft, evenmin als men de zon vrolijk kan zien schijnen, als men te midden van een kogelregen staat. Kan een soldaat met zekerheid zeggen, dat zijn generaal de slag heeft gewonnen, als hij, tegen de vijand optrekkende, en omringd door rook en kruitdamp, zich eenzaam en verlaten voelt, en niets anders gewaar wordt, dan dat nood en dood hem van alle zijden bedreigen? Ja, het is en blijft een hete strijd tot het einde toe. Wat is ons nodig in deze voortdurende kamp? Openlijke verkondiging en betuiging, en dat wel volgens het bevel van Christus Vraag en antwoord 84, *dat al onze zonden van God vergeven zijn*. Hoe dikwijls? "Zo dikwijls, als gij de belofte van het Evangelie met een oprecht geloof aanneemt."

Maar nu komt weer de vraag: Wat is een oprecht geloof?

De Catechismus beantwoordt deze vraag aldus: "*Een oprecht geloof is niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik het al voor waarachtig houd, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Jezus Christus' wil.*"

Geliefden! U hebt opnieuw de heerlijke uitnodiging uit Jesaja 55: 1 vernomen: “O alle gij dorstigen! Komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koop en eet zonder geld en zonder prijs, wijn en melk.”

Wat is dan een oprecht geloof? Een oprecht geloof is een komen tot de wateren, zoals gij zijt, om zonder prijs, en zonder geld te kopen wijn en melk.

Wat is een oprecht geloof? Dat u ophoudt langer in uw eigen zak te zoeken naar geld, waarmee u zou kunnen betalen, of naar enige muntstukjes van deugd en heiligheid van eigen maaksel, waarmee u zou kunnen goed maken, wat u verdorven hebt. Zoek ook

niet naar menselijke geneesmiddeltjes om uw zondige aard uit te delgen, u zult er uw gehele leven lang mee te strijden hebben, en er eerst met uw dood geheel van verlost worden. Tegen deze zondige aard bestaat geen geneesmiddel, wij zullen er mee moeten strijden ons gehele leven lang, en tot onze jongste snik ons nog moeten vastklemmen aan het kruis des Heeren, en als wormen, als arme bedelaars aan Zijn voeten blijven liggen.

Een oprecht geloof is geen geloof, dat van geen stormen en onweders weet. De drenkeling, die midden in de golven en baren ligt te worstelen, wordt een koord in de handen gegeven, en, hoewel het soms aan zijn handen dreigt te ontglippen, toch houdt hij het krampachtig vast, en, laat hij het los, het wordt hem opnieuw toegeworpen. De Heere Jezus komt, en geeft Zijn Woord in het hart. Hij laat Zijn beloften luid verkondigen, en zo als Hij die laat weerklinken, geeft Hij het ook, dat men er naar hoort, en Hij is het, die het oprechte geloof in de harten werkt.

Dan spreekt de ziel: ja, de duivel zegt mij wel, dat ik zijn buit ben, omdat ik niets heb, om voor mijn zonden te betalen, maar de Heere zegt: *gij zijt de Mijne, gij zijt Mijn eigendom, ofschoon u geen geld hebt, en niets bezit dan armoede en ellende*. Hij, die de beloften van Zijn Evangelie in het hart gegeven heeft, zal ook genade geven om in het laatste uur deze belofte vast te houden, en te spreken: *wijk van mij o vijand, met al uw leugens. Mijn Jezus houd ik vast, en Hij zal het maken*.

Ja, de vergeving der zonden is het hoogste, het beste deel, en alleen daaruit ontspruit de ware dankbaarheid. Wij lezen daarvan in Ps. 103 vs. 3, hoe David van de Heere getuigt, dat Hij het is: *die al uw ongerechtigheid vergeeft*, zodat Hij die wegneemt en ze op Zijn Zoon legt! Ja, Hij is het, die onze zonden achter Zijn rug werpt in de diepte der zee. Denk eens terug aan al de miljoenen zonden, die u van uw vroegste kindsheid af begaan hebt, voor des Heeren aangezicht. En roemt Zijn trouw, die u niet in uw zonden heeft laten omkomen, noch u daarin heeft laten steken, die niet toegelaten heeft, dat ge u in de zonden zoudt verharderen, maar Zijn eigen middelen en wegen gehad heeft om u telkens en telkens meer tot bekering te brengen. Zodat u het niet langer kon uithouden zonder het dierbaar bloed van de Heere Jezus Christus, zonder de liefelijke vertroosting van de Heilige Geest. En o, waar de Heere waarachtig tot ons komt met bedekkende genade, zie dan, of er nog één zonde op het geweten blijft kleven! Waar Hij tot ons komt met bedekkende genade, daar delgt Hij de zonden ook uit, zodat er geen een meer op het geweten blijft liggen.

Want, al is het ook dat uw geweten u aanklaagt, ook na ontvangen genade, dat gij zwaarlijk gezondigd hebt, tegen al de geboden Gods, en nog steeds tot alle boosheid geneigd zijt, nochtans is het bloed des Lams nog krachtiger, om al uw zonden uit te delgen, en de aanklachten des duivels te doen verstommen. Of u dit voelt of niet, of u het kunt vasthouden of niet, doet hier niets ter zake, dat is hier de vraag niet. Het is hier alleen de vraag, wat de eeuwig getrouwe God doet en gedaan heeft, en dat is, dat God de zonden der Zijnen, - ook de uwe, o gij, die meent in uw druk te moeten vergaan! - heeft weggenomen, zodat zij verzonken zijn in de diepten der zee. O, waar u deze God, deze genadige Vader voor Zijn arm en ellendig volk, ook voor uzelf gevonden hebt, blijft Hem daar ook vasthouden als uw verzoende God en genadige Vader. Er staat immers niet: Die u al uw ongerechtigheid *vergeven heeft*, maar, Die u al uw ongerechtigheid *vergeeft*, zodat Hij dit ook werkelijk doet tot op de huidige dag. Zodat er voor u vergeving en kwijschelding van alle zonde en ongerechtigheid bij de Heere is te vinden, telkens, als gij met het juk van uw zonden tot Hem komt.

Nu kan ik hierbij echter niet vragen, hoe het andere mensen gaat, en of die misschien niet zo voortdurend vergeving en bedekkende genade nodig hebben als ik! Ach,

andere mensen zijn misschien grote heiligen, maar wat baat dat mij, mij, die voortdurend moet zeggen: ik ben de voornaamste der zondaren? En die daarom moet leven en sterven op het woord: *Die u al uw zonden vergeeft.*

Waar de Heere nu zo alle zonden vergeeft, en wegdraagt in een land van eeuwige vergetelheid, *wat ondervindt men daar?*

Hij is immers de Vader in huis, en als zodanig laat Hij, als Uitdeler van alle goede, heerlijke gaven, vrede, vreugde en rust in het hart neerdalen, ja alles, wat een arm mens nodig heeft, wil Hij verlenen. Zoals Hij spreekt Rom. 8 vs. 32: “Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?” Ja Hij, “Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest, is het ook, die uw leven verlost van het verderf, en die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden.” Hij verlost uw leven van het verderf, uw geestelijk leven, het leven dat tijdelijk is. Het geestelijk leven, het leven, dat God aan Zijn kinderen geeft, dat leven, dat wel buiten ons in Christus ligt, *maar nochtans hier in onze harten door de Heilige Geest wordt bevestigd en verzegeld.* Zodat zij, die door God levend zijn gemaakt, zeker niet dood zijn, maar leven in Hem. Dat leven is geen hersenschim, geen holle klank, maar waarheid en werkelijkheid. Het wordt ook gehandhaafd in de harten van Gods kinderen, door de Geest der genade.

Maar duizend en duizendmaal wordt het, helaas, ook ondervonden, dat dit geestelijk leven bij ons, en in ons, slecht bewaard is, en door ons niet kan vastgehouden worden.

O hoe vaak zingt men van ganser harte:

*Gods verborgen omgang vinden
Zielen, daar Zijn vrees in woont,
't Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden,
Naar Zijn vrêeverbond, getoond.
D'ogen houdt mijn stil gemoed
Opwaarts, om op God te letten,
Hij, die trouw is, zal mijn voet
Voeren uit der bozen netten.*

Ps. 25: 7

Toch moet men weer spoedig klagen:

*'k Roep U aan in angst en smart,
Duizend zorgen, duizend doden
Kwellen mijn angstvallig hart;
Voer mij uit mijn angst en noden!*

Ach, dat liefelijke geestelijke leven, dat kostelijke leven, het is zó teer, het is niet van staal of ijzer, of marmer, maar het is een ademtocht, die leven en vreugde meebrengt. U weet, geliefden! hoe in het natuurlijke de sterkste mens plotseling dood neer kan storten. En zoals wij in het natuurlijke leven elk ogenblik door de dood bedreigd worden, zo is ook ons geestelijk leven elk ogenblik in gevaar, - door onze lusten en begeerlijkheden, door onze natuurlijke opstand tegen God, - uitgeblust te worden. Zodat wij gevaar lopen tot wanhoop te vervallen, en God de Heere en Zijn liefelijke wegen vaarwel te zeggen. Maar, wat doet nu de eeuwig getrouwe God? Ja, daar klinkt het herhaalde malen: *de Filistijnen over u, Simson!* (Richteren 16 vs. 20), en ... gebonden ligt de held Gods in de schoot van een snode Delila! Hij wil zich losrukken als weleer, maar de Heere was van hem geweken, en met uitgegraven ogen moest hij malen in het gEvangenhuis van de vijand, totdat de Heilige Geest hem ingeeft tot de

Heere te roepen: *Heere! Heere! gedenkt toch mijner, en sterk mij toch alleenlijk ditmaal, o God! dat ik mij met een wrake voor mijn twee ogen aan de Filistijnen wreke!* En zo deed hij de gehele Dagonstempel inéénstorten, en de doden, die hij in zijn sterven gedood heeft, waren meer, dan die hij in zijn leven gedood had. Op zulk een wijze verlost de Heere ons leven van het verderf, dat, waar luid is geroepen: "de Filistijnen over u, o Simson!" wij plotseling als uit de droom ontwaken, het woord weer aangrijpen, en verlost zijn van alle helse banden.

Ook voor het tijdelijke leven wil de Heere zorgen, en hetzelfde onderhouden, en het verlossen, vaak op de wonderbaarste wijze! Hoe vaak brengt de mens niet zijn leven in gevaar, door zijn lusten en begeerlijkheden, door zijn ongehoorzaamheid, door allerlei schadelijke dingen! Dan schijnt vaak alle uitkomst onmogelijk, alle wegen tot genezing afgesneden, dan kan vaak geen aardse geneesheer meer helpen, en op de rand van het graf begint men tot de Heere te roepen, en "Hij verlost het leven van het verderf."

Ja, de Heere vergeeft de zonden, maar als Hij ons vergeving heeft geschonken, ziet Hij toch nog allerlei krankheden, allerlei gebreken in ons. Dat zijn de ons inwonende overblijfsels van de oude mens, en de dwaasheid, die ons aankleeft, waardoor wij altoos weer Zijn geboden vergeten of ter zijde zetten. Maar God heeft nooit gezegd: *zie nu maar zelf, hoe u van uw krankheden genezen wordt*, maar Hij is het telkens weer, die onze krankheden wil helen en ook werkelijk heelt.

Ja! Hij, die het goede werk in ons begonnen heeft, zal het ook voleindigen tot op de dag van Christus. De Heere is zulk een God, die, wat Hij heeft begonnen, niet onvoltooid laat liggen. Hij zet Zijn eigen werk ook de kroon op. Hij vergeeft niet alleen, Hij geneest niet alleen, maar Hij zet de Zijnen ook de kroon op het hoofd, een zeer schone en liefelijke kroon!

Waarmee kroont Hij? Met Zijn vrije gunst, met Zijn genade. Is dat niet een heerlijke kroon! O, alle heerlijkheid van deze wereld, zij vergaat als een bloem des velds. De Heere heeft er ook soms een welbehagen in, dit Zijn kinderen te tonen, juist in die plaatsen, die vroeger het toneel waren van hun vernedering, en van hun kruiswegen. Dan kunnen zij soms na jaren met hun ogen aanschouwen, wat er van al die macht en grootheid is geworden, die als grote bergen dreigend tegenover hen stonden. Dan moeten zij wel eens verbaasd uitroepen: waar zijn nu al die heerlijke luthoven en kastelen, die voor de eeuwigheid gebouwd schenen! Waar zijn al de paarden, wagens en ruiters, die op ons losstormden? Het is alles verdwenen, alles vergaan. Het kwam op, en ging ten onder, zonder des Heeren Woord, het stond een tijd lang in grote eer en heerlijkheid daar, voor de ogen der wereld, en is in ellende en schande ten ondergegaan. Want ellende, dat is op 't laatst de kroon, waarmee de duivel kroont, wie hier groot werden door hem.

Maar Gods kroon, waarmee Hij Zijn armen en ellendigen kroont, dat is genade en barmhartigheid, en die brengen een liefelijke verkwikking mee, die even zoet smaakt, als een druif, die ons in zware ziekte door een liefhebbende hand in de mond wordt gedrukt. O dan smaakt en ondervindt men het: 'O God, wat bent U toch eeuwig trouw geweest, wat bent U toch goedertieren en genadig! Hoe wijs en weldadig hebt U al mijn wegen geschikt, en mij van alles verzorgd op Uw tijd en op Uw wijze!'

Dan wordt men verkwikt tot in het gebeente, gedenkende aan de dagen vanouds, en men geniet een voorsmaak der blijde, gelukzalige eeuwigheid, en men ondervindt, hoe God in waarheid de bornput en fontein van alle ware vreugde en zaligheid is.

De gehele wereld met al haar pracht haalt niet bij het zoete en liefelijke, dat er gelegen is in die heerlijke Naam Jezus: op de gehele aarde is er niets, dat zo verkwikt, versterkt en verheugt, als het genot, dat men smaakt, als de Heilige Geest ons leert uit te spreken: *Loof de Heere, mijn ziel, en alles wat in mij is, Zijn heilige Naam.*

Hen, die de Heere de zonden heeft vergeven, kroont Hij echter niet alleen met genade, maar ook met barmhartigheid. Daarbij handelt de Heere dan als een moeder, wier kind gevallen is, en dat daardoor een dikke buil aan het hoofd heeft bekomen. Als wij vaak zo radeloos daar staan, en weg noch uitkomst meer zien kunnen, en wenend uitroepen: *o Heere, in Uw handen geef ik mijn weg, mijn toekomst, houdt U mij maar vast! ...* wat ervaart de ziel dan?

Dat de Heere barmhartig is, gelijk een liefhebbende moeder, die het schreiende kind op haar schoot neemt, het kust, en het vriendelijk toespreekt: *je bent mijn kind; vrees niet! Amen.*

12. Preek over Jesaja 45: 22

Wend u naar mij toe; wordt behouden alle u einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer.

Heeft niet God de Heere een ieder mens toen Hij hem schiep, de trek in het hart gelegd, de trek en het verlangen, dat wat goed is en wat het beste is hier beneden, in en om zich te hebben en na het leven op aarde voor eeuwig gerust en gelukkig te zijn? Komt het toch daar vandaan, dat het ganse schepsel zucht gelijk de Apostel Paulus schrijft in Romeinen 8. Maar wie heeft het in en bij zich gevonden? Ziet men zich niet op het einde bedrogen, wanneer men meent het in zich of bij enig ander schepsel gevonden te hebben? Is het daaromtrent niet, zoals Jesaja, in hoofdstuk 19 : 8 schrijft: "Het zal alzo zijn, gelijk wanneer een hongerige droomt en ziet, hij eet, maar als hij ontwaakt, zo is zijn ziel ledig; of gelijk als wanneer een dorstige droomt en ziet, hij drinkt, maar als hij ontwaakt, ziet, zo is hij nog mat, en zijn ziel is begerig?"

Alle heidenen, met al hun wijzen en allerwijsten, hebben het in al hun gedichtsel en streven naar dat, wat goed en gelukzalig maakt, bewezen, dat het gedichtsel en streven van het menselijk hart slechts boos is van zijn jeugd af aan. Terwijl zij zich voor wijs hielden, zijn zij tot dwazen geworden. Wat in zichzelf boos is, kan slechts op ongeluk uit zijn, kan het werkelijk goede niet voor goed, slechts het schadelijke voor nuttig houden en wat in duisternis zit en in schaduw van de dood, kan van de waarachtige gelukzaligheid zich geen voorstelling maken het zal haar van zich stoten en het dwaallicht volgen. Niemand kan uit zichzelf medelijden met zichzelf hebben; gaat het niet anders, zo stort hij zich voor dat, wat hij voor goed houdt, in het tijdelijke en in het eeuwig verderf en weet van geen gelukzaligheid dan degene, welke men te vinden meent in het ogenblikkelijke genot van de eigen wil en de eigen lust. Toch zucht het ganse schepsel. Wie wil aan een wederspannige nu nog het goede tonen?

De Heere ontfermt Zich over het schepsel, gelijk Hij hen allen onder de zonde besloten heeft, opdat Hij Zich over allen ontferme, over wie Hij Zich ontfermt. Hij laat de volken, ook een ieder van ons, zich vermoeien op hun eigen wegen. In zulke wegen houdt Hij Zich telkens sommigen over, die geheel verdorven zijn en belijden, dat zij tot nog toe een god aanbeden hebben, die niet verlossen kan. Daar roept Hij dan in de aardse jammer spelonk, in de vreselijke kuil der ellende en menselijke jammer:

Wend u naar Mij toe; wordt behouden, alle u einden der aarde. Want Ik ben God en niemand meer.

Zo worden dan al de volkeren, zo worden of werden ook ons de ogen geopend tot "bekering van de duisternis tot het licht en van de macht van de Satan tot God; opdat wij vergeving van zonden ontvangen zouden en een erfdeel onder de geheiligden, door het geloof in Jezus Christus" (Handelingen 16:18).

Dat is een krachtige roeping, een roeping, die waar zij inslaat, onweerstaanbaar is, gelijk ook het woord: "komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven." Vanwege deze roeping begroet de Apostel Paulus de gemeente als heiligen en verbindt daarmee de zegen Gods, des Vaders, in Christus Jezus, de verkiezing ter heiligheid, het verordineerd zijn tot kinschap en tot eeuwige heerlijkheid het volle deelgenootschap dus, aan de verlossing door Christus bloed, mitsgaders al haar vruchten en gevolgen (Efeze 1).

De Persoon, welke hier roept, is geen mens, maar de Messias, of de Heere Jezus Christus Zelf. Van Hem gaat de roeping uit, wanneer zij ook door middelen geschiedt,

dat is, door de prediking, zoals geschreven staat: “Zo is dan het geloof uit het gehoor.” (Rom. 10:17) En: “Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van degene, die het goede boodschap, die de vrede doet horen; van degene die goede boodschap brengt van het goede, die het heil doet horen van degene die tot Sion zegt: Uw God is Koning!” (Jesaja, 52:7). Dat Hij, die hier spreekt, de Messias is, ziet men spoedig in, wanneer men het voorgaande 44ste hoofdstuk, met ons teksthoofdstuk in samenhang brengt. De profeet doet ons dikwijls de Messias als de Heere, de Verbondsgod, sprekend horen. Vergelijk slechts Jesaja 6:1-5: “In het jaar toen de Koning Uzzia stierf, zo zag ik de Heere, zittende op een hoge en verheven troon en Zijn zomen vervullende de tempel. De serafs stonden boven Hem; een iegelijk had zes vleugelen; met twee bedekte ieder zijn aangezicht en met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. En de een riep tot de ander en zeide: heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen. De ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol. Zodat de posten der dorpels zich bewegen van de stem des roependen; en het huis werd vervuld met rook. Toen zeide ik: wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben en ik woon in het midden eens volks, dat onrein van lippen is; want mijn ogen hebben de Koning, de Heere der heirscharen gezien.” In Johannes 12:41 staat: “Dit zeide Jesaja, toen hij Zijn heerlijkheid zag en van Hem sprak.” Vergelijk voorts Jesaja 44:2-3: “Zo zegt de Heere, uw Maker, en uw Formeerder van de buik af, Die u helpt: Vrees niet, o Jakob, Mijn knecht en gij Jeschurun, die Ik uitverkoren heb; want Ik zal water gieten op de dorstigen en stromen op het droge; Ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten en Mijn zegen op uw nakomelingen. En in Handelingen 2:33: “Hij dan, door de rechterhand Gods verhoogd zijnde, en de beloften van de Heilige Geest ontvangen hebbende van de Vader, heeft dit uitgestort, dat u nu ziet en hoort.” En Jesaja 44:5: “Deze zal zeggen: ik ben des Heeren en die zal zich noemen met de naam van Jakob, en gene zal met zijn hand schrijven: ik ben des Heeren; en zich toenoemen met de naam van Israël. Met Romeinen 14:7-8: “Want niemand van ons leeft zichzelf en niemand sterft zichzelf, want hetzij, dat wij leven, wij leven de Heere, hetzij dat wij sterven, wij sterven de Heere; hetzij dan dat wij leven, hetzij dan, dat wij sterven, wij zijn des Heeren. En in het 23ste vers van ons teksthoofdstuk: “Ik heb gezworen bij Mijzelf; en er is een woord der gerechtigheid uit Mijn mond gegaan en het zal niet wederkeren: dat Mij alle knie gebogen zal worden, alle tong Mij zal zweren. Volgens Filippensen 2:10-11: “Opdat in de Naam van Jezus zich zoude buigen alle knie dergenen, die in de hemel en die op de aarde en onder de aarde zijn; en alle tong zou belijden, dat Jezus Christus de Heere zij, tot heerlijkheid Gods, des Vaders.”

Het is dus de Heere Christus, die hier spreekt en roept. Die, welke geroepen worden, heten einden der aarde, dat is dus gezegd voor "volken, die tot aan de uiterste einden der aarde wonen." En wel alle einden, zodat geen volk buitengesloten is, al is het ook, dat geen mens het kent, de Heere kent het wel. Hij weet wel, waar zij allen steken, hoever zij ook verwijderd zijn van het land der belofte, dat voor het midden der aarde gehouden wordt. De Heere Christus heeft hen allen tot Zijn erfdeel ontvangen, zoals wij lezen in Psalm 2: *Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel en de einden der aarde tot Uw bezitting.* In Psalm 65:6 heet het: “Vreselijke dingen zult u ons in gerechtigheid antwoorden, o God onzes heils; o Vertrouwen aller einden der aarde, en der verre gelegenen aan de zee. Hoe heerlijk dit alles vervuld is, weten wij uit Handelingen 2, waar het heet: *van alle volk dergenen, die onder de hemel zijn...* hoorde hen in zijn eigen taal spreken. En Petrus spreekt: *en het zal zijn in de laatste dagen (zegt God), Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees.* Dat was ook de belofte van de Messias aan God, wanneer Hij Hem zou verlost, d.i. van de doden

opgewekt, hebben, volgens Psalm 22:18: “Alle einden der aarde zullen het gedenken en zich tot de Heere bekeren; en alle geslachten der heidenen zullen voor Uw aangezicht aanbidden. Dat vinden wij voorzegd in Jesaja, 52:10: “De Heere heeft Zijn heilige arm ontbloot voor de ogen aller heidenen en al de einden der aarde zullen zien het heil onzes Gods.” En zo in Psalm 72:8: “En Hij zal heersen van de zee tot aan de zee en van de rivier tot aan de einden der aarde.” Deze roeping heeft een heerlijk gevolg gehad, zodat dan ook Petrus betuigde: “Want u komt de belofte toe, en uw kinderen, en allen, die daar verre zijn, zovelen, als er de Heere, onze God, toe roepen zal.” (Handelingen 2:39).

Het is een blijvend woord, dit woord en deze krachtige roeping gaat tot op heden alle onbekeerden aan, zij mogen zijn Joden, Christenen of heidenen, ook tot alle bekeerden komt zij nu nog, in zover wij afvallige kinderen worden en ons aan de heidenen en aan de wereld gelijkvormig maken. In welke toestand zich de einden der aarde, op zichzelf genomen, bevinden of zich bevonden hebben, en in welke ook wij ons bevonden hebben en bevinden, wij, die aan de Heere gelovig geworden zijn, leert ons de apostel Paulus in Efeze 2: “Daar gij dood was door de zonden en misdaden, waarin gij eertijds gewandeld hebt, naar de eeuw dezer wereld, naar de overste van de macht der lucht, van de geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid.” En Titus 3:3: “Want wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam, dwalende; menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde en elkander hatende.” En Romeinen 3: “Wij hebben tevoren beschuldigd Joden en Grieken, dat zij allen onder de zonde zijn, gelijk geschreven is: er is niemand rechtvaardig, ook niet één; er is niemand, die verstandig is, die God zoekt; zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods.”

Zouden onder hen, die de uitnodiging en roeping des Heeren heden met hun oren horen, niet zulke heidenen zijn, gelijk de Apostel Paulus hen beschrijft in Efeze 4:17: “Dde heidenen wandelen in ijdelheid van hun gemoed, verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods, door onwetendheid, die in hen is, door de verharding van hun hart, welke ongevoelig geworden zijnde, zichzelf hebben overgegeven tot ontuchtigheid, om alle onreinheid gierig te bedrijven?” En zulke heidenen roept de Heere Christus?

Ja, zulke heidenen, die daar zitten in duisternis en schaduw van de dood, die daar in gEvangenis en in banden der zonde en van de duivel zich bevinden, liggen onder Gods toorn en eeuwig verloren zijn, wanneer Hij Zich hunner niet ontfermt. Jezus is Zijn Naam, Zijn Naam is Immanuël. Hij houdt woord, gelijk Hij gezegd heeft: “Nu is het oordeel dezer wereld, nu zal de overste dezer wereld buitengeworpen worden; en Ik, zo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal hen allen tot Mij trekken. (Joh. 12). En: “Ik stel Mijn leven voor de schapen; Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn, deze moet Ik ook toebrengen en zij zullen Mijn stem horen.” (Joh. 10). Ja, zij hebben Zijn stem gehoord, en horen haar, ook wij hebben haar gehoord, en horen haar.

Wendt u naar Mij toe, roept Hij tot alle einden van de wereld, roept Hij ook tot ons, in den beginne van de weg en bij het voortgaan daarvan. Dit woord roept Hij in de woeste en lege toestand van degenen, die dood zijn in de zonde, zoals Hij eens in de woeste en ledige aarde, in de met duisternis bedekte afgrond, geroepen heeft: *Daar zij licht, en daar werd licht*.

Wendt u naar Mij toe, roept Hij, licht en leven voortbrengend uit het binnenste Zijner barmhartigheid en de doden horen Zijn stem, roeren en bewegen zich, doen hun ogen

open en het heet: *Trek mij, wij zullen U nalopen*, (Hooglied 1:4). Hij, die scheppend roept: *Wendt u naar Mij toe*, Hij spreekt: "De Geest des Heeren Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezalft heeft, om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van harte; om de gEvangelen vrijheid uit te roepen en de gebondenen opening der gEvangelen; om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren, en de dag der wraak onzes Gods (om Zich namelijk aan alle goden en afgoden te wreken); om alle treurigen te troosten." (Jesaja, 61:1 en 2).

Maar ach, hoe treurig ziet het er met hem uit, die niet weet, hoe groot zijn, - ik zeg: zijn - zonde en ellende is; en o, hoe treurig wordt hij naar God, die het ervaart, hoe groot zijn zonde en ellende is en die nu Gods toorn in zijn binnenste voelt. Hij weet niet wat het is, hij zoekt verlossing van zijn zonden en kan geen rust vinden voor zijn ziel en al zijn werken en afgoden roepen: "bij mij is het niet,"

O, hoe treurig is hij, waar de droefheid naar de wereld toch maar de dood werkt, kan de wereld hem niets meer bieden, al zijn afgoden en afgodsbeelden kunnen hem niet tevreden stellen. Hij zoekt water tegen de inwendige brand der hel, water voor de dorst zijner ziel en vindt het niet.

Hoe verre waren en hoe ver zijn wij allen van God en Christus, wanneer Christus ons niet met Zijn stem: *Wendt u naar Mij toe*, nabij Hem had gebracht en nabij Hem brengt.

Maar wat is dat: zich naar de Heere toewenden? Hoe gaat dat toe? Hoe doet men dat? Daartoe hebben immers de einden der aarde de wil noch de macht? Wie dit woord: "Wendt u naar Mij toe, alle gij einden der aarde," voor zichzelf vernomen heeft, die weet het wel, dat hij allereerst voor Hem, Die hem riep, angst heeft gehad en hij erkent het, dat Christus een recht er op heeft hem te verdoemen. Maar hij verheugt zich over de gezworen eed Gods: *Ik wil niet de dood des stervende, maar dat hij leve*. Zo komt hij dan en wendt zich tot de Heere, sidderende en wenende; hij komt gewillig en de macht, zoals ook het trekken, ligt evenals het levend maken, in de uitnodiging, in het roepen: *Wendt u naar Mij toe!*

Dit "zich naar de Heere toewenden" geschiedt door berouw en bekering, door geloof; vergelijk Marcus 1:15: "De tijd is vervuld en het koninkrijk Gods nabij gekomen; bekeert u en geloof in het Evangelie." En Handelingen 16:18: "Ik zend u, (spreekt de Heere) om hun ogen te openen en hen te bekeren van de duisternis tot het licht en van de macht des Satans tot God, opdat zij vergeving van zonden ontvangen en een erfdeel onder de geheiligden door het geloof in Mij."

Men moet er intussen wel acht op geven, wat het woord "zich wenden" eigenlijk betekent: zich wenden om te zien, wie hij is die daar roept. Zoals het heet in Johannes 6:40: "Dit is de wil Desgenen Die Mij gezonden heeft, dat een iegelijk, die de Zoon aanschouwt, - dat is: ziet en betracht, en in Hem gelooft, - het eeuwige leven hebbe."

Wat hebben dus de einden der aarde ervan? ***Het eeuwige leven. Hun behoud of zaligheid.***

Wanneer wij vertalen: "Zo wordt hij behouden", dan ligt er een belofte in. Of, wanneer wij met onze Statenvertaling lezen: "Wordt behouden", dan ligt het genadige bevel er in, zoals in de woorden des Heeren: "Lazarus, kom uit!" Of: "Zoon, wees welgemoed; uw zonden zijn u vergeven; sta op, neem uw bed op en ga naar huis." Of in het woord: "Effatha", dat de Heere tot de doofstomme sprak, Marcus 7:34: "En opwaarts ziende naar de hemel, zuchtte Hij en zeide tot hem: Effatha, dat is, word geopend."

De woorden willen dus zeggen: zie Mij aan, vrees niet, daar hebt u Mijn behoud, Mijn zaligheid. "Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof." O, voorzeker, God heeft Zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld oordele, maar opdat de wereld door Hem zalig worde. O, hoe waar is het, dat hij, die Hem hoort en zich niet naar Hem toewendt, zal moeten vernemen, wat wij lezen in Spreuken 1: "Dewijl Ik geroepen heb en gijlieden geweigerd hebt; Mijn hand uitgestrekt heb en er niemand was, die op merkte; en u al Mijn raad verworpen, en Mijn bestraffing niet gewild hebt, zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt." (vers 24-26). Daarom, hij die dit hoort en zich nog niet naar Hem toegewend heeft, wende zich naar Hem toe. Daarentegen heet het ook tot de blinde Bartimeüs: "Heb goede moed, sta op, Hij roept u!" Het bevel des Heeren: "wordt behouden," scheidt wat het bevel wil. Zijn wil is onze zaligheid; en des Heeren belofte blijft altijd en immer: *die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen!*

Welk een genade, deze genade der roeping, Is Hij toch volkomen zalig onder ons, die wij tot de einden der aarde behoren. Maar hoe geweldig is Zijn genade, dat Hij zo omziet naar de zwarte Hagars in de woestijn en dat Hij spreekt: "In een kleine toorn heb Ik Mijn aangezicht voor u een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen" (Jesaja 54:8).

Zo wordt de Heere Koning der gehele wereld. Zijn liefde tot de verlorenen drijft Hem, en des Vaders heerlijkheid. Is God een God der Joden alleen, is Hij het niet ook der heidenen? Spreekt Hij niet de goddeloze rechtvaardig?

"En wie daar was des duivel knecht,

Die wordt Zijn kind en erve."

Waar de zonde machtig geworden is, daar is Zijn genade nog veel machtiger. En wat eist Hij nu van de heidenen en wel van ons allen? Soms offeranden? Soms besnijdenis? Niets, dan "wendt u naar Mij toe!"

Wie gelooft en gedoopt wordt, die zal zalig worden. En komt deze roeping niet aan de volkeren alleen ten goede? Komt zij niet en kwam zij niet alleen ons ten goede? Wanneer men nu het hoogste Goed zoekt en men vindt het nergens; wanneer men de levende God zoekt voor zijn hart en men weet het noch te zoeken noch te vinden, is het dan niet als een leven uit de doden, is het daar niet een genadige verrassing, dat Hij Zelf daar als het ware voor ons staat en roept en spreekt: ***Want Ik ben God en niemand meer.***

Zal Hij met dit te zeggen schrik aan een heidenkind geven? O, zeker niet, waar Hij het vernemen laat: *wordt behouden*, daar geeft Hij met dit spreken tot in het binnenste van het hart, dat een arme, die zo even nog zonder God in de wereld was, de rechte, ware en levende God voor zijn hart, en eeuwige rust gevonden heeft.

Wij bemoeien ons hier niet daarmee, de Godheid van onze Heere Jezus Christus te bewijzen. Deze waarheid staat te vast. In onze tekstwoorden is een adem des levens. Geen heidenkind vernam het ooit van Hem: "Wend u naar Mij toe, word behouden" of het geloofde onmiddellijk: Jezus Christus is God, zoals Thomas uitriep: "Mijn Heere en mijn God." Wie zulke woorden van het eeuwige leven heeft en het leven heeft, ja, met eenmaal onze grote dood en onze grote nood doet ophouden, die moet het eeuwige leven zelf, Hij moet God en Heere zijn over allen, die Hij zalig maakt en zalig gemaakt heeft ter ere van God de Vader.

"Ik Ben", sprak Hij in de dagen Zijns vleses, dat is: Jehovah. Slechts als de Heere (Jehovah) kenden Hem alle heiligen en gelovigen van het oude verbond. Vergelijk o.a.: Psalm 96: 1: "Zingt den Heere een nieuw lied." En Psalm 98: 4: "Juicht den

Heere, gij ganse aarde." En Jesaja 60:8-9: "Wie zijn deze die daar komen gevlogen als een wolk en als duiven tot haar vensters? Want de eilanden zullen Mij verwachten en de schepen van Tarsis vooreerst, om uw kinderen van verre te brengen, hun zilver en hun goud met hen, tot de Naam des Heeren, uws Gods, en tot de Heilige Israëls, dewijl Hij u heerlijk gemaakt heeft." Maar waarom noemt Hij Zich hier zo? Er staat geschreven in Psalm 97: 7: "Buigt u neder voor Hem, alle gij goden."

Waar de einden der aarde verlicht worden om te erkennen, dat al hun goden afgoden zijn en waar ook wij bij aanvang en voortgang leren, dat het louter afgoden zijn, waaruit wij ons een god maken, wie helpt ons daar, wanneer het niet deze sterke God Jakobs is? Waar alle steunsels breken en men niets meer heeft tot zijn houvast, ... wèl ons, wanneer Hij daar voor ons treedt en spreekt: "Ik ben God." Dan zingen wij de Heere, deze God en loven Zijn Jezusnaam en vertellen onder de heidenen: "De Heere (Jezus) is groot en zeer te prijzen; Hij is vreselijk boven alle goden" (Psalm 96:4).

Hij verlost ons met een eeuwige verlossing. Eeuwig is Zijn liefde en van oneindige, van eeuwige waarde de koopprijs, waarmede Hij ons vrijgekocht heeft. Hij is God in het harte Gods des Vaders, om als Profeet Diens gedachten des vredes mede te delen. Hij is de Borg, die Gode gelijk is, om met een gewillig hart voor ons tot God te naderen. Hij is onze God en Koning, om ons met Zijn Geest te verzoenen en bij de verworven verlossing met Zijn almacht te beschutten en te behouden. En als een Alwetende ziet Hij ons onder de vijgeboom; als een Rechtvaardige treedt Hij voor ons in bij de aanklager der broederen; als een Ontfermer staat Hij ons bij in ons laatste uurtje. Als de Eerste laat Hij de Zijnen niet varen, houdt Hij alle einden der aarde in Zijn doorboorde handen en als de Laatste staat Hij tegenover het stof van allen, die tot de einden der aarde behoren.

Wee de volkeren die Hem niet behoren; de koningen die de Zoon niet kussen; de mensen, allen, groot en klein, die zich niet naar Hem, Hem alleen heenwenden. Want daar gaat het verschrikkelijk toe, waar de toorn des Lams ontstoken wordt. Maar driewerf zalig zij, die als heidenkinderen zich naar Hem toewenden, zoals zij zijn en geloven dat Hij is en hun een Beloner zal zijn. Deze God hoort, ziet, scheidt, helpt, waar nooit iemand helpen kan, en voorkomt de verloren Zoon, loopt hem tegemoet, omhelst, kust hem en brengt hem thuis. Daarover verheugen zich de engelen daarover verheuge zich het aardrijk en ook het verloren, maar gevonden schaap. Zij hebben er geen berouw van gehad, dat zij naar Hem gehoord hebben; en de heidenen gaan in Zijn wegen, blij dat Hij Zelf hen leidt.

Hij is God en niemand meer. Alle goden hebben opgehouden, want Hij verschijnt met Zijn genade en waarheid. Voorwaar: "De zaligheid is in geen ander; want er is ook onder de hemel geen andere naam, die onder de mensen gegeven is, door welke zij zalig worden dan de Naam van Jezus Christus, onze grote God en Zaligmaker." Amen.

13. Preek over Jesaja 64: 4 en 5

Mijn geliefden.

God, de levende God, zij hooggelooft boven alles, en wie Zijn allerheiligst Woord voor waar en gewis houdt, die zal het goed hebben, wat er ook gebeure, die zal nooit bedrogen uitkomen in tijd noch eeuwigheid. In de gehele zichtbare wereld, in al het geschapene is geen kracht noch macht, om ons op de duur een steun, een zekere steun te verschaffen, maar God is de Almachtige, en nergens dan in Hem is een volheid van genot, van zaligheid, om ons duurzaam tevreden te stellen, om de talloze behoeften van onze voor de eeuwigheid geschapen ziel, te voldoen. Maar God is de Algenoegzame, een God, bij Wie een tweevoudige volheid woont, een volheid, waarin rijkelijk voorzien is in al onze behoeften, een volheid voor de tijd, een volheid bovenal voor de eeuwigheid.

"Als ik U maar heb" spreekt daarom de aangevochten ziel, die in al het zichtbare geen verzadiging kan vinden, ja, nergens vinden kan, wat zij nodig heeft voor de eeuwigheid. Geen arm, geplaagd en voortgejaagd mensenhart zal ooit in eigen doen of werk een vaste grond vinden, waarop hij de zekerheid van zijn zaligheid zou kunnen bouwen, nee, hij zal daarin nooit een vaste bodem onder de voeten voelen, hij zal geen rust vinden voor de holte van zijn voet, wanneer de aanklagende stem van het geweten zich in zijn binnenste zo luid verheft, dat hij op duizend niet één woord weet te antwoorden.

Mijn geliefden, het is alleen de genadige en barmhartige God, die ons een doen, een werk, een gerechtigheid kan voorhouden en toerekenen, waarin wij in den gelove geborgen zijn tegen de toekomende toorn. Alles, wat mensen spreken, als mensen, houdt geen steek en wie daarop zijn huis en zijn toekomst bouwt, is een dwaas. Wie hinkt op twee gedachten, wie tegelijkertijd op twee wegen wil wandelen, waar er toch maar één weg is, die ten leven leidt, zal daarin vallen en omkomen; wie twee heren wil dienen, zal nu de een, dan de andere liefhebben of haten. Wie het zichtbare boven het onzichtbare, wie de wereld boven God verkiest, wie de zonde liefheeft meer dan de gerechtigheid, moge zich vleien met de gedachte, dat het toch nog een goed einde met hem zal nemen, maar de strik der ongerechtigheid zal hem vasthouden, de duisternis zal hem overvallen, en verharding en dood zal zijn lot zijn. Wie echter de wereld, wereld laat, wie zich met Lot opmaakt, naar het Zoar der behoudenis, dat is tot onze Heere Jezus Christus hooggelooft in der eeuwigheid, wie Gods woord aangrijpt als enige levensweg om zijn scheepje door de golven en baren van dit leven veilig binnen te brengen in de haven van eeuwige vrede en rust, die zal ervaren, dat hij goed gekozen heeft en het zalige doel zal bereiken.

Het waarachtige, van God geschonken en gewerkte geestelijke leven wordt voortdurend bestormd door duizend en tienduizend vragen, noden, angsten en twijfels. Wat is de enige, maar onbedriegelijke toevlucht, als de uitverkorene alles ontzinkt, waarop de mens van nature zijn vertrouwen stelt, terwijl de wereld tegenover zijn armoede haar rijkdom, haar werken, haar zichtbare macht ten toon stelt? Wat is in bange uren, wanneer twijfels en vertwijfelen zonden zou zijn, de onbedriegelijke zekerheid van heil en uitredding, als men naar het zichtbare niets kan aantonen, dat voor ogen ligt en met de gewone menselijke begrippen overeenstemt? Is het niet het geloof in de levende God, het geloof aan Zijn allerheiligst woord? Is het niet de hoop op Hem? Op de eindelijke vervulling van Zijn belofte? Zie, daarmee komt men niet bedrogen uit en dat men daar werkelijk niet bedrogen mee uitkomt, willen wij u bewijzen uit de aller aanneming waardige woorden en geloofsuitspraken, welke wij

vinden bij de profeet Jesaja in het 64ste hoofdstuk, het 4^e en 5^e vers, welke aldus luiden:

Ja, van ouds heeft men het niet gehoord, noch met oren vernomen, en geen oog heeft het gezien, behalve Gij, o God, wat Hij doen zal, die, welke op Hem wacht.

Wij zullen beginnen met het vierde vers te behandelen, dat met de drie verzen, die daaraan onmiddellijk voorafgaan, in het nauwste verband staat. In deze verzen wordt gewag gemaakt van wonderen, die de Heere gedaan had en wij treffen daarin aan de hete smeekbeden van de noodlijdenden en aangevochtenen, dat de Heere ook zo voor en met hen moge doen, wat Hij van oudsher voor zijn volk gedaan heeft. De wonderen, waarvan hier wordt gesproken, zijn wonderen van genade, barmhartigheid, vanuitreding van allerlei nood en dood.

Zulke wonderen heeft God van oudsher bewezen aan hen, die op Hem wachten. Deze wonderen worden geprezen, en de op God wachtenden bidden, dat de Heere zulke wonderen ook nog voor hen doen mag en aan hen groot maakt. Ja, het wordt in het vierde vers van de Heere betuigd, dat Hij zulke wonderen altijd weer groot zal maken bij degenen, die op Hem wachten.

Laat ons deze wonderen, mijn geliefden, nader betrachten voor zover onze ondervinding *Amen* daarop zegt; en vragen wij te dien einde:

1. Wat betekent het, op God wachten en hoe gaat het daarbij toe?
2. Wie weet het alleen, wat degenen geschiedt, die op God wachten?
3. Wat leren zij daarvan kennen en hoe verkrijgen zij die kennis?

1. Wat beduidt het wachten op God en hoe gaat het daarbij toe?

Op iemand wachten betekent in de Hebreeuwse taal: *met omgorde lenden*, zodat de kleren bij het lopen niet hinderlijk kunnen zijn, op iemand wachten met wie wij eenzelfde weg hebben te gaan. Zo werd er bijvoorbeeld tot de kinderen Israëls gesproken, toen zij uit Egypte uittoegen: "Alzo zult gij het Pascha eten, uw lendenen zullen opgeschort zijn, uw schoenen aan uw voeten, en uw staf in uw hand en gij zult het met haast eten; het is des Heeren Pascha."

"Op God wachten" betekent dus: Zijn belofte geloven, dat Hij tot ons komen en ons al het verlorene terugschenken zal. Te geloven, dat Hij ons bezoeken zal met Zijn genade, ons ter hulpe zal komen met Zijn macht, Zich over ons zal ontfermen, wanneer wij in het stof neerliggen, dat Hij Zijn Heilige Naam groot zal maken aan ons, Zijn trouw en waarheid aan ons zal verheerlijken. Geloven, dat Hij Zijn gehele Woord, al Zijn beloften en toezeggingen bij ons zal vervullen, ons uit alle noden redden en ons de rechte weg wijzen zal, dat Hij ons genade en eer zal geven en op zulke wegen zal leiden, dat wij Hem zullen loven en danken, dat Hij die wegen met ons insloeg en geen andere, dan die op het rechte doel uitlopen, zodat wij de volkomen overwinning zullen wegdragen. Dus met één woord, dat Hij tot ons komen zal en de kroon der gerechtigheid, die de Heere Jezus Christus, Zijn enig geliefde Zoon heeft verworven, wederbrengen zal.

Van dit "wachten op God" lezen wij bij de profeet Habakuk: "Want het gezicht zal nog tot een bestemde tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeid Hem dan, want Hij zal zeker komen; Hij zal niet achterblijven" (Hab. 2: 3).

Dat de op God wachtenden in dit hun wachten als het ware, omgord zijn, en ook behoren te zijn, leert ons de apostel Petrus waar hij schrijft: “Daarom op schortende de lendenen van uw verstand en nuchter zijnde, hoopt volkomen op de genade, die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus; als gehoorzame kinderen, wordt niet gelijkvormig aan de begeerlijkheden, die tevoren in uw onwetendheid waren” (1 Petr. 1: 13 en 14).

"De lendenen van het verstand" (Lutherse vertaling: "van het gemoed") of in het algemeen "omgord zijn", betekent, dat men al de genegenheid van zijn hart op God en de door Hem gezalfde Koning gezet heeft, het verstand gEvangen geeft onder diens gehoorzaamheid, al onze gedachten en overleggingen van het gemoed tot een bundeltje maakt en dit vasthecht aan hetgeen de Heere gezegd en beloofd heeft, also ons omgorden met de gordel der waarheid, die alleen de ware wijsheid is. Gelijk geschreven staat: “De vreze des Heeren is het beginsel der wijsheid: allen die ze doen, hebben goed verstand; Zijn lof bestaat tot in der eeuwigheid.” (Psalm 111: 10).

Het "wachten op God" behoort tot de eerste tafel der wet en wel tot het eerste gebod, dat wij geen andere goden mogen hebben voor Zijn aangezicht, om van hén genade, rust, uitredding of eer te verwachten. Ja, God wil, dat wij veeleer alle schepselen en de gehele zichtbare wereld laten varen, dan ook maar in het allergeeringste af te wijken van de levende God, die alleen doden of levend maken, alleen helpen of verloren kan laten gaan, die alleen genade en eer geven, of ons beschaamd maken en veroordelen kan. Daarom spreken allen, die op de Heere wachten het van harte uit: "onze hulp en onze aanvang staat in de Naam des Heeren Heeren, die de hemel en de aarde heeft geschapen, Die trouwe houdt tot in alle eeuwigheid en nooit laat varen de werken Zijner handen."

Het verbeiden van de Heere, het wachten op Hem, is een stuk van het geloof, zoals de Apostel schrijft: “Het geloof nu is een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet” (Hebr. 11: 1). Niemand kan God verbeiden, niemand op Hem wachten, dan wie in Hem gelooft, en daarom is dat wachten op Hem, een wachten der liefde, zodat men wacht op Die, die men liefheeft. Het wachten op de Heere, dat een vrucht van het geloof is, is dus een wachten in liefde, zodat men door de liefde op God hoopt en Hem verwacht, zoals de apostel ook op een andere plaats schrijft: “Want wij zijn in hope zalig geworden; de hoop nu, die gezien wordt, is geen hoop, want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het ook hopen? Maar indien wij hopen, zo verwachten wij het met lijdzaamheid” (Rom. 8: 24 en 25).

Waar op God gehoopt wordt, gaat het aldus toe: men gelooft Zijn gewisse toezegging, heeft Hem ook veel te lief om afgoden na te lopen of zijn heil van zelfgekozen, voorgewende goede werken te verwachten, die toch geen ware goede werken zijn; of zich te laten verleiden en meeslepen door hetgeen de wereld ons voor ogen tovert en belooft. Want dat doet de wereld telkens als de profetie, dat is de belofte, schijnt uit te blijven, telkens als des Heeren weg met ons door de diepte heengaat en onze weg een weg is van miskennis, van smaad, van schande, van spot en verachting, om Zijner waarheid wil. Ja, dan juist, in zulke tijden ziet de gelovige teveel heil en zaligheid in Zijn God om de wereld en haar ongerechtigheid gelijk te geven en tot haar terug te keren, maar tegen alle hoon van de wereld en der machten van de duisternis aan, die zulk een ziel toefluisteren: "waar is nu uw God?" "Waar is nu uw Helper? U ziet het immers wel, dat de wereld het spel gewonnen heeft." Maar dan zal zij toch vast blijven staan op Gods genade, trouw, gebod en belofte, ook als men niets ziet, niets aan te wijzen heeft en het hart van kommer en jammer bezwijkt.

Er komen telkens in het leven gebeurtenissen en voorvallen, waarin alleen Goddelijke wijsheid, die niet naar het zichtbare vraagt en er ook niet naar vragen mag, die zaak zelfstandig moet beslissen, zonder op dit of dat voorbeeld te kunnen zien, om zich daarnaar te richten. Er komen telkens weer nieuwe beproevingen, nieuwe tegenspoeden, waarin men zich alleen heeft te gedragen volgens Gods wet, woord, wil, gebod en gelofte, zonder dat men naar iets anders vragen mag. Dan bekruipt ons zeker de vrees, dat God ons zal verlaten, dat de wereld de overwinning over ons zal wegdragen, de vrees, dat God niet tot ons komen en ons geen genade en eer zal geven. Met deze vrees bedreigt ons de duivel, bedreigt ons de macht van de zichtbare, bedreigt ons ook ons eigen verdorven vlees en bloed. Dan geldt het de goede strijd te strijden, het geloof te behouden (2 Tim. 4: 7), op Gods belofte en toezegging te hopen en naar niets anders te vragen.

Waar wij genade ontvangen om dat te doen, zullen wij ook ondervinden, dat met het *wachten op de Heere men niet bedrogen uitkomt. Er staat geschreven, mijn geliefden: Ik ben de Heere, Die ulieden heiligt.* Wanneer wij nu, tot onze diepe smart en verootmoediging, maar al te zeer ervaren, dat wij onszelf niet heilig kunnen maken, zoals wij zo graag willen, o, laat ons dan op Hem wachten, het Hem overlatende, hoe Hij ons heiligen wil en wat heiligheid is in Zijn ogen. Laat ons het aan Hem overlaten, hoe, op welke wijze en waartoe Hij ons heiligen wil. Laat ons schuilen bij de Heere Jezus Christus, de toevlucht nemen onder de schaduw van Zijn vleugelen en ons aan Hem houden, in Wiens bloed God ons rechtvaardig, rein en heilig spreekt. Laat ons die heiligmaking najagen, zonder welke niemand de Heere zien zal; namelijk de heiligmaking in het bloed van Christus en in de Heilige Geest. Hij heeft immers Zelf gezegd: "Ik zal Efraïm zijn als een groenende denneboom". (Hoséa 14: 9) En: *Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht* (2 Cor. 12: 9).

Want de duivel is er altijd op uit, ons aan het werk te zetten. Maar de werken, die hij voor goede werken uitgeeft, en die de blinde, vleesselijke mens ook al gedurig aanbidt, verschillen hemelsbreed van die goede werken, die wij in het heerlijke antwoord op de 91ste vraag van onze Heidelbergse Catechismus vinden beschreven: "Maar wat zijn goede werken?" Wordt daar gevraagd. En het antwoord luidt: "*Alleen, die uit waar geloof, naar de wet Gods, Hem ter ere, geschieden, en niet, die op ons goeddunken, of mensen inzettingen gegrond zijn.*"

O, geliefden, laat ons dus aan God de Heere het oordeel daarover in handen laten, wat goede, wat waarachtig goede werken zijn. Hij werkt die Zelf in de Zijnen, geeft het aan de Zijnen dat zij waarachtig goede vruchten dragen, ook waar zij het zelfs niet eens vermoeden, maar zichzelf voortdurend moeten aanklagen en veroordelen. Bidden wij God om de genade der volharding, teneinde wij in het geloof bij Hem, de levende God, en bij Zijn Woord blijven, bij Zijn heilzame bevelen en geboden volharden. En laat ons toch om der gehele wereld en aller mensen wil niet afwijken van hetgeen de Heere ons als goed, heilzaam en billijk heeft leren kennen. Zo zullen wij leren op God te wachten en het leren verstaan en belijden, dat 's Heeren goedertierenheid duurt tot in eeuwigheid. Zo leert men het uitspreken: "Het is beter tot de Heere toevlucht te nemen, dan op de mens te vertrouwen." (Psalm 118: 8) En: "Vertrouw op Hem te allen tijde, o gij volk; stort uw hart uit voor Zijn aangezicht: God is ons een toevlucht. Sela." (Psalm 62: 9)

Want, geliefden, dat is nu eenmaal niet anders, zolang wij hier in onze lemen hutten wonen, dat wij, wanneer wij God dienen, Zijn waarheid belijden en Zijn zalige dienst en het ware geloof gekozen hebben tot ons deel en erfenis, voortdurend blootstaan aan allerlei gevaren van lichaam en ziel, en aangevochten worden door allerlei duivelen,

door vlees en bloed, ja, door alles, wat uit het menselijke hart en dus ook uit het onze voortkomt. Daarom zullen wereld en hel ons voortdurend onder allerlei modderig slijk zoeken te bedelven, opdat wij toch het geloof zouden laten varen, van Gods wil en gebod afwijken en mede trekken aan de banden van het ongeloof en der ongerechtigheid. Ach, in deze geestelijke strijd hebben wij niets te roemen en kunnen ons nergens aan houden dan aan hetgeen geschreven staat. Maar dat zij ons genoeg, want God is een Waarmaker van Zijn woord. En daar geldt het op God te wachten, op Hem van Wie er geschreven staat: "Hij komt om de aarde te richten; Hij zal de wereld richten in gerechtigheid; en de volken in alle rechtmatigheid." (Psalm 98: 9) En: "Verheug u zeer, gij dochter Sions, juich, gij dochter Jeruzalems. Zie, uw Koning zal tot u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland." (Zach. 9: 9)

2. Maar wie weet nu, wat hun geschieden zal, die op God hopen?

De profeet zegt, dat niemand dit weet "behalve U, o God." (Jesaja 64: 5). Hij wil dus zeggen: niemand weet dit dan God alleen. Hij alleen weet, wat degene zal geschieden, die op God wacht. Dat zeggen alle vrome harten hem na. Daarover ontstond meer dan eens gejuich in het heirleger der Hebreëen. Nu, wat zal dan geschieden aan degenen, die op God wachten? Wat zal Hij met hen doen?

Eerst zal Hij hen laten wachten, vaak zeer lang laten wachten. Hij zal hen lange tijd laten zuchten en schreien tot Hem: "Hoe lang, o hoe lang zal ik in mijn boezem dragen de smaad van vele en grote volken?" Wij lezen immers in het boek der Openbaring van Joh. (hoofdstuk 6: 9 en 10): "En toen Het het vijfde zegel geopend had, zag ik onder het altaar de zielen dergenen, die gedood waren om het woord Gods en om het getuigenis, dat zij hadden. En zij riepen met grote stem, zeggende: Hoe lang o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet van degenen, die op aarde wonen?" En wat was het antwoord op dit geroep: *Hoe lang?* Wij lezen dit antwoord in het 11^e vers: "En aan een iegelijk werden lange witte klederen gegeven en hun werd gezegd, dat zij nog een kleine tijd rusten zouden, totdat ook hun mededienstknechten en hun broeders zouden vervuld zijn, die gedood zouden worden gelijk als zij." Maar wat dan? Als zij nu allen gedood zijn? O, dan is de grote dag nabij, de dag van Hem, Die spreekt: *Zie ik kom haastiglijk*. En de stem der bruid antwoordt: *Amen: ja, kom Heere Jezus*.

En zo spreekt de Apostel Paulus: "Want ik word nu tot een drankoffer geofferd en de tijd mijner ontbinding is aanstaande. Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden. Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke de Heere, de rechtvaardige Rechter, mij in die dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijn verschijning hebben liefgehad." (II Tim. 4: 6-8).

Zo wachtte ook de moordenaar aan het kruis, die de Heere Jezus het Paradijs beloofd had, op Hem, hoewel hij, voordat 's Heeren belofte vervuld werd, nog eerst beleven moest, dat hem de beenderen werden gebroken.

Zo komt de Heere nog en geeft een zalig einde aan allen, die op Hem wachten. Maar ook voor dit aardse leven zullen wij, die op de Heere wachten, wonderen, grote wonderen beleven, zodat wij toch "Israël" blijven en van harte betuigen kunnen: immers is God Israël goed, ook al schijnt het wormke Jakobs ellendig te moeten omkomen en te gronde te gaan. Maar wat zal dan de Heere doen voor degenen, die op Hem wachten, in dit aardse leven, waar zij om des Heeren woord, om der gerechtigheid wille, miskend, gesmaad, en vertreden worden? Wat zal Hij doen voor hen, over wier rug de wereld met paard en wagen heentrekt en die door boze tongen

belasterd en doorboord worden? O, de scepter der goddeloosheid zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen, opdat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken tot onrecht, Psalm 125: 3. Wat nu zal God doen aan degenen die op Hem wachten, waar zij verdrukking op verdrukking ondervinden; stoot op stoot, slag op slag hun deel is, waar zij Gods watervloeden op zich zien afrollen, zodat de afgrond roept tot de afgrond en al 's Heeren golven en baren hun, naar Psalm 42 over het hoofd gaan en waar de vijand roept: *waar is nu uw God?* Of wel, wat zal hun geschieden, die tot God roepen: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods, het goede dat ik wil, dat doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik." (Rom. 7). Wat zal hun geschieden, die, ondanks de hete aanvechtingen, waaraan zij blootstaan, ondanks de ijdele overleggingen van hun verstand, waardoor zij heen en weer gedreven en gekweld worden, ondanks de pijlen van Gods toorn, die zij in zich voelen steken, en ondanks alle aanklachten van net geweten, op genade hopen, en aan genade blijven hangen?

Dat weet God en dat weet Hij alleen: "behalve u o God," zegt de profeet. *Ja, van oudsher heeft men het niet gehoord, noch met de oren vernomen en geen oog heeft het gezien, "behalve U, o God," wat Hij doen zal hem, die op Hem wacht.* Dat hield God de Heere van oudsher verborgen, dat houdt Hij nog verborgen, totdat Zijn tijd en uur daar is, om het te openbaren. Hij heeft het echter wel gehoord, van het begin van de wereld af. Ja, vanaf de nooit begonnen eeuwigheid. Ja, zijn oog heeft het wel gezien in de eeuwige vrederaad, toen de eeuwige Wijsheid, de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, voor Zijn aangezicht speelde, en sprak: "Ik wil Mijn broederen uit de hel verlossen", gelijk wij lezen Hoséa 13: 14: "Doch Ik zal hen van het geweld der hel verlossen, Ik zal ze vrijmaken van de dood."

Toen de raad Gods, die van geen wankelen weet, werd vastgesteld, en alles naar Gods vrije, soevereine verkiezing bepaald werd, tot lof van Gods gerechtigheid en barmhartigheid, en de Zoon de uitvoering van 's Heeren eeuwig voornemen der liefde en genade op Zich had genomen, toen is het alleen in Gods harte opgekomen, allen, die op Hem zouden wachten, op te nemen in het bundelke der levenden, zodat het voor hen wis en waarachtig blijft: "Wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn. Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren geordineerd, aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broederen, en die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt" (Rom. 8: 28-30).

Van dit alles, van al deze wonderwerken Gods, verneemt de blinde wereld niets, zij ziet er niets van. "Want de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes zijn, want zij zijn hem dwaasheid." (1 Cor. 2: 14) Daarom verneemt hij er ook niets van. Geen duivel verstaat er iets van, op welke wijze God Zijn Jozua's vrijspreekt. In het hart van een Sanherib komt het nimmermeer op, hoe de Heere Zijn Hiskia's weet uit te redden. En in het hart van een Haman komt het nimmermeer op, hoe God Mordechaï weet te verhogen. Hoe dikwijls ook de wereld Gods wonderen met ogen zien, met de handen tasten kan, hoe vaak de hel ook beschaamd heeft moeten staan, bij elke nieuwe aanval, die de vijanden op God, op Zijn Gezalfde Koning in Zijn heiligen ondernemen, zal het hun nooit invallen, dat God de Heere de Zijnen nog wel uitredden kan. En dat Hij Zijn woord waar zal maken: "Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen. Ik zal hem op een hoogte stellen, want hij kent Mijn Naam. Hij zal Mij aanroepen en Ik zal hem verhoren; in de benauwdheid zal Ik

bij hem zijn. Ik zal hem er uittrekken en zal hem verheerlijken. Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen en Ik zal hem Mijn heil doen zien.” (Psalm 91: 14-16). Nee, de Heere blijft niet uit, maar Hij komt! Hij komt, waar men aan de rand der hel ligt, in de diepte van zijn ellende en van zijn verderf, en op genade wacht, temidden zijner zonden, op ontferming als men geheel en al melaats is.

3. En wat valt hun ten deel, wat komen zij, die op de genadige God wachten, ervan te weten, wat Hij hun doen zal?

Is het niet datgene, wat zij zo even nog niet wisten, wat zij zo even nog niet gehoord, ja, wat zij de gehele tijd van hun leven nog nooit vernomen hadden? Is het niet de vriendelijke toeroep van boven: *genade, genade!* Is het niet dit: “Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, Uw Ontfermer.” (Jesaja 54: 10).

Mijn geliefden, komt het ooit in enig mensenhart op, wanneer men zich veroordelen en verdoemen moet, hoewel men op de Heere wacht dat de Heere tot hem komen zal, zonder hem zijn zonde en schuld te verwijten, zonder Zijn straffende roede tegen hem op te heffen, maar zeer vriendelijk en genadig tot hem spreken zal: *vrees niet, want gij hebt genade bij God gevonden?* Wanneer men zich temidden van de strijd, ja, in een zeer hete strijd bevindt met helse en aardse machten, wanneer men wel bij God en Zijn woord blijft en volhardt bij Zijn rijksbevelen, echter geen uitweg, maar niets dan ondergang ziet, aanschouwt het menselijk oog daar, begrijpt het menselijk hart daar, dat de heerlijkste uitkomst opgesloten ligt in het woord: *die Mij eren, zal Ik ook eren?* Weet u waar de menselijke ziel ook na ontvangen genade om denkt? Ach, zij meent in de helse afgrond te zullen verzingen, zij wordt bestormd door allerlei angstige en benauwde gedachten, door nameloze treurigheid, zij wordt gepijnigd door het gevoel Gods liefelijke nabijheid te missen, zij wordt heen en weer gedreven, door allerlei angsten, nood en vertwijfeling. Wanneer men dan, evenals Abraham, op God hoopt, op hoop tegen hoop, en de uitkomst er eindelijk is, dan breekt de ziel uit in luide lofzangen en stille aanbidding.

‘Nee, zegt zulk een mens, dat alles zó zou uitkomen, dat de eeuwig trouwe God het zó met mij zou maken, als Hij het gedaan heeft, nee, dat Hij mij zó genadig zou zijn, en mij zó tot ere zou brengen, als Hij werkelijk doet, dat zijn louter wonderen, dat is vroeger nog nooit zó geschied.’ Maar ook, waar de Heere Zijn wonderen groot maakt aan een mens, daar hoort het oor toch niet zó als het horen, daar ziet het natuurlijk oog toch niet zó, als het behoorde te zien, en te horen, want, gaat het morgen weer die weg op van het geloof, en niet van aanschouwen, dan keren ook weer spoedig de gedachten aan toorn en ondergang terug en men denkt weer aan niets anders, dan om ‘s Heeren rechtvaardige oordelen. Maar temidden van al die in- en uitwendige stormen, verneemt het geestelijk oor nochtans: *God is goed, God is getrouw, Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.* En het geestelijk oog ziet met lof en dank: *onze God toch is in de hemel, Hij doet al wat Hem behaagt* (Psalm 115: 3). “Want Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er”, (Psalm 33: 9). Dan klinkt het ook door de ziel: *de Heere zal het voor mij voleindigen* (Psalm 138: 8b). “Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke de Heere, die rechtvaardige Rechter mij in die dag geven zal; en niet alleen mij, maar allen die Zijn verschijning hebben liefgehad” (2 Tim. 4: 8). “Ik weet, dat mijn Verlosser leeft!” (Job. 19: 25a) En al zou Hij mij ook doden, ik zal nochtans op Hem hopen. (Job 13: 15).

Altijd iets geheel nieuws, altijd iets dat nog nooit zó geschiedde, altijd iets verrassends, iets dat ons verbaast en al onze verwachtingen overtreft, iets wonderbaars, iets, dat tot hartelijk en ootmoedig gebed, tot innige dank stemt, iets dat al ons bidden en smeken, dat al onze stoutste verwachtingen verre te boven gaat. Dat is het, wat de Heere doet voor allen, die op Hem wachten en dat doet Hij niet éénmaal, maar dat doet Hij voortdurend bij een ieder, die Hem liefheeft, die Hem toebehoort.

Wat Hij vóór hen doen zal, dat komen zij telkens te weten, nog vóór de veldslag begint, nog vóórdat de nood op het allerhoogst is gestegen, nog vóór dat de ure van de dood daar is. Want de Heere verstaat het koninklijk door Zijn liefelijke beloften het geloof staande te houden en door de belofte Zijner zalige toekomst, het wachten op Hem levendig te houden. Verheft zich nu de nood, woeden wereld en hel tegen ons, doet de zonde ons haar heerschappij voelen, en staat de dood ons voor ogen, dan leert de Heere ons, de lendenen van ons verstand op te schorten, zodat er geen stuk van onze kleding is, waarbij de vijand ons zou kunnen aangrijpen of waarover wij zouden kunnen struikelen. Ja, juist in nood en gevaar leert de Heere ons te omgorden met Zijn waarheid, leert Hij ons, met al wat wij zijn en hebben, te rusten, op Zijn woord, op Zijn gebod, op Zijn zalige belofte: *Hij komt, Hij komt om ons te helpen.*

Wie is er ooit beschaamd geworden die op de levende God gehoopt heeft? Zo krijgen wij het te zien en te ervaren, wat Hij aan ons doen zal, als wij, menende dat het met ons en de onzen uit is en voorbij, toch, op hoop tegen hoop op Hem blijven wachten. Is nu Zijn uur daar, dan roepen wij verbaasd uit: "is dit manna?" Dit is een gave Gods, iets geheel onverwachts en wij zeggen: *ja, en amen, Heere, u hebt alles wel gemaakt.*

O geliefden, wat zal het eenmaal zijn, als onze ogen zullen zien, als onze oren zullen horen, al de heerlijkheid, die de Heere bereid heeft voor Zijn volk, aan de overzijde van het graf. Nee, daar heeft ons oor toch nog niets van gehoord, hoe daarboven eerst recht aan God en aan de Zoon, eer, prijs en roem wordt toegebracht, al mochten wij er soms hier, in de grote verdrukking, een zwakke voorsmaak van genieten. Nee, geen oog heeft Hem nog aanschouwd, in Zijn volle schoonheid en heerlijkheid, Hem, die ons heeft liefgehad en van onze zonden heeft gewassen in Zijn bloed; Hem, de trouwe Leidsman en Voleinder van ons geloof. *Hem, die u niet gezien hebt, maar nochtans liefhebt*, zoals de Apostel Petrus schrijft. O, het allerbeste, dat voor ons is weggelegd, het allerbeste, dat God doen zal voor degenen, die op Hem wachten, dat is nog niet geopenbaard. "Maar wij weten, dat als het geopenbaard is, wij Hem gelijk zullen zijn, want wij zullen Hem zien gelijk Hij is."

De vreesachtigen echter, die van de wereld hun heil verwacht hebben, zullen hun deel hebben in de poel, die daar brandt met pek en zwavel, en zullen zich eeuwig moeten verwijten: o, had ik toch maar op de Heere gewacht.

Tot hun eeuwige vreugde echter, zullen allen, die op de levende God hopen, het vernemen: "Nog een zeer weinig tijds en Hij, die te komen staat, zal komen, en niet vertoeven."

O, dat hun "dit zeer weinig tijds" niet al te lang zal vallen, maar dat zij mochten blijven wachten, tot het einde toe. Want al moest men ook jaar in, jaar uit, ja, zijn gehele leven op de Heere wachten, zonder zichtbare uitkomsten te beleven, wat beduidt dat alle tegen de liefelijkheid en zaligheid, die wij zullen smaken als Hij gekomen zal zijn en wij handen klappend uitroepen: *wees welkom, o zalige eeuwigheid! Amen.*

14. Preek over Jesaja 65: 5

Wij zijn nu genaderd, geliefden, tot de woorden van het 5^e vers. Wij zullen er zeker rijke troost uit kunnen putten voor zover wij geleerd hebben bij bevinding "Amen" te zeggen op hetgeen wij in Jesaja 64: 5 lezen.

Gij ontmoet de vrolijke en die gerechtigheid doet, aan degenen die Uwer gedenken op Uw wegen; zie, Gij waart verbolgen, omdat wij gezondigd hebben; in dezelve is eeuwigheid, opdat wij behouden zouden worden.

Er wordt daar gezegd:

1. Dat er mensen zijn, die de Heere ontmoet.
2. Deze mensen worden gekenschetst.
3. Er is hier sprake van Gods toorn tegen de zonde.
4. Maar ook, ondanks deze toorn, van 's Heeren trouwe hulp en uitredding.

1. Dat er mensen zijn, die de Heere ontmoet.

De vertaling van Luther heeft hier het woord *ontmoeten* in de verleden tijd. De Hollandse en Engelse vertaling heeft het in de tegenwoordige tijd en dus niet: u hebt ontmoet, maar: u ontmoet en wij geven aan deze laatste vertaling de voorkeur boven die van Luther, omdat daarin ligt opgesloten, dat dit ontmoeten niet eens, maar voortdurend plaatsvindt. Wat dit "ontmoeten" betekent, zal ons o.a. duidelijk worden uit Mattheus 28: 8 en 9: "En haastelijk uitgaande van het graf, met vreze en grote blijdschap, liepen zij heen om het Zijn discipelen te boodschappen. En als zij heen gingen om Zijn discipelen te boodschappen, ziet, Jezus is haar "ontmoet" zeggende: Weest gegroet, en zij tot hem komende, grepen zij voeten en aanbaden Hem."

Zo'n ontmoeten staat gelijk met iemand tegen te komen of aan te treffen in één oogwenk, zodat men plotseling en onverwacht in iemands nabijheid is en tegenover hem staat. Het woord "ontmoeten" komt in de Heilige Schrift voor in helpende zowel als in straffende zin, dus om of hulp en uitredding, of straf en oordeel aan te zeggen.

Hier in Jesaja 64: 5 komt het in helpende zin voor of in de zin van een verrassende verschijning, alsof een liefhebbende vriend een andere liefhebbende vriend ontmoet, aan deze of gene plaats, waarvan zij elkaar uren en dagreizen ver verwijderd waanden. Plotseling staan zij dan tegenover elkaar en de een sluit de ander in de armen, en de een, die zich in vreemdelingschap bevindt en in een toestand, waaruit niemand dan deze, zijn vriend, hem redden kan, leest in het blij gelaat van die vriend niets dan redding en uitkomst. Dat is de betekenis van het woord "ontmoeten" in de Hebreeuwse taal. En het geeft ook zeer getrouw weer, wat de Heere sommige mensen doet, namelijk degenen, die op Hem wachten, die, op grond van Zijn genadige verbondsbeloften, verwachten, dat Hij hun te hulp zal spoeden en Zijn barmhartigheid en genade aan hen verheerlijken zal. Op God "wachten" in noden van lichaam en ziel is hetzelfde als bij Zijn genade, bevelen en beloften blijven. Wie genade heeft ontvangen van op God te wachten, op de vervulling van Zijn beloften, die zal zich ook niet door de wereld het net over het hoofd laten halen om met haar mee te doen of zich door haar op het sleptouw te laten nemen, al dreigt duivel en hel en de gehele zichtbare wereld ons ook deswegen met ondergang en dood. Dat "op God wachten" betekent, dat wij, hoe bang het ons ook te moede mag zijn, vanwege onze zonden, jammer en nood, toch op de levende God blijven hopen en geen tittel of jota prijs gevende van Gods wil en getuigenis, er aan blijven denken, dat de Heere gezegd heeft: "Zo iemand achter Mij wil komen, die verlochene zichzelf en neme zijn kruis op en

volge Mij. Want zo wie zijn leven zal willen behouden, die zal hetzelfde verliezen maar zo wie zijn leven verliezen zal, om Mijnentwil, die zal het vinden. Want wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint en lijdt schade aan zijn ziel? Of wat zal een mens geven tot lossing van zijn ziel? (Matth. 16: 24-26). En zij zullen des mensen vijanden worden, die zijn huisgenoten zijn. Wie vader of moeder lief heeft boven Mij, is Mijns niet waardig; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig en die zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, is Mijns niet waardig.” (Matth. 10: 36-38)

Onder al deze omstandigheden nu, in nood vanwege de zonden, in nood van lichaam en ziel, als men gevaar loopt, eer, goede naam of vermogen, ja, het dierbaarste wat men bezit, te verliezen, blijft de op God wachtende wel op Hem hopen, maar toch wordt hij hard aangevochten en gekweld door de angstige vraag van het hart: of Hij, die de Eerste geweest is, ook wel de Laatste zal zijn; of Hij nu werkelijk verschijnen zal tot zijn redding, als het beslissende uur gekomen zal zijn.

Alle duivelen zullen roepen: "Nee, Hij zal niet komen en u zult beschaamd staan,", maar de liefde vergaat nimmermeer, zij versterkt het vertrouwen des harten en stijft de hoop om op hoop tegen hoop op Hem te blijven wachten. De hoop beschaamt niet en plotseling staat de Heere voor zulk een moede worstelaar met al de verrassende vriendelijkheid Zijner genade en zoete vertroosting. En dat wel juist dan, wanneer hij meent, dat vanwege zijn zonden en overtredingen de Heere mijlen ver van hem verwijderd is. Juist als Sion zegt: *De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten* (Jesaja 49: 14), ondervinden de mensen Gods wat de vrouwen gebeurde aan het graf. Matth. 28: 8 en 9: “En haastig uitgaande van het graf, met vreze en grote blijdschap, liepen zij heen om hetzelfde Zijn discipelen te boodschappen. En als zij heengingen, om Zijn discipelen te boodschappen, zie, Jezus is haar ontmoet, zeggende: Weest gegroet.” Zie, daar hebben wij het voor ons, hoe de Heere Jezus nog de armen, de verstotenen, die zich als wezen in de wereld voelen, geheel onverwacht tegemoet treedt, hen vriendelijk vragende: “Waarom zegt u dan o Jakob, en spreekt, o Israël, mijn weg is voor de Heere verborgen en mijn recht gaat voor mijn God voorbij? Weet gij het niet? hebt u niet gehoord, dat de eeuwige God, de Heere, de Schepper van de einden der aarde, noch moede noch mat wordt? Er is geen doorgronding van Zijn verstand. Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte hem, die geen krachten heeft. De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewisselijk vallen; maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden.” (Jesaja 40: 27-31) En: *wie gelooft, die zal niet haasten.* (Jesaja 28: 16) En: “Dit is de weg, wandelt in de zelve; als gij zoudt afwijken ter rechter of ter linkerhand.” (Jesaja 30: 21). “Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls.” (Jesaja 41: 14) *Uw God is Koning!* Dit is de wijze, waarop God Zijn kinderen ontmoet.

2. Deze mensen worden gekenschetst.

Hoe worden zij gekenschetst, die de Heere ontmoet? Wij vertalen met onze heerlijke Statenvertaling: *Gij ontmoet de vrolijke, en die gerechtigheid doet, die Uwer gedenken op Uw wegen.* Vrolijken zijn hier degenen, die zichzelf en het hunne vrolijk er aan wagen, vrijwillig en zonder dwang afstand daarvan doen en het alles laten varen om des Heeren wil. Zo lezen wij, waar van de bijdrage de sprake is, die ter voorziening in de behoeften der heiligen geschiedt: “Die spaarzaam zaait, zal ook spaarzaam maaien; en die in zegeningen zaait, zal ook in zegeningen maaien. Een ieder doe gelijk hij in

zijn hart voorneemt; niet uit droefheid noch uit nooddwang; want God heeft een blijmoedige gever lief.” 2 Cor. 9: 6, 7. En: *die barmhartigheid doet, in blijmoedigheid.* Rom. 12: 8b.

God spreekt tot de verlatene, tot de woestijn, waarover Hij Zich ontfermt: “En gelijk de bruidegom vrolijk is over de bruid, also zal uw God vrolijk zijn over u.” (Jesaja 62: 5b) En: “Te dien dage zal tot Jeruzalem gezegd worden: Vrees niet, o Sion, laat uw handen niet slap worden. De Heere, uw God is in het midden van u, een Held, die verlossen zal, Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap; Hij zal zwijgen in Zijn liefde; Hij zal zich over u verheugen met gejuich. De bedroefden om der bijeenkomst wil, zal Ik verzamelen; zij zijn uit u; de beschimping is een last op haar.” Zefanja, 3: 16- 18.

Uit zulke beloften leren wij het harte Gods kennen, de liefde, de teerheid, waarmee Hij de Zijnen tegemoet treedt. Voor hen bidt de Messias Psalm 40: 17: “Laat in U vrolijk en verblijd zijn allen, die U zoeken; laat de liefhebbers Uws heils gedurig zeggen: de Heere zij groot gemaakt.” En Psalm 70: 6: “Doch ik ben ellendig en nooddruftig; o God, haast U tot mij; Gij zijt mijn Hulp en mijn Bevrijder, Heere vertoef niet.” En de Geest zegt (Jesaja 66: 13, 14): “Als een die zijn moeder troost, also zal Ik u troosten; ja, gij zult te Jeruzalem getroost worden en gij zult het zien en uw hart zal vrolijk zijn, en uw beenderen zullen groenen als net tedere gras; dan zal de hand des Heeren bekend worden aan Zijn knechten en Hij zal Zijn vijanden gram worden.”

Want zo gaat het toe in het ware geestelijke leven, als men door genade van een onwillige in een gewillige veranderd wordt, want de Heere wordt gediend door een vrijwillig volk. Dan stralen de roodgeweende ogen van vreugde en vrolijkheid, als Gods Woord m vervulling gaat, zodat men graag en met het volle hart doet, wat God wil. Zonder enige terughouding of tegenspreken, geeft men al het eigen werk, eigen wil en eigen weg, uit handen en legt alles vrolijk en welgemoed in de handen Gods. Al heeft men ook meer zonden dan er zand is aan de oever van de zee, ja, al voelt men zich melaats van top tot teen, men moet de genade aannemen, men kan niet anders. En moet men om het doen van Gods gebod, omwille van Zijn getuigenis, al het zichtbare laten varen, welaan, men doet het met vreugde, zonder dwang en heeft verzadiging van vreugde in de genade en roeping van de levende God. Verheffen zich nu de stormen van aanvechting en treurigheid, dan verwacht de Heere van ons geen onmogelijke zaken, want Hij kent ons door en door, en weet het zeer goed, dat wij ons alleen kunnen verbergen in Hem en onze hoop vestigen op de eeuwige goederen, als Hij Zelf ons vrolijk maakt door Zijn beloften en ons geeft in Hem te geloven, al omringt nacht en duisternis ons aan alle zijden. Dan juist leert Hij ons zingen:

Vecht mij ellend' en zonde aan,

Toch blijft op U mijn hope staan.

En:

Geen smart, zó bitter en zó wreed,

Of U verzacht mijn harteleed.

En met Luther:

Een vaste burg is onze God,

En goede weer en wapen.

Zo riep ook Asaf: *Als ik U maar heb* (Psalm 73) en Paulus: “Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezès doods? Ik dank God door Jezus Christus onze Heere.” (Rom. 7) En wederom: “Door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht; als verleiders en nochtans waarachtigen; als onbekenden en nochtans bekend; als stervende en ziet, wij leven; als getuchtigd, en niet gedood; als droevig zijnde,

doch altijd blij; als arm, doch velen rijk makende; als niets hebbende en nochtans alles bezittende.” (2 Kor. 6: 8-10).

Zie geliefden, dat zijn de vrolijken, die de Heere ontmoet. Hoe diep ternedergeslagen, hoe van harte bedroefd zij ook mogen zijn, zij lopen niet de weg van de Heere, maar als Hij hen tot zich trekt met de koorden Zijner liefde, blijven zij ook graag bij Hem met lust en liefde, en zo wachten zij op God en zo ontmoet Hij hen.

We kunnen haast in alle Psalmen zien, dat Gods volk, als het in angst en nood verkeert, gewoonlijk hun smeekbeden beginnen met des Heeren lof aan te heffen; vervolgens storten zij hun gehele hart voor Hem uit en sluiten dan weer met een loflied. Wij wijzen hier bijzonder op de 69ste en 89ste Psalm. Zulke vrolijken oefenen gerechtigheid uit. Zo worden zij gekenschetst in de gehele Heilige Schrift, vooral in de Psalmen, bijzonder in de 15de en de 14ste Psalm. Niet, dat zij zonder zonde zijn, niet dat zij zichzelf niet kennen als goddelozen voor des Heeren aangezicht, maar, waar de geest der genade tot de mens komt, waar iemand waarachtig wederom geboren wordt, daar komt er een scheiding tussen zonde en gerechtigheid, daar komt het zeker tot een breuk met de wereld, tot een verlaten van haar paden, tot een opzeggen van haar dienst, tot een haten en vlieden van de zonde en goddeloosheid. Dezelfde God, die de zonden vergeeft, geeft het de Zijnen ook in Zijn geboden te wandelen, Zijn rechten te houden en daarnaar te doen. Gods wet in haar hoofdsom: liefde Gods en van de naasten, is van het ogenblik af, dat hun barmhartigheid geschiedde, in hun harten gegraveerd, zodat zij de leugen en de ongerechtigheid haten en dat niet alleen, maar dat zij ook de waarheid liefhebben, spreken en doen. Zij houden Gods woord en zó is de liefde Gods volmaakt in hen. Zij wandelen in het licht, haten de broeders niet, maar hebben hen lief, hebben de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is. Geen leugen komt uit de waarheid voort. En het staat vast: die in de Zoon van God gelooft, hoe arm en ellendig hij ook mag zijn, die geeft de waarheid Gods er niet aan om het zichtbare destebeter te kunnen genieten. Hij geeft iedereen wat hem toekomt en doet de naaste, de broeder, ja, zelfs zijn vijanden geen kwaad, maar alleen goed, zonder iemand leed te doen of zich in het leed van een ander te verheugen. Hij verlochent zichzelf, werpt het kruis niet eigenwillig van de schouders, hij wijkt niet af van ‘s Heeren weg, verwijdert zich niet in hoogmoed van de broeders om de wereld te behagen en de zichtbare dingen te genieten en hij trekt niet mee aan de strik der ongerechtigheid.

Wie echter dit niet doet, is uit de duivel. Die echter waarlijk gerechtigheid oefenen, doen dat niet uit slaafse vrees, niet om zichzelf te behagen, niet om de meester te spelen, maar in eenvoud des harten, omdat zulk een handelwijze met de waarheid, met de wil van God en met de Goddelijke roeping overeenkomt. Allereerst oefenen zij gerechtigheid tegenover zichzelf en in hun huisgezinnen en betrekkingen, al komen zij daardoor in nood en gevaar. Maar juist dan wachten zij op God en dan treedt de Heere hen tegemoet, dan "ontmoet" Hij hen, als zij tot Hem roepen: "Laat mijn ziel leven en zij zal U loven, en laat Uw rechten mij helpen. Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten." (Psalm 119: 175, 176). "Heere, doe de goeden wèl, en degenen, die oprecht zijn in hun harten. Maar die zich neigen tot hun kromme wegen, die zal de Heere wegdoen gaan met de werkers der ongerechtigheid. Vrede zal over Israël zijn." (Psalm 125 vs. 4, 5).

Ja, het ware Israël naar de geest, het waarachtige volk des Heeren, zij "gedenken Zijner op Zijn wegen." Hun wegen hebben zij niet verkozen, maar zij hebben die verlaten en zij worden ook door ‘s Heeren trouwe Vaderzorg daarvoor bewaard, nog langer hun eigen wegen te bewandelen, want de Heere zet hen Zelf op Zijn wegen en

bevestigt hen daarop. Van zulken lezen wij in de Openbaring van Johannes (Openb. 14: 4): “Deze zijn het, die met vrouwen” - d.w.z. met afgodischen en vreesachtigen – “niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden”, zij houden zich aan die enige Man en Brudegom hunner zielen, Christus, en volgen het Lam, waar Het ook heengaat. Zij zijn tot Hem uitgegaan buiten het leger en dragen de versmaadheid, waarmede de wereld en de werkheiligen Hem versmaden (Hebr. 13: 13). Hun gebed is: *O Heere, leid en houd mij op Uw wegen en houd u mij vast, want zonder U kan ik niets doen.* Zulke gebeden, ook zijn zij de onze, zo wij de Heere toebehoren, zulke gebeden vinden wij op elke bladzijde van de Heilige Schrift, vooral in de 119de Psalm.

De wegen des Heeren liggen nu echter geheel anders dan onze wegen en daarom zegt de Heere: “Mijn zoon, geef Mij uw hart en laat uw ogen Mijn wegen bewaren.” (Spreuken 23: 26); en: “Hoor gij Mijn zoon, en word wijs en richt uw hart op de weg.” (Spreuken 23: 19). Des Heeren wegen zijn vaak hard en ongebaand, wegen van kruis, wegen van druk, wegen van harteleid. In zulke wegen echter gedenken wij, die op God wachten, Zijner. Zodat wij Hem, Zijn liefelijke Naam, Zijn schoon Jeruzalem, niet vergeten kunnen, maar in gedachten houden. Zoals wij ook lezen (Jesaja 26: 13): “Heere, onze God, andere Heeren, behalve U, hebben over ons geheerst; doch door U alleen gedenken wij Uws Naams.” Dan houden wij God in gedachten en gedenken Zijner belofte, Zijner eer, alle Zijner genadige weldaden en wonderen. Daarom houden wij ook aan bij Hem, dat Hij ter van onze redding verschijne en wij Hem zo ontmoeten mogen.

3. Er is hier sprake van Gods toorn tegen de zonde.

Nu vinden wij verder nog gewag gemaakt in ons tekstvers van Gods toorn tegen de zonde: "Zie, Gij waart verbolgen omdat wij gezondigd hebben." "Wij hebben gezondigd." Dat zal steeds de belijdenis zijn van allen, die de Heere ontmoet, van allen, die Hem gevonden hebben. Want, dat zij bij alle treurigheid toch de goede moed hadden, dat zij gerechtigheid uitoefenden, - zelfs gelijk Pinehas de priester gerechtigheid uitoefende - en nog uitoefenen; dat zij des Heeren wil, wet en gebod bewaren, op Zijn belofte, op Zijn toekomst wachten; dat zij Zijn trouwe, hulp en bijstand in innige gebeden afsmeekten en afsmeken; dat zij de Heere liefkregen en liefhebben; dat zij op Hem hebben gewacht en dat zij nog op Hem wachten, ... daarvan geven zij zichzelf niet de eer, werpen ook de schuld van al hun lijden niet op hun medeschepselen, maar zij, zijzelf blijven voor God arme zondaren, die voortdurend bekennen moeten, dat zij de eeuwige dood verdiend hebben. En waar het gebed tot God opklimt tegen alle in- en uitwendige vijanden, daar verneemt men ook voorzeker de bede: "Straf ons niet in Uw toorn." "Heere, wees mij genadig." "Verberg Uw aangezicht in toorn voor Uw knecht." "Zo, Gij Heere, de ongerechtigheid wilt gadeslaan, Heere, wie zal bestaan?"

Daarom, al is onze zaak tegenover duivel en wereld een rechtvaardige zaak, voor Gods rechterstoel komen wij nooit anders te staan dan als schuldigen. Want zeker, de Heere laat duivel en wereld nooit tegen de Zijnen los, dan zo, dat zij onschuldig lijden, toch liggen zij tegelijkertijd onder Gods toorn, onder Zijn genadige tuchtroede, onder Zijn Vaderlijke kastijdingen voor oude en nieuwe zonden. Dat alles laat de Heere daar over ons komen, opdat wij van onze zonden zouden losgemaakt zijn en gedreven worden tot de kennis van God en Christus, tot de Bornput van alle genade en heil en daarbij ook vastgehouden zouden worden. Zo voelen de vromen de pijlen van Gods toorn en grimmigheid in hun binnenste steken en dan roepen zij met Jeremia: “Wees Gij mij niet tot een verschrikking.” Zij werpen de schuld niet op God, als zij soms langer op Hem moeten wachten, maar geven zichzelf de schuld van alles, en belijden,

dat God wel op hen toornen moest en hun Zijn tuchtroede moest laten smaken omdat zij gezondigd hadden en helaas, maar al te lang in de zonde hebben volhard. Dat zijn dan echter bijzondere boezemzonden, werken des vleesses, zoals wij die Galaten 5 vinden beschreven. Want dat zullen alle ware kinderen Gods moeten erkennen, dat zij tegen alle Gods waarschuwingen en kastijdingen in, veel te lang bijzondere verkeerde dingen bijgehouden hebben, bijvoorbeeld haat, nijd, twistgierigheid, toornigheid, dronkenschap, vleesselijke begeerlijkheden, wereldgezindheid enz. En deze verkeerdheden worden wel eens aangehouden, ondanks men voor de gerechtigheid ijvert en over verbrijzeling des harten en geestelijke onmacht redeneert. Welgelukzalig hij, die door zulke droevige ervaringen diep verootmoedigd wordt.

Wat Luther vertaalt met: "de zonde, waarin wij lang gebleven zijn," vertaalt onze Statenoverzetting juister met de woorden: "in dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden zouden worden," waarbij dan het woord "dezelve" niet op de zonde, maar op Gods barmhartigheid, op Zijn wonderen ziet, waarvan in het vorige vers gesproken is. O, wat is het toch vertroostend en hartverkwikkend, ook moedgevend voor alle hard aangevochtenen, hier het "toch" van het geloof te vernemen! Te vernemen, dat de Heere ondanks al hun verkeerdheden, groot is van geduld en lankmoedigheid; te vernemen, dat Hij uit eeuwige barmhartigheid en ontferming toch met Zijn genade is gekomen en hoe die als een grote waterstroom de hele stroom van onze ongerechtigheden, die de overhand over ons had, heeft gereinigd en weggespoeld; al die oude en nieuwe zonden, die wij niet onder de voet konden krijgen, hoe graag wij het ook wilden. Ja, zo verstaat de Heere het, alleen om Zijns heilige Naams wil en ter verheerlijking van Zijn eeuwige genade, ons in de ruimte te zetten, ons gezond te maken, te helpen, ons voor duivel en wereld tot eer te brengen en te tonen, dat Hij degenen, die op Hem wachten, waarlijk een God is, bij Wie uitkomsten zijn tegen de dood (Psalm 68: 21).

Men kon nu nog vragen, waarom Luther, juist of onjuist, vertaalde: "de zonde, waarin wij lang gebleven zijn."? Maar, al is onze Hollandse vertaling juister, zo kunnen wij toch uit Luthers vertaling de slotsom opmaken, dat, al is 's mensen leven kort van duur, een leven in zonde toch altijd veel telang is. Ach, en met onze zondige aard hebben wij ons leven lang te strijden. Maar, al bevat dus de vertaling van Luther een onomstotelijke waarheid, trekken wij toch de Hollandse vertaling voor: "in dezelve - d.i. in Gods barmhartigheid en wonderen - is de eeuwigheid, opdat wij behouden zijn."

4. Maar ook, ondanks deze toorn, van 's Heeren trouwe hulp en uitredding.

Wanneer wij alle wegen Gods met ons herdenken, als wij herdenken, hoe Hij Zelf ons, die op Hem gewacht hebben en wederom en wederom op Hem wachten, op Zijn weg bracht en daarop gehouden heeft, als wij gedenken, hoe Zijn verootmoedigingen ons groot hebben gemaakt, - als wij dat alles, bij het licht van de Heilige Geest, door genade nagaan met een dankbaar en ootmoedig hart, al waren Gods wegen, die Hij met ons ging, ook nog zo duister, ja, vreselijk en onuitsprekelijk smartelijk, - toch moest alles ons daarin medewerken ten goede. En zo zien wij in deze wegen de eeuwigheid, dat wil hier zeggen het eeuwig raadsbesluit Gods in Jezus Christus. In dit eeuwig voornemen besloot God in Zijn genade en vrijmachtig welbehagen, ons van alle eeuwigheid te verkiezen en lief te hebben, van voor de grondlegging van de wereld. Hij wilde ons tot in alle eeuwigheid gelukkig en zalig maken.

Zo kunnen wij dan uit Gods wegen leren, in alle verzekerdheid des geloofs en troost van de Heilige Geest, dat wij, naar Gods raad, in Zijn genade voor eeuwig geborgen

zijn en dat niets ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods in Christus Jezus onze Heer. O, dat dit alles ons een krachtige vertroosting, een zalige hoop mag zijn in ons laatste uurtje, ons, die op de toekomst van onze Heere Jezus Christus hopen en die Zijn verschijning hebben liefgehad. Amen.

15. Preek over Jeremia 10: 10a

Wij lezen Jeremia 10: 10a: *Maar de Heere God is de Waarheid; Hij is de levende God, en een eeuwig Koning.*

Geliefden.

Zoals u allen wel bekend is, staat er boven de eeuwig blijvende Wet des Heeren geschreven: *Toen sprak God al deze woorden.* En daarop volgt dan: *Gij zult geen andere goden hebben voor Mijn aangezicht.*

Daar spreekt des Heeren Woord ons allen aan als afgodendienaars, en leert ons, dat wij de Heere onze enige en eeuwige Rotssteen verlaten en verwerpen, ja, zouden doden, indien dat in onze macht lag. Dat wij, wel verre van Hem voor de ware God te houden, Hem houden voor een dode God, die niet helpen, niet uitredden kan en dat wij van nature Hem niet houden voor onze Koning en niets geloven van Zijn eeuwige, koninklijke heerschappij. Met één woord: dat wij niets anders zijn dan afgodendienaars. Het voortdurend verlaten van de Heere, die toch alléén ons heil is voor tijd en eeuwigheid, is een gevolg van het diepe verderf, waarin wij zijn verzonken en daarin zoeken wij voortdurend ons heil, waar wij het menen te vinden en waar het toch niet te vinden is. Daarenboven maken wij een god uit onszelve en menen in onze dwaasheid, dat wij onszelve kunnen regeren en onze wegen en de wegen der onzen leiden naar ons welbehagen. O, als wij voor deze onze blindheid en dwaasheid een oog krijgen, dan zal men ook met de apostel leren uitroepen: "God zij waarachtig, maar alle mensen leugenachtig; gelijk geschreven is: opdat Gij gerechtvaardigd wordt in Uw woorden, en overwint, wanneer Gij oordeelt." (Rom. 3: 4). Zo wil de Heere ons leren, acht te geven op de heerlijke, haast smekende woorden: "Hoor, Israël, de Heere, onze God, is een enig Heere! En gij zult de Heere, uw God liefhebben met uw ganse hart, en met uw ganse ziel en met al uw vermogen." (Deuter. 6: 4 en 5).

Ja, het blijft erbij, wat men ook beweren moge: *God alleen is waarachtig en alle mensen zijn leugenachtig.* Wij allen zijn van nature leugenaars. Wij zijn leugenachtig als wij, zonder Hem te kennen, beweren, dat wij de Heere houden voor ons hoogste goed, onze enige Uithelper. Wij zijn allen leugenaars, wanneer wij in onze aangeboren hoogmoed denken, dat God verplicht is ons te helpen; dat het een zeer natuurlijke zaak is, dat Hij ons Zijn zegen geeft en dat wij in werkelijkheid ook op Hem alleen hopen. Het is in werkelijkheid niet zó met de zaak gelegen en de mens spreekt alleen zó om zichzelf te kunnen handhaven. Zo maakt men God tot een leugenaar, Hem, Die tot de mensen en van de mensen gezegd heeft: "Gij zult geen andere goden hebben voor Mijn aangezicht". Dat God alleen waarachtig en alle mensen leugenachtig zijn, dat is wel op een zeer gewone en onweerlegbare wijze aan het licht gekomen bij de heidenen, die in letterlijke zin goud en zilver hebben genomen en daaruit afgodsbeelden gemaakt om die te aanbidden; zoals zij ook werkelijk gedaan hebben en nog doen. Waren dat nu alleen maar de heidenen geweest, maar Israël heeft zich, zowel als de heidenen, andere vreemde goden opgericht om daarvoor te knielen en daarop zijn vertrouwen te stellen. Dat is immers dikwijls en op allerlei wijze aan het licht gekomen.

Het past ons echter niet zulke mensen te veroordelen en te verachten, maar wij zullen weldoen, te denken aan het spreekwoord: *wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht.* Kunnen anderen, waaronder zich veel verstandige, ontwikkelde, beschaafde en geleerde mannen bevinden, er toe komen, gesneden hout, gebeeldhouwd goud of zilver, of steen, te aanbidden, ach, wat ben ik dan in mijzelf

om door zulke dwaasheden niet te worden meegesleept? Het was vrije genade, het was louter barmhartigheid, dat ik ouders had, die mij onderwezen hebben. Of, als ik zulke ouders niet had, was het de Heere alleen, die mij van de aanbidding van deze stomme afgodsbeelden heeft bekeerd.

Daarom, geliefden, alle mensen zijn leugenachtig, die beweren: "Ja, wij hebben wel opgerichte beelden in ons midden, maar wij bidden die niet aan, wij beschouwen die slechts als middelen, als trappen waarmede wij tot God opklimmen. Voor iets meer houden wij deze beelden niet." Zoals de Roomse kerk beweert om haar openbare en verborgen afgoderij te bemantelen en goed te maken. Zo handhaven de mensen zich tegen Gods gebod in: *Gij zult geen andere goden hebben voor Mijn aangezicht. Zo gaat het toe bij de grove, uiterlijke afgoderij.*

Maar wij moeten ook leren inzien op welk een verfijnde wijze dit alles ook bij ons toegaat en hoe diep het in onze menselijke harten schuilt om van alles een god te maken en de waarachtige God terzijde te stellen; met eerbied gezegd, in een hoek te plaatsen, opdat Hij de goden, die wij onszelf gemaakt hebben, goed heten zou en hun de handen opleggen; of ook, opdat Hij ons helpe, wanneer het duidelijk gebleken is, dat onze afgoden ons niet kunnen helpen of troosten, of wanneer wij bij hen niet gevonden hebben, wat wij ons hadden voorgesteld en gedroomd. O, het is niet een grote barmhartigheid des Heeren, dat Hij ons telkens en telkens weer met onze afgoden bedrogen uit doet komen en ons voortdurend beschaamd laat staan, als wij onszelf volgens de leer van de duivel, voor goden houden! Want dit is eigenlijk ons aller handelwijze: niemand vraagt uit zichzelf naar God, maar men meent zelf god te zijn en te kunnen kiezen en bestemmen, wat en hoe men wil. De duivel had tot Eva gezegd: "gijlieden zult zijn als God"; dat woord heeft zij geloofd en met deze zelfde leugen zoekt de duivel nog voortdurend de mens in zijn macht te houden, en het gelukt hem maar al te goed. Wanneer nu een mens gedurende lange tijd aan de leiband der afgoden heeft gelopen en daarbij allerlei bitter harteleed heeft moeten ondervinden, is het dan geen wonder van Gods barmhartigheid en ontferming, als Hij hem alles uit de handen slaat, wat hij meende door de afgoden te hebben verkregen. Ja, als Hij ons het afgodsbeeld, dat wij onszelve gemaakt hadden, uit de handen rukt en diep in het slijk werpt, zodat wij tenslotte aan de oever der behoudenis komen gelijk Jona, die door de grote vis werd uitgespuwd? Dit is de weg, waarin wij tegen al onze aangeboren en aangeleerde afgoderij de heerlijke belijdenis leren afleggen; ***maar de Heere is de God der waarheid, Hij is de levende God en een eeuwig Koning.***

Laat ons toch niet menen, dat de gemeente Gods uit zichzelf ooit tot deze belijdenis komt. Daartoe behoort Gods Geest, daartoe behoort hemels licht en Goddelijke wijsheid en voortdurend moet de Heere ons bij de arm nemen en ons afvragen: *ziet u nu wel, dat Ik alleen uw heil ben?*

Geliefden, wanneer wij diep in nood zitten, dan roepen wij op onze wijze de Heere wel aan om hulp en uitkomst, maar wij verstaan het niet, dat er nog een andere, een veel zwaarder nood is, die voor het ogenblik die welke als lood zo zwaar op ons ligt en dat is die nood, dat wij hier op aarde omringd zijn door de dood en door de leugen, ja, dat wij midden daarin liggen. Moeten wij dan alleen de toevlucht tot de Heere nemen, als wij onze weg bedorven hebben en wij, om zo te zeggen, de wagen in het zand vast hebben gereden? Of hebben wij ons niet veel meer waardig gemaakt, dat de Heere tot ons spreekt: laat uw afgod u nu helpen! Roep liever uw afgoden aan, waarmede u toch in de grond veel meer op hebt dan met Mij, de levende God.

Maar de Heere is zo lankmoedig en barmhartig, dat Hij de Zijnen overtuigt van de nietigheid en ijdelheid van hun zelfgemaakte afgoden. Daarom liet Hij door Zijn profeet Jeremia, die zijn Godsspraken anders in het Hebreeuws schreef, in de Chaldeuwse taal de woorden optekenen: *Die goden, die de hemel en de aarde niet geschapen hebben, moeten van de aarde en van onder de hemel verdelgd worden.* Dat liet de Heere zó opschrijven, opdat deze in een vreemde taal geschreven worden, iedereen aanstonds in het oog zouden vallen en het volk zo zou leren begrijpen: die goden, die de hemel en aarde niet gemaakt hebben, zijn geen goden, maar afgoden, die God geve dat velen het maar leren inzien voor hun heil van onder de hemel verdelgd moeten worden. De Heere echter is de ware God, de eeuwige Koning. Kunnen wij veilig op Zijn beloften vertrouwen?

U antwoordt: "Ja."

Maar indien dat zo is, waarom doen wij het dan niet? Waarom, daar de Heere gezegd heeft: *roep Mij aan in de tijd der benauwdheid en Ik zal u uithelpen en gij zult Mij eren,* roepen wij Hem dan niet aan, maar zien wij voortdurend op het zichtbare? Wij nemen onze toevlucht niet tot de Heere of wij moeten naar Hem gedreven worden. Wij zoeken het heil tien, ja, twintig maal elders, voordat wij tot Hem, de levende en waarachtige God, de toevlucht nemen. Zo leert de Heere het de Zijnen in te zien, dat zij gruwelijke afgodendienaars zijn, maar Hij leert hen ook met weemoed en een verbijzeld hart, maar toch met dankbaarheid, erkennen: "die God, Die is, Die was en Die zijn zal, - Hij Die gezegd heeft: Ik zal zijn, de Heere, Die al Zijn beloften vervult op Zijn tijd, - Die alleen is de ware God!"

Hij is de God der waarheid, want Hij alleen kan helpen, in welke nood wij ons ook bevinden, al was het maar alleen, dat wij verlegen zijn om een spijker of om een naald. Strijdt het dan met de eer van een verstandig mens, als hij zich met zijn ongelegenheden aanstonds wendt tot de juiste persoon om hulp en raad te verschaffen? Wenden wij ons nu, ook in de dingen van het aardse leven wel tot de juiste man, die uitredding en hulp kan schenken?

Weet u wel, geliefden, waarom er zo weinig vrucht van het Evangelie gezien wordt? Omdat de meesten de wonderen van de Heere Christus houden voor iets, dat voor vervlogen dagen eenmaal geschied is en zij trekken geenszins in twijfel, dat Hij, toen Hij hier op aarde was, duivelen uitgeworpen en allerlei ziekten genezen heeft. En dan worden deze wonderen wel in geestelijke zin nog voor waarheid gehouden, ook voor de tegenwoordige tijd, maar van nature valt het niemand in, temidden van nood en dood, van ziekte en smart te bekennen: Hij is de ware God en tot Hem neem ik de toevlucht! Zeker, u moet met vlijt en inspanning doen wat u te doen hebt, maar zie toch niet als God aan, wat geen God is, en dus ook niet kan helpen. Al meent u dan ook met uw vleesselijke verstand, dat u de rechte Jezus gevonden hebt, bedenk, dat geen mensenverstand almachtig en alwetend is, dat geen mensenkind barmhartigheid en medelijden heeft dan voor een tijdje en dat eeuwige barmhartigheid bij geen sterfelijk mens is te vinden.

Voortdurend zijn wij mensen bezig, alles naar onze wil in te richten en te bepalen en laten wij ons door onze afgoden heen en weer drijven. Zo is het met ons en onze verborgen en openbare levensgeschiedenis gesteld. O, hoe kan het geringste ons opwinden, zodat men de mensen, ja, dat men zichzelf af moet vragen: maar leeft de Heere dan niet meer? Is Hij dood? Ach, het is ons maar al te vaak te moede, als ware de enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest dood. Toch spreekt de gemeente Gods en de profeet betuigt het haar, dat de Heere de levende, de ware God is, de God des levens, om uit elke nood en temidden van elke nood, toch te helpen op de juiste tijd

om onze aartsvijand, de duivel, beschaamd te doen staan en om ons levend te maken waar wij vol angst en droefheid uitroepen: *laat mij leven opdat ik Uw geboden onderhoude*. Daartoe is Hij als Koning gezalfd, ja, als de Koning der koningen en het koninkrijk, waarover deze Koning regeert, is het koninkrijk der hemelen. Zie, dat ge u daarin bergt, daarheen de toevlucht neemt, en zie er op toe, dat ook de uwen daarin geborgen mogen zijn. Hij is Koning en Hij bezit alle Koninklijke eigenschappen. Hij kan helpen, want Hij bezit de macht daartoe en Hij wil helpen, omdat Hij Zijn onderdanen ten goede leeft en Hij zal Zijn Koninklijke eigenschappen juist daarin verheerlijken, dat Hij de hulpelozen helpt en de nooddruftigen genadig is. Hoe vriendelijk zijn Zijn lippen en welke woorden van troost en bemoediging vloeien daarvan voort. Hij wordt moede noch mat als Hij voor ons moet waken en hoe heerlijk weet Hij Zijn hemelse zon voor ons te laten schijnen, voor ons, die niets dan afgodendienaars zijn of afvalligen. O, hoe verstaat Hij het onze hongerende en dorstende zielen te verzadigen met de beste spijzen, ons daardoor te genezen van onze afgoderij en ons terug te trekken van onze verkeerde wegen.

Om dit doel te bereiken, laat Hij alles mislukken, wat wij in eigen kracht ondernemen en zet ons met Zijn zachte hand op Zijn weg, zonder dat wij het weten, begrijpen of verstaan. Zijn daden zijn daden, die alleen een koning ten uitvoer kan leggen. **Hij is een eeuwige Koning.** Deze Koning is geheel en al onafhankelijk en Hij heeft alle omstandigheden voor tijd en eeuwigheid in Zijn hand. Bepaal en beslis maar wat u wil en zie dan eens of u morgen of overmorgen nog bij dezelfde mening bent gebleven. Laat ons het bedenken, dat het zo waar is, dat God Koning is, het is ook waar wat wij lezen Jer. 10: 23: *Ik weet, o Heere, dat bij de mens zijn weg niet is, het is niet bij een man, die wandelt, dat hij zijn gang richte.*

Dat is immers een waarheid die wij zo dagelijks voor ogen zien en ervaren. Deze Koning echter, de Heere, is een eeuwige Koning. Laat een ieder maar eens zijn eigen levensgeschiedenis nagaan. Welke talloze veranderingen bij u, in uw hart, in uw overleggingen, in uw wegen. Zie eens of u een uur lang zonder schaduw van verandering onverbiddelijk streng dezelfde kunt blijven in woorden en daden. Bepaal wat u wilt, neem u voor, wat u bepaald hebt, standvastig door te zetten en zie dan eens, of niet het ene "maar" voor, het andere "maar" na, tussenbeide komt en verhindert en onmogelijk maakt, wat u zo even nog als het ware en juiste had beschouwd.

Zie ook eens of u tegenover uw grootste afgod, dat is tegenover uzelf, altijd trouw en oprecht bent geweest. O, zult u, uw wegen terugdenkende, niet mogen uitroepen: Ik ben van gisteren, ik weet en versta niets. Maar in Zijn grote barmhartigheid heeft de Heere mij op Zijn weg geleid, op Zijn weg, waarvan ik niets wilde weten en Hij heeft mij getrouw gegeven, dat, wat ik niet begeerd had. Ik wilde altijd een andere weg op, dan Hij, maar ik kwam niet daarheen waar ik heen wilde en zo en niet anders is Zijn leiding met mij, tot op de huidige dag. Daarom is ook bij ons mensen alles voorbijgaand en onbestendig. Wij hebben niets in onze macht, maar wij moeten voor onszelf bekennen, dat wij in alles afhankelijk zijn van de Heere, van de levende God, Maar overleg dan ook eens, of de Heere niet uw gehele leven lang, ja, van uw wieg tot heden, u geleid heeft langs een weg die ten doel had u te keuren in de smeltkroes der ellende? Zie eens, hoe trouw Hij is geweest in deze Zijn leiding met u uw leven lang, Ach, wat begrijpen wij eigenlijk van het eeuwig leven?

Het was Zijn voornemen Zich over u te ontfermen en Hij wilde u er toe brengen om de heerlijke belijdenis te doen, waarmede wij deze onze betrachting willen besluiten

en die wij lezen 1 Kronieken 30: 10 tot 13: “Daarom loofde David de Heere voor de ogen der ganse gemeente; en David zeide: Geloofd zijt Gij, Heere, God van onze vader Israël, van eeuwigheid tot in eeuwigheid. Uwer, o Heere, is de grootheid, en de macht en de heerlijkheid en de overwinning en de majesteit, Want alles wat in de hemel en op de aarde is, is van U. Van U, o Heere, is het Koninkrijk en Gij hebt U verhoogd tot een Hoofd boven alles. En rijkdom en ere zijn voor Uw aangezicht en U heerst over alles en in Uw handen is kracht en macht; ook staat het in Uw hand, groot te maken en sterk te maken. Nu dan, onze God, wij danken U en loven Uw Naam, de Naam Uwer heerlijkheid.” Amen.

16. Preek over Jeremia 31: 15 en 16

Zo zegt de Heere: Er is een stem gehoord in Rama, een klacht, een zeer bitter geweest. Rachel weent over haar kinderen; zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat zij niet zijn. Zo zegt de Heere: bedwing uw stem van geweest en uw ogen van tranen: want er is loon voor uw arbeid spreekt de Heere: want zij zullen uit des vijands land wederkomen.

Dat is een zeer schone tekst, in het bijzonder schoon is, wat wij lezen in vers 15: "Er is een stem gehoord in Rama, een klacht, een zeer bitter geweest. Rachel weent over haar kinderen, zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat zij niet zijn."

Dat behoort er telkens bij opdat waar wordt wat in vers 16 staat: "Bedwing uw stem van geweest en uw ogen van tranen, want er is loon voor uw arbeid, spreekt de Heere". De Heere Jezus was eens in een uur der aanvechting, toen sprak Hij: Vader, verlos Mij uit dit uur. Maar hierom ben Ik in dit uur gekomen. Juist hiertoe, dat Hij eruit geholpen, dat Hij daaruit gered zal worden. En omdat nu de Heere Jezus dit doorgemaakt en gesproken heeft, moet volgen, dat, wanneer al de Zijnen in een zwaar uur van nood en angst geraken, zij het door de kracht van Zijn gebed ervaren, dat zij slechts hierom in dit uur zijn gekomen, dat zij de redding des Heeren ervaren en zich verheugen, hoe de Heere God het verstaat, de voeten in de ruimte te zetten en de ziel te vervullen met Zichzelf, met Zijn algenoegzaamheid.

Zie, alles wat de gemeente Gods overkomt, overkomt haar slechts hierom, omdat de duivel Christus ontzettend haat; nu komt hij als aanklager en maakt het als bij Job. Zo doet nu ook God met de Zijnen als bij Job, opdat de hel beschaamd en de valse broeders teniet gemaakt worden met hun aanmatiging. Opdat de gemeente zelf belijdt: nadat ik U gezien en gehoord heb, heb ik een afschuw van mijzelf. Opdat de ganse gemeente het zal leren, hoe de Heere God haar gEvangenis keert, en overvloedig met haar doet, hoe al haar tranen veranderd worden in paarlen en alle angst slechts daartoe dient, dat de bazuin geblazen en God geloofd wordt, dat Zijn goedertierenheid van eeuwigheid tot eeuwigheid duurt.

Het is een wonderbaar hoofdstuk, dit 31ste van de profeet Jeremia. Het zijn louter beloften. *Het volk der overgeblevenen van het zwaard* (vers 2), nadat God met Zijn oordelen is gekomen, *heeft genade gevonden; waar? In de woestijn*, daar lag het in zijn bloed; "het is uit" moest het denken, "ik moet omkomen." Maar toen heeft het zulk een genade gevonden, dat God het genomen heeft in Zijn hand en gesproken: "gij zijt van Mij!" En: "zo waarachtig als Ik leef, Ik breng u door deze woestijn in Mijn rust binnen." Daarom: *Namelijk Israël, als Ik heenging om hem tot rust te brengen*. Daar spreekt de Heere dan voorts zeer liefelijke woorden, die van eeuwigheid zijn, ja, van eeuwigheid. Want, wat ik heden hoor van God, dat is een eeuwige troost: *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde*.

Dat is het antwoord op de vraag: Heere God, hoe is het mogelijk, dat zulk een niets, zulk een verdoemenswaardig schepsel, genade heeft kunnen vinden voor U?

Daar is dan het antwoord: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde." Dat is, van eeuwigheid, al voor u geboren werd, toen u nog geen kwaad of goed hebt kunnen doen, toen heb Ik wel geweten, wat u zou zijn; toen heb Ik echter het eeuwige voornemen der liefde genomen. En wat Ik liefheb, dat heb Ik lief, dat gaat de duivel niet aan. En omdat Ik u van eeuwigheid lief gehad heb, heb Ik u getrokken met goedertierenheid, ben Ik u met de macht van Mijn genade te sterk geworden. Toen u

weglopen wilde, heb Ik het net van Mijn liefde over u geworpen en u tot Mij getrokken. Dat heb Ik gedaan uit louter goedertierenheid.

Wij willen hier eens bij blijven stilstaan en daarbij aanhalen de 136ste Psalm, waarin 26 maal voorkomt: *Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid*. En zoals wij die Psalm zingen:

*Die in onze lage stand,
Ons genadig bood de hand;
Want Zijn gunst, alom verspreid,
Zal bestaan in eeuwigheid.*

Nu komt echter bij de profeet Jeremia een "maar" op. Dit "maar" leidt hem in de Schrift, want het moet opgelost worden. Wanneer het er zo mee staat, waarom gaat het mij dan also? God leidt hem in de Schrift, opdat hij uit de Schrift de gemeente troostte met de troost, waarmede God hem getroost heeft. Hij leidt hem in de Schrift, laat hem opschrijven, wat hij gevonden heeft, opdat de gemeente voortaan met dat wat hij gevonden heeft, zal getroost worden.

Daar komt de profeet bij zijn zoeken in de Schrift tot de geschiedenis van Jakob. Jakob had de zegen, had de nieuwe naam en had veel moeten doormaken. Deze Jakob had twee vrouwen, aan de ene hing zijn hart op bijzondere wijze, zij heette Rachel. Zij was lange tijd onvruchtbaar gebleven, eindelijk toch ontvangt zij een kind en noemt het "Jozef" d.i. "De Heere voege mij een andere zoon daartoe." Zij wil zeggen, wanneer ik nog een ontvang, waaraan ik nu niet twijfel, zal het mij tot een overwinning zijn en ik zal een dubbele troost hebben, dat God mijn gebed verhoort. "Een andere" had zij gezegd en een andere ontvangt zij.

Jakob trok terug naar zijn vader Izak, die bij Hebron woonde. En terwijl hij daar heen trekt, komt hij naar Bethel, richt daar een altaar op, predikt aan de zijnen van de Naam des Heeren. Het ging toen in die tijden juist zo toe, als heden ten dage, de mensen waren half gereformeerd, half rooms. Zo hadden velen van het huisgezin van Jakob zeer kleine roomse afgodsbeeldjes, die aanbaden zij dan, tegelijkertijd echter ook de Heere. Als Jakob nu naar huis terugkeerde, wilde hij dit niet verder dulden, maar sprak: "Doe weg de vreemde goden, die in het midden van u zijn". Dat hebben zij dan ook gedaan: de tenten zijn rein, de kleren zijn rein, de mensen zijn rein en nu trekken zij verder. Toen kwam Gods verschrikking over de steden die rondom hen waren, zodat zij de zonen van Jakob niet achterna jaagden. En Jakob komt te Luz, bouwt weer een altaar en predikt opnieuw, dankt God en looft Hem voor Zijn leidingen. Aldaar stierf Debora, de voedster van Rebecca en nadat hij haar begraven had, verscheen hem God en sprak ten tweedenmale: *Uw naam zal voortaan niet Jakob genoemd worden, maar Israël zal uw naam zijn*.

God geeft hem dus nog eens de nieuwe naam, bevestigt hem het verbond en wat Hij beloofd heeft, zoals de Heere dat met de mens pleegt te doen, dat Hij één-, twee-, driemaal tot hem komt, opdat de mens in waarheid gefundeerd zal zijn op de enige grond des heils.

Dus Israël heette hij. Daar moest hij wel een gouden kleed gehad hebben en hoog te paard hebben gezeten? God sprak nog veel van vruchtbaarheid en talrijke nakomelingen, dat hij het land Kanaän zou bezitten en nadat Hij hem dit alles gezegd had en hem daarmede getroost had, liet God hem alleen staan, zoals het heet in Genesis 35 hoofdstuk 13: *Toen voer God van hem op, in die plaats, waar Hij met hem gesproken had*.

Nadat God met hem gesproken had, liet Hij hem staan, daar moest Jakob zich houden aan het woord alleen, meer had hij niet. "Gods goedertierenheid is in der eeuwigheid". Wanneer ik dat ondervind, is mij de goedertierenheid Gods liefelijker in de mond mijner ziel dan de kostelijkste spijzen. Maar, wanneer ik edik en gal in de mond heb, en dan moet zingen: "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid," staan de lippen toch anders. Het helpt echter niets. God heeft gezegd, u heet niet Jakob, maar Israël, zoals God aan elk kind bij de doop een naam geeft en het komen laat bij de wedergeboorte, dat een ieder zichzelf beschrijven zal: "Ik ben des Heeren." Daar is dan de mens vol troost. Maar opeens vaart God op, de mens staat daar alleen. God verbergt Zich achter de wolken, zodat men Hem niet meer zien kan. De mens moet zijn staf alleen verder zetten. Maar toch keert hij terug met twee legers; maar de beide legers ziet men niet altijd? Nee, maar men moet de staf indachtig blijven waarmede men over de Jordaan is gekomen. Men moet indachtig blijven aan het woord alleen: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde."

Zeker is de een of ander onder u, die dit woord "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde" eens gevonden heeft in de duistere nacht en zijn ziel was gered. Later kon hij het wel vijftig keer weer lezen en heeft niets dan dat hij weet: dit woord heeft mij eenmaal getroost. Nu dan, God voer dus op van Jakob en hij noemt de plaats Beth-El, d.i. huis Gods. Hij moet echter verder naar Hebron, de latere priesterstad, waar David eerst koning was. *Huis Gods* noemt hij die plaats, omdat God hem aldaar getroost had.

Hij trekt voort en toen er nog een kleine streek lands was, om tot Efratha, d.i. Bethlehem, te komen, toen baarde Rachel. Bijna was dus Benjamin in Beth-El geboren. En Rachel had het hard in haar baren. De heilige vrouwen hebben echter niet zo zeer aan het kind gedacht maar aan Gods belofte, dat Zijn woord waar zou worden. Nu komt Rachel in de verschrikkelijkste angst en nood der ziel; krijg ik dit kind niet dan is alles een leugen, dan is ook Jozef niet van God; want toen deze werd geboren, heb ik gesproken: "De Heere voege mij een andere zoon daartoe." Toen heb ik voor mij om een dubbel bewijs van Gods trouw gesmeekt; is nu het ene niet waar, dan is ook het andere niet waar. De vroedvrouw echter was een godvrezende vrouw, een profetes en toen Rachel meende dat het kind zou sterven, sprak zij: "Vrees niet, want deze zoon zult gij ook hebben." Rachel meent: is dit kind dood, dan is ook Jozef dood en alles is niets; daarom klaagt en weent zij: "het is gedaan met mijn kinderen." Maar de vroedvrouw troost haar. De geboorte werd echter zo zwaar, dat Rachels ziel uitging. Gods woord was vervuld: zij had nog één zoon ontvangen en deze was ook van God. In haar grote angst en nood echter noemt zij het kind Benoni, d.i. man der smarten, of "zoon der smarten". Zij stierf dus met het lied op de lippen:

*O, Lam Gods, dat onschuldig
Aan 't kruishout werd geslacht,
Gij werd bevonden geduldig,
Hoewel Gij werd veracht.
Alle schuld hebt U gedragen,
Dat wij niet zouden versagen.
Ontferm U onzer, o Jezus.*

Vader Jakob echter, Israël heet hij, hij blijft aan het worstelen, als hij ziet dat zijn vrouw het zo hard heeft, als hij haar dood voor ogen ziet; maar hij wordt door God getroost. Hier ziet hij niets dan dood voor zich, maar toch uit de dood komt een leven tevoorschijn zoals anders geen leven. Hij noemt het kind Benjamin, (zoon van mijn

rechterhand) d.i. niet alleen is Christus gestorven aan het kruis, maar Hij zit ook op de troon, daar boven ter rechterhand des Vaders; uit de dood komt het leven tevoorschijn.

Wat gaat mij Rachel aan? O, zeer veel, De apostel Petrus schrijft ergens, "Dat wij de duivel moeten weerstaan, want uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden; welke wederstaat, vast zijnde in het geloof, wetende, dat hetzelfde lijden aan uw broederschap, die in de wereld is, volbracht wordt." (1 Petrus 5, 8 en 9).

Deze geschiedenis van Rachel gaat mij veel aan, want het is altijd door één leiding Gods met Zijn volk; op zulke wijze één leiding, als wij één soort snit voor de kleding hebben, zoals wij in de school hetzelfde leren: lezen, schrijven, rekenen. Altijd is het één en dezelfde leiding: zoals het Rachel ging, gaat het met de hele gemeente.

Kan ik het loochenen, dat ook tot mijn ziel de Heere al gekomen is met het woord: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde" en menig dergelijk woord? Maar dan is er ook een Benoni: is het kind dood; dan zijn de anderen ook dood en ikzelf ben dood, alles is weg. Maar nee, niet Benoni, maar Benjamin; uit deze dood komt tevoorschijn het leven. De duivel doodt opdat de mens in de dood blijft, maar, wanneer God doodt, doet Hij dat opdat Hij levend maakt. In het huis Gods kan anders geen dood binnenkomen, tenzij het leven heerlijk daaruit te voorschijn komen moet. Het is daarom een liefelijk en schoon bijbelwoord: "Er is een stem gehoord van Rama, een klacht, een zeer bitter gewezen; Rachel weent over haar kinderen; zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat zij er niet zijn."

Het is een schoon woord, dat men daar een mens ziet wenen, schreeuwen en klagen, hopen, daar men niets meer ziet, daar alles uit is. Deze woorden moeten echter niet gezegd worden in een vertwijfeling, zoals de wereld vertwijfelt, maar terwijl men vast blijft houden aan Gods genade, barmhartigheid en aan Zijn belofte. Jeremia heeft deze woorden dus gelezen en daarbij gezegd: zoals het Rachel gegaan is, zo gaat het ook mij en zo zal het ook met de gemeente gaan. Het kan niet uitblijven: waar het Kind is, waar Hij is, - van Wie wij zeggen: "Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op Zijn schouder; en men noemt Zijn Naam: Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst" - daar komt dit lijden, daar komt dit omkomen ook. Zo is het ook vervuld, letterlijk vervuld bij de geboorte van onze Heere. Want toen Herodes ernaar gevraagd werd, waar de Koning der Joden geboren was, wilde hij ook naar Bethlehem en als een andere Farao de Zoon Gods vermoorden. Toen hij echter bedrogen werd door de wijzen uit het Oosten, zond hij naar Bethlehem en wat richt hij uit? Hij maakt het zichtbare tot een leugen, maakt teniet wat uitgesproken was door de Heilige Geest door de vroedvrouw: *deze zoon zult gij ook hebben!* En niet als slechts Benoni, maar ook Benjamin. Herodus maakt het tot een leugen wat geprofeteerd is in Ruth 4, 11: "En al het volk, dat in de poort was, mitsgaders de oudsten, zeiden: wij zijn getuigen; de Heere make deze vrouw, die in uw huis komt, als Rachel en als Lea, die beiden het huis van Israël gebouwd hebben; en handel kloek in Efratha en maak uw naam vermaard in Bethlehem."

Maar nu: "*Er is een stem gehoord in Rama* (d.i. in het bergachtige land). Een klage, *een zeer bitter gewezen; Rachel* d.i. de gemeente Gods *weent over haar kinderen*, d.i. daarover, dat Gods woord niet alleen bij haar niet in vervulling is gegaan, maar dat alle hoop volkomen teruggedreven is. Want juist, toen zij dacht de belofte te beleven, toen kwam de dood en verslond de beloften. *Zo wil zij zich dan niet laten troosten over haar kinderen, omdat zij niet zijn.*

De kinderen zijn dood, de gemeente tenietgemaakt, de duivel heerst, de vijand heeft alles in handen en triomfeert, alles is voorbij, niets is waar van de beloften, niets is waar van alle leidingen Gods, van alles, wat de Heere tot nu toe gedaan heeft. Zo gaat het door de ganse Schrift heen, door het hele leven der gemeente en van hen allen, die op God wachten. De duivel kan Christus niet laten leven en het leven de dood niet. De zonde strijdt altijd weer tegen de gerechtigheid, de wereld tegen genade en Gods waarheid tegen leugen en duisternis. Daar is een voortdurende strijd. In deze strijd, daar ziet nu de gemeente, helaas, altijd op de zijde van het verkeerde. Wij kunnen niet vasthouden aan dat, wat God gezegd heeft; in ons ongeloof komt alles in verdenking: geloven, vasthouden, wat God gezegd heeft; in ons ongeloof is het een vrucht die op de akker niet te vinden is. In de strijd van Michaël en zijn engelen, tegen de dood en zijn engelen (Openbaring 12, 7) kan men niet zien, wie doodgeschoten wordt. Men ziet niets dan kruitdamp. De vijand roept: "wij hebben gewonnen!" En het arme schaap gelooft het.

De valse broeders roepen: wij hebben het gezien! En de wereld lacht in haar vuist. En het arme hart? Ach, het siddert en het beeft. Daar zijn dan bij de vijand nog genoeg listen voorhanden. Hij brengt allerlei bewijzen dat het wel waar moet zijn, dat de vijand de overwinning behaald heeft. Daar kan hij wel met een kleine zonde komen en het de mens verschrikkelijk benauwd maken.

Maar de Heere legt iets in het binnenste, in het hart der gemeente, dat is *het geloof*. Dat houdt niet op, zoals de Heere tot Petrus gezegd heeft: "Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude" (Lucas 22: 32). Dit geloof echter uit zich op een merkwaardige manier. Niet soms zo, dat de mens nu vast zou staan en zeggen: "ik vraag naar niets, laat de duivel maar komen, ik sta als een rots," maar integendeel met een stem van klacht, met bitter wenen, en daarmee, dat men zich niet wil laten troosten en meent, dat het uit is.

Waar het ware geloof niet is, daar kan men geloven, wanneer de zon schijnt, wanneer het echter nacht geworden is, zo is geen geloof meer voorhanden.

Waar echter het ware geloof is, daar gelooft men ook in de nacht nog, maar er is een klagen en wenen des geloofs aanwezig. Terwijl men zegt: "het is uit", kan men het toch niet verloren geven. Terwijl men zich niet wil laten troosten, kan men zich toch ook niet laten troosten door vlees en bloed, door de wereld, het zichtbare. Men kan toch niet geheel de moed opgeven, wanneer ook alles verloren schijnt. Daar is dan een verschrikkelijke strijd, dat men het voelt en weet, welk een zonde het is, dat men niet geloven kan en men wilde toch zo graag geloven. Men moet vasthouden, ondanks dat niets meer voorhanden is.

Daarom zeg ik: het is een schoon woord, dit 15^e vers. Wanneer dit voorhanden is, dan komt het andere woord (van vers 16) ook. Dat is echter Gods zaak. Dat is het echter, wat God zegt: 'U hebt geen reden tot treurigheid, wees getroost en roem Mijn Naam, dank Mij en prijs Mijn goedertierenheid, Mijn trouw, Mijn waarheid. Ik zie echter niets dan droefheid in uw ogen; - ik ben aan het pompen maar het water rijst hoger en hoger. - Bedwing uw stem van gewezen en uw ogen van tranen. Vooruit maar zo, er is nog loon voor uw arbeid, uw barenessmarten, uw aanhouden, waar u toch niet meer vasthouden kunt. Want Ik roep uw kind tevoorschijn uit des vijands land, uit het land, waar alle duivelen zeggen: wij hebben het kind zodanig vastgebonden, dat het niet uit onze macht kan. Ik echter sla ketenen en banden en Ik roep tevoorschijn vrijheid en leven, vreugde en vrolijkheid. Amen.

17. Preek over Klaagliederen van Jeremia 5: 21a

Waar God regeert, waar God Koning is, daar is Hem alles onderworpen, daar zijn wij met alles, wat wij zijn en hebben, volkomen van Hem afhankelijk. Alles is van Hem afhankelijk. Hij alleen kan zalig maken en maakt ook alleen zalig. Hij alleen kan redden en redt ook. Hij alleen kan ook verderven en Hij verdoemt ook. God de Heere vraagt niet naar ons nietig bestaan, waar wij menen, dat wij iets zouden zijn. De volkeren zijn voor Hem allen als een druppel aan de emmer en als een stofje aan de weegschaal (Jesaja 40, 15); zo ook wij.

De mens, zoals hij daar wandelt, is louter ijdelheid, stof, dat weer tot stof moet terugkeren en toch meent de mens, dat hij zeer veel te zeggen heeft in de wereld en dat hij op de troon zou zitten in zijn huis om zichzelf en anderen te regeren. Hij trekt met geweld alles, wat rondom hem is, in zijn kleine kring; hij vergeet het, dat hij volstrekt niets is, vergeet zijn roeping.

Wanneer wij geheel afhankelijk zijn van God, is Hij te vrezen. Hij handhaaft Zijn ere en geeft deze niet aan de afgoden, ook niet aan die afgoden, die wij helaas dag aan dag voor ons maken en oprichten. Daar moet Hij toch komen met Zijn goedertierenheid en met Zijn oordelen en de een met de ander slaan, of Zijn volk nog in zich wilde keren en zich afkeren van het regeren van de wereld en vóór alle dingen vragen naar waarachtige bekering, naar eeuwig heil.

Er is daarvoor reden, grote reden, dat wij toch eens in ons binnenste zien en onszelf allernauwkeurigst onderzoeken, onszelf vragen: Weet u ook hoe laat het is? Het materialisme, de duivel der hebzucht en het genot heeft alle geesten betoverd en verstrikt; alles jaagt ernaar zijn genot vervuld te zien; alles jaagt ernaar iets te hebben, dat dienen moet voor dit leven, als was dit leven een eeuwig leven. De vorsten regeren haast allen zonder God, zoals zij menen; de diplomaten verdelen volken en landen; de rijken jagen ernaar meer en meer te ontvangen uit de donkere schoot der aarde om het in de donkere schoot der aarde weer te begraven; de armen vragen alleen daarnaar, dat ook zij van de gouden regen enige druppels mochten krijgen; maar over de Wet, over Gods wet, over Zijn heilig Evangelie en over alle vermaningen, zet de mens zich heen. Hij hoort het gedruis van de donder, hij ziet het flikkeren van de bliksems uit de verte en schrikt, maar zo spoedig heeft de donder niet opgehouden, of men jaagt weer alle mogelijke genot achterna.

Moesten wij niet, mijn geliefden, in ons binnenste zien en ons vragen, vanwaar komt dit alles, wat nu geschiedt? (In 1857). Vanwaar komt het dat God rivieren en beken blootlegt, vanwaar dat men alom met moeite water moet zoeken, waar anders overvloed van water was? Vanwaar komt het, dat God de machtigste handelsstad van de wereld in haar inwendige kracht geschokt heeft, zodat de hele wereld de stoot heeft gevoeld? Vanwaar komt het, dat deze slag ook in ons dal en in onze stad zal binnenslaan? Het zijn de zonden van de gruwelijke afval van God, van de levende God, het zijn de zonden van de gruwelijke hoogmoed van de mens, die meent, dat hij moet en kan regeren en alles zetten naar zijn raad. Het zijn de gruwelijke zonden, de lichtzinnigheid, waarbij men met het Evangelie speelt; in plaats dat men zich waarachtig bekeert tot God. Het is de wereldse gezindheid en de gruwelijke huichelarij, waarbij men met God spot en zich van Zijn genade ontslaat; de gruwelijke huichelarij, dat, waar men de straf voelt, men toch Gods wil niet doet, maar verder gaat zonder nood en bekommering.

Ik verheug mij van harte en ben blij met de ganse hemel en alle heiligen Gods, wanneer de Heere God de slagen van Zijn donder en bliksem doet horen en de hovaardigheid der mensen neerbuigt, wanneer Hij de kracht van de vervloekte Mammon verplettert. Ik verheug mij van harte en ben blij, dat ik verzekerd ben: God zal wreken het bloed van Zijn dienstknechten, de versmading van Zijn woord en zal straffen alle huichelarij (vergel. Openb. 6: 9-11).

Dat neemt echter niet weg, dat uw welzijn en het welzijn van deze stad, waarin zoveel gezondigd en gehuicheld wordt, mij ter harte gaat; ik kan echter toch niet blind zijn en de ogen sluiten, wat te komen staat en komen zal. Ik weet weliswaar wel, dat bij de meesten een hardnekkige gezindheid is. Ondanks de de donder en de bliksem licht men toch en wanneer men ook een half uur ver moet gaan om een emmer water te halen, zolang men nog een daalder op zak heeft, sluit men de ogen door dat, wat geschiedt. Maar wat zal het zijn, wanneer God met Zijn oordeel deze winter zal doorbreken of wanneer God Zijn oordelen terugneemt, zonder dat bekering is gekomen?

De zonde, mijn geliefden, de zonde moest ons ter harte gaan; niet de oordelen zo zeer, maar de zonde, dat wij ons niet bekeren tot de levende God. Daar hebben wij ons wel te beproeven. Wat onbekeerd is, heeft geen begrip van God, kan zich niet bekeren en wil zich niet bekeren. Wat echter bekeerd is, het is ingeslapen, het ligt op de droesem, het slaapt vast en al zou het willen, het kan zich niet bekeren tot de levende God, het is machteloos. De bekering tot de levende God hangt alleen daarvan af, dat Hij ons bekeert, hangt alleen daarvan af, dat Hij Zijn almachtige genade verheerlijkt, dat Hij Zijn soevereiniteit verheerlijkt. Maar Hij wil er om aangeroepen worden en hoe Hij er om aangeroepen wil worden, leren wij kennen uit een kort gebed der gemeente, dat wij lezen in Klaagliederen van Jeremia, hoofdstuk 5, : 21a:

Heere, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn.

1. Die aangeroepen wordt, is *de Heere*.
2. De bede is: *bekeer ons*.
3. In de bede wordt aangegeven waarheen: *tot U*.
4. Aangegeven wordt de vrucht van het gebed, welke gevolgen de verhoring ervan zal hebben: *zo zullen wij bekeerd zijn* (Vergel. Psalm 90: 13; Jeremia 31: 18).

De klaagliederen gaf de Heilige Geest aan de profeet Jeremia, nadat Jeruzalem verwoest en het volk met de koning Zedekia in banden naar Babel in de gEvangenschap geleid was. De gemeente moest in haar ellende deze klaagliederen zingen, opdat op het einde door deze klagen het harte Gods weer week gemaakt zou worden en Zijn hittige gramschap afgewend, dat Hij weer zou komen tot Zijn volk en het verlost.

God heeft Zich met het volk in een eeuwige belofte verbonden. Hij had aan het volk een huis gegeven en een koninklijk zaad met eeuwige belofte; maar het volk had één zaak niet bedacht, dat God alleen goedertieren is voor noodlijdenden en armen, dat Hij goedertieren is, dat Hij nabij is hen, die een verbrijzelde geest hebben, de verootmoedigden. Het volk had gedacht: het geloof hebben wij in onze hand, nu kan ons de genade niet ontgaan en wanneer de genade ons niet ontgaan kan, wat behoeven wij dan naar Gods wet te vragen? Wij vragen naar onze lust en naar het zichtbare. Daar moest echter de koning weg en het huis Gods werd verbrand, het volk verloor het Evangelie, verloor de genade, verloor het licht en moest midden in de duisternis,

aan de rivieren van Babel. God is niet goedertieren jegens de hovaardigheid van de mens, is niet genadig jegens zijn trots. God is de mens niet genadig, die spreekt van het "zoete Evangelie" terwijl hij toch een leugen in de hand heeft. Hij is de mens niet genadig, die niet heeft voor Zijn heilig woord, die in de kerk zit en hoort het woord, maar in zijn huis en in zijn openbare wandel zich niet daarnaar gedraagt. God is de mens niet genadig, die meent iets te zijn; God is de arme genadig, de verbrijzelde harten, die beven voor Zijn woord. Hún is Hij genadig.

Is er ooit een stad of een volk geweest, bedekt met zulke heerlijkheid, als Israël of als Jeruzalem? Niet aan te vallen of in te nemen was de stad, onoverwinnelijk het volk, ieder afzonderlijk: *een leeuw!* Maar, wanneer God met Zijn genade wijkt, wat is dan een leeuw? Wat een vaste stad? Wat alle macht van de mensen? Wanneer God komt en erin blaast, ligt de mens in het stof. Wat is dan alle vermogen van goud en zilver, op elkaar gehoopt? God is genadig, waar Hij genadig is. Hij heeft echter geen genade, verheerlijkt geen genade, dan, nu ja, waar zonde is, maar waar men worstelt en zucht om los te komen uit zijn verderf. God is genadig. Hij is echter hem genadig, die aan Zijn voeten ligt als een ellendig dier en zich niets aanmatigt, echter opzucht tot Zijn Schepper en God om genade.

1. Zo roept hier de gemeente God aan als "Heere."

Zij erkent Hem, met deze Naam als de vrijmachtige, soevereine God, die met de gemeente, die met Jeruzalem, die met de hele wereld doen kan, wat Hij wil, die gezegd heeft: *Ik ontferm Mij, wiens Ik wil en verhard, wie Ik wil* (Rom.9, 18).

De gemeente roept Hem aan met de Naam "Heere" en erkent Hem daarmee als Verbonds-God, als Gods Abrahams, Izaks, Jakobs, als de God, die de zekere toezegging gegeven heeft, dat Hij Zijn verbond houdt aan allen, die Hem liefhebben en Zijn geboden bewaren. Zij belijdt haar eigen volkomen onwaardigheid, dat zij alles verkwist en verloren heeft; dat zij geen aanspraak meer heeft op genade en ontferming; dat alles dood, dor, ledig; dat alles "gebonden zijn" is bij het volk; dat het in zijn dood is. Zij bidt echter met de naam "Heere": 'Wil mij toch genadig zijn, ontferm U mijner, U bent de enige Heere, uit Wie alles te voorschijn gekomen is en alles te voorschijn komt, en alleen te voorschijn komen kan, dat dient tot onze bekering, tot ons heil.'

Er is voor een arm volk grond voorhanden, de Heere aan te roepen om genade. Wanneer slechts het volk de grond niet meer bij zichzelf vindt, wanneer het slechts de grond bij zichzelf verloren heeft. Er is grond en een vaste bodem, dat God genadig zijn kan, dat Hij genadig zijn wil. Grond en bodem is er, maar slechts in Zijn eeuwig raadsbesluit, slechts in Zijn vrijmachtige ontferming, slechts in het offer van Jezus Christus, op het altaar van Zijn liefde en Zijn toorn overgegeven en geslacht. En dat dit de grond is, heeft God Zelf geopenbaard in de openbaring van Zijn Naam, daar Hij Zich van Zijn volk als "Heere" aanroepen laat, want daarin ligt uitgesproken: 'in U Zelf, o God, ligt de vaste grond en van U Zelf alleen kan het uitgaan, wanneer U ons genadig zijt, het ligt alleen in Uw eeuwig raadsbesluit, in de vrijmacht van Uw genade, in het enige volkomen offer, dat U gebracht is; in de enige gerechtigheid, heiligheid en genoegdoening des Lams, daarin alleen ligt de vaste grond, dat U ons genadig zijn kunt, de vaste grond, waarop onze hoop rust, dat U ons genadig zijn wilt en genadig zijn zult.'

Dit raadsbesluit heeft Hij genomen om het uit te voeren; waar Hij het uitvoert, waar Hij de macht van Zijn genade verheerlijkt, daar is bij ons niets dan ellende. De vaste grond ligt alleen in de macht van Uw liefde, in Uw belofte, die U Uw volk gegeven heeft, opdat wij hoop zouden hebben op Uw heil. Maar, wederom: 'wij erkennen Uw

soevereiniteit. Wilt U niet, dan hebben wij het verdiend, dat wij in onze gEvangenschap blijven. Wilt U niet, zo hebben wij het verdiend, wanneer wij in de dood, in de hel, ontwaken. Wilt U niet, zo bent en blijft U rechtvaardig, wanneer U ons verdoemt, wanneer U ons eeuwig verdoemt. Maar Uw Naam is "Heere!" Aan deze Naam binden wij een strik, het touw van onze hoop, het woord, dat ons gegeven is: O God, bind U ons vast, dat wij gereed tevoorschijn komen uit deze kolk."

Dat spreekt de gemeente uit in het woord, waarmede zij God aanroept: Heere. Slechts Eén is Heere en Hij is onze Heere, is Heere van allen en is rijk over allen, die Hem aanroepen. U moest dan toch eens eindelijk erkennen, wat voor "heren" uit de hel over u heersen kunnen, opdat wij onze heerschappij afleggen en Hem erkennen als onze Heere. Het staat niet bij des mensen macht en geweld, rijk of arm te zijn, wijs of dwaas te zijn; het is niet bij een man, die wandelt, dat hij zijn gang richte (Jer. 10: 23), dat hij zich bekere, dat hij gelooft, dat hij de genade vasthoudt, dat hij zalig wordt en als hij heden ook duizend beloften uit de hemel had, alles ligt bij des Heeren soevereiniteit,

2. Daarna spreekt de gemeente: *bekeer ons*

De zonde was tussenbeide gekomen, het volk was van God afgeweken, had God verlaten en allerlei dwaalwegen ingeslagen. Er staat geschreven: "Wanneer gij de Heere verlaten zult, zo zal Hij u ook verlaten; wanneer gij hem echter zoeken zult met uw ganse hart en met uw ganse ziel, zo zal Hij van u gevonden worden." (Vrgl. Deut. 4: 29; 1 Kron. 28: 9; 2 Kron. 15: 2). Zonde was tussenbeide gekomen, het volk had God verlaten en nu had God het volk ook verlaten; het volk zat nu aan de rivieren van Babel, zat in duisternis, zonder de vertroosting van het Evangelie, moest een vreemde spraak horen, vernam niet meer de tale Kanaäns. Maar het volk, dat hier bedoeld wordt, was geboren te Jeruzalem, geboren in de stad Gods, in het land van belofte en de liefde tot zijn vaderland is een ieder aangeboren. De liefde tot het geestelijke vaderland is alle kinderen Gods aangeboren en hoe verder zij daarvan afgekomen zijn, zoveel te meer begeren zij het vaderland. Of zij nu nog zo erg geslagen zijn door eigen zonde en schuld, zij kunnen het toch niet uithouden in Babel, zij moeten terug, in de tegenwoordigheid Gods. Maar van de zonde weggkomen, ja, dat kan de mens niet, weer bij God thuiskomen, dat ligt niet in de macht van de mens. Ja, van God afvallen, en zijn eigen lust doorzetten, de eigen wil, het eigen hoofd volgen, goede raad en vermaning in de wind slaan en zonde inzuigen en drinken als water, dat kan de mens. Ja, zich overgeven aan de duivelarijen van zijn hart en van zijn verkeerdheid, spreken van de lieve God en Hem in het aangezicht slaan, doordat men de naaste met voeten treedt, dat kan de mens. Maar ook maar met één gedachte tot God terugkomen, met slechts één zucht, met één traan, dat kan de mens niet, dat kan slechts het bloed en water doen, dat uit de zijde van de Heere Jezus kwam.

Daar moet het bloed spreken dat betere dingen spreekt dan Abels bloed: daar moet het water komen, de mens heiligen en afwassen, anders gaat het nooit. Daarom bidt de gemeente: "bekeer ons! Doe ons wederkeren."

Er is tweeërlei bekering. Een eerste bekering, waarbij de mens, of langzamerhand of plotseling, herschapen en veranderd wordt, waarbij zijn hart veranderd wordt door almachtige genade, zodat hij uit de macht der duisternis en van de duivel overgebracht wordt in het koninkrijk van Jezus Christus. Dat hij inkomt voor God met zijn zonde en schuld en hij ondervindt uit de hoge hemel, dat genade en licht hem ingeblazen wordt in het hart; hij heeft de levende God gevonden en het eigen leven verloren.

Er is een eerste bekering, welke ook zo veel jonge mensen, ja, ook volwassenen van onze gemeente, nog niet eens kennen, maar zij steken en blijven steken in de dood, en hoewel God ook aanklopt, zij horen het niet.

Er is een bekering, waar waarachtig hart en hand aan de Heere Jezus worden gegeven en men zich Hem toeschrijft voor eeuwig. De dingen van dit leven en de wereld mogen daar tussendoor spelen, dat is echter niet de hoofdzaak; de hoofdzaak is, dat men het arme hart kwijtgeraakt is, maar de Heere heeft gegrepen en men met Hem verbonden is, Hem getrouwd in het stadhuis van de hemel. Wie dit gedaan heeft, kan vaak later het trouwbewijs niet meer vinden; er komen verkeerde zaken tussen. De vrouw gaat in haar verkeerdheid in de woestijn, terwijl haar Man in de hemel zit, zij moeten echter toch weer bij elkaar komen (vergel. Openb. 12: 6).

Wie waarachtig bekeerd is, is bekeerd zoals de moordenaar aan het kruis en zal zich nog eens en nog eens bekeren. Dat houdt niet op, want het houdt ook niet op met de verzoeken van de wereld, van de zonde, van het vlees. Het houdt niet op met het worstelen en de strijd tegen de ongerechtigheid, de zonde is afgelegd en moet afgelegd worden. Hij houdt niet op, de strijd tussen vlees en Geest, tussen geloof en ongeloof, tussen waarheid en verkeerdheid. Het houdt niet op bij alle kinderen Gods, dat zij daarover treurig en bedroefd worden; zij kunnen de zonde niet bewilligen, kunnen daarvoor ook niet wegspringen, zij worden verbijzeld meer en meer; zij vertwijfelen weliswaar niet aan God, maar stellen God alles vrij, buigen zich en belijden, dat zij niets waard zijn. Zij twijfelen niet aan de macht van het bloed van Jezus Christus, staan echter verre en waar genade geprezen wordt, wordt genade geprezen.

Bij de eerste bekering is het noodzakelijk dat de mens weer tot God gebracht wordt; de satan heeft hem uit het paradijs gerukt, heeft hem in de wereld gesleept, in zijn eigen lust. Daar moet God hem weer halen, anders komt de mens nooit en nimmer terug, want er is in hem geen macht, ja, ook geen wil aanwezig, maar louter vijandschap, alleen trots op eigengerechtigheid, alleen onwil is aanwezig. En waar het heet: "wedergeboorte", daar is het immers openbaar, dat het niet in de macht van de mens ligt, zichzelf te baren; waar het heet: "nieuwe schepping", daar is het immers openbaar, dat het niet in de menselijke macht ligt, zichzelf te scheppen; waar het heet: "levend maken", daar is het immers algemeen bekend, dat het niet in des mensen macht ligt, zichzelf het leven te geven, want hij is immers dood in zonde en overtreding. Waar het heet: "verlossing", daar is het immers openbaar, dat de mens zichzelf niet verlossen kan, daar hij immers in ketenen en banden ligt en wel in ketenen en banden, die hij niet verscheurd wil weten. En waar de mens weer tot God gebracht is en altijd weer van de goedertierenheid Gods af tot afgoderij verleid wordt, daar is het ook niet in des mensen macht, weer tot God te komen, hij kan het niet.

Is hij eerlijk, dan blijft hij aan het denken: "ik moet eerst anders zijn." En: "o, mijn zonden, o, mijn zonden; nee, zó is het niet mogelijk, ik mag zó niet komen." Is hij eerlijk, heeft hij alles geleerd, heeft hij alles gehoord, dan kan hij toch niet geloven aan vergeving van zonden, aan vergeving van alle zonden. Dat kan God alleen een mens geven, dat hij vergeving van zonden gelooft. God kan het alleen geven, dat hij van de vergeving van zonden verzekerd is.

3. Tot U

Dus, onbekeerd of bekeerd: niemand komt uit zichzelf weer *tot God*. Maar God heeft middelen en wegen om de mens weer tot Zich te brengen, doordat Hij met Zijn woord komt en het ons openbaart, ons Zich openbaart in Zijn ernst, in Zijn toorn, in Zijn goedertierenheid, macht en genade, en dat doet. Wanneer God een dode levend maakt, blaast Hij in hem Zijn liefde en terwijl Hij in de dode Zijn liefde blaast, kan deze niet

meer leven zonder Hem. Wanneer God het kind, dat van Hem afgekomen is, terugbrengt, dan komt Hij in het hart binnen, al is het ook nog zo hard en gepantserd, zodat het weent, bitter weent, doordat Hij het aanziet met Zijn Jezus-oog en een liefde in het hart werpt, dat het niet anders meer kan, het moet tot Hem. Dat doet Hij met Zijn woord, wanneer het Zijn tijd en uur is, de tijd en het uur van Zijn genade en liefde. Vandaar komt dit "tot U". Het heet niet: bekeer ons, breng ons weer *tot Jeruzalem*, in het heilige land, in onze vrijheid, in ons oude huis, maar: bekeer ons *tot U*, breng ons weer tot U. Zo is de belijdenis van hem, die naar God bedroefd is; maar zodanig is de droefheid van de wereld niet, welke de dood werkt. De droefheid naar God strekt zich uit naar God, de levende God, om Hem te hebben, "bekeer ons tot U." (vergel. 2 Cor. 7: 10).

Wat is de hele wereld in vergelijking met God? Wat is alle geld in vergelijking met God? Wat zijn alle grote steden van de wereld, wat is alles in vergelijking daarmee, wanneer ik nog een hoekje vindt op aarde, waar ik mij kan neerwerpen voor de Heere en Zijn voeten omvatten? Ja, de hele mooie wereld, ja, alle trotse torens zullen instorten, alle macht en geweld, pracht en heerlijkheid, paard en wagen, alles, wat God de Heere niet de eer heeft gegeven, zal ineens instorten. Wat is alles? Minder dan een zandkorreltje voor God. En wanneer ik alles laat varen, maar Hem in waarheid aangrijp, dan heeft Hij voor mij, nietig mens, toch nog genoeg. Om alles, wat ik nodig heb, tevoorschijn te doen komen.

Wanneer Hij steden wil laten verbranden, dan laat Hij ze verbranden: wanneer Hij de hoogmoedigen wil ternederwerpen, werpt Hij hen ter aarde: wil Hij de armen opheffen uit het stof, dan verheft Hij hen. Wil Hij rivieren uitdrogen, dan doet Hij het. Het is voor Hem een kleine zaak de rivieren van onze woonplaats droog te maken en daardoor alle handel te doen stilstaan en weer rivieren en beken tevoorschijn te roepen, waar zij niet zijn. Alles is in Zijn hand. Maar wanneer ik U slechts heb. (Psalm 73: 25). Dat wij Hem hebben, de levende God en Heiland, daarom mag het ons te doen zijn. Breng ons weer tot U. Bekeer ons tot U.

Iemand komt gemakkelijk in de hemel en in de hel. Het gaat er om, of de waarheid in het binnenste is: of men in waarheid en oprechtheid bidt: "bekeer ons tot U." Dit gebed werkt God. Hij bekeert met Zijn woord en wanneer Hij de mens bekeerd heeft, komt het gebed. Zo ging het bij Saulus hij woedt tegen de gemeente, de Heere werpt hem ter aarde en dan heet het: *zie, hij bidt*.

4. De vrucht van het gebed

Zo vinden wij het ook bij David. David ligt in zonde, een jaarlang, zonder in zichzelf te zien en tot zich te komen. Daar komt Nathan, verhaalt hem de gelijkenis en spreekt: gij zijt de man! David hoort het woord: "de Heere heeft ook uw zonde weggenomen." Maar David gaat in de binnenkamer, neemt de harp en zingt de 51ste Psalm; dat is u immers bekend. Zo geeft de Heere dit gebed en wat is daar de vrucht van? Dat wij weer thuiskomen, dat wij bekeerd zijn. En toch is het enige Vaderland van het volk: *de schoot van de Vader, het hart van de Vader, de liefde van de Vader*. Bekeerd zijn, weerkomen en thuiskomen. Liefelijk woord, nadat men lange tijd op dwaalwegen gewandeld heeft en niet geweten heeft, waar men nog zal komen. Weerkomen, thuiskomen, ja, inwonen, door het geloof, bij de Heere Jezus. O, welk een zaligheid! Dat is dus de vrucht van het gebed: wanneer God ons het gebed geeft, dat wij de verhoring daarvan ontvangen; zo worden wij bekeerd, zo komen wij weer thuis. Daar hebben wij echter het verlangen in het hart naar het vaderland, naar de genade van de Heere Jezus en naar de liefde van de Vader.

Waar de Heere dit verlangen werkt, werkt Hij ook het gebed: "bekeer u ons." "Brenge Gij ons weer." Daar werkt Hij, dat dit gebed van harte komt. En waar het van hart komt, wat beleeft men daar? Dat men meer en meer een recht inzicht ontvangt, hoe verschrikkelijk onze ongehoorzaamheid en ons ongeloof is, welk een verschrikkelijke zonde, en hoezeer God daardoor vertoorned wordt. En dat men zich echter ook buigt onder Gods oordelen, onder Gods roede, onder Gods straf, met waarachtig berouw. Dat men niet vertwijfelt, maar zich weliswaar buigt onder de straf onder erkenning zijner zonde, maar de hoop op heil en genade niet laat varen.

En zou God, waar geen water is, zulks ook niet uit de rotsen tevoorschijn kunnen brengen? Voor God is niets te wonderbaar. Eerst gebogen onder de straf! Maar niet vertwijfeld, maar aangehouden bij God om genade, en ook voor de behoeften van dit leven. Wat is dan de vrucht van zulk gebed? Het is de bekering tot de Heere, een buigen onder de straf, een leniging van de straf en dan ... ook ja, wat dan ook?

In één woord is het uitgesproken, het ligt in het "bekeerd zijn", en het "thuisgekomen zijn." Want er is geen nood bij de Vader, die Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven; zou Hij ons met Hem niet alles schenken? Amen.

18. Preek over Ezechiël 16: 62 en 63

Zingen: Psalm 38 vers 3-5.

*Door Uw gramschap, fel ontstoken,
Is verbroken
Al mijn vlees en lichaamskracht.
Rust noch vrede wordt gevonden
Om mijn zonden
In mijn beend'ren, dag of nacht.*

*Want mijn hoofd is als bedolven
In de golven
Van mijn ongerechtigheên;
Zulk een last van zond' en plagen,
Niet te dragen,
Drukt mijn schouders naar beneên.*

*'k Voel door stinkend' etterzweren
Mij verteren;
Walg'lijk zijn zij voor het oog;
Mijne dwaasheid deed die builen
Dus vervuilen,
Daar ze mij tot kwaad bewoog.*

Geliefden.

Ik wil niet van U verwachten, dat, wat wij gezongen hebben u dit zo beleven zult, zoals deze lijdende het beleefd en doorgemaakt heeft. Maar alles, wat geschreven is, dat is ter lering en tot troost geschreven, opdat, wanneer wij ons ook in zulk een toestand bevinden, wij weten, er zijn vóór ons ook zulken geweest, welke dezelfde nood hebben moeten doormaken.

Het spreekt vanzelf, dat ook daar, waar de leer van de vergeving van zonden zuiver en rein gepredikt wordt, er toch velen zijn, die daarbij blijven staan, zo, dat zij eigenlijk nooit een gevoel hebben gehad van wat zonde is, en wat Gods heilige ernst te betekenen heeft. Zulken echter, die door Gods Heilige Geest geleerd worden, weten wel, hoedanigen zij zijn voor God; hoe alles, wat in hen is, zonde is, en zij, op zichzelf genomen, en naar hun natuur, vloek- en verdoemenswaardig zijn, niet waren, maar, - op zichzelf genomen en naar hun natuur, - zijn. Zulken hebben voornamelijk hierom aan het Evangelie behoefte omdat in hen lust en liefde is tot heiligheid, om naar alle geboden Gods te wandelen. Zulken ijveren ook in waarheid naar heiliging, houden zich Gods gebod voor en streven naar de volmaaktheid. Daarin verdoemen zij echter zichzelf voortdurend, want zij kunnen zichzelf niet zo maken, als zij wel wensen zouden, dat zij waren om voor God heilig te leven. Daar verliezen zulken dan wel eens de moed. In plaats dat het beter wordt, wordt het erger met hen; in plaats dat zij tot heiliging geraken, vinden zij in zichzelf voortdurend meer en meer zonde en onrein bestaan. Daar hebben wij nu een kostelijk woord van onze Verbondsgod, dat ik hun, die in zulk een toestand zijn, maar anders ook aan allen wens voor te houden:

Want Ik zal Mijn verbond met u oprichten, en gij zult weten, dat Ik de Heere ben; opdat u het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent wegens uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen u gedaan hebt, spreekt de Heere, Heere. Ezechiël 16 : 62 en 63

Dat zijn woorden Gods aan Zijn volk. Israël, dat was Zijn volk. Hij had Zich dit volk ten eigendom verkoren. Hij vergelijkt dit volk met een bruid of een getrouwde vrouw. Hij deelt de Profeet van dit volk mede, vanwaar haar geboorte is. Namelijk, haar geboorte is niet heerlijk, koninklijk, maar veeleer zeer eenvoudig en laag en stamt af van een volk, dat verdoemd en vervloekt was. En daar was nu deze gehuwde vrouw niet alleen van zulk een gemene geboorte, maar God heeft haar, toen zij geboren was, ook gevonden, als het ware, als een vondeling. Zij had namelijk zodanige ouders, die zó verschrikkelijk duivels waren, dat zij het kind niet eens verzorgden, maar zo afschuwelijk als het geboren was, onverzorgd wegwierpen op het vlakke veld. Daar had God, de Heere, die in Zijn grote barmhartigheid over de aarde heen zag, Hij, de grote, machtige Koning, deze getrouwde vrouw gevonden. Daar lag zij nu in haar bloed, niet gereinigd, niet gewassen, in haar erfzonde. Toen heeft Zich God echter over dit kind ontfermd met grote ontferming en heeft het toegesproken: 'U ligt daar in uw bloed, in uw dood, maar Ik zeide tot u in uw bloed: leef! Ja, Ik zeide tot u in uw bloed, leef!' Dit "leef" wilde zeggen: uit uw zekere dood roep Ik u te voorschijn, ruk ik U uit en u zult voor eeuwig gelukkig zijn. Toen heeft God dan dit kind opgenomen, heeft het opgenomen in Zijn paleis om het daar te doen opvoeden.

Toen nu echter de jonge dochter groot geworden was, was het ook de tijd, dat Hij tot Zijn vrouw volkomen zeggen kon: 'Gij zijt de Mijne en Ik ben de uwe, voor eeuwig!' En daar Hij nu zulk een rijk en machtig Koning was, heeft Hij haar ook naar Zijn vermogen gekleed, dat zij een Koningin geworden is in pracht en heerlijkheid, zoals men op de aarde geen tweede koningin zag.

Maar de vrouw werd haar Echtgenoot ontrouw, gaf zich af met alle mogelijke andere vorsten, met alle mogelijke andere dingen, zeden en gewoonten, die voor deze Koning heel afschuwelijk waren. Ja, zij dreef het zo erg daar mede, dat ik het u zo niet voorlezen kan, zoals het in dit hoofdstuk staat geschreven.

De tegenwoordige zeden zijn van de oosterse zo zeer verschillend, men noemde toentertijd alles meer met de rechte naam en deed minder daarbij dan nu gebeurt; en als zelfs de kinderen nu er aan denken, aan wie nog niets daarvan gezegd is. Dat is echter het verderf van onze tijd.

In het kort. De vrouw dreef het zo erg, dat zij alles, wat zij als koningin ontvangen had, al haar goud en haar sieraad, er aan gaf, om naar eigen lust te leven en liep ver weg van de Koning, haar Echtgenoot. Deze koningin had twee zusters, die ook van dergelijke afkomst waren als zij. Maar van deze zusters wilde zij volstrekt niets weten. Zij waren zo slecht in haar wandel, dat zij zich over deze schaamde, toen zij koningin geworden was. Zij zelf had een Koninklijke, heerlijke naam; zij heette "Israël" en haar beide zusters hadden namen, de afschuwelijkste, die men zich denken kan: de ene heette Samaria, de andere Sodom. Ondanks dat zij een zo schone, heerlijke naam ontvangen had van de Koning, dreef zij het toch zo erg, dat zij haar beide zusters met haar doen rechtvaardigde. Dat is, zij waren niet zo slecht als haar zuster, de huisvrouw Israël; zij waren eerder voor God en mensen nog vroom of rechtvaardig vergeleken met haar.

Nu begint de Koning te toornen en te ijveren en spreekt in Zijn ijver: *Daarom, o hoer, hoor des Heeren woord!* (vs. 35). Hij houdt haar voor haar schande, zegt haar, dat zij tenslotte zal ondergaan. *Zo zal Ik Mijn grimmigheid op u doen rusten en Mijn ijver zal van u afwijken; en Ik zal stil zijn en niet meer toornig wezen* (vers 42).

Wonderbare God, Wonderbare Koning! Wat Hij liefheeft, dat heeft Hij lief en Hij heeft lief omdat Hij liefheeft en de oorzaak daarvan ligt in Hem en niet in Israël. Samaria en Sodom hebben niet de helft van uw zonden gedaan. "Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, Heere, indien Sodom, uw zuster, zij met haar dochters, gedaan heeft gelijk u gedaan hebt met uw dochters, Samaria ook heeft naar de helft uwer zonde niet gezondigd en gij hebt uw gruwelen meer dan zij vermenigvuldigd en hebt uw zusters gerechtvaardigd (vroom gemaakt in de Duitse vertaling) door al uw gruwelen, die gij gedaan hebt" (vers 48 en 51).

En nu komt de Koning en zegt: "Eens zag Ik u in uw bloed liggen en toen u zo in uw bloed lag, sprak Ik tot u: "leef!" Nu zie Ik u in uw gEvangenis en daar bent u niet alleen, maar u bent goddeloos geworden, zo goddeloos, dat u met uw zusters in dezelfde gEvangenis bent. Daar zit u nu alle drie bij elkaar: Israël, Sodom en Samaria. Welaan, eens zag Ik u in uw bloed liggen, toen sprak Ik tot u: "leef!" Ja tot u, die zo in uw bloed lag, zei Ik: "leef!" Nu vind Ik u in de gEvangenis met uw beide zusters.

Welnu, ... Ik zal uw gEvangenis keren en de gEvangenis van uw zusters Samaria en Sodom zal Ik ook keren. Eens heb Ik Mij ontfermd over u alleen, nu wil Ik u tonen, welk een Ontfermer Ik ben, dat Ik Mij niet alleen over u, maar ook over uw zusters ontferm. Het oude huwelijksverbond kan dus niet meer opgericht blijven, zij heeft het zelf gebroken en niet gehouden. Als koningin kunt u weliswaar aan Mijn zijde niet meer prijken als tevoren, maar in Mijn liefde zult u bedekt zijn en Mijn heerlijkheid en de macht van Mijn liefde zult u meer ondervinden dan ooit tevoren. Zo maak Ik met u dus een ander, een nieuw verbond, omdat Ik Mij niet meer tot het eerste verbond kan wenden. U moet het zelf belijden: eerst had u weliswaar rechten erop gehad, Mijn koningin te zijn. Maar nu hebt u alle rechten verloren, nu ligt u daar in uw schande. Maar nu wil Ik Mij over uw zusters ontfermen. Die kunnen niet in het oude verbond opgenomen worden, dus wil Ik een nieuw verbond sluiten met u en uw zusters. Ik wil u zeggen hoe dit verbond luidt. Dit verbond is aldus gemaakt, dat u ervaren moet en ervaren zult, *dat Ik de Heere ben*. **Waarom dus? *Opdat gij het indachtig zijt en u schaamt en niet meer uw mond opent wegens uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen gij gedaan hebt, spreekt de Heere, Heere.***

Ik heb u als het ware in een verhaal meegedeeld, welk een betekenis het hele hoofdstuk had voor Israël. Maar al het volk des Heeren heeft uit dit hoofdstuk tot op de huidige dag troost geschept en zal er troost uit scheppen. Wat voor Israël Evangelie was, wat voor Israël waar geweest is, dat is Evangelie, dat is waar, ook voor elke ziel, die hetzelfde ervaren heeft.

Zij lag eens in haar bloed, geheel verworpen, zondig en ellendig, vond nergens ontferming en wat de geboorte aan gaat, moest ook haar de belijdenis van de lippen: *ach, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen* (Psalm 51, 7). Mijn vader was een Amoriet en mijn moeder een Hethietische. Het is alles vervloekt en verdoemenswaardig wat aan mij is, van mijn ontvangenis en geboorte aan.

Nu, ellende kan de Heere licht bewegen. Wat zich in zulke ellende bevindt, ziet op naar de hemel, verlangt naar een Verlosser, naar de Heere Jezus, naar genade. En Hij, Wiens ogen over de gehele aarde zijn, Hij ziet onmiddellijk zulke ellendigen en daar is Hij vlug aanwezig met Zijn ontferming. Hij neemt de ziel op en brengt haar in Zijn

paleis, in Zijn rust, in de volheid en de overvloed van Zijn genade, bewust of onbewust. God voedt met de genade van Zijn woord de ziel op, dat zij groeit in de kennis van God en van Christus en begenadigt haar met Zijn genade, zodat zij luid juicht: "Ik ben zeer vrolijk in de Heere; mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan" (Jesaja 61: 10).

Dat gaat zo ten dele meer bewust, ten dele ook meer onbewust te werk al naar dat de mens geschapen is.

Nu, wanneer men zulke heerlijke klederen ontvangen heeft en zo prijken kan, zal men ook prijken, zal voor zijn Koning leven, zal naar de zeden en gewoonten van deze Koning zich voegen, zich als koningin gedragen onder de mensen? Ja, dat moest wel zo zijn. Het Evangelie van dit hoofdstuk leert echter, - en de een of andere ziel kan ook een ander hoofdstuk opslaan, bij voorbeeld Hoséa 2 - dit Evangelie leert dus: juist het tegendeel komt er bij tevoorschijn. Daar mag God ons behoeden en bewaren voor blinde hoogmoed. Zie, de Joden houden krachtig vast aan hun godsdienst. De Turken houden krachtig vast aan hun godsdienst; ook de Roomsens, van de andere kant houden krachtig vast aan alle dingen, die de priesters verordineren; daar heeft men ook allerlei godsdienstige en zedelijke genootschappen in de wereld en daar zal men zich bijvoegen en trouw blijven.

Maar o wee, o wee, met de kinderen Gods, Israël maakt het anders! Ja, Israël denkt: deze mijn naaste, deze mijn zuster, zij heet Sodom, deze mijn naaste, mijn zuster, zij heet Samaria, en ik, ik ben Israël!

Zolang wij Gods wet niet kennen, kunnen wij zondigen en zonde opdrinken als water en weten niet anders dan dat wij toch goede Christenen zijn, verontschuldigen of rechtvaardigen ons voortdurend. Maar wanneer Gods wet eenmaal komt in haar kracht, leeft de zonde op (zie Rom. 7: 7-13).

De Heilige Geest kan ons onmogelijk onze eigen verkeerdheid en ontrouw tegen God in onze harten anders en beter voorhouden dan onder het beeld van de zonde tegen het heilige, zevende gebod. Dat een ieder slechts acht geve op zijn doen, op de uitgangen van zijn hart: daar is lust der ogen, lust van het vlees en hovaardigheid. Stro en vuur passen eerder bij elkaar, dan een Christen en de zonde en toch, zij komen samen. En welgelukzalig hij, die uit het vuur gerukt wordt, zoals het eens van de Hoge priester Jozua heette, toen de Satan stond aan zijn rechterhand en hem aanklaagde: "is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?" (Zacharia 3, 2b). 'Daarmede kunt u, duivel, toch niets meer uitrichten! Ik wil Mij daaruit een meesterwerk van Mijn genade en ontferming maken.'

Mijn geliefden, er is voor een mens niets gevaarlijker, dan wanneer hij weet, dat hij vroom is, dan wordt hij gerust, laat er zich op voorstaan, anderen moeten zich voor hem buigen en de hoed afnemen, want hij is nu iets geworden. Niets gevaarlijker bestaat er voor een mens, dan dit. Dat hij het is, dat is iets anders, maar dat hij *weet*, dat hij het is, dat is gevaarlijk. Met de waarachtige vromen gaat het als met Jona, wanneer zij aan boord van het schip zijn, en er is gevaar, dan belijden zij: "ik ben een Hebreër, en ik vrees de Heere, de God des hemels, werp mij over boord." Maar anders weten zij van niets.

Dit is de mensen eigen: zij weten, dat zij de wereld voor de hemel er aan geven, het zichtbare voor het onzichtbare, de lust van het vlees voor de lust Gods en de mens zal het God zweren, dat hij Zijn geboden, dat hij Zijn verbond wil houden, ... maar "*Ik heb het vast beloofd verbond zo vaak verbrijzeld op de grond*", zegt het oude lied. Een

valse eed is het geweest, waarachtig gemeend en toch een valse eed voor het aangezicht van de Heilige. En zó rechtvaardigt (maakt vroom) een iedere ziel, die tot God getrokken is, haar twee zusters, want elke ziel gelooft van die twee zusters Samaria en Sodom, dat God van haar zegt; en zijzelf tenslotte tot deze belijdenis komt: *God, U hebt gelijk; deze heeft niet de helft van mijn zonden gedaan.*

Maar juist daar wil God ons hebben. Ja, maar wanneer deze belijdenis opkomt, dan heb ik niets.

Ik wil toch zien of u soms van de een of ander, goud, sieraad, kleren, kostelijke schoenen lenen wilt, of met valse paarden u omhangen kunt, om de Koning te bedriegen, Die u echte heeft gegeven?

Wij hebben alles verkwist en wanneer men nu zo zichzelf wil handhaven, leidt God opzettelijk het hart der Zijnen, dat zij van de ene diepte in de andere vallen, opdat zij eindelijk eens belijden, *de Heere heeft mij uit de diepte uitgehaald!* En dat zij de Psalm aanheffen: *Uit de diepten roep ik tot U, o Heere,* (Ps. 130: 1).

Men brengt het tenslotte zo ver, dat men in de gEvangenis komt. Daar ligt men dan gebonden met ketenen en het gaat volgens Psalm 107, tot op het eind. Dan schijnt het helder in de duisternis:

Hij was 't, voor wie gereed

De koop'ren deuren weken,

Die ijs'ren grend'len deed

In duizend stukken breken. (vers 8b)

Daar komen zij op Christus' opstanding, hoe Hij uit het graf levend tevoorschijn kwam en de dood overwonnen heeft. En zij verheugen zich over het Verbond, het Nieuwe. Zij steken de neus niet weer hoogmoedig in de hoogte, over Sodom en Samaria, maar in het rijk der genade is Sodom de eerste, Samaria de tweede en Israël de derde (Vergelijk ook Jesaja 19: 25). Dat is Gods ordening, zo maakt Hij het met Zijn waarachtig Israël.

'Ik zal Mijn verbond met u oprichten, spreekt Hij. Tot nu toe hebben wij samen het verbond opgericht, maar u was trots er op, dat u het verbond opgericht hebt, het ondertekend en verzegeld, hebt gezworen, dat u al Mijn rechten houden wilt. Nu kunt u niet meer. *Nu zal Ik echter, Ik zal het verbond oprichten! Hoe? Zo, dat u weten zult, weten moet, dat Ik de Heere ben!* In welke zin staat dit hier: "de Heere?"

De discipelen waren eens na Christus' opstanding op een schip en hadden niets gEvangen. Toen riep Jezus hun toe, aan de andere zijde het net uit te werpen, zij deden het en konden het niet meer in het schip trekken, want honderd drie en vijftig grote vissen waren daarin. Toen zei Johannes: *Het is de Heere!* (Joh. 21: 7).

'Zo zult u weten dat is Mijn raadsbesluit, Mijn eeuwig voornemen en daarbij zal het blijven zo zult u weten, ervaren, dat Ik de Heere ben!'

Waarom noemt u Jezus Christus uw Heere?

'Ja, omdat Hij mij gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed van de zonde en uit alle geweld van de duivel, tot Zijn eeuwig eigendom. Zo wil dit dus met andere woorden zeggen: u zult weten, ervaren, dat Ik u uit genade, uit kracht van Mijn losgeld (rantsoen) van de zonde en uit alle geweld van de duivel gekocht heb. Dat Ik u, als Mijn eigendom, ook in de macht dezer genade alleen handhaven wil. Dat Ik van u niets meer verwacht, maar dat Ik alles al voor u vastgemaakt en het met Mijn zegel bekrachtigd heb. Zoals het door Mijn notaris Ezechiël, die zijn ambt uit de hemel heeft, opgeschreven is. U mag zijn wie u bent, daar hebt u een eeuwige, levenslange rente, daar kunt u wel mee leven!'

Wat doet nu zulke genade?

Opdat gij het gedachtig zijt. Hij zegt niet, dat Hij het gedachtig wil zijn eerder spreekt Hij immers: "Ik wil uw zonden en misdaden niet meer gedachtig zijn;" maar u, dat u eraan denkt. Waaraan dan?

Daaraan, wat in vers 35 staat: 'O hoer, hoor des Heeren woord! Dat geldt u! Hoor des Heeren woord, het is de Heere, het is Zijn genade! Opdat u er aan denkt, dat Ik u genadig geweest ben, dat Ik Mij uwer ontfermd heb. Maar dat u door uw gedrag niet alleen u zelf al Mijn goedertierenheid en genade onwaardig bent, maar u ook voor Mij geheel onbruikbaar en onnuttig gemaakt hebt.'

"Opdat gij er aan denkt, **en gij u schaamt!**" Kan men dan daarbij vol vreugde en gelovig leven? Ik meen toch van wel! Er is waarachtige schaamte aanwezig voor God. Waar deze niet is, daar is de liefde, daar is de vreugde niet heilig. Ik zeg, er is waarachtige schaamte aanwezig: "ik onrein en gans verdorven. Gij de hoogste heiligheid!" En: "ach, wat ben ik, Mijn verlosser?!"

Mijn geliefden. Daar smaakt het brood nog eens zo goed, de wijn nog eens zo kostelijk, daar is Zijn liefde beter dan alles wat de wereld heeft. Waar Jezus verheerlijkt moet worden met Zijn Jezusnaam in de ziel, daar komt de schaamte op.

Wat had de verloren zoon voor een heerlijke bruiloftsdag! Ja, meer dan dat, toen hij, eenmaal van de zwijnen weg, in de schoonste zaal van zijn vader werd geleid, toen hem het beste kleed werd aangetrokken, schoenen aan zijn voeten werden gedaan, een ring aan zijn vinger gestoken en het gemeste kalf voor hem geslacht werd. Ja, toen kon de jonge man zijn zonden niet zozeer wegblazen en zeggen: ik heb niets gedaan, maar hij moest eerst rood worden tot over de oren en van schaamte vergaan over de goedertierenheid en liefde van zulk een vader!

*Maar Ik zal Mijn verbond met u oprichten en u zult weten, dat Ik de Heere ben. Opdat gij het indachtig zijt en u schaamt **en niet meer uw mond opent wegens uw schande, wanneer Ik voor u verzoening zal doen over al hetgeen gij gedaan hebt, spreekt de Heere, Heere.***

Mijn mond niet meer openen? Nee. Wanneer Ik Mijn verbond met u zal gemaakt hebben, zult u uw mond niet meer open mogen doen tegen duivel en wereld, die zich tegen u stellen. Daar heet het dan veeleer: "Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd." (Micha 7: 9) En: "Breng de arke Gods weder in de stad. Indien ik genade zal vinden in des Heeren ogen, zo zal Hij mij wederhalen en zal ze mij laten zien, mitsgaders Zijn woning; maar indien Hij also zal zeggen: Ik heb geen lust tot u: zie, hier ben ik. Hij doe mij zoals het in Zijn ogen goed is" (2 Sam.15: 25 en 26) Ik heb geen aanspraken meer op genade en barmhartigheid, geen aanspraak, dat God mij ook maar iets zou doen, dat Hij mij Zijn Jezus zou geven, mij in de hemel opnemen zou. Ik heb alle aanspraak verloren en verkwist.

Maar wat doet God? **Wanneer Ik voor U verzoening zal doen over al hetgeen u gedaan hebt, spreekt Hij.** Om in dit verbond te komen en het te verstaan, moet men eerst eens temidden van alle zonde zitten, meer dan Sodom en Samaria, en dan vergeving vinden van alle zonden, van alle! Want, wanneer God vergeeft, vergeeft Hij alles. En daar is dit een kenteken van de vergeving der zonde: de mens opent de mond niet meer bij alles, wat hem aangaat. Maar moet hij eens de mond openen, dan aldus: "dat het de Heere is!" Amen.

19. Preek op nieuwjaar 1872

Zij bekennt toch niet, dat Ik haar het koren en de most en de olie gegeven heb. Hoséa 2: 7a

Wij staan aan het begin van een nieuw jaar. Laat ons des Heeren aangezicht zoeken, want zeker, wij zullen wel naar troost en zaligheid dorsten, naar versterking, naar de verzekering, dat God onze God is voor tijd en eeuwigheid. Onze hulp mag ook in dit nieuwejaar staan in de Naam des Heeren Heeren, die de hemel en de aarde gemaakt heeft, die trouwe houdt in der eeuwigheid en nooit laat varen de werken Zijner handen. Ja, onze hulp staat in de Naam van Hem, die in het braambos was, in het braambos, dat wel brandde, maar niet verbrandde, omdat Hij er in woonde, Die is, Die was en Die wezen zal, als hemel en aarde voorbij zijn gegaan. Daar is toch geen ding onmogelijk voor Hem en niets staat Hem in de weg om ons, nietige aardwormen, te voorzien van alles, wat in onze ogen groot maar voor Hem een nietigheid is. Dat Hij niet laat varen de werken Zijner handen, maar trouwe houdt tot in der eeuwigheid, dat is de troost, het deel, de rots voor al Gods lieve kinderen.

Mijn geliefden, ik wil u in deze gewichtige tijd slechts enige eenvoudige waarheden voorhouden. Mogen die u en mij uitdrijven tot de troon der genade.

Ik bepaal uw aandacht bij de boven aangehaald woorden uit Hoséa 2: 7 en wel bij de woorden des Heeren: *dat Ik haar het koren en de most en de olie gegeven heb.* Het gehele vers luidt: *Zij bekennt toch niet, dat Ik* - Luther vertaalt hier: "dat Ik het ben die" - *haar het koren en de most en de olie heb gegeven en haar het zilver en goud vermenigvuldigd heb, dat zij tot de Baäl gebruikt hebben.*

Wat moeten wij dus weten? Dat het de Heere is, van Wie wij alles hebben, van Hem alles, van Hem alleen. Daarom kom ik tot ulieden met de hartewens, dat al wie deze woorden verneemt, het bij aanvang of bij vernieuwing mag leren, dat de Heere alleen alles voor ons is, naar ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid. O, houdt het toch voor waar, mijn geliefden, dat wij, hoewel wij ook tot het geloof in de Heere Jezus Christus zijn gekomen, en ondanks ons barmhartigheid is geschied, toch niets zijn dan een godvergeten volk, ware atheïsten in de praktijk van het leven. Want hoe gaat het daar aan toe? Ach ja, om onze ogenblikkelijke zielepijn te stillen, om de luide stem van het geweten tot zwijgen te brengen, mogen wij nu en dan eens om de Heere denken. Ook moet Hij zo goed zijn om ons onze zonden te vergeven en ons op de armen te nemen in Zijn zalige hemel, als ons uur is gekomen, dat is immers een uitgemaakte zaak. Wee hem of haar, die wagen zou dat in twijfel te trekken.

Als de Heere hier in Hoséa 2 spreekt van koren, most, olie, zilver en goud, dan bedoelt Hij hier allereerst mede al de weldaden, die Hij de stervelingen schenkt in het aardse leven, de gewone, alledaagse voorwerpen en zaken, waardoor het maatschappelijk leven in stand wordt gehouden en waardoor elke huishouding, wil zij een vaste grond van bestaan hebben, leven en bloeien moet. Dat alles ontvangt nu de mens, die het ontvangt, uit de hand des Heeren. Maar wat is ons mensen eigen?

Op de grond des harten te menen, dat niet de Heere, maar dat wij zelf dat alles uitwerken Ja, zeggen wij, zeker, het is Gods zegen, als het ons welgaat, ja, leraar, u hebt gelijk, aan des Heeren zegen is alles gelegen en wij kunnen Hem niet dankbaar genoeg zijn. Maar in de grond des harten denkt men: niet de Heere is het, maar ik ben het. Ik ben zo vlijtig, ik ben zo arbeidzaam, voorzichtig en kundig. Ik moet het alles

tot stand brengen en ik breng het ook tot stand en deed ik het niet, wie zou het dan doen?

Deze woorden uit ons tekstvers: **Zij bekennt toch niet, dat Ik het ben**, spreekt de Heere niet tot de wereld, tot degenen, die buiten zijn, maar tot Zijn gemeente, tot Zijn kerkbruid. O, bedenk het toch, zij die de Heere heeft liefgehad met een eeuwige liefde, en die Hij daarom tot Zich heeft getrokken uit louter goedertierenheid, zij weigert te erkennen, dat in haar Heere en Bruidegom alleen al haar heil is gelegen. Zij denkt, dat zij het is, dat zij het alles doet, dat zij het is, die schatten en rijkdommen verzamelt. Daarom meent zij over zichzelf en het hare, over tijden en omstandigheden, over hemel en aarde, te kunnen beschikken naar haar wil, zij meent te kunnen doen en laten wat zij begeert, zij wil heersen en haar wil doorzetten tegen alles en alles in, en wie daarbij tenonder mag gaan, over wiens hoofd en hart heen de door haar bepaalde weg mag lopen, zij vraagt er niet naar. Weet u echter wat de kerkbruid door zulk een bestaan van stap tot stap vindt?

Zij wijkt meer en meer van haar hemelse Bruidegom af en wordt zo in geestelijke zin een hoer. O, ik weet het wel, dat gelooft niemand van zichzelf, veeleer zegt men: 'nee, zo erg is het toch niet. Nee, ik erken het van harte, dat ik niets ben en dat aan Gods zegen alles is gelegen.'

Ik zeg het u echter, bij de meesten van u zijn zulke woorden een leugen. Men zegent zichzelf in zijn hart, men eet, drinkt, kleedt zich niet uit de hand Gods, en de meesten van u voelen er weinig of niets van, - wel met woorden, maar in de praktijk des levens, - dat zij niets te beduiden hebben en dat het heil alleen des Heeren is. En o, dat moest toch in die harten gegraveerd zijn, dat zij stof, aarde en as zijn en niets meer. Ik heb niets, ik heb van nature een hart, dat geneigd is om van de Heere af te wijken, een hart, dat vervuld is van allerlei gruwelen en dat, aan zichzelf overgelaten, tot alles in staat is, onbekwaam tot alle goed, geneigd tot alle kwaad; waar men weten wil, dat het heil alleen des Heeren is, daar is de vreze des Heeren, niet alleen in het verborgene, maar daar heerst de vreze des Heeren in huis, hart, in de gehele wandel, bij de opvoeding der kinderen en bij het blijven in 's Heeren wetten en instellingen. Daar erkent men het, ik ben niets dan rook en damp en ijdelheid en trekt de Heere Zijn adem in, dan lig ik neer in het stof, een lijk, tot een spijze der wormen. De ziel, de ziel, de arme ziel, zij behoort mij niet, zij is mijn eigen niet, en daarom mag mijn ziel dan ook niet vervuld zijn van de wereld en haar begeerlijkheden, maar zij moet vervuld zijn van de vreze des Heeren en Zijn heilig woord moet daarin binnendringen opdat men het luide leert uitspreken: *in God is al mijn heil, mijn eer!*

Van dat standpunt uit behoren man, vrouw en kinderen, niet mij, maar zij zijn des Heeren, die ze mij gegeven heeft. O, wie God vreest, zal van harte zeggen: Zo het niet de Heere is, die mij de ring aan de vinger steekt, wat heb ik dan nog? Mijn huis is niet mijn huis, het berust in des Heeren hand en rust het niet in Zijn hand, is het niet gefundeerd op de eeuwige rotssteen, dan kan het in één oogwenk in elkaar storten en verdwenen is het prachtige gebouw, waarop aller ogen staarden. Hem, en niet u, behoort uw huis, en alles wat het bevat, elk stuk daarin is het Zijne en Hij heeft het u alles ter leen gegeven uit loutere genade en ontferming, Al bent u in eigen en anderer oog ook nog zo sterk, nog zo vlijtig, nog zo kundig en verstandig, het blijft er maar bij, wat wij lezen: "Zo zegt de Heere: een wijze beroeme zich niet in zijn wijsheid, en de sterke beroeme zich niet in zijn sterkheid en de rijke beroeme zich niet in zijn rijkdom, maar die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat hij verstaat, en Mij kent dat Ik de Heere ben, doende weldadigheid, recht en gerechtigheid op aarde, want in die dingen heb Ik lust, spreekt de Heere" (Jeremia 9: 23 en 24).

Hoe ontstaat er zoveel dwaasheid en onverstand? Vanwaar komt zoveel verkeerdheid? Wat is de grondoorzaak van zoveel twist en tweedracht en gekijf? Vanwaar al die rampzalige vruchten der schrikkelijke eigenliefde en zelfzucht? Hoe komt het dat er zo weinig geduld om te lijden, zo weinig zelfverloochening bestaat? Hoe komt het dat ook daar, waar men Gods woord niet vijandig gezind is, men het toch in zijn huis geen heerschappij wil laten voeren? Wilt u het weten? Het is, omdat men God de Heere buiten de deur heeft gesloten en Hem, met eerbied gezegd, daar buiten de wacht wel wil laten houden, als ware Hij niet meer dan een wachthond, die in duistere nacht voor huis en hof kan zorgen. Maar men schaamt zich op klaarlichte dag, en voor een wereld, die in het boze ligt, te belijden, luide te belijden, dat in Hem alleen al ons heil, onze rust, onze zaligheid is gelegen.

Zie, daarom is het mijn hartewens voor u allen, dat u in dit nieuw begonnen jaar ook luide mag leren uitspreken, *dat Hij het alleen is!* Dan zult u Hem voor ogen houden, dat zult u sterk zijn in Hem, dan zult u leven en drijven op Zijn woord, wat er ook over u mag komen en dan zal alles goed gaan. O, geliefden, het is zulk een zalig leven, uit de hand des Heeren te leven. Dan zeg ik vrijmoedig van Hem: Hij is Mijn Vader, die het mij alles gaf. Hij is ook mijn Vader en blijft mijn Vader, als Hij mij alles weer ontnemt. O, dan kunt u elke dag uw zorgen in Zijn schoot werpen en mag u het voor waar houden: 'Hij zorgt veel meer voor mij, voor de mijnen, voor het mijne, dan ikzelf en alles wat mij overkomt, heden, morgen, overmorgen. Hij had het allang vooruit gezien en er ook in voorzien. Maar o, het neemt, helaas zo de overhand, dat men er niets meer van wil weten, dat het heil alleen des Heeren is. Meer en meer neemt het de overhand, ook in ons midden, een wereldse, onverschillige geest, waarmee alles overgoten wordt. Weet u wat haast in ieder hart heerst? Dit: wij zijn god, wij doen het, wij hebben het. O, wij zijn rijk, wij zijn zo Godvrezend, zo gelovig, zo vol vertrouwen op de Allerhoogste!

Zie, geliefden, zulk een bestaan is de regelrechte weg, ... weet u waarheen? Naar Baäl. Dat blijkt het best uit het toenemen der gemengde huwelijken onder ons, waardoor wij met eigen hand afbreken, wat God door zoveel wonderen voor ons heeft opgebouwd. Ik zeg dit niet om iemand, wie dan ook, onnodig te bezwaren, maar om, zo het mogelijk ware, de stroom van afval en ongerechtigheid te stuiten en ik doe dat uit trouwe liefde.

Wij hebben een wonderbaar jaar achter ons, mijn geliefden, het was een jaar van wonderen, dat jaar 1871. Het vorstelijk huis van Pruisen is in de eerste maand van dat jaar tot zulk een hoogte opgeklommen, dat het haast niet uit te spreken is. Wij hebben ook dit jaar, evenals in het vorige, overwinning op Overwinning behaald, zonder dat er één haar van ons hoofd is gevallen. Onze jonge mensen, die mede in het veld moeten uittrekken, zijn op twee na, teruggekeerd en die getroffen werden, heeft de Heere liefelijk genezen en weer gezond gemaakt.

Wij mochten ook samen feestelijk herdenken, dat ik 25 jaar in uw midden het woord des levens bracht.

Wel kwam er later een vreselijke plaag over de plaats van onze inwoning.³ Maar op het einde van dit gedenkwaardige jaar 1871 mocht ik ook nog beleven, dat ik geheel onverwacht en onverdacht op de preekstoel van Amsterdam, mijn geboorteplaats, kwam te staan. Het was de sterke hand des Heeren, die mij dat deed beleven, wat in mijn ogen steeds een onmogelijkheid scheen. O, er zijn er nog velen in het dierbare Nederland, die naar het woord des Heeren hongeren en dorsten. Daarom, wees

³ De pokken heersten in 1871 in Elberfeld in hevige mate

voorzichtig en meen niet dat u het woord des Heeren voor altijd in pacht hebt. De Heere heeft wel volkeren in uw plaats gegeven en mij jarenlang in de smeltkroes der ellende geworpen, opdat ik u in uw noden zou kunnen troosten met Zijn levend woord, maar waant niet veilig in Abraham's schoot te zitten. Zie op het volk Israëls dat zo bevoorrecht was boven alle andere volken. Wat was het rijk en groot geworden, wat bezat het veel goud en zilver, en toch, het heeft zijn God vergeten en Zijn Heiland, de Vorst des Levens aan het kruis gehecht en gedood.

Mijn geliefden, wat is er droeviger dan een godsdienst waar niet de levende God, maar Baäl geofferd wordt. Kan dan Baäl met zijn dode poppen het hart verwarmen? Kunnen de ogen zijner afgodsbeelden zien, hun oren horen, hun neuzen ruiken? Bovenal kunnen hun handen uitkomst geven, hun voeten zich op weg begeven om de ellendigen ter hulp te snellen? O, is de ellende van de mensen dan werkelijk zo groot, dat hij er toe kan komen een beeld te aanbidden? Ja, als hij zijn God, zijn Zaligmaker verlaat, dan is hij zo dom, naar datgene te grijpen wat het oog lust, wat het hart begeert en in één oogwenk is men vergeten, dat het de Heere alléén is; en dat het heil alleen des Heeren is. Dat u dit alles mag bedenken en in uw harten bewaren is mijn wens voor u allen. Vergeet het niet, waartoe een mens vervallen kan, die zichzelf zegent in zijn hart en meent meer te zijn dan anderen. Dan is de liefde, de liefde van hen, die kinderen van hetzelfde huis zijn, ook spoedig verdwenen. Daar het nu zo, en niet anders met ons gesteld is, en wij niets zijn dan arme zondaren, die dan hierheen, dan daarheen afdwalen, zo wil toch deze ernstige waarschuwing ter harte nemen, opdat u, ondanks dit alles, mocht blijven geloven en belijden dat het heil des Heeren is. Wie dit heeft leren doen, wie dit voortdurend leert doen, die vraagt naar hemel noch aarde. O, zo wij dat leren, dan roepen wij God aan als onze lieve Vader om Jezus Christus wille. Hij geve ons maar de kus Zijns vredes en drage ons door deze tijd naar de zalige heerlijkheid. Amen.

20. Preek over Hoséa 2:18

Geliefden.

Deze woorden sprak de Heere door de mond van de profeet Hoséa tot het uitverkoren volk Israël, dat echter, hoewel het Zijn volk was, Hem had verlaten, en zich aan de Baäls verbonden had. Daarom laat de Heere aan dit volk in het 8e en de volgende verzen van ons teksthoofdstuk aanzeggen, *dat Hij hen geheel zal uitstropen*. Dat wil zeggen: dat Hij hen zal ontdoen van al de heerlijkheid en sierlijkheid, waarmee Hij hen bekleed had, dat Hij al hun gewenste dingen van hen zal wegnemen, zodat het volk ten laatste nog zou uitgestoten en verworpen worden door dezelfde Baälim, door dezelfde boelen (vs. 9), die het verkozen en nagelopen had. Als dan Zijn volk zó arm, zó van alles ontdaan, zo jammerlijk zou staan, dan zou Hij tot hen wederkeren uit kracht van Zijn soevereiniteit, uit kracht van Zijn vrijwillige liefde, om Zijn volk weer terecht te brengen, en alles aan hen terug te geven wat het verbeurd had. Dan zou de Heere in het dal Achor, - in het dal, waarin zij door hun zonden en overtredingen geraakt waren, - hun een deur der hoop open doen, dan zou datzelfde volk groter vrede smaken, vrede zelfs met de stenen van het veld, zodat die hun voeten verder niet meer zouden smarten, maar zij veilig en getroost over alles zouden heen komen. Dan geeft de Heere verder nog de belofte, dat Hij niet alleen het volk alles wilde teruggeven, wat zij verloren en verbeurd hadden, maar dat Hij aan het volk zulk een hart wilde geven, dat zij niet langer zouden zeggen "mijn Baäl" (vs. 15), maar dat zij met het vaste vertrouwen des harten, gelijk het vertrouwen, dat een vrouw in haar geliefde man stelt, tot de Heere zouden zeggen: "mijn Man". Ja, *mijn Man*, die tot mijn ziel spreekt: ***"Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid."*** Hoséa 2:18.

Zie, dat is de historische betekenis van deze woorden, die ook vervuld is over het oude Israël.

Nu weet ik echter nog iets anders, dat ook geschied is, dat dus ook "geschiedenis" is, en dat is de geschiedenis, hoe u persoonlijk voor uzelf, ja, u ontvangen moet of ontvangen hebt, de belofte: "Ik zal u Mij ondertrouwen in der eeuwigheid." Dan zal het u eeuwig welgaan, want wat met het volk Israëls als volk voorgevallen is, dat moet ook mij persoonlijk te beurt vallen. Wat God de Heere tot Zijn gehele volk spreekt, dat moet Hij ook tot Mij spreken. En dat doet Hij ook, zodat een iegelijk, die door God de Heere Zelf op zijn verkeerde weg wordt staande gehouden, of gearresteerd, en overgezet wordt op de weg des heils en des levens, ook persoonlijk deze of dergelijke beloften ontvangt, van af het Bijbelblad door de Heilige Geest in het hart. Zodat het ook hem of haar geldt: *Ik wil u Mij ondertrouwen in der eeuwigheid*.

"Ik" spreekt de Heere, en waar God de Heere zo door de Heere Jezus Christus tot Zijn gehele volk spreekt, zo weet de Heere Jezus ook tot ieder in het bijzonder te spreken: "Ik wil," en dit vestigt ons oog op 's Heeren soevereine macht. Dat wil zeggen, op Zijn onbeperkt en vrijmachtig welbehagen, waardoor Hij alles doen kan, wat Hij doen wil. Wil Hij zo Zijn genade en barmhartigheid over ons uitbreiden, aan macht ontbreekt het Hem niet. Waar Hij dit doen wil, daar slaat Hij het oog niet op hetgeen dat voorwerp in zichzelf is, maar wat Hij doet, doet Hij geheel vrijwillig, omdat zó het niet anders Zijn Goddelijk welbehagen is. Onze Heere is in dit opzicht bij een bornput of fontein te vergelijken, en onder dit beeld of gelijkenis wordt Hij ons voorgesteld in de Heilige Schriften. Uit een bornput of fontein springt het water vanzelf naar boven, met zijn gezond makende kracht, en vormt vele duizenden liefelijke paarlen, die in de zonnestralen schitteren. Dit water uit zulk een levende fontein of bornput wordt daarin

niet van buiten af aangebracht, maar het water, het verkwikkende levenswater, borrelt van zelf uit de diepte op, omdat een bornput een bornput, of een waterbron een waterbron is. Juist op dezelfde wijze is de Heere in Zijn soevereiniteit de bornput of bron van al het goede. Het is juist het eigenaardige der soevereiniteit, dat een Soeverein het een of ander geeft, zonder dat Hem iets tevoren gegeven is. Zo is ook de Heere onze God; van buiten af dringt niets tot Hem, dat Hem tot geven zou bewegen, zodat Hij wat Hij Zijn schepselen mededeelt, niet vooraf moet ontvangen hebben. Daarom is er ook niets dan Zijn vrijmachtig welbehagen, dat Hem kon bewegen, om Zich met Zijn volk, om Zich met de enkele ziel te verloven, of zoals wij in Hoséa lezen, die te "ondertrouwen."

Dat kan de ziel welke Hij Zich wil verloven ook niet daarstellen, ja, zij zelf kan dit trouwverbond allerminst tot stand brengen. Waarom niet? Omdat zij niets bezit, niets geven kan, niets heeft, maar arm en ellendig is, en juist het tegenovergestelde van wat schoon en liefelijk is. Alzo, wat de Heere doet, dat doet Hij geheel vrijwillig. Hij geeft om niet, en daarin toont Hij Zijn soevereiniteit, dat Hij geeft aan wie Hij wil. Zo berust alles, ja, alles in Zijn hand, en Hij openbaart Zijn genade en Zijn barmhartigheid, omdat Hij genadig en barmhartig is. Alles, wat aan Hem is, is louter vriendelijke ontferming, en Zijn genade is een gevolg van Zijn soevereine wil. In deze genade stelt Hij Zelf gerechtigheid daar, zodat die ziel, die Hij liefheeft, in een haar vreemde gerechtigheid, in die gerechtigheid, die alleen voor God geldt en gelden kan, in de gerechtigheid des Heeren Jezus Christus ingeplant en daarmee bekleed wordt.

Zie geliefden, dat is alles een daad van Gods soevereiniteit, van Zijn vrijmachtig welbehagen. Bij deze ondertrouw, bij het sluiten van dit verbond, eist Hij niets, maar Hij geeft alles, want Hij geeft Zichzelf. Daarom zegt Hij: "Ik wil u Mij ondertrouwen", en mét Zichzelf geeft Hij de ziel alles, geeft Hij Zijn gerechtigheid en heiligheid.

O wat is dat toch een zoet Evangelie, een waarachtige blijde boodschap, voor een iegelijk, die dat deelachtig wordt. De ziel, die deze weldaad van de Heere geniet, is het een verrassing, want zij dacht van zichzelf, dat zij verworpen en verstoten was, om haar afschuwelijke gedaante, om haar diep en ondoorgrondelijk verderf, vanwege al haar walgelijke en dodelijke wonden, ja, vanwege de algehele dood, waarin zij ligt. Zie, dat is nu de wijze waarop de Heere, de Heilige Israëls, die men niets geven, niets brengen, niets wedervergelden kan, tot een verdoemenswaardige zondaar, tot een in de macht der duisternis, des duivels, van de dood, en der zonde gekluisterde ziel komt; tot een arm menskind, dat alles heeft verbeurd, dat zichzelf heeft bedorven, dat door eigen schuld melaats is, van top tot teen, dat blind en lam is, krom gebogen is van smart in alle beenderen en vezels van het lichaam; dat een hart heeft, dat heen en weer gedreven door het stom geweld der zonde, vaak op een moordkuil gelijkt, waarin allerlei duivelen huizen.

Is dat dan niet een wonder, dat de Heere tot zulk een voorwerp zegt: "*Ik zal u Mij ondertrouwen tot in eeuwigheid?*" O lees, thuis gekomen, dit gehele teksthoofdstuk eens in stilte voor u zelf door, dan kunt u daaruit zien, wat het oude verbondsvolk, het volk Israëls gedaan had.

En als uw ziel dit: "*Ik wil u Mij ondertrouwen*" nog niet heeft vernomen, ga dan eens na, wat u al in uw leven bedreven hebt; hoe uw leven, uw wandel voor God was, en, bleef u door Gods hand bewaard voor uiterlijke grove uitpattingen en zonden (zeker, een niet hoog genoeg te waarden voorrecht), ga dan toch eens na, hoe uw hart, uw begeerten, uw innerlijke gezindheid was. Enn dan zult u duidelijk zien, dat u bij dat oude volk niets vooruit bent, maar dat u het nog erger hebt gemaakt.

Wat zegt nu de Heere? *Ik wil u Mij ondertrouwen*. Wat bewoog Hem tot zulk een genade? Niets. Misschien de grootheid van mijn ellende en mijn verderf? Nee, dat behoort tot een latere tijd. Wanneer de Heere spreekt van weldoen en van barmhartigheid, dan spreekt Hij van de navolgende daden van Zijn liefde. Dat Hij de ziel ondersteunt, dat is een daad van Zijn vrijmachtig welbehagen. Hij spreekt van vrede tot de ziel, Hij neemt ze op in Zijn eeuwig trouwverbond, niet omdat Hij zo diep bewogen is door haar ellende en verderf, maar omdat Hij zo goed zo genadig is, omdat Hij de bron en Bornput van alle goedertierenheid en barmhartigheid is. Het is, ik herhaal het, alleen Zijn vrijmachtig welbehagen.

Wat beduidt dit "*ondertrouwen?*" Daarmee wil de Heere zeggen, Ik wil Mij met u verbinden. Ik wil één met u zijn, zoals bruidegom en bruid één zijn. O geliefden, dit overtreft alle menselijke voorstelling of begrip. Als mensen zich onderling verloven, dan bewilligen in deze verbintenis zowel bruidegom als bruid. Daar is iets in de bruidegom, dat de bruid, daar is iets in de bruid, dat de bruidegom aantrekt. Maar bij deze geestelijke ondertrouw, ziet de ziel, voordat de Heere dit liefelijke woord tot haar spreekt, niets begerlijks aan Hem, de hemelse Bruidegom, zij heeft Hem niet lief, maar wederstreeft en haat Hem, want men heeft van nature niets dan afkeer van 's Heeren wegen.

Wat ziet nu de Heere Jezus in de ziel? Wat ziet die hemelse Bruidegom aan deze bruid? Ach, geliefden, niets dan wat afschuwelijk en walgelijk is, want zo spreekt Hij tot haar: "Als Ik bij u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en Ik zeide tot u in uw bloed: Leef! Ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef! Ez. 16: 6. Alzo heeft Hij niets in haar gezien, dan wat afzichtelijk en walgelijk was, wat verdraaid en verkeerd was, ja, wat een afschuw is in Zijn heilige ogen.

Als de Heere nu tot zulk een voorwerp zegt: *Ik wil u Mij ondertrouwen*, ziet Hij dan de zonde niet aan? Waar van het opnemen in het eeuwig trouwverbond sprake is, nee. Als Hij die belofte tot de ziel spreekt, dan wordt Hij alleen bewogen door wat Hij Zelf is, zoals ik al zei, door dat Hij alleen de Bornput en bron van alle heil is, een voortdurend opborrelende bron van alle gelukzaligheid, waaruit stromen van levend water vloeien, stromen van gezondheid, kracht en volkomen reiniging en afwassing. Maar waar blijft dan de zonde? Waar blijft de afschuwelijke gestalte der bruid, waar blijft de melaatsheid, waar de verdraaide en kromme ledematen van het lichaam? Waar blijft het oproerige en tegensprekende hart? Ja, waar blijft dat alles, als Hij spreekt: "*Ik wil u Mij ondertrouwen?*"

O geliefden, dat is des Heeren zaak, en daar weet Hij wel raad voor, en al weten wij het maar al te goed, hoe treurig het ook na ontvangen genade, met onze arme ziel kan gesteld zijn, toch willen wij één ding niet weten, namelijk dat, wanneer Hij spreekt: "*Ik wil u Mij ondertrouwen,*" de rechtvaardiging, de betaling van al onze schulden, het dragen van onze zonden, het levendmakende en heiligende werk van de Heilige Geest, het "zonder vlek en rimpel gesteld worden voor Zijn Vader", dit alles een gevolg daarvan is, dat Hij ons opneemt in Zijn eeuwig verbond. Heeft Hij dat gedaan, heeft Hij Zich in waarheid met u verloofd, dan roept Hij u ook, dan rechtvaardigt Hij u ook, dan zal Hij ook het goede werk, dat Hij in u heeft begonnen, voleindigen tot op Zijn dag. Zie, mijn geliefden, zo gaat alles uit van Hem.

Graag zou ik u ook opmerkzaam maken op de volgende woorden, die de Heere spreekt in ons tekstvers: Zij luiden: *Ja, Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden.* (vs. 19) *Ik zal u Mij*

ondertrouwen in geloof; en gij zult de Heere kennen; maar dit zou te uitvoerig worden. Alleen wil ik u waarschuwen, deze dingen niet als voorwaarden van het verbond tussen de Heere en uw zielen te laten schuiven in de verkeerde mening, dat dat alles gronden zijn, die de Heere zouden bewegen hebben of bewegen, om een eeuwige trouwverbintenis, een eeuwig verbond met u in te gaan.

"Ik wil u Mij ondertrouwen," beduidt: *Ik wil Mij met u verbinden.* Waarom zegt de Heere niet: Ik wil Mij met u in het huwelijk begeven?

Geliefden, ook dit is hieronder begrepen, maar zolang wij hier beneden leven in het lichaam der zonde en van de dood, blijft de ziel de verloofde des Heeren, en de Heere haar hemelse Bruidegom. De bruiloft komt eerst als wij de laatste, vreselijkste weg, de weg van de dood op moeten; als wij, de ene meer, de andere minder, door allerlei krankheden en ellenden mismaakt zullen worden, als wij de laatste ademtocht hebben uitgeblazen; als het lichaam in de kist wordt gelegd en weggedragen, dan is de bruiloft daar; totdat de eeuwige bruiloft aanbreekt in de jongste aller dagen, als alles openbaar wordt, en des Heeren bruid openlijk erkend wordt, Zijn bruid te zijn.

Verloven, beduidt zich verbinden, elkaar het jawoord geven, met een ring, tot onderpand. Op deze ring bevindt zich een schone, kostbare steen, en op die steen staat het woord: *eeuwigheid*, en rondom deze steen zijn andere stenen, waarop staat: "gerechtigheid," "gericht", "genade," "barmhartigheid" "geloof" of "eeuwige trouw". Dat is de ring, die Hij de Zijnen aan de hand steekt. En o, welk een genade is het, zo zij in de storm en het onweer aan de liefde voelen, dat de ring nochtans aanwezig is! En welk een genade, dat er meer dan een ogenblik in deze aardse ellendigheid komt, waar zij midden in de duisternis ook voelen dat die ring de hunne is.

Maar nu de vraag: voor hoe lange tijd wil de Heere Zich met u verloven, u Zich ondertrouwen? Op de middelste steen van de ring staat het woord: *eeuwigheid*. Dus tot in alle eeuwigheid geldt dit verbond van eeuwige trouw. Dat houdt nimmer op, dat is nooit ten einde.

Deze vraag: "voor hoelange tijd wil de Heere Zich met u verloven?" richtte ook ik eens tot iemand, die op sterven lag, en met deze geschiedenis willen wij onze verklaring van Hoséa 2: 18 sluiten.

Wij hadden vroeger in ons midden een trouwe broeder, die een warm aandeel had genomen aan alles, wat de gemeente des Heeren Jezus Christus alhier betrof, en die ook rijkelijk zijn aandeel had gehad aan al het kruis en lijden, dat over de gehele broederschap, die in de wereld is, komt.

Toen hij nog jong was, wilde hij eens op een zondagavond naar de herberg gaan: toen zei zijn moeder tot hem: "och, mijn jongen, wilt je niet liever mij iets voorlezen?" "Voorlezen, moeder? Voorlezen? Nu wat moet ik u dan voorlezen, zeker wel weer een preek?"

"Maar mijn kind, hoe kunt je toch zo spreken?"

"Nu, moeder, als u het dan zo volstrekt hebben wilt dan zal ik het doen, maar,".... Hij sloeg het boek open, en het eerste, wat zijn oog ontmoette, waren de woorden: *Ik wil u Mij ondertrouwen in eeuwigheid*. Maar hij kon niet verder lezen, zijn stem bleef steken, hij liep weg, en vloog in een eenzaam woud. Daar zonk hij op de knieën, en beleed al zijn zonde aan de Heere. Hij was zo plotseling, geheel onverwacht op zijn verkeerde weg aangegrepen door het woord van de Heere Jezus: *"Ik wil u Mij ondertrouwen in der eeuwigheid."*

Later bezocht ik hem op zijn sterfbed. O, hoe lag hij toen te jammeren en te klagen, dat alles voor zijn zielsoog was verdwenen! "Ach", zei hij, "ik heb niets, niets meer."

Ik antwoordde hem: "Gij hebt toch wel eens iets van de Heere genoten, in vroegere dagen?"

Ach, zei hij hierop, "ik weet het niet, of ik vroeger wel werkelijk iets gehad heb; misschien heb ik het mij maar ingebeeld."

"Maar, sprak ik daarop, "gij hebt toch gemeend iets ontvangen te hebben?"

"Ja, dat is waar" en daarop vertelde hij mij wat er op die lang vervlogen zondagavond was gebeurd, en hoe de Heere hem had staande gehouden met het woord: *"Ik wil u Mij ondertrouwen in der eeuwigheid."*

Ik vroeg hem daarop: "hoe lang is dat wel geleden?" En het antwoord was: "vijf en dertig jaren."

"Maar mijn broeder, wat hebt u toen eigenlijk gelezen?"

"Ik las: *"Ik wil u Mij ondertrouwen in eeuwigheid."*

"Maar mijn broeder, staat dit wel werkelijk daar zo geschreven? Is dat wel waar?"

"Wat?" riep hij toen ontsteld uit.

"Nee, mijn broeder, ik geloof niet, dat dat daar staat."

"Maar leraar, hoe durft u zo te spreken, ik weet zeer zeker, dat het zó luidde."

"Nee," zei ik, "dat kan ik niet geloven, daar u nu zo klaagt en jammert."

"Nu dominé, neem dan zelf de Bijbel maar." Ik nam de Bijbel en sloeg het bewuste vers op.

"Maar, lieve leraar, weet u ook waar die woorden staan?"

"Jawel, die staan in Hoséa 2: 18, ik heb die ook eens van de Heere ontvangen."

Hierop vroeg hij weer: "staat het er nu, of niet?"

En ik antwoordde hem, opdat het "in eeuwigheid" des te dieper in zijn hart zou zinken: "Nee, het staat er niet!"

"Nu laat het mij dan zelf maar lezen. Zie leraar, daar staat het immers: "tot in eeuwigheid."

"O ik dacht, omdat u zo alles kwijt bent, dat er alleen stond: tot over vijf en dertig jaren, en dat alles nu uit en voorbij was."

"Nee," riep hij uit, tot in eeuwigheid!" En zo kwam hij terecht. Amen.

21. Preek over Hoséa 2: 18 en 19⁴

Mijn geliefde broeders en zusters.

Twee hoofdsteden ter wereld zijn vervuld van een blijde en aan het land van Pruisen veel belovende gebeurtenis. De gemoederen der onderdanen van het Pruisische koningshuis zijn allen levendig daardoor aangedaan, en aller harten en gedachten zijn daarvan vervuld.

Over het algemeen wordt het door een ieder, die op zijn jaren gekomen is, voor een blijde gebeurtenis gehouden, verloofd te zijn, om bruiloft te vieren. Maar de begeerte dezer wereld vergaat, wie echter de wil Gods doet, blijft in der eeuwigheid. Bij al dat wat de mens in deze wereld voor geluk en heerlijkheid houdt, is hij steeds in staat, met gedachten en met de daad terzijde te schuiven, wat het hoogste is, d.i. *Gods wet*. En wanneer niet dat tussenbeide komt, dat de ziel verbonden is met de algenoegzame en eeuwige Koning, zo is het gevolg niet anders dan jammer en ellende. Het zal er wel bij blijven, wat de Heere gezegd heeft: "zij namen ten huwelijk, zij werden ten huwelijk gegeven, tot de dag, waarop Noach in de ark ging en de zondvloed kwam en verloor ze allen."

Welgelukzalig hij, die eerst hart en hand gegeven heeft aan de Heere Jezus, de allerhoogste Koning. Hij gaat in de wereld en zoekt zich een verloofde, en doet dat naar de raad en wil des Vaders, houdt om haar aan en vindt geen vrede of rust tot Hij haar heeft. Welgelukzalig de ziel, die het ter harte neemt, en bij het gebed voor het welzijn van het land, het koninklijk huis, en bij het gebed voor dat wat men zelf graag zou willen, ook dit gebed toevoegt: "Heere, hebt U mij lief? Heere, zoek U mij?"

Welgelukzalig de ziel, die Hem hart en hand geeft, om vervuld te worden van Zijn liefde en deel te hebben aan Zijn heerlijkheid. Het uitwendige wordt in de wereld hoog verheven, wat echter deze Koning, de Koning van hemel en aarde doet, kan van deze wereld niet bemind en geroemd worden. Alle vlees denkt er niet eens aan. Maar toch, deze Koning houdt niet op en zal niet ophouden u ook in dit morgenuur iets voor te houden uit Zijn Koninklijke stad, opdat u vóór alles bedenkt, wat behoort tot een eeuwig gelukkige huishouding en echtelijke verbintenis.

Ik wens u in dit morgenuur voor te houden Zijn woord en Zijn belofte aan Zijn zondige gemeente, welke wij vinden in Hoséa hoofdstuk 2: 18 en 19:

En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja, Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheid; en Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en gij zult de Heere kennen.

De Heere God heeft, toen Hij Adam geschapen had, gesproken: "Het is niet goed, dat de mens alleen zij." En Hij schiep in den beginne een vrouw uit Adams rib, die dicht aan zijn hart lag. Toen echter de Heere God dat deed, deed Hij het al in betrekking op Christus en Zijn gemeente.

⁴ Deze leerrede werd door onze schrijver gehouden 7 februari 1858 naar aanleiding van de verloving van de latere Duitse keizer Frederik III met de oudste dochter van Victoria, koningin van Engeland. Al is het een tijdsprecatie, komt de eeuwige waarheid in haar ernst en troost zo kracht in deze uit, dat wij meenden haar aan onze lezers niet te mogen onthouden. Red.

Want aldus heeft Hij het Zich voorgenomen in de raad Zijns vredes, Zijn gemeente, geheel en al van Hem afgedwaald, weder aan te nemen en te verkiezen met Zijn Zoon. Juist het zwakke, het ellendige was hetgeen in Zijn ogen schoon was, en dat, waartoe het vrouwelijk geslacht geschapen is, dat het vruchtbaar zij en het huis vermeerdere, dat was het, waarom Hij het aan Zijn profeten door de Heilige Geest ingaf, de gemeente daar te stellen in het beeld van een vrouw en Zijn Zoon als haar Bruidegom. Een iedere ziel, van een man of een vrouw, een iedere ziel, wanneer God komt met Zijn zaligmakend licht, kan niet meer alleen blijven, maar moet een Man hebben; God, het hoogste Goed, de Algenoegzame, de Heere Jezus, anders moet zij sterven. Daarom, opdat een menselijke ziel God grijpen moge, behaagt het Hem, het verbond der genade daar te stellen als een *verbond van het huwelijk*. Dat hebben wij in de 45ste Psalm en in het Hooglied van Salomo naar alle bewegingen en uitingen van het geestelijke leven uitgedrukt.

Geheel anders gaat het in het huwelijk daar dan in het huwelijk in dit leven. Want waar God liefheeft, daar heeft Hij niet lief terwille van menselijke oorzaken. Wanneer God liefheeft, zo heeft Hij lief, *omdat* Hij liefheeft; wanneer God liefheeft, heeft Hij zodanig lief, dat de ganse hel daarover in oproer komt.

De gemeente en elke ziel wordt in dit tweede hoofdstuk voorgesteld als een vrouw, - welke God liefheeft, welke Hij tot Zich getrokken heeft, die door Hem in het verbond van het huwelijk is opgenomen en in Zijn paleis geleid, welke Hij rijk gemaakt heeft met alle hemelse schatten en goederen; - die echter een ontrouwe vrouw is geworden; een vrouw, tot welke God spreekt: gij overspelige vrouw, hoor des Heeren Woord! Een ongestadige, ontrouwe vrouw, die haars mans goed verkwist om haar eigen lust bot te vieren!

Maar hoewel zij geheel verdorven en geschonden is, komt de Heere God toch opnieuw terug en leidt haar, nadat Hij haar geheel tot schande heeft laten worden, en naakt uitkleden en versmaad laten worden van al haar zaken, leidt haar in een dal en opent voor haar een deur der hoop, spreekt andermaal van Zijn verbond, van Zijn liefde, Zijn toegenegenheid; neemt haar opnieuw op in genade en ontferming, neemt haar opnieuw op in Zijn paleis, schenkt en verrijkt haar opnieuw met alle hemelse goederen en zegeningen.

Zo is God, zo is onze Koning Jezus. Jezus heet Hij en Hij bewijst Zich als zulk één, als Zijn Naam luidt. Hoe teer, hoe heerlijk troost Hij de geschondene, verslagene, verootmoedigde, beangste, door de klauwen van de satan verscheurde, van afschuwelijke ziekte stukgevretene. Hij troost haar met de woorden: "Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja, Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht en in goedertierenheid en in barmhartigheden; en Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en gij zult de Heere kennen."

Wij hebben hier dus een huwelijk. Wij hebben hier driemaal het woord: "***Ik zal u Mij ondertrouwen.***"

Nu is er telkens veel gelijkenis tussen dat, wat in de hemel en dat wat op aarde geschiedt, want het hemelse heeft God doen uitdrukken in het aardse. Wanneer men tot zijn jaren is gekomen, houdt men het voor het hoogste geluk verloofd te zijn, wat voorts geschiedt, daar vraagt de mens niet naar, wanneer hij slechts verloofd is. Wanneer God komt en aan de mens zijn zonde en schuld ontdekt, wanneer in de arme ziel in waarheid de behoefte opkomt naar genade bij God, ach, wat is het dan met alle dingen van dit leven, met alle genot? Een slang steekt in de kelk en in de dood. Zoekt eerst naar het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid. Waar God komt en de arme mens het ontdekt, dat hij verdorven is, ach, hoe ligt dan de ziel zo hulpeloos neer. En

dan, ... dan komt het woord des Heeren: *Ik zal u Mij ondertrouwen*, zo in het hart binnen, dat het verloofd zijn hier beneden een bijzaak wordt. Maar ook het andere, dat men bij het verloofd zijn hier beneden geluk en toekomst niet in de wind slaat, maar de kroon niet afgeeft, de kroon van de hemelse Bruidegom niet afgeeft.

Wanneer een huwelijk gesloten wordt, hebben wij twee personen, zo ook hier. Hier verbinden zich twee personen: de Heere Jezus, de Koning der koningen, de Zoon des Konings, die alles erft, de Erfgenaam en Kroonprins. Hij verbindt Zich met de gemeente, met iedere ziel, die door de Vader tot Hem wordt getrokken. Daar heeft Hij dan diegenen, die Hij uitzendt om aanzoek te doen naar de hand der bruid; heerlijke gezanten, die echter niet pronken met ordeteken op hun borst, maar boden des hemels, die komen met Zijn Woord, en vragen om hand en hart, de ware liefde van de Koning openbaren en om de bruid bidden.

En terwijl de Heere Jezus aanzoek doet aan Zijn bruid, is dat geschied naar een bepaalde, eeuwige keuze. Niet blindelings, maar naar de wil en raad des Vaders, naar de wil en de toegenegenheid des Zoons, naar de wil van de Heilige Geest, die heilig maakt. Het is dus een bepaald, eeuwig, vast, onwankelbaar voornemen: *juist die wil Ik hebben!*

"Die zal de Uwe zijn" spreekt de Vader. "Die zal Mijne zijn" spreekt de Zoon. En daar zendt Hij dan dus Zijn gezanten van Zijn koninkrijk boven in de wereld neer, te bidden om hart en hand en zij spreken: "Zo zijn wij dan gezanten van Jezus Christus wege, alsof God door ons bad: laat u met God verzoenen."

Daar komt Hij ook nog met prachtige geschenken, daar heeft Hij allerlei Koninklijke gaven en geschenken. Hij komt met Zijn ring en steekt hem aan de vinger. Werkt daarmee in het hart. Hij komt met allerlei liefelijke brieven en schone spreuken. Hij weet door Zijn profeten en Zijn dichter David met het liefelijk Evangelie de ziel te vervullen en te verkwikken en haar hoop wakker te houden. Hij is het echter, Die het alleen doet, dat Hij met de macht Zijner liefde overweldigt en overwint haar, die van nature Hem haat, Hem niet wil. Die van nature een adderengebodselsel is, die maakt Hij tot Zijn bruid. Daar heeft Hij dan ook Zijn contract en daarin staat, wat wij overal in het hele Evangelie vinden: uw zonde en wetteloosheid wil Ik niet meer gedenken, Voor dit contract heeft Hij Zijn getuigen, die opschrijven, en als waarachtig al Zijn beloften getuigen, namelijk de profeten en apostelen, die als eeuwige getuigen daar staan op Gods stadhuis voor het gesloten verdrag, het contract, dat luidt: *Zij zullen Mij allen kennen van hun kleinste tot hun grootste toe, want Ik zal hun ongerechtigheden vergeven. En: Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.*

Zoals al gezegd: er is menigerlei, dat overeenstemt tussen het hemelse en het aardse huwelijk. De vrouw ontvangt de naam van haar man, zij wordt gezet in het vermogen van haar man, beiden verbinden zich met elkaar voor rijkdom en armoede, voor gezondheid en ziekte. Wat de man heeft, dat heeft ook de vrouw, wat van de vrouw is, dat is ook van de man. De vrouw draagt de naam van haar man en of hij ook afwezig is, het huwelijksverbond blijft toch vast en slechts de dood kan zulk een verbond losmaken. Ja, wat in zekere zin in de huwelijksverbintenis is, dat ook de dood niet losmaakt, dat is in het hemelse huwelijk ook zo. De vrouw zegt nu niet meer: "ik ben des duivels." Zij behoeft haar naam niet meer te schrijven naar haar vader, die een Amoriet was (Ezechiël 16, 3), maar zo heet het nu: "Ik ben mijns Heeren en Zaligmakers Jezus Christus eigen, geheel, met lichaam en ziel." Wat Hij heeft, dat heeft zij, wat Hij is, dat is Hij voor haar. In al Zijn goederen, rijkdommen, paleizen wordt zij gezet, is koningin met Hem en heerst met Hem.

Maar Wie is het dan, Die hier spreekt? De Koning aller koningen, de Heere aller Heeren, de heilige Zaligmaker, de Schoonste der mensenkinderen, Die ons niet nodig heeft, Die wel gelukkig is zonder bruid en zonder koningin. Die, wat Hij doet, dat doet omdat de Vader het wil, Die, wat Hij liefheeft, liefheeft, omdat de Vader het wil. Dus de Allerheiligste, de Allerreinste, de Allerrechtvaardigste, de Algenoegzaamste, Die spreekt: "Ik wil u Mij ondertrouwen." "Uw Maker is uw Man." (Jes. 54: 5). Maar de huwelijksluiting zelf is nog niet geschied. Daar moet de duivel eerst nog verder uitwoeden en er moet in de wereld nog van alles geschieden, dat zij te schande wordt, de zonde moet zich aan de bruid nog meer stukwrijven, dan eerst wordt het huwelijk gesloten. Het kan nog niet zijn in deze tijd. Eerst, wanneer dit sterfelijke, wanneer het verderfelijke afgelegd is, dan komt de huwelijksdag. Nu is eerst de verloving.

De Joden verloofden zich, de bruidegom met de bruid, ongeveer een jaar voor het trouwen. Van dan af heet de bruid "bruid" en mag van de bruidegom zeggen: "dit is mijn man." De man gaat dan zijn weg, dat hij door dit leven komt en zich een huiselijke haard zal stichten, de bruid echter blijft thuis. Zo was Maria de bruid, de ondertrouwde vrouw van Jozef en hij heet haar man.

Wat nu de Heere Jezus hier zegt, dat zegt Hij driemaal. Dat zegt Hij in de Naam des Vaders, dat zegt Hij uit eigen genade, dat zegt Hij in de kracht en de getuigenis van de Heilige Geest. Dat zegt Hij naar de behoefte der ziel, die het nog eens en nog eens en nog eens horen moet.

Ik wil u Mij ondertrouwen ... voor hoe lang? "In eeuwigheid." Dat, mijn geliefden, kan slechts aan een slechte vrouw behagen, slechts voor een tijdlang met een man verbonden te zijn. Het verloofd zijn moet voor altijd gelden.

Maar welke angst grijpt de ziel aan, de arme ziel, die dit kent: "ik moet God hebben," welke angst overvalt haar duizendmaal, of zij niet op het einde nog verlaten zal worden?

O, mijn geliefden, zolang men nog enige hoop heeft op beterschap, zolang voor iemand het afschuwelijke slechts een voorbijgaande zaak is, zo zal de angst niet groot zijn. Maar wanneer aan de mens zijn ganse schande en naaktheid ontdekt is, dan wordt de angst en de aanvechting groot: zal Hij mij nog kunnen liefhebben? Heden heeft Hij Zich aan mij beloofd en ik weet, dat Hij niet liegt, maar morgen? Morgen ... de zonde ligt weer ertussen. En morgen? De Bruidegom blijft uit en troost niet. Ach hoe bang, hoe bang wordt het daar voor de arme ziel.

De ziel heeft niet genoeg aan een Jezus voor een dag, voor een jaar, ook voor tien jaren niet en wanneer ik ook vijf en twintig jaar, ja, vijftig jaar met Hem heb geleefd ik heb het te ergr bedorven. Hij moet mij haten. Hij kan mij niet liefhebben. Hij moet mij verstoten. Ik heb niets anders verdiend. Ik heb al Zijn liefde met verschrikkelijke ondankbaarheid vergolden, ik heb de Rechtvaardige met voeten getreden, heb Hem met de handen doorboord, heb Hem aan het kruis gehecht. Hij kan mij niet liefhebben, Hij moet mij verwerpen.

Nee, zegt Hij, dat doe Ik niet! Mijn woord is Mijn woord en Mijn trouw is waarachtige trouw. Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid. Daar zal de dood zelfs niet tussenbeide komen. Ik heb u liefgehad eer u bestond. Ik heb u lief gedurende uw ganse leven; rijk of arm, gezond of ziek. Ik heb u lief; óf liefelijk óf verkeerd. Ik ken u wel, maar het is aldus Mijn onveranderlijk besluit, het is aldus de keuze van Mijn hart, en er is aan Mijn liefde geen einde.

Wanneer wij ook bedenken, hoe wij het gemaakt hebben, moeten wij toch belijden: bij des Heeren liefde en trouw is geen wankelen geweest! Hij is vastgebleven in Zijn liefde. De pilaren, die de hemel dragen, staan niet zo onverwrikbaar als Zijn liefde

staat. Waarop is dit dan gegrondvest, dat Zijn liefde eeuwig duurt? Hoe is dat mogelijk?

Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid. Ik wil u een rechtvaardig Man zijn. Ik heb het u immers gezegd, dat Ik u wel gekend heb. Zo wil Ik dan niets van u eisen, wat u niet hebt. Ik wist het wel, dat u grote schuld hebt, maar Ik wil u een rechtvaardig Man zijn; wil dus van u niet verlangen, wat u niet bezit. Ik wil u echter alles geven, wat u niet hebt.

"Ik wil u Mij ondertrouwen in gerechtigheid." Hoe kan dat echter gerechtigheid zijn voor de Heere, dit is immers het handelen van een dwaas? Ja, voor het verstand en de rede hier beneden is het het handelen van een dwaas. Maar juist zo is God, Die de dood van de goddelozen niet wil, maar dat zij zich bekeren. Ja, zo is God, Die gesproken heeft: *uw Maker is uw Man*. Hij heeft dit verbond op een gerechtigheid gegrondvest, die voor duivel, vlees en wereld verborgen is. Eeuwige betaling brengt Hij aan de gerechtigheid Gods. Mogen er nu schulden aanwezig zijn bij de bruid, de Bruidegom heeft ze betaald, uitgedelgd.

En nu, voor hoelang geldt deze betaling? Eeuwig geldt ze, want de Bruidegom is God, is van gelijk wezen met de Vader. Hij is waarachtig en rechtvaardig Mens en is waarachtig, eeuwig God. De betaling geldt zolang Hij leeft en Hij leeft eeuwig; zo is dan de betaling ook eeuwig.

Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht. Ik wil u zijn een Rechter en Leraar, dat u bij Mij al uw ondeugden zult afleggen en goede zeden zult leren en daarin wil Ik u ook behouden. Nu, wat gelooft u van de vergeving van zonden?

"Dat God, om het genoegdoen van Christus, aan al mijn zonden, ook mijn zondige aard, waarmede ik al mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade en gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gericht van God kome." Nu, houdt dat vast! Zó wil Ik u Mij ondertrouwen, dat Mijn genoegdoening voor u genoeg zal zijn, dat Ik met Mijn gerechtigheid voor u inkome in het gericht, opdat u niet inkome. Wanneer dan de duivel en de wereld tegen u opstaan en u aanklagen, sta Ik daar en spreek: 'Ik heb voor hem gehoorzaamheid aangebracht, heb voor hem de ganse wet vervuld, dat ook geen jota ontbreekt.' Wanneer ook in zulk gericht de duivel u aanklaagt en recht daarbij heeft, wanneer hij zegt dat u een dief zijt, een moordenaar, één die alles verkwist, vol van verkeerde lusten en begeerten, alleen maar ontrouw in het hart, dan ben Ik daar en zeg het goede voor u, en wil maken, dat u, - die daar voor het gericht staat, - in uw smaad en schande, toch naar huis gaat met eer bekleed.

Ik wil u Mij verloven in gerechtigheid en in gericht. Hoe is dat mogelijk?

De Heere heeft wederom een grond: ***Ik zal u Mij ondertrouwen in goedertierenheid*** (genade). Ik heb u immers in uw armoede gezegd, dat Ik schatrijk ben; en Ik geef u alles en u zult alles bezitten. Wie zal Mij daar tussenbeide komen en Mij verbieden, dat Ik goedertieren (genadig) ben? In al uw armoede wil Ik voor u zorgen, dat u zingen zult: *Want Zijn gunst, alom verspreid; zal bestaan in eeuwigheid.*

En niet alleen in goedertierenheid, ***ook in barmhartigheid zal Ik u Mij ondertrouwen.*** Het woord staat in het meervoud: "barmhartigheden", ingewanden; zoals een moeder haar kind, heb Ik u ook lief. Zoals een moeder, die twee zonen had; de ene gaat de goede weg, de andere de verkeerde, maar de moeder gaat de verkeerde jongen na, sluit hem in haar gebed, geeft hem alles wat zij kan, of het God nog mocht behagen hem tot

Zich te trekken. 'In zulke barmhartigheid dacht Ik aan u toen u nog onder het moederlijk hart lag; aan u, toen u nog een kind was; toen u een jonge man was en u in het leven hebt gespoed; aan u, jonge dochter, toen u zonder nadenken in de wereld liep. Barmhartigheid is het geweest, barmhartigheid voor, barmhartigheid op de weg, barmhartigheid tot aan huis. Dat is Mijn liefde, Mijn barmhartigheid, Mijn ingewanden: Ik wil geduld hebben met al uw zwakheden, gebreken en ziekten, dat u zo blind en onverstandig bent, Ik wil medelijden hebben en Mij ontfermen.'

En dit niet alleen; ***Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof.*** Ik zend Mijn Geest in uw binnenste. Ja, maakt ge u eens op uit het huis, wees eens zo verkeerd als u zich maar indenken kunt; - ja, wanneer Ik eens hang aan het kruis, heb dan niet eens op de vraag van een dienstmaagd "ja," te antwoorden en Mij te erkennen, - ja, verloochen Mij voor de hele wereld, doe wat u wilt, ... zo zal Ik er toch voor zorgen, dat u aan Mij zult blijven hangen. Ik breng iets in uw binnenste, dat u van Mij niet zult kunnen laten gaan (vergelijk Lucas 22: 32), in hemel en hel, in kerk en wereld. Ik geef u Mijn Geest en die ontsteekt in u de kennis van Mijn Naam; kennis daarvan, wat het zeggen wil: *Ik zal u Mij ondertrouwen.*

Hij ontsteekt in u een vertrouwen op Mijn trouw, op Mijn goedertierenheid, op Mijn ontferming en de macht van Mijn bloed. Dat koninklijk bloed, dat hel, duivel en wereld overwonnen heeft, dat gaat in u over, zodat wij beiden worden één vlees in de hemel, één Geest op aarde. Dat wil zeggen: ***"in geloof"***.

En wat is nu het gevolg van dit alles? ***"En gij zult de Heere kennen."*** De Heere, Die is, Die was en Die zijn zal. De Eeuwige, Christus, gisteren en heden en Dezelfde tot in eeuwigheid, de getrouwe Verbondsgod, Die het verbond niet verbreekt, maar woord en trouw houdt en niet laat varen de werken Zijner handen. De Heere Zebaoth, Die alles ter aarde werpt en in Zijn kleinste vinger meer macht heeft, dan de hele wereld, dood en duivel samen. De Heere zult u kennen en wel juist daaraan, dat Hij genadig is, dat Hij een Ontfermer is, dat Hij woord en trouw houdt.

Daaraan zult u Hem kennen, dat, wanneer u het hoofd gestoten hebt en een verschrikkelijke buil hebt gekregen en de duivel roept: *ha, nu zal hem de Koning verwerpen!* Hij u toch niet verwerpt, maar Zich ontfermt met steeds nieuwe ontferming. Ja, ook dan zult u Hem daaraan herkennen, wanneer het schijnt, als hoorde Hij niet, als stoorde Hij Zich niet aan uw zuchten en aan uw tranen. U zult Hem toch kennen. Juist aan de eeuwigheid van Zijn liefde, Zijn genade en barmhartigheid, zult u Hem erkennen als de Allergoedertierenste, Trouwste, Rechtvaardigste, Die wat Hij doet, dat doet omdat Hij liefheeft, omdat Hij genadig is en barmhartig. Die alles doet om Zijns Zelfs wil.

Daar mag nu de duivel zeggen wat hij wil, daar mag nu de wet verdoemen wat zij wil en zeggen dat de Heere mij verworpen heeft, ik ken de Heere beter. Ik weet, Hij zal uit duisternis en kerker, uit nood en ellende en zonde, ja, uit toekomstige zonden mij even zo zeker uitrukken als Zijn Naam Jezus is.

Zo zult u de Heere kennen als Die, Die was, Die is en blijft de toevlucht van de verbrijzelde ziel, van de verslagen geest. Als Hem, Die de arme mens voortdurend troost, hem onder de armen grijpt, hem nieuwe moed geeft, dat hij zich over de verschrikkelijke dingen kan heenzetten. Als Hem, Die de versmachtende ziel verkwikt, dat zij niet meer meent op aarde, maar al in de hemel te zijn. Zo zult u de Heere kennen. Dat is des Heeren Jezus belofte, Zijn woord, Zijn heilig "ja," dat Hij

aan Zijn bruid geeft. Hij is het, Die het eerste komt en maakt door Zijn boden Zijn liefde zo bekend.

Ongelukkige kinderen echter, ongelukkige mensen, die, welke dit niet aan uw eigen hart ervaren hebt. Ach, daar vliegt de jeugd door het leven en de rijpere, volwassen leeftijd is gEvangen van de dingen van deze wereld en vergeet Zijn Schepper. En ach, hoe ziet het er uit in de huwelijksvereniging hier beneden, de duivel werpt zich tussenbeide en naar Gods wet vraagt men niet.

Ongelukkige mensen, die niet kennen en niet ervaren hebben, wat de Heere voor hen wil zijn. Ik mocht u zo graag moed inspreken, dat u voor uw eigen arme ziel vragen en bidden mocht: *of misschien zulke liefde ook u ten goede mocht komen?*

Het is geheel zeker en waarachtig, dat uw mismaaktheid, afschuwelijkheid en zonde de Heere God niet in de weg staan. Maar even zeker en waarachtig is uw verdoemenis, wanneer u blijft en volhoudt in uw afval. Vooruit maar, vooruit maar, o wereldkinderen, in uw tuimeling, in uw begeerlijkheden, in uw lusten. En strijk er dan een gestolen geloof en een vals Evangelie over, maar u hebt de wereld, u hebt uw lust gezocht; u zult de slang vinden op de bodem van de beker en ter hel varen met alles wat u gezocht hebt.

Daarentegen, hoe heerlijk, hoe liefelijk, hoe zalig is het, wanneer men de vergankelijke lust van de wereld eraan geeft en denkt aan het heil van zijn ziel. Daar komt de allerwijste, de allerverstandigste, de allerkuiste, de allerschoonste Jongeling, de Koningszoon, de Koning, en houdt aan om onze hand. En wie zijn wij? Wat is het, moeten wij vragen, wat is het, dat U tot mij komt met zulke boodschap tot een ontrouwe vrouw, tot een die een hoer is, door en door, die meer geloof schenkt aan de afschuwelijkste duivelen dan aan de allerschoonste Bruidegom, die vol verkeerdheid is; door en door. Het was U immers beter te wonen in de meest verborgen hoek van het huis of op het dak dan bij zulk een verkeerde vrouw als ik ben. Ik heb immers geen verstand en begrip om met Uw rijkdommen en heerlijkheden om te gaan. Ik ben en blijf geheel en al verkeerd. Ik ken immers de voornamen gebruiken niet. Als U mij in Uw klederen kleedt, zal ik er uitzien als een versierde aap en zal als een zwijn mij wentelen in het slijk. U bent zo genadig en zo goed en ik zo afschuwelijk.

Bij U is niets dan zachtmoedigheid en liefde, bij mij niets dan weerspanning en duivelse boosheid. Bij U zulke liefde, dat U al mijn bederf bedekken wil; mijn zonde, neemt Uw geduld niet weg, om U stil te houden. Bij U, dat U Zich niet over mij schaamt voor God, de Vader en de heilige engelen.

En bij mij? Ach, o mijn God en Koning, voor een geringe dienstmaagd schaam ik mij U te belijden, wanneer U aan het kruis hangt, wanneer U gesmaad wordt, als Mijn Koning, Heiland en Geliefde.

En toch blijft staan het woord des Heeren, het aanzoek van de Bruidegom en vast blijft Zijn liefde, waarmede Hij koninklijk liefheeft.

Wie heeft, wie ontvangt deze belofte? Wie valt deze liefde ten deel? Hem, die in zijn armoede, mismaaktheid en verkeerdheid tot Hem opschreeuwt om genade, om toegenegenheid, om liefde. Welk een gelukkig volk is dit! Het duurt niet lang meer, dan gaat het ter bruiloft, ... dan is alles vergeten; alle lijden, alle droefheid, al de hete en bittere tranen, dan is het een eeuwig samen zijn bij Hem. Want de Heere, de trouwe Hogepriester, blijft bij het gebed: "Vader, Ik wil dat ook zij de heerlijkheid aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt." Amen.

22. Preek over Hoséa 13: 9

Geliefden in de Heere Jezus Christus.

Wanneer wij samen komen om in gemeenschappelijk gebed, de Heere des hemels en der aarde aan te roepen, zo is het "ons allereerst nodig te weten, wat tot zulk een gebed behoort, dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt", en dat wij ook weten, wat wij van Hem mogen begeren, en te begeren hebben.

Dit wens ik u nader aan 't hart te leggen, en dat wel naar aanleiding van de woorden des Heeren die wij vinden in Hoséa 13:9: ***Het heeft u bedorven, o Israë!, want in Mij is uw hulp*** (Duitse vertaling: heil).

In onze Heidelberger Catechismus luidt op de 117e vraag, Zondag 45: "Wat behoort tot zulk een gebed, dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt?" het antwoord: "Eerstelijk, dat wij alleen de enige ware God, die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, om al hetgeen Hij ons geboden heeft te bidden, van harte aanroepen." God heeft dat in Zijn Woord geopenbaard, dat Hij het uitspreekt: "in Mij is uw hulp of uw heil". Dat zijn woorden van de ene, waarachtige en levende God.

Verder zegt de catechismus: "Dat wij onze nood en ellendigheid recht en grondig kennen, opdat wij ons voor het aangezicht van Zijn Majesteit verootmoedigen". Dat is, zoals de Heere in ons tekstvers zegt: *het heeft u bedorven*, d.w.z. u helpt uzelf in het ongeluk.

Nu mogen wij ten derde, volgens de Catechismus, "deze vaste grond hebben, dat Hij ons gebed, ondanks wij zulks onwaardig zijn, om des Heeren Christus wil zeker wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft." Dat spreekt de Heere uit met de woorden: *want in Mij is uw hulp*. Ja, bij Hem, bij Hem alleen, en dat zegt de Heere, opdat wij ons met een vast vertrouwen des harten zouden wenden tot de enige bronput des levenden waters, tot de bron, waaruit alleen ons heil ontspringt. Dat wij ons met zulk een vertrouwen des harten tot hem mogen begeven, dat drukt de Heere uit, in de Naam waarmee Hij ons roept, als Hij het volk, dat toch op zichzelf vloek- en verdoemenswaardig is, aanspreekt met de naam "Israël". Hij geeft aldus aan het volk, hoewel het van Hem afgefallen is, de vorstelijke naam: *Israël*. Hij is het niet, die het volk verwerpt.

Tot een gebed, dat Gode aangenaam is en door Hem verhoord wordt, behoort dus, dat wij met terzijdezetting van alle uiterlijke en zichtbare steunsels, met verloochening van alle eigen kracht en macht en met verwerping van al de afgoden, die de wereld aanbidt, de ene, ware God aanroepen. Dus dat wij geloven *dat Hij is en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken* (Hebr. 11: 6). God zegt: *het heeft u bedorven*; d.i. u helpt uzelf ten verderve. Daarom moeten wij ook onze nood en ellende recht en grondig kennen. Onze nood bestaat daarin, dat wij, aan onszelf overgelaten, ons voortdurend in allerlei ongeluk en harteleed storten en dat wij geheel en al, - ja, geheel en al, en ik herhaal het geheel en al, - in alles, wat ons tijdelijk en eeuwig heil betreft, afhankelijk zijn van de levende God.

Als de Heere echter zegt: *Israël, in Mij is uw hulp, uw heil*, dan behoort het ook tot een gebed, dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt, dat wij, ondanks al ons twijfelen en al ons ongeloof, toch tot de Heere komen met het vaste vertrouwen, dat Hij, hoewel wij het onwaardig zijn, ons, om de Heere Christus wil, zeker verhoren wil. Want het verzondigde, het verworpene, het verbeurde heil, noemt de Heere nochtans: *uw heil*. Hij zegt niet: Mijn heil, maar: *uw heil*. Zo is het heil dus voor u

aanwezig, o Israël, voor u, die niets verstaat dan u zelf ongelukkig te maken en die u ook voortdurend ongelukkig maakt. Zo is dat heil, die hulp waarvan hier sprake is, voor u bestemd en weggelegd, het is voor u bereid, het is geen kunstig verdichte fabel. Het is Israël dat de Heere verlaat en van Hem afwijkt, maar het is de Heere niet, die Israël zijn heil ontnemt. Dat de Heere zo handelt met een ontrouw Israël berust op het eeuwige verbond der genade, dat God niet teniet maken wil, maar dat als een eeuwig testament bevestigd is in het eeuwig geldende verbondsbloed.

Verder moeten wij ook weten, wat Hij ons heeft bevolen van Hem te bidden.

Dat bedoelt de Heere in onze tekst met het woord "uw hulp" of "uw heil". De Lutherse vertaling heeft hier het woord "heil", de Statenvertaling het woord "hulp". In het Hebreeuws luidt ons ganse tekstvers geheel volgens de Statenvertaling: *het heeft u verdorven, o Israël*, dat wil zeggen: uw gehele zelfgekozen weg, alles wat u bedacht hebt, alles wat u buiten Mij om ondernomen hebt en onderneemt, dat heeft u verdorven of bedorven. Hier beduidt het woord "bedorven" iets dat gebroken is en alzo gebroken en verbroken, dat het nergens meer toe dienen kan, dat men het nergens meer toe kan gebruiken, dat het dus nergens meer toe deugt, Maak dus een streep door uw gehele rekening, Er zal van uw gehele weg, van al de overleggingen van uw hart, van al uw doen en laten, niets anders overschieten dan dat Ik het werp in de grondeloze zee Mijner barmhartigheid en eeuwige vergetelheid; want er is in al uw zelfgekozen wegen en werken geen heil voor u te vinden.

Het heeft u bedorven, o Israël. Het heeft u bedorven, maar *in Mij* hebt u rijke toevloed, ja, overvloed van alles. Het heeft u verdorven, o Israël, maar in Mij bent u zó geborgen, dat alles u rijkelijk toevloeit.

"Heil" of "hulp" heet datgene, wat iemand rijkelijk toevloeit of toestroomt, wel te verstaan niet de half verzadigde, maar de geheel ontledigde, de hongerigen en de dorstigen. En dus in die zin, waarin de Heere spreekt: *Ik ben gekomen opdat zij d.i. Mijn schapen, het leven en overvloed zullen hebben*. Joh. 10:10. Zo nemen wij het woord "heil" of "rijke toevloed" in die zin, dat dit heil de mens, die van alles ontbloot is, rijkelijk toevloeit in tweeërlei opzicht.

Er is een uiterlijk en een innerlijk heil. Men kan het uiterlijke heil bezitten zonder het innerlijke heil, de zaligheid der ziel deelachtig te zijn. Maar waar de Heere tot Israël spreekt: "in Mij is uw hulp", uw heil, daar heeft Hij het oog zowel op het uiterlijke als op het innerlijke, want dat is nauw aan elkaar verbonden, dat gaat om zo te spreken, hand aan hand. Waar het innerlijke heil aanwezig is, daar volgt ook gewis het uiterlijke. Niet dat het innerlijke heil, de zaligheid der ziel, niet soms zeer lange tijd vergezeld gaat van nood, verdrukking, kommer, lijden, ja, van allerhande gebrek en ontbering zelfs, maar waar het waarachtige innerlijke heil aan de ziel is geschonken, daar wordt ook zeker het uitwendige heil de mens niet onthouden. Want men beleeft te midden van zijn ellende, uitkomst op uitkomst, zodat men altijd weer moet bekennen: *ja, Hij leeft toch nog, de oude, trouwe God, en Hij is de Verhoorder des gebeds*. Geheel onverwachts komt het heil des Heeren en daar gaat het volgens de 37ste Psalm vers 23 en vervolg; waar wij lezen: "De gangen deszelven mans worden van de Heere bevestigd; en Hij heeft lust aan zijn weg. Als hij valt - ach, ook in zonden kan zulk een man vallen, al schijnt hij ook in allerlei zonden en harteled te verzinken, zodat hij om zijn zonden of omdat hij naar 's Heeren wijze raad en bedoelingen, evenals Job, de duivel ten trots met allerlei rampen en plagen bezocht wordt, - zo wordt hij niet weggeworpen. (Want al roepen de vijanden ook tot hem: heah, wij hebben hem overmocht) de Heere ondersteunt zijn hand. Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden, maar heb niet gezien de rechtvaardige verlaten,

noch zijn zaad, zoekende brood.” Daarom vroeg de Heere in de nacht van Zijn lijden aan Zijn discipelen (Lukas 22:35): “Als Ik u uitzond zonder buidel, en maal, en schoenen, heeft u ook iets ontbroken? En zij zeiden: Niets. En Jakob kon het zijn rijke, machtige, Koninklijke broeder Ezau, toen die tot hem zei: *ik heb veel, mijn broeder*, vrijmoedig antwoorden: *ik heb alles*.

De Apostel getuigt in zijn brief aan de Filippensen in het laatste hoofdstuk, waar hij als hun herder en leraar tot hen spreekt en hen bewijst dat zij, die het Evangelie bedienen, ook van het Evangelie moeten leven, het volgende (Philip. 4:10 en verv.): “En ik ben grotelijks verblijd geweest in de Heere, dat gij nu eenmaal wederom verwakkerd zijt om aan mij te gedenken; waaraan gij u ook gedacht hebt, maar gij hebt de gelegenheid niet gehad - d.w.z. u had zelf niet veel te geven. - Niet dat ik dit zeg vanwege gebrek, want ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben. En ik weet vernederd te worden, ik weet ook overvloed te hebben, beide verzadigd te zijn en honger te lijden, beide overvloed te hebben en gebrek te lijden. Ik vermag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft.” Dat kan misschien een koning, die zijn volk liefheeft, de Apostel nazeggen, maar dat doet hij dan toch maar voor zeer korte tijd. In waarheid kan echter niemand het naspreken, als hij, die het ervaren heeft en het ervaart: "ik vermag alle dingen door Christus die mij kracht geeft".

Wie dit echter kent, is rijker dan de rijkste koning en bezit op deze wijze gewis bij het innerlijke, ook het uiterlijke heil. Waar nu het innerlijke en ook het uiterlijke heil bestendig is, daar is het allereerste, dat daartoe behoort vreze Gods. De zonde is het verderf van landen en steden zowel als van enkele personen, al zijn zij nog zo machtig en hoog verheven. Nooit is er groter en machtiger stad geweest dan het oude Ninevé, maar toen de vreze Gods daaruit geweken was, was daarmee ook alle macht en heerlijkheid uit Ninevé verdwenen. De vreze des Heeren is het fundament van het uiterlijk en innerlijk heil. Tot de vreze Gods behoort: kennis van God en van Zijn lieve Zoon Jezus Christus, die Hij gezonden heeft in de wereld. En zo weten wij dan, waarom wij allereerst te bidden hebben. Van God, van Christus weten wij niets, tenzij wij de levende verkondiging van Zijn allerheiligst Woord vernemen en zolang die levende prediking er is en zij is en blijft, waar maar behoefte naar genade en heil is zal het ook aan geen uiterlijk maar allerminst aan geen innerlijk heil ontbreken.

Dan lezen wij in het eerste: van ons teksthofdstuk (Hoséa 13: 1): “Als Efraïm sprak, zo beefde men, hij werd verheven in Israël.” Wij weten van nature niets van onze zaligheid dan door de levende prediking van het Evangelie. Als u van des Heeren Woord wijkt, is ook de vreze des Heeren, de kennis van God van u geweken. De levende verkondiging doet u het heil des Heeren kennen, omdat zij u zowel de wet als het Evangelie voorhoudt, de wet om te bestraffen de arglistigheid des harten, waardoor de dwaze mens meent, dat zo hij het werk maar ter hand neemt, zo hij de guldens maar in de hand krijgt die hij behoeft om te leven, alles wel goed zal gaan. Terwijl de arme mens, hij zij dan jong of oud, het niet begrijpt, maar altijd weer vergeet, dat zijn ganse zaligheid voor tijd en eeuwigheid aan één zijden draadje hangt, dat God in de hand houdt en dat, zodra de Heere dat draadje loslaat, alle stormen uit de hel zich verheffen en het gehele gebouw ineens stort. Het heil is alleen des Heeren. De mens meent in de grond toch altijd, dat zijn gelukzaligheid gelegen is in het werk van zijn handen, in hetgeen hij heeft en dit ogenblik bezit, waarbij dan ook, zo in het voorbijgaan, Gods zegen behoort. Dat echter alles alleen in des Heeren hand ligt, wie begrijpt dat, wie denkt daaraan? Daarom moet God heilige wet de zondaar voorgehouden worden om hem daarover te bestraffen, dat hij voortdurend van zijn

God afhoereert en heil zoekt en ook meent te zullen vinden, bij de schepselen in plaats van bij de Schepper. O, dit is een gruwel der gruwelen, Zo zou immers Gods Woord, Gods waarheid, Gods kerk afhankelijk zijn van menselijke steunsels en zulke godvergeten zondaren begrijpen niet, dat onze gehele stad, onze gehele omstreek, ons gehele vaderland, alleen hangt aan Gods barmhartigheid en aan het gebed der waarachtige vromen. De wet wordt voorgehouden om de mens te leren en hem ervan te overtuigen, zoals de Heere hier ook in ons teksthoofdstuk doet, dat al onze zonden zijn zonden tegen het eerste gebod, als niets dan verdoemeniswaardige en vervloekte afgoderij, omdat men niet wil weten en erkennen, dat het heil alleen des Heeren is en van Hem komt.

Wanneer de mens, wanneer de zondaar overtuigd wordt van zijn vloek- en doemwaardigheid, en niet langer met de zelfgekozen werken zijner handen, maar met zijn onmetelijke schuld met al zijn zonden tot de Heere komt, dan begint hij ook de Heere te smeken, dat ons niet moge geschieden, wat met Israël in Gods rechtvaardige toorn geschied is, en wat wij in Hoséa 13 vs. 7 en 8 beschreven vinden: “Dies werd Ik hun als een felle leeuw, als een luipaard loerde Ik op de weg, Ik ontmoette hen als een beer, die van jongen beroofd is en scheurde het slot huns harten; en Ik verslond ze aldaar, als een oude leeuw; het wild gedierte van het veld verscheurde hen.” De dodelijke ziekte, de vreselijke kwaal moet gekend worden, anders heeft men geen verlangen naar de hemelse Medicijnmeester. Waar het waarachtige Woord des Heeren is, juist dáár wordt de wet gehandhaafd en met deze wet, tucht en orde. Juist daarom, juist omdat het heil alleen des Heeren is, moet Hij gevreesd worden, en niet de mens, hoe hoog verheven hij ook zij. Maar de hoogstverhevene onder de mensenkinderen heeft zich te bukken onder ‘s Heeren tuchtroede of hij zal verstoten worden in eeuwige duisternis.

Dit is de wijze, waarop de wet u aan uw eigen zonde ontdekt, u o jongeling, u o jonge dochter, opdat u leert de schone jaren van uw jeugd te wijden aan Hem, in Wie alleen heil en zaligheid is en die u van uw vroegste jeugd, ja, van uw wieg af, niets dan goedertierenheid en barmhartigheid heeft bewezen. Dit is de wijze, o ouden van dagen, waarop u daaraan ontdekt wordt, dat u voortdurend verkeerde en kromme paden inslaat. Want u meent voortdurend, dat het heil voor u van de heuvelen en bergen moet komen. En omdat men niet gelooft, dat het heil alleen des Heeren is en van Hem alleen komt, daarom tracht men naar grootheid en geld en vergeet, dat elke penning die wij in handen krijgen, ons verworven wordt door het bloed des Heeren Jezus Christus.

Waar men nu aan zijn eigen zonden en schuld ontdekt wordt, en men leert dáármee tot God te gaan, daar komt het Evangelie der genade, der eeuwige barmhartigheid en betuigt ons, wat wij lezen in het 4de en 5de vers van ons hoofdstuk: “Ik ben toch de Heere, Uw God van Egypteland af: daarom zoudt gij geen God kennen dan Mij alleen, want er is geen Heiland dan Ik. Ik heb u gekend in de woestijn in een zeer heet land.” Dat zijn woorden, geliefden, die ongeveer even zo klinken als des Heeren Jezus woorden: *Komt tot Mij u allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.* ‘Ja, komt tot Mij, u allen die ronddwaalt met een door zonden bezwaard geweten en gebukt gaat onder de last van uw zonden en ongerechtigheden. Zie Mij aan, erken Mij toch: Ik ben het, die Mijn driemaal heilige Naam op u liet leggen, Ik die uw ouders bijgestaan heb in allerlei kruis en vervolging. Ik die u alles gaf, wat u bezit, huis en hof, vrouw en kind, en die u rijkelijk voorzie van alles wat u nodig hebt. Ik ben het die u gedragen heb in geduld en lankmoedigheid, ondanks al uw zonden en lasteringen, Ik ben het, die u niets dan weldaden heb bewezen.’ Zo spreekt de Heere.

In het Evangelie komt het zoete woord des Heeren: *bij Mij, of in Mij is uw hulp uw heil*, Waar deze woorden niet alleen naar de letter aangenomen, maar als levende, werkelijke troost worden ontvangen in het hart, daar gaat de ziel ook over in de gemeenschap God des Vaders en Zijn Zoon Jezus Christus door de Geest der wedergeboorte en der waarachtige bekering. Dan worden de beloften Gods ook met vreugde aangenomen en geestelijk verstaan. Zoals dit woord: “Blijft in Mij en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zo zij niet in de wijnstok blijft, alzo ook gij niet, zo gij in Mij niet blijft. Ik ben de wijnstok en u de ranken; die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht: want zonder Mij kunt u niets doen.” Joh. 15:4, 5.

Waar de levende prediking des Evangelies is, daar werkt ook gewis stil, in het verborgen, machtig, koninklijk, onbemerkt de Heilige Geest een waarachtige wedergeboorte en vernieuwing des harten, maakt de ziele het ware zaligmakende geloof deelachtig en brengt een ware ongehuichelde bekering tot stand. Waarbij de ziel - het kan ook de ziel van een kind zijn - gelooft zonder dat zij het zelf weet. Ja, niet eens weet, wat geloof eigenlijk is, en bekeerd en vernieuwd wordt zonder een duidelijke voorstelling ervan te hebben, waarin eigenlijk bekering en vernieuwing des harten bestaat. Ja, er is menig een, die bidt tot de Heere: *Heere, bekeer mij*, en die al lang bekeerd is. Dat alles werkt dan de Heilige Geest, doordat het woord onbemerkt, onweerstaanbaar, zoet en hemels in het hart neerdaalt. Het is de Heilige Geest ook, die het hart bereid maakt tot alle Gode welbehaaglijke wandel, zodat die dierbare bondsbelofte waar gemaakt en bevestigd word die wij lezen Jeremia 31 vs. 33: “Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israël maken zal, spreekt de Heere; Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.” Zie, op deze wijze wordt de wet des Heeren in het binnenste gegeven en in het hart geschreven. Zo wordt de mens in Christus Paulus noemt zulk een in zijn tweede brief aan Timotheüs kap. 3:17 *"De mens Gods" volmaakt zij*, d.w.z. niet volmaakt naar de maat van onze zelf uitgedachte, niet op Gods gebod gegronde zedenkunde, maar naar die maat, waarmede God meet in Christus Jezus, *tot alle goede werk volmaaktelijk toegerust*.

Dit is nu het innerlijke heil, waarom wij de Heere mogen aanroepen, opdat Hij ons lere, waar de boom groeit, waaraan alleen de waarachtige vruchten groeien, en opdat het geen ijdele klank, maar waarheid bij de mens worde, wat wij lezen Efése 2 vs. 10: “Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Jezus Christus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen.” Wandelen gelijk Adam onder de bomen van het Paradijs. Opdat het alzo blijke, als ons laatste uurtje gekomen zal zijn, dat wij waarlijk het heil des Heeren deelachtig zijn geweest en opgenomen worden in Zijn stad. Zo wordt de ziel overgeplant en ingeplant in Christus de Heere, in de gemeenschap met het woord des Heeren, met de leer van Christus. Van welke leer de Apostel Johannes zegt (2 Joh. 1:9), *dat, die haar heeft, ook de Vader heeft en de Zoon*. Daar wordt de mens, de gehele mens, naar ziel en lichaam, toebereid door de Geest der genade tot alle goed werk en dan komt het uiterlijke heil ook, het vloeit voort uit het innerlijke heil.

Armen en rijken ontmoeten elkaar, de Heere heeft hen beide gemaakt. Maar ik herhaal het, waar de vreze Gods is, waar de levende verkondiging van het woord is, daar verkrijgt een gemeente, een land, een huisgezin, een geheel andere gedaante, hemelsbreed verschillend van de gedaante van volken en gemeenten, en huisgezinnen,

waar de afgoden worden aanbeden. Waar de Heere Zijn innerlijk heil schenkt, daar vloeit gewis te Zijner tijd ook het uiterlijke heil daaruit voort.

Ik herhaal, mijn geliefden, al gaat het ook door allerlei hete strijd en allerlei tegenstrijdigheden heen, de Heere Jezus Christus heeft nochtans gezegd: “Voorwaar, zeg Ik ulieden, er is niemand die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers om Mijnentwille en des Evangelies wil, of hij ontvangt honderdvoud, nu in deze tijd, huizen, en broeders, en zusters en moeders, en kinderen en akkers, met de vervolgingen en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven.” Markus 10:29 en 30. Dat zal wel waar blijven. Het uiterlijke heil spruit voort uit het innerlijke, en wat God naar Zijn wijsheid doet, dat zal welgedaan zijn. Maar Zijn Woord zal nochtans Zijn Woord blijven en waar God in waarheid gevreesd wordt, waar de levende verkondiging hoog in ere wordt gehouden, daar wordt gebeden in de huisgezinnen, gebeden in de stad, daar woont het Woord Gods rijkelijk, daar werkt het bloed des Heeren Christus in de huizen, aan wier deurposten en bovendorpels het gestreken is. Daar worden de kinderen opgevoed in de tucht en vermaning des Heeren en het einde zal goed zijn, daar waar de ware waarheid in het harte woont en men niet afhoereert van de levende God, Waar het innerlijke heil is geschonken, daar zal ook het uiterlijke heil niet ontbreken, niet achterblijven, maar aanwezig zijn op des Heeren tijd. Waar de Heilige Geest de Fontein des heils doet ontspringen in het menselijk hart, daar wordt die fontein ook een bron van uiterlijk heil en dan bestaat dat heil in gehoorzaamheid en ootmoed, dan bestaat dat heil daarin, dat men niet tracht naar hoge dingen, maar zich voegt tot de nederigen. Daar bestaat dat heil in arbeidzaamheid, in vlijt, in acht geven op kleinigheden, in getrouwheid in het kleine, in spaarzaamheid, in lust tot orde en reinheid. Daarin bestaat dat uiterlijk heil en ook dat komt alleen van God de Heere.

Waar de levende verkondiging van Gods Woord is, daar worden ook wet en Evangelie, tucht en orde gehandhaafd. Waar de Heilige Geest het geloof werkt, daar werkt Hij geen dood geloof, maar een geloof, dat door de liefde werkzaam is, zodat men niet schuwt de handen in koud water te steken en niet te lui is om te werken, maar het hart heeft bij zijn werk, en God dient voor Zijn heilig aangezicht en dat der heilige engelen, en niet de buik, en dat wel in ons dagelijks beroep, in dat werk, dat de Heere ons op de hand legt. Zie, dat is de wijze, waarop die belofte uit Gods woord waarheid wordt: *Zijn brood wordt hem gegeven, zijn wateren zijn gewis.* (Jesaja 33:16b). Zie, dit is nu de bron van uiterlijk heil, die voor de mens ontspringt, waar het geestelijk heil van God in het hart is geschonken. Maar er is buitendien ook een bron van welvaart buiten de mens, en dat is het werk, de arbeid op zichzelf. Want wat baat het u of u al vlijtig en arbeidzaam bent en u hebt geen werk? O, dat is zeker een smartelijke beproeving, maar die de Heere alleen over u komen laat tot uw heil, opdat ge u in stilte met al uw noden van alle schepselen zou afkeren en u wenden tot Hem, die gewis voor werk zal zorgen en u werk zal laten geven. Als u tenminste niet te lui bent om te werken maar het als een weldaad beschouwt als u u vlijtig kunt reppen en vrolijk aan het werk te gaan.

Maar ik smeed u, geliefden, in uw eigen belang, grijp niet in Gods bestuur en wees zelf niet de oorzaak, dat door uw verkeerde woorden en handelingen de genadegaven Gods bederven en de bronnen van ons bestaan en welvaart gestopt worden. De bron van uiterlijke welvaart is de arbeid en alle middelen en wegen, waarop men zich voedsel en andere levensbehoeften zoekt te verschaffen; en vooral in onze omstreken geldt algemeen de gouden regel, *dat, die niet werkt, ook niet zal eten.* Maar de fabrieken en alle andere bronnen van welvaart en bestaan liggen alle in des Heeren hand en zijn van Hem afhankelijk, ook waar de fabrikanten zelf God niet kennen noch

vrezen. Het uiterlijke heil, de overvloed of het gebrek, dat in de huisgezinnen heerst, komt dus van de Heere. Het uiterlijke heil hangt geheel en al van Hem af. Heden is er misschien overvloed van werk, maar er behoeft niet veel te geschieden of alles ligt in duigen en het werk staat stil. En zie, dat alles alleen van Hem afhangt, is het juist wat de Heere ons wil leren in dure tijden of in tijden van honger en werkloosheid. Ik herhaal het, of er fabrieken zijn, waar u rijkelijk uw brood kunt verdienen en of deze fabrieken overvloed van werk hebben, en u zó brood kunnen doen verdienen of niet, het ligt alles in de hand van de soevereine God. Het hangt alles van Zijn wil, van Zijn bestuur af.

Opdat nu echter alles zijn rustige, eerlijke gang kan gaan en niet alle bronnen van uiterlijke welvaart ophouden te vloeien, zo behoort ook tot het uiterlijk heil van huisgezinnen, steden en landen, dat er goede wetten zijn, en een goede politie, die deze wetten handhaaft. Daartoe behoort ook een goede overheid, een goede regering in de stad, in het gewest, in het land dat wij bewonen. En het is een gave Gods, als wij zulk een regering hebben, die wet en orde weet te handhaven, *zodat wij een stil en gerust leven kunnen leiden in alle godzaligheid en eerbaarheid*. O, het is zulk een onschatbare weldaad: God in alle stilte te mogen dienen en verheerlijken en ons werk in vrede en rust te kunnen verrichten. Dit alles is een weldaad van Gods Vaderlijke hand.

Zo kunnen wij dan zien, geliefden, waarom wij Hem hebben aan te roepen, niet alleen heden, niet alleen morgen, maar al de dagen van ons leven. Maar hoe gaat het gewoonlijk?

Wij mensen, als wij werk hebben en dientengevolge eten en drinken, vragen weinig daarnaar, wie het is, die ons dat alles geeft en waar het vandaan komt. De mens eet, drinkt, geniet en houdt dan de vreze Gods voor iets geheel afzonderlijks, dat eigenlijk met het dagelijkse leven weinig te maken heeft. En toch, wat is zaliger dan in regen en zonneschijn, in elk stukje brood, in elke druppel water of wijn, de grote genade Gods te aanschouwen, die ons dat toekent, "ondanks wij het onwaardig zijn". Ja, alles hebben verbeurd. O, laat ons toch de goede hand onzes Gods, Zijn vrije en Vaderlijke genade over ons daarin zien, dat wij een goede, zorgdragende regering hebben, bovenal ook daarin, dat u in stille rust en vrede tot heden kunt neerzitten onder de verkondiging van des Heeren Woord.

Juist omdat er geen oog is voor dit onschatbare voorrecht, en velen van onze zich verbeelden, veel wijzer en verstandiger te zijn dan zij, die de Heere over ons heeft gesteld, ja, in hun verblinding en dwaasheid wel alles uit elkaar zouden willen rukken, daarom heerst er zoveel ontevredenheid en onrust en worden zovelen heen en weer gedreven, door allerlei ingevingen en inblazingen van de vorst der duisternis. Omdat nu echter de zaak zó ligt en niet anders, laat ons daarom goed in ons geheugen behouden en God de Heere geve ons daartoe in genade Zijn Heilige Geest: niet in mijn hand berust mijn heil voor tijd en eeuwigheid, en ik heb er niet over te beschikken; mijn inwendig heil, dat ik getroost en zalig leven en sterven kan, mijn uitwendig heil, waardoor ik een goede en rustige huisstand kan hebben, de rust en welvaart van stad en land, het hangt alles af van Gods barmhartigheid en ontferming.

O geliefden, laat ons daarom tot de Heere gaan met al onze zonden en schulden, laat ons onszelven aanklagen en niet onze naasten, laat het ons Hem belijden, dat wij onszelf in het ongeluk hebben gebracht, allereerst wel in Adam ons stamhoofd, maar ook later als jongeling, als jonge dochter, toen wij voortdurend Gods gebod in de wind sloegen en wederstreefden en ons eigen hoofd wilden doorzetten. Laat ons erkennen

en voor de Heere belijden, dat het zo met ons gesteld was al in onze kindsheid, als onze ouders ons vermaanden, vlijtig te leren en naar school te gaan; en als welmenende, van God gezonden vrienden ons deze of gene zaak, die zij heilzaam voor ons oordeelden, aanraadden, en wij toch ons om niets anders hebben bekreund dan om onze eigen wil en begeerlijkheid, zodat wij de baas hebben willen spelen, inplaats van als arme leerjongens Christi door de wereld te gaan, Hem al onze boze stukken belijdende en uitroepende: ik breng mijzelf voortdurend in het ongeluk en heb mij in het ongeluk gebracht en als de Heere God mij niet in Zijn grote barmhartigheid bewaart, - als Hij stad en land niet bewaart in diezelfde Goddelijke barmhartigheid, - dan breng ik mijzelf, dan brengen stad en land zich morgen opnieuw in ongeluk en verderf.

Geen mens kan ook maar één ogenblik op zichzelf en op het werk zijner handen vertrouwen, of dat vertrouwen zal blijken louter ijdelheid te zijn geweest. Het heil is geheel en alleen des Heeren en daarom tot Hem heen met de belijdenis van zonde en schuld. Wat dan ook over ons komt, wat ons dan ook treffen moge, zo het heil alleen des Heeren is, zo hulp en uitkomst alleen bij Hem te vinden zijn, dan behoeven wij immers niet te vertwijfelen, ook in de allerzwaarste nood, maar op grond van het bloed des verbonds, op grond van het dierbare bloed van de Heere Jezus Christus, en op grond der belofte Gods, mag men geloven en mogen wij, ondanks alles ons aanklaagt, - en hoewel men allerlei onheil zichzelf over het hoofd gehaald heeft, - nochtans bij God aanhouden en Hem smeken, dat het Hem moge behagen Zijn dierbaar Woord bij ons waar te maken. Dat Woord, dat Hij gesproken heeft tot Israël, in het 14de vers van ons teksthofdstuk: *Doch Ik zal hen van het geweld der hel verlossen. Ik zal ze vrij maken van de dood: o dood, waar zijn uw pestilentiën? hel, waar is uw verderf?* Laat ons daarom nooit vertwijfelen, noch het de duivel gewonnen geven, maar op grond van Gods belofte ervan verzekerd zijn, "dat God, ondanks dat wij het onwaardig zijn, ons gebed nochtans om des Heeren Christus' wil zekerlijk verhoren wil."

En opdat wij goedsmoeds zouden zijn en blijven, en volharden in het gebed tot de God van ons leven, tot de Heere, van wie alleen hulp en heil is, laat ons sluiten met het oude en welbekende eerste vers van de 116de Psalm:

*God heb ik lief, want die getrouwe Heer
Hooft mijne stem, mijn smekingen, mijn klagen;
Hij neigt Zijn oor: 'k roep tot Hem al mijn dagen,
Hij schenkt mij hulp. Hij redt mij keer op keer.*

Amen.

23. Preek over Hoséa 14: 2

Laat ons met elkander opslaan en aandachtig lezen: Hoséa 14.

... Bekeer u, o Israël, tot de Heere, uw God, toe; want gij zijt gevallen om uw ongerechtigheid. Neem deze woorden met u, en bekeer u tot de Heere; zeg tot Hem: Neem weg alle ongerechtigheid en geef het goede, zo zullen wij betalen de varren van onze lippen. Assur zal ons niet behouden; wij zullen niet rijden op paarden en tot het werk van onze handen niet meer zeggen: gij zijt onze God. Immers zal een wees bij u ontfermd worden.

De profeet Hoséa profeteerde ongeveer acht eeuwen voor de geboorte van Christus en was een tijdgenoot van de profeten Jesaja, Amos en Micha. Juda en Israël hadden dus deze vier machtige profeten. Toen Hoséa profeteerde, had Israël een voortreffelijke koning. Dat het een voortreffelijke koning is geweest, lezen wij in 2 Koningen 14:23 en vervolgens: "In het vijftiende jaar van Amazia, de zoon van Joas, de koning van Juda, werd te Samaria koning, Jerobeam, de zoon van Joas, koning over Israël en hij regeerde een en veertig jaren. Hij bracht ook weder de landpale van Israël van de ingang van Hamath, tot aan de zee van het vlakke veld; naar het woord des Heeren, des Gods van Israël, dat Hij gesproken heeft door de dienst van Zijn knecht Jona, de zoon van Amitthai, de profeet, die van Gathhefer was. Want de Heere zag, dat de ellende van Israël zeer bitter was en dat Israël geen helper had. En de Heere had niet gesproken, dat Hij de naam van Israël van onder de hemel verdelgen zou; maar Hij verlostte hen door de hand van Jerobeam, de zoon van Joas."

En hoewel de Heere Israël hielp, toch keerde Israël weer tot de afgoden terug, ja, verliet hen volstrekt niet. Israël met zijn voortreffelijke koning deed volgens vers 24 "dat kwaad was in de ogen des Heeren en week niet van alle zonden van Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël zondigen deed."

En zo hielp dan de profeet Hoséa de voorspelling, voor zover zij tot het gehele volk kwam, niets. Want het duurde niet lang meer, toen gingen alle woorden en dreigingen Gods in vervulling, nadat Hij lange tijd geduld had gehad en lankmoedig was geweest; zoals wij dan ook lezen in hoofdstuk 15: 19: "In de dagen van Pekah, de koning van Israël, kwam Tiglath-Pilezer, de koning van Assyrië; en nam Ijon in, en Abel-Beth-Maächa, en Janoah, en Kedes, en Hazor, en Gilead en Galilea, het ganse land van Nafthali; en hij voerde hen weg naar Assyrië."

De profeet moest een ketter zijn tegenover de andere priesters, toen hij zich van hen afzonderde, hij moest een oproermaker zijn tegen de koning en zo de profetische en apostolische dood sterven, dat men namelijk ketter zijn moet en een oproermaker.

Het volk is er niet meer, de steden, als het ware, zonder spoor verdwenen, maar de profetie is gebleven én de naam Hoséa.

"Er wordt gered, wat gered wordt" is ook gebleven; en al de zes en twintig eeuwen door, dat deze profetie bestond, heeft de Heere gehad en heeft, een uitverkoren volk; en het heet tot dit volk Hoséa 13: 14: "Doch Ik zal hen van het geweld der hel verlossen dat heet diep gezonken, Ik zal ze vrijmaken van de dood dat heet verdorven zijn o, dood, waar zijn uw pestilentien? Hel, waar is uw verderf?" Dood, Ik wil u een vergif zijn met Mijn Naam "Jezus". Hel, Ik wil u een pestilentie zijn met Mijn Naam "Christus". Het uitverkoren volk, het zal gered zijn om des enige Naams wil. En omdat de Vader de Koning Christus het koninkrijk heeft gegeven, dat uit Zijn uitverkorenen bestaat, zullen zij binnenkomen. Daar gaat de overige wereld, het

overige Israël, dat naar de naam Israël is, verloren. Het uitverkoren volk echter, het is goddelozer dan de overige goddelozen, zondiger dan de overige zondaars. Wanneer niet God het eeuwig raadsbesluit genomen had, te verheerlijken, wat vergeving van zonde is, dan bleven zij in de diepste diepte, op de grond der hel liggen, want zij zijn de slechtsten van de slechten. Dit is uitgesproken in de belofte: "Ik zal hen van het geweld der hel verlossen." "Ik zal ze vrijmaken van de dood". Er komt geen mens in zulke hel dan door eigen schuld; er komt geen mens in zulke banden en geweld van de dood, dan door eigen overtreding.

En nu belooft God: *hun hoofdstad, hun Samaria, - hun Rome, hun Berlijn, hun Londen, - het zal woest worden, want zij is wederspanning geweest tegen haar God.*

En nu komt God opdat Zijn verkiezing zou bestaan, het voornemen Zijner genade en spreekt: *Bekeer u!*

Het volk was lang bekeerd, het was een vroom volk, en de Heere had het lief. *Wat zal Ik uit u maken, Efraïm?* Heet het in hoofdstuk 11: 8 en 9. Daar staat de engel met het zwaard: *zal ik, zal ik niet?* "Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm? U overleveren, o Israël? hoe zou Ik u maken als Adama? U stellen als Zeboïm? Mijn hart is in Mij omgekeerd; al Mijn berouw is samen ontstoken. Ik zal de hitte van Mijn toorn niet uitvoeren; Ik zal niet wederkeren om Efraïm te verderven, want Ik ben God en geen mens, de Heilige in het midden van u, en Ik zal in de stad niet komen."

Zo had de Heere het lief. Welk een volk! Welk een volk, dat waardig geacht wordt, zulke Profeten te hebben! Maar dit volk, ... het had de Heere niet lief. Het had de Heere lief; ja, voor *dit leven*. Het had de Heere lief; ja, opdat de uitwendige beloften aan hen vervuld zouden worden. Het had de Heere lief; ja, voor het hoogmoedige vlees, dus voor de buik, voor het vergankelijke, dus voor dit ellendige leven, dat toch slechts een dood is. Dan is Assur beslist machtiger dan een engel Gods, en dan vermogen paarden beslist meer dan woorden, dan Gods woorden en dan kan men van de werken zijner handen beslist meer verwachten dan van Gods wegen, die door de diepe zee gaan, zodat Zijn voetstappen niet gezien worden.

Dus Israël was Gods volk, dus Israël was bekeerd en voortreffelijker dan alle christenvolken of christelijk volk van de tegenwoordige tijd. Maar het volk, dat bekeerd was, was gevallen; het had zich gestoten aan God, aan de Rotssteen zijn heils, het had zich gestoten aan Zijn leiding, en zo was het van God af gekomen. Wanneer echter het kind zich van de vaderhand losscheurt, wie kan zeggen, hoe diep het vallen zal, waar de weg langs de afgrond gaat?

Israël had zich gestoten aan God, aan Hem, Die alles alleen in Zijn hand en geweld heeft, en alles doet naar Zijn welbehagen. Het wilde God wetten voorschrijven en hoe Hij met het volk gaan moest, in plaats van zich te buigen onder God, in de gedachte: God is groter dan ik, groter dan mijn wensen, mijn wegen, mijn hart. Zo was het dan van God afgevallen, zo was het gezonken en zonk en daar was het slijk zonder grond. Ach, God en dat wat wij willen, laat zich niet verenigen. Gods wegen en onze wegen, Gods gedachten en onze gedachten ver liggen die van elkaar verwijderd. God voor een vierde gedeelte, of God soms voor de helft en dan het ik en mijn eigen weg soms half, ja geheel; ... het gaat niet!

God zal telkens grote dingen doen terwille van Zijn woord. Hij zal dragen, beschermen, houden, maar Hij kent ook Zijn tijd. Een volk zal niet sterven en niet verderven daarin, dat het zich vergist in Gods wil. Dit wil God: *Mijn zoon, spreekt Hij, geef Mij uw hart, en laten Mijn wegen aan uw ogen welgevallig zijn.*

O, had Israël God het hart gegeven. Hebt u God uw hart gegeven, dan vertrouwt u Hem, en geeft Hem uw weg en alles wat daarop is voor u, kleine mens, in Zijn handen Hij zal het wel maken.

Israël kwam in nood, zonk en zonk, toen greep het naar de bergen en de heuvelen en toen zonk het dieper en dieper. Israël viel door zijn ongerechtigheid en toen greep het naar Assur, naar paarden en wagens. Al het zichtbare, waarop men steunen wil, is als ijs; men wil er zich aan houden en stuk voor stuk breekt het af. Zo is al het zichtbare, zo Assur, zo de paarden, zo de werken van onze handen (vers 4).

Wanneer God ons alles gegeven heeft en geeft, wat goed voor ons is in het leven, wat hebben wij dan nog op het einde? En wanneer u profeten hebt en het goede woord, en het woord ja, het beschut, draagt en houdt wat hebt u dan nog op het einde? Zolang God wilde in Zijn barmhartigheid, konden alle leeuwen en beren der woestijn Hem niet aan Zijn schapen komen. Zolang God wilde in Zijn barmhartigheid, konden alle baren en golven niets uitrichten tegen Zijn kleine stad.

Maar wanneer God komt en denkt: *dat is Mijn kind, dat mag toch niet als een bastaard opgevoed worden*, wanneer Hij komt en de roede in de hand neemt, dan gaat het dieper dan de huid. Geen volk heeft Hij meer geslagen en slaat Hij meer tot op de dag van heden, dan het arme Joodse volk, dan Israël naar het vlees. Daar geeft Hij een sterk sprekend voorbeeld aan.

Kunt u en zult u alles van God hebben, wat voor u naar Zijn wijsheid goed is, zo kunt u vertrouwen op Zijn woord, maar Hij wil uw hart hebben. Daar gaat het om de eeuwige eeuwigheid. Wat zijn jaren van genot? Wat zijn twintig jaren van genot? Wat is de hele mensheid? Een droom, er komt de eeuwige eeuwigheid. God de Heere wil voor Zijn Israël geheel zijn dat wat Hij is en Hij is Koning van hemel en van aarde, vol Koninklijke gedachten om steeds te helpen. Maar zoals Hij Zich aan Zijn volk geven wil, dan wil Hij ook Zijn volk geheel hebben; niet eerst man en vrouw en kind, huis en hof, geld en goed bijzaken zijn dat alles, Hij heeft ze geschapen en heeft ze in Zijn hand.

De duivel zou u er wel graag toe willen brengen, dat u de Heere God een verwijt maakt, wanneer Hij u vrouw en kind, huis en hof neemt, en dan zegt: 'Ja, Hij doet niet naar Zijn woord, zo laat ik Hem lopen en geloof niets meer.' Daartoe zou de duivel u wel graag brengen, wanneer uw zonden talrijk worden, meer dan de haren van uw hoofd, te zeggen: 'voor mij is geen vergeving, want ik heb het te erg gemaakt.' God wil voor Zijn Israël geheel een volkomen Zaligmaker zijn. Wat Israël hebben zal, dat zal het hebben, het zal koninklijk geleid worden, opdat het openbaar zij, dat het een koninklijk volk is.

Wat Israël schade veroorzaakt, dat snijdt de Heere af; maar wat Israël wel doet, al schijnt het ook te schaden, dat geeft Hij hem. Het gaat om de eeuwige eeuwigheid. Hij wil Israël voor eeuwig bij Zich hebben. Hij, Die Zijn woning had bij Israël, Die vlees werd en zo onder ons wilde leven, Hij wil Israël geheel bij Zich hebben, eeuwig in Zijn paleis. Er kan geen liefde aanwezig zijn, wanneer de liefde gedeeld is. En Israël met heel zijn schuld, met al zijn zonden, wil Hij hebben en geheel zal Hij voor Israël genoegdoening brengen en geheel Zijn Israël verlossen en rein maken van bloed, drek en onreinheid; en geheel zal Hij en wil Hij, Hij alléén, Israël zalig maken.

Zo komt Hij dan en spreekt: *bekeer u!* En daar is nu de vraag: *gaat dat u aan?* De roepstem komt tevoorschijn uit het trouwe hart Gods. En wanneer iemand zou willen

antwoorden: "bekeerd ben ik allang" ... één zucht tegen Gods weg en waarheid heeft uw bekering teniet gemaakt.

Welgelukzalig hij, die het toepast op zichzelf en naar de stem van zijn God hoort: *bekeer u!* Iets tot stand brengen zal het woord, op zichzelf genomen niet; en ieder zal in zijn oude gewoonte blijven, in zijn oude doen en bestaan; hij zal aan een ander denken, maar niet daaraan: *ik ben verkeerd, God zegt het*. De prediking zal vernomen zijn en men zal naar huis zijn gegaan en de prediking vergeten.

Maar God zal dat tot stand brengen, waartoe het woord komt. Want, wanneer Hij zegt: *bekeer u*, dan heeft Hij de een of ander, die eenmaal tot inkeer komt. En die spreekt: *God, keer u tot mij, dan bekeer ik mij tot U*. Christus is de Penning, de laatste, waarmede men doorkomt; het geldstuk op de weg; maar niet de bekering. Hij moet voorhanden zijn; en wie niet waarachtig bekeerd is, die mag toezien: *onbekeerd, verloren*. Die waarachtig bekeerd zijn, die weten en belijden het - en de duivel zal het hen niet uit de handen slaan; het is niet in een hoekje gebeurd; - maar toch en toch: *weg én bekering, het is alles verzondigd!*

Christus gisteren en heden Dezelfde tot in eeuwigheid. Gisteren nieuw, heden nieuw, Mijn Bloedbruidegom; en anders ik voor mij was gisteren een nieuwe mens, heden een oude mens.

Wat wil dat zeggen: *Bekeer u!*? Dat is: 'keer u om! Zie Mij toch eens aan! Keer Mij niet langer de rug toe, met uw poppen en afgoden, met uw zonden, waarmee ge u bezighoudt. Nu weet u, dat u met uw poppen en werken van uw wil, Mij dan de rug toekeert. Hebt u uw afgoden mooi versierd, hebt u enige rust in uw werken? Wilt u zo komen en zeggen: Heere God, dat heb ik mooi gedaan? Waar echter alles zó neerligt en de dood dreigt, daar wendt u Mij de rug toe en dan kan Ik niet meer helpen, dan zijn Mijn beloften voor niets, dan is niets meer waar.' "Bekeer u!" Dat is Gods stem aan u.

Welaan, God is ons zó genadig geweest, dat het een wonder is in onze ogen. Tellen wij de hoofden in onze gemeente, zo hebben wij nog geen verloren dan een kind en nog een kind, dat overgaat in eeuwige heerlijkheid met de eerste vraag en antwoord van de Heidelberger Catechismus. De overigen zal de pestilentie (er heerste toen in Elberfeld een hevige cholera-epidemie) niet gegrepen hebben. Wie heeft het gedaan? Barmhartigheid! En nog eens: barmhartigheid! Weest toch niet als stokken en stenen.

Bekeert u! Spreekt de Heere. Waarvan zal ik mij bekeren?

Van uzelf áf. De een zowel als de ander heeft zichzelf gevonden en vindt zichzelf en dan moeten Gods woord en Gods genade en Christus daaromheen gelegd worden, als bij een gebalsemd lijk; daar gaat toch een ieder zijn weg en doet zijn wil. Zo moet dan de vraag komen: *hebt u nog uw verhard hart?* Zal dan niet de waarachtige liefde aanwezig zijn, waar de een de ander vergeeft en zich onderwerpt? Wanneer zal dan eens de hoogmoed gebroken zijn? Wanneer zal het daarmee een einde hebben, dat men God bedriegen wil, Zijn woord vasthouden en daarbij de eigen weg glad maken met deze olie? De mens blijft aan het slapen en snurken, hij denkt: die moet zich bekeren en die moet zich bekeren.

Mens, de hand in uw eigen boezem, Waar God spreekt: *bekeer u!* daar bent u onbekeerd. Nu wordt echter dit "bekeer u," opgevat en aangezien als kwam het van de duivel en niet van God. Het is eigenlijk hetzelfde, wanneer een vader spreekt tot zijn koppige jongen: nu, zie mij weer aan, daar heb je appels en peren! Maar voor de mens schijnt dit "bekeer u," te zijn als stond er: leg uw hoofd op het schavot!

God spreekt: Israël vorstenkind, met uw voorrechten, uitverkoren geslacht, volk, dat Ik liefheb met eeuwige liefde, dat Ik als overgoten heb met Mijn trouw, met Mijn weldaden, vergeving van zonden en eeuwig leven; volk, waarvoor Ik alles ben en alleen ben, waaraan Ik gegeven heb wat Ik aan alle andere volken onthouden heb, gij volk, bekeer u!! Nogmaals: waarvan dan?

"Van uzelf áf tot Mij!" Dat meent God. Spreekt God het niet uit, dat bij Hem barmhartigheid is, dat bij Hem barmhartigheid zal gevonden worden? Spreekt God het niet uit, dat Hij waarachtig zonde en schuld vergeven zal?

God spreekt: "wend u tot Mij en bekeer u!" Zo heeft dus God gedachten van vrede over u. Hij heeft het voornemen schuld en zonde te vergeven, misdaad weg te nemen, al het tegenstreven tegen Zijn woord, dit lasteren van Zijn wegen Hij heeft het voornemen, dit alles te vergeven en de mens uit de afgrond te rukken, uit het slijk, en hem een nieuw lied in de mond te leggen: 'dat God hen verlost, die Hem liefhebben en zich tot Hem wenden; dat God genadig is en met geweldige genade als met een stroom over onze misdaden en zonde heen is, waar wij ons tot Hem wenden.'

Bekeer u, van uzelf af! Ja, dat u het doopformulier leest: dat wij alles, wat in ons is, geheel en al verdoemen.

Bekeer u! Er steekt slechts ellende, huichelarij, bedrog, ijdelheid, eigenzinnigheid in u en u brengt uzelf daarmee in het verderf. Of het één òf het ander: bekeer u tot Mij of het gaat met u in de diepte, zoals met geen ander volk. U hebt met anderen niets te doen, dat gaat u aan, o mens, een ieder, die Mij hoort.

Bekeer u! Tot wie? Van u áf tot de Heere, tot Hem, de getrouwe God des verbonds, Die is, Die was en Die zijn zal. Die u op Zijn Naam heeft laten dopen. Die u welgedaan heeft door al de tijd. Die gedragen heeft met grote genade en toegenegenheid, van Wie u alles hebt, wat u hebt. Die de Heere is van uw leven, van uw weg, van Wie alleen uw toekomst afhangt. Al denkt u ook, dat de tegenwoordige tijd van u afhangt, tot de Heere, van Wie de toekomst afhangt.

Geweldige genade! Dus u, die daar dorst, tot deze levende Wel, er is water genoeg aanwezig. Wonderbare genade, dat de Heere tot een verkeerde, tot één die zich al van Hem afgewend heeft, door de zonde en de misdaad, zo spreekt: 'zie Mij toch eens aan, Ik ben toch uw Vader en Redder! Heb Ik u niet alles doen toekomen?'

Wat laat u het dan van de wereld afhangen, van het zichtbare, van uw werken? Wendt u tot de Heere uw God. 'Dat is uw God niet, wat u nu huldigt: al het zichtbare; dat is uw God niet. Daar maakt u een God uit, en Ik zou uw arbeider moet zijn en deze uw afgod schoon versieren. Dat doe Ik echter niet. Ik wil alleen God zijn. Uw afgoden brengen u in het ongeluk en hebben u in het ongeluk gebracht. Bekeer u tot de Heere, Uw God! U hebt geen ander, en wanneer u uit de wereld, uit het zichtbare, uit de werken, uw God maakt, ... u hebt toch beslist geen andere God dan Mij! Ik heb hemel en aarde gemaakt, de zee en alles, wat daarin is. Ik heb het kruis doen plaatsen op Golgotha, en Ik ben de pestilentie van de dood, en het verderf van de hel. Wat doet u dan met alle andere goden? U hebt geen ander God dan Mij!'

Velen hebben in deze week nameloze smart geleden. God heeft echter aan ons gedaan boven bidden en denken.

Mens bent u! En wanneer u geloof had bergen te verzetten ... een mens bent u! En een mens elke minuut, dat hij zijn zonde niet bekent, is hij van zijn God af. Elke minuut ligt hij in twijfel, wanneer de dood op hem afkomt.

Maar God is sterk en God is uw God. En nu: één ding tegen alle nood en dood in, tegen uw nood en dood in, tegen de nood en dood van anderen in, ... dit éne: *tot Hem,*

tot de Heere, uw God, met al uw zonde, schuld en ongeloof! Niet verder van Hem af. Hij doet het alles naar Zijn raad en brengt het heerlijk ten einde. Amen.

24. Preek over Micha 7: 8

Wij lezen in het zevende hoofdstuk van de profeet Micha en wel in het achtste vers het volgende:

Wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zo zal de Heere mij een Licht zijn.

Wij hebben hier geliefden,

- Ten eerste: *de duisternis*
- Ten tweede: *het zitten in deze duisternis*
- Ten derde: *dat de Heere het licht is in deze duisternis*
- Ten vierde: *dat de profeet zegt: "mijn Licht"*.

Ten eerste: de duisternis

Onder het woord "duisternis" dat de profeet Micha hier gebezigd heeft, verstaat hij allereerst allerlei aanvechtingen, waarin hij geraakt is tegenover de vijanden en dat wel niet zo zeer omtrent zijn eigen persoon als in gemeenschap met de gemeente des Heeren, met de gehele kerk Gods. Daarom spreekt hij hier in de naam van allen, die zich in zware en benauwde aanvechtingen bevinden. De duisternis bestaat dan voornamelijk hierin, dat men de geopende Bijbel voor zich heeft, daarin overal ziet hoe er gewag wordt gemaakt van licht en leven, men vindt overal de heerlijkste beloften en toch ziet men alles rondom en in zich in rechtstreekse tegenspraak met dit woord, met alles, wat wij daarin horen en lezen. De gelovige echter moet alles, wat hij in des Heeren woord leest, "mijn" kunnen noemen; hij moet ondervinden en beleven, zal hij rust en vrede hebben voor zichzelf. De gelovige is geen waaghals, maar hij is verstandig en voorzichtig, waar het om het heil zijner onsterfelijke ziel gaat, en, helaas, het gaat hem geheel anders, dan hij verwacht had en hij ondervindt voortdurend het tegendeel van wat daar geschreven staat en waarop hij dus met goede grond mocht hopen.

Weet u, geliefden, waarom des Heeren gemeente zo vaak het tegendeel moet beleven van hetgeen zij op goede grond hoopt en verwacht? Het is omdat wij hier moeten leren wandelen door geloof en niet door aanschouwen. Wij mensen hechten echter veel te grote waarde aan de uiterlijke vervulling van zegen en overvloed en daarom gaat het vaak geheel anders met ons dan wij ons hadden voorgesteld. De Heere vervult zeker al Zijn beloften, maar wij hebben geen oog voor de manier waarop Hij dat doet. Onze door ongeloof verduisterde ogen zien alleen op tegenstand en aanvechtingen, maar zijn verblind voor het wonderbare heil, dat dáár geboren wordt waar de Heere het kruis voor ons opricht. De waarachtige gelukzaligheid en de manier, waarop de Heere ons die deelachtig maakt, smaken ons bitter als gal en alsem. En als wij alle reden hebben om te juichen, en in de handen te klappen van vreugde over het heil, dat ons te beurt valt, lopen wij weg en gaan in een verborgen hoekje bitter zitten schreien.

Het was des Heeren zaak, waarvoor de profeet Micha ijverde, het was des Heeren waarheid, die hij omhoog hield, het was het heil van Gods kerk, dat hem ter harte ging. Hij leefde in dezelfde tijd als de profeet Jesaja, en hij ontmoette, evenals deze, niets dan louter verkeerdheid. De rechtvaardigen namen meer en meer af in den lande, zoals wij in de eerste verzen van ons teksthoofdstuk uit de bittere klacht van de profeet vernemen: "Ai wij, want ik ben, als wanneer de zomervruchten zijn ingezameld; als wanneer de nalezingen in de wijnoogst geschied zijn: er is geen druif om te eten; mijn ziel begeert vroeg rijpe vrucht. De goedertierene is vergaan uit het

land en er is niemand oprecht onder de mensen, zij loeren allemaal op bloed, zij jagen, een iegelijk zijn broeder, met een jachtgaren.” (Micha 7: 1, 2). U kunt uit het tweede: zien, dat, als de profeet zegt "er is geen druif", ach "er zijn geen druiven om te eten" hij hiermede de waarachtig vromen bedoelt en de zoetheid, die hij in de omgang met hen smaakte. Het ontbrak dus te dien tijde in Israël aan waarachtige vromen, die, door God uitverkoren, ook Hem tot hun deel en erve hadden verkoren en Hem van ganser harte liefhadden. Maar zij vielen allen van God af en verlieten hun weldadigheid, zoals de profeet Jona dat noemt: *die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hunlieder weldadigheid* (Jona 2: 8).

Toch wilde hij zo graag goede, wilde hij zo graag beste vruchten hebben, vrome mensen, rechtvaardigen. Maar helaas, hij zag niets dan zulken "die op bloed loerden". Deze laatste uitdrukking betekende nu niet, dat zij met zwaarden en messen rondliepen om de profeet en die hem navolgden, te vermoorden, maar zij loerden daarop, dat de rechtvaardige zou sterven en zijn naam vergaan, opdat zij zo de begeerte hunner harten, die met haat en afkeer jegens hem vervuld waren, zouden verkrijgen. Zulken beeldden zich dan nog in, dat zij zeer wel handelden, als zij de profeet Micha en diens vrienden zochten terzijde te duwen en uit de weg te ruimen. Daarom klaagt de profeet dat het zo en niet anders met de zaak was gelegen. Zo gaat het toe in het openbaar en in het dagelijks leven.

Dat stemt echter niet overeen met het woord der belofte Gods, want er staat al in het begin geschreven, *dat het zaad der vrouw de kop van de slang zou vertreden*. Er wordt verder beloofd, *dat de volkeren zouden stromen naar Jeruzalem en dat de kennis des Heeren de aarde zou vervullen, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken*.

Het mag de profeet ongeveer te moede zijn geweest als Abraham, die de belofte van een zoon had en *dat in deze zoon al de volkeren der aarde zouden gezegend zijn en dat zijn zaad het land Kanaän erfelijk zou bezitten*. Hij was echter, evenals zijn huisvrouw al hoogbejaard en het was en bleef niets dan onvruchtbaarheid.

In het huisgezin van Izak was het evenzo gesteld, hoewel hij de belofte des levens had en toen nu eindelijk de tijd der vervulling daar was, wist Rebekka, Izaks vrouw, nog niet wat er met haar geschieden zou.

En Jakob, arme Jakob, hoe is het hem niet vergaan en toen hij eindelijk verlost was uit de handen van de onrechtvaardige en gierige Laban, ging het nog eerst recht met hem in de school des kruises.

Het was dezelfde duisternis, die op de ziel van de profeet lag, die ook op de ziel van de discipelen lag, toen de Heere door Judas was verraden, toen zij voor Hem waren gevlucht, toen Hij was gestorven en in het graf lag.

Het was dezelfde duisternis, die op de Emmausgangers lag, toen hun ogen werden gehouden, toen zij de Heere niet herkenden hoewel Hij vlak bij hen was, met hen sprak en naast hen ging en zo vriendelijk het oor leende aan hun klachten: "En wij hoopten, dat Hij, - dat is deze Jezus van Nazareth, van Wie zij eerst met Hem gesproken hadden was degene, die Israël verlossen zou. - Doch ook, benevens dit alles, is het heden de derde dag, van dat deze dingen geschied zijn. Maar ook sommige vrouwen uit ons hebben ons ontsteld, die vroeg in de morgenstond aan het graf geweest zijn en zeiden, dat zij ook een gezicht van engelen gezien hadden, die zeggen, dat Hij leeft; en sommigen dergenen, die met ons zijn, gingen heen tot het graf en Zijn lichaam niet vindende, kwamen zij en bevonden, dat alzo gelijk ook de vrouwen gezegd hadden, maar Hem zagen zij niet. (Lucas 24: 21-24).

Weet u hoe het met de geestelijke duisternis gesteld is? Het is daarmede gesteld als met de zonde, waarvan geschreven staat, *dat de rechtvaardige zevenmaal daags valt*

en dat de tegenspoeden des rechtvaardigen vele zijn. Het zijn degenen, die God liefheeft, die Hij kastijdt, zodat zij vaak geen ruimte vinden voor de holte van hun voet en niet weten, hoe door de wereld te komen, zodat zij, evenals Job, geplunderd en beroofd van alles, op de mesthoop moeten zitten.

Bijvoorbeeld: men heeft van de Heere de belofte ontvangen: *gij zult eten van de arbeid uwer handen, welgelukzalig zult u zijn en het zal u welgaan*, en er is nergens werk te vinden. Ja, het is alsof God Zelf alle wegen afsnijdt en alles omverwerpt, wat wij ondernemen. O, hoe kunnen onder zulke omstandigheden man en vrouw samen in duisternis en aanvechting neerzitten, omdat het hun niet goed gaat naar de beloften, die zij hebben ontvangen. Zij vergeten dan echter, dat in Gods woord niet alleen sprake is van zegen en overvloed, maar ook van kruis en nood, van tegenspoed en allerlei wederwaardigheden. Maar toch, o, hoe bang kan het om het hart zijn, als in plaats van het beloofde leven de dood komt en men geslagen wordt aan het lichaam, misschien wel met allerlei boze zweren als Job. Dan komen de goddeloze, schijnvrome vrienden de arme Job opzoeken, willen hem eens goed onder het oog brengen, wat gerechtigheid, wat ongerechtigheid is. Zij behandelen hem als een verblinde, onrechtvaardige man, verwijten hem allerlei schandelijke dingen, bijvoorbeeld, dat hij de armen mishandelde en plaagde, dat hij de weduwen en wezen uitplunderde en beroofde. En toch had hij de rechte weduwen en wezen steeds ondersteund en bijgestaan in hun nood, de rechte armen altijd handreiking gedaan en altijd gestaan op recht en op gerechtigheid.

Zo wordt nog menigeeen met allerlei ziekte, met boze zweren of uittering geslagen. O, hoe kan men dan in nood en duisternis geraken, hoe kan men dan tot God roepen. Maar de Heere zwijgt en de hemel blijft van koper. Hij zendt een scherpe doorn in het vlees en laat toe, dat de satan de rechtvaardige met vuisten slaat, hem oude en nieuwe dingen verwijtende, zodat men ten laatste het wenend oog nauwelijks meer waagt op te heffen tot Hem, die in de hemelen zit. Ja, vele, vele zijn de tegenspoeden van de rechtvaardige, zij moeten allen door het vuur en door het water heen en zij moeten allen nu en dan het tegendeel ontvangen van wat de Heere toch zo vast en zeker met Zijn woord heeft beloofd. Dit alles nu laat de Heere toe opdat de rechtvaardigen de zaak zouden leren omkeren en spreken: nochtans is het waar, wat God heeft gesproken.

Waar echter het kruis op de zwakke schouders drukt, daar ontstaat ook spoedig het gevoel van donkerheid en verlatenheid. Ja, het komt vaak met een arme lijder zo ver, dat hij begint te wenen en te jammeren en in de droeve klacht uitbreekt: *mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?* ‘Ach, Heere, U hebt mij zo dikwijls geholpen, maar nu helpt U niet meer. U hebt zo dikwijls de tranen verzameld en geteld, maar ach, nu is zelfs de bron van mijn tranen opgedroogd en rolt mij van tijd tot tijd nog wel eens een traan over de wangen, zo slaat U daar toch geen acht meer op, zoals voorheen.’ Dan zinkt de mens zo diep in zijn ellende, dat hij, om zo te zeggen, een worm wordt en geen mens meer is, een spot der mensen, een smaad des volks. Dan is er geen licht meer, geen troost, het is alles weg en men ziet niets meer. Voorheen kon men nog zingen en jubelen, men kon spelen op harp en snarenspeel, maar nu is elke vreugde verdwenen. Men heeft niets meer aan Gods woord en de zwaarte van nood en lijden is zó groot, dat men niets meer ziet of hoort, ja, zelfs niet wil zien of horen. Slaat men dan Gods woord op, dan leest men al de beloften, die daar in staan en dan zou men haast weer gaan zeggen: *de Heere zal toch wel helpen*. Maar nee, de nood is te groot, men kan niet geloven, want alles blijft even donker en duister.

Ach, dan dagen oude zonden, oude verdorvenheden, oude verkeerdheden, weer op en dan wil geen geneesmiddel uit de hemelse apotheek in deze duisternis meer kracht uitoefenen of helpen. In zulk een duisternis is de Heere verborgen, de trouwe Verbondsgod verdwenen en alle hulp en troost ondergegaan. Van de lieve Heere Christus, van het door Hem aangebrachte heil, van Zijn verdiensten, is niets te bespeuren. Dan waagt men het niet zijn zonden op het Lam Gods te leggen. "Ja," zo spreekt dan de droeve ziel "dat Lam geldt wel voor anderen, maar niet voor mij, voor anderen mag er troost zijn en redding en uitkomst te vinden, maar niet voor mij." Dan ziet het oog der ziel niets meer van onze getrouwe Hogepriester en het heil, dat Hij heeft aangebracht; niets meer van het dierbaar bloed des verbonds, niets meer van Zijn koninklijke kracht en macht. Men kan in zulk een toestand de troostvolle waarheden van het Evangelie wel lezen, maar de zaak zelf mist men en het is nacht en duisternis, waar men ook heen ziet.

Is nu de Heere zo verborgen, schuilt Christus, de Zon der gerechtigheid achter dikke wolken en nevelen, dan is het ook uit met onze genadestaat naar men meent. Want dit komt niet en dat komt niet, dat toch in Gods woord beloofd wordt. Hier heeft men verkeerd gehandeld, en daar heeft men verkeerd gehandeld en men komt tot de treurige slotsom: "met mij is het uit en gedaan, ik geef nergens om".

En het gebed? "Wat moet ik daarmee beginnen? Ook dat helpt niets, want ik ontvang toch niet waarom ik bid en smEEK. Ik beleef nooit eens een gebedsverhoring. Ja, anderen mogen bidden en zij ontvangen ook het afgesmeekte, ik wil het niet tegenspreken; maar dat geeft mij geen troost."

Ach, de meest vreselijke twijfelingen kunnen in het hart opkomen en het heen en weer drijven, zodat men zichzelf wel eens afvraagt: *is er wel een God?* En zo wordt de nacht steeds zwarter en de duisternis wordt groter en groter.

Vraagt men nu: *wat is de oorzaak, dat een mens in zulk een nacht en duisternis geraakt?*

(1) Allereerst moet ik antwoorden: hiervoor behoeft geen bijzondere reden te bestaan. Waarom wierp de Heere Job zo onverwachts in de smeltkroes der ellende? Job was immers vroom en oprecht, zoals de Heere Zelf dit van hem getuigde. Maar de Heere wilde aan de satan, aan de ganse hel bewijzen, welke goede soldaten Hij heeft, soldaten, die tegen de hevigste aanvallen in, ook midden in de dood, toch op Hem blijven hopen.

Waarom moest er een neerzitten, blind van zijn geboorte af, zoals wij in Johannes 9 lezen? Diens blindheid kon toch onmogelijk een gevolg van zijn zonden zijn en hij kon zich deze blindheid niet als straf of als gevolg zijner ongerechtigheid op de hals hebben gehaald. God de Heere wil bij Zijn kinderen verheerlijkt worden in Zijn soevereiniteit, Hij wil Zijn genade voor hen groot maken tegenover duivel en wereld.

Als de Heere opstaat tot de strijd tegen de valse, schijnvrome wereld, dan geeft Hij haar haar zin, stelt haar schijnbaar in het gelijk. Dan gebeurt het wel eens, dat de Heere in Zijn wijsheid één Zijner kinderen als het ware neus en oren afsnijdt, dan juicht de wereld, maar haar helse blijdschap loopt alleen uit op booswillige verharding en groter afval van des Heeren Woord.

(2) Zo kan het gebeuren, dat een kind Gods in de zwaarste duisternis geraakt, om geen andere reden dan omdat de Heere, naar Zijn wijs raadsbesluit, zulk een arm kind, zulk een zwak voorwerp, niet alleen tot schouwspel wil maken voor mensen en engelen, maar ook tot een vaste rots wil maken tegenover alle helse machten, die menen het

zelf te mogen doen, wat zij willen. Dan handelt de Heere zo vreemd, zo raadselachtig met de Zijnen, om aan het licht te doen komen, dat, hoewel zij niets zijn dan een rokende vlaswiek, er toch licht in hun zielen is en dat dit licht ook door zal breken als de heldere morgen.

(3) Er kunnen echter ook allerlei oorzaken aanwezig zijn, in de gelovigen zelf, waardoor zij in duisternis geraken. De waarachtige kerk van God is wel heilig, maar voor God is zij toch niet onberispelijk. Des Heeren kinderen leven zeker niet in zonden, die de wereld ook zonden noemt, maar het zijn geheel andere zonden, die hen voor God schuldig doen staan en waarvan zij moeten worden verlost en afgewassen, opdat zij in volle pracht en heerlijkheid daar zouden staan. Het zijn deze zonden, die de profeet op het oog heeft, wanneer hij in het negende: zegt: *Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd.* Zo worden Gods toorn, Zijn kastijdingen, gebillijkt en erkend en men belijdt het van harte, dat de Heere voortdurend reden heeft om ons te bestraffen, dat Hij een Vader is, die Zijn kinderen tuchtigt om hen een goede opvoeding te geven en dat Hij hen wel moet kastijden vanwege hun afgoden. Want o, hoeveel afgoderij woont er niet in de harten van Zijn kinderen, zodat zij weigeren op Hem alleen het vertrouwen van hun harten te stellen, maar zich allerlei afgodsbeelden oprichten, waaraan zij het hart hangen. Daarom moeten zij het ondervinden, het proeven en smaken, wat het betekent, af te wijken van de levende God en welke nood en ellende dit met zich nasleept. Maar zij zullen het ook ervaren, welk een getrouwe God en Vader zij hebben, zodat zij voor Hem in de schuld vallen en tot Hem spreken, wat wij ook in het 8ste vers lezen: “Verblijd u niet over mij, o mijn vijanden, wanneer ik gevallen ben, zal ik wederom opstaan.” En in het negende vers: “Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd; totdat Hij mijn twist twiste en mijn recht uitvoere; Hij zal mij uitbrengen aan het licht en ik zal mijn lust zien aan Zijn gerechtigheid.” Hij zal het alles aan het licht brengen, zodat ik juichend Zijn genade zal kunnen groot maken en prijzen.

(4) Er kunnen echter ook zonden in de gelovigen zijn, die zij volstrekt niet als zonden erkennen. Bijvoorbeeld: daar is er een, die Gods woord vlijtig hoort, maar hoe is zijn gedrag thuis? Hoe gaat het dáár toe? Tussen man en vrouw, tussen ouders en kinderen? Heersen daar niet vaak gierigheid en lust naar vuil gewin? Vervult men daar wel ernstig en vastberaden tegenover de kinderen zijn plicht als vader en moeder? De Heilige Geest bestraft dergelijke overtredingen zeer scherp en dan blaast Hij het licht wel eens uit voor een tijd, zodat men plotseling komt te zitten in diepe duisternis vanwege eigen verkeerdheid en omdat men wel het woord des Heeren heeft vernomen, maar het niet op zichzelf heeft toegepast.

(5) Geestelijke duisternis ontstaat ook daardoor, dat men lichtgelovig is en het oor leent aan alles, wat wereld en duivel ons toefluisteren en aan alles, wat zij zeggen en beweren, gewicht gaan hechten, daar wij hen toch niet meer moeten tellen dan de wel lastige, maar in de grond toch onschadelijke vliegen, die in de zomertijd rondvliegen. O, dan wordt de wereld, dan worden de mensen dezer wereld zo groot in onze ogen en wij zijn vol vrees, in plaats van ons vlijtig te oefenen in des Heeren woord, en zo gesterkt te worden met een vaste troost in leven en in sterven.

(6) De geestelijke duisternis bestaat dus in een reeks van aanvechtingen, die ons benauwen; niet alles gaat, zoals wij het ons hadden voorgesteld, zoals wij het verwacht en gebeden hadden. Weet u, geliefden, hoe het vaak in het geestelijke leven

toegaat? Men komt op een hoge berg te staan en verheugt zich dan over het heerlijk uitzicht op een andere berg, die schijnbaar vlak in onze nabijheid staat en waarop al ons heil en onze gelukzaligheid is gelegen. Maar men vergeet, dat tussen die twee bergen een diep dal is gelegen, waardoor de weg naar die andere berg heengaat. Wil men nu dus werkelijk die berg van heil en zaligheid bereiken, dan moet men nederdalen in de diepte, in het dal, waardoor de weg heenloopt en dat dikwijls in diepe duisternis gehuld is.

Ten tweede: *het zitten in deze duisternis*

Wij lezen verder in onze tekstwoorden: "wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn", dus niet: "wanneer ik in duisternis wandel", want dat is nog wel uit te houden, als men midden in nacht der duisternis toch nog zóveel zien kan om te weten, waar men de voet zetten moet en dus ook de weg kan bespeuren waarop men voorwaarts moet gaan. Maar ach, het kan op de weg naar de hemel zo duister worden, dat men niets meer ziet, en niet meer weet waarheen men zijn treden moet richten. Dan moet men wel blijven zitten, waar men zich op dat ogenblik bevindt. Waar de Heere nu zulk een duisternis op de ziel laat vallen, daar helpt het niet, al komen ook broeders en zusters tot ons met liefelijke woorden van troost en opbeuring, want zij weten vaak niet, hoe het de arme ziel temoede is en zo blijft men zitten in nacht en duisternis.

Men blijft zitten als men moe is, als men niet meer vooruit kan, als men radeloos is en geen weg meer ziet voor zijn voet, en vreest, dat elke stap voorwaarts ons dichter aan de afgrond zal brengen. Ach, men had vol moed de reis begonnen en gemeend, goed en veilig door het duister heen te komen, maar men is gestruikeld en gevallen en heeft zich verwond tot op het bloed. Zo gezeten in nacht en duisternis, weet men niet wat te beginnen, maar is geheel en al radeloos. Men heeft een keus te doen tussen hetgeen de wereld ons voorhoudt en wat God gezegd heeft en men kan tot geen beslissing komen, want achter hetgeen de Heere gebiedt, schijnen de vlammen der hel te branden en boven de ijdele voorspiegelingen van de wereld welft zich een blauwe hemel vol liefelijkheid in schijn. God de Heere trekt Zich terug. Hij zwijgt. Hij zegt niet wat men te doen of te laten heeft; het wordt meer en meer donker op de weg, de duisternis neemt van ogenblik tot ogenblik toe, men wordt geheel moedeloos en vertwijfeld. Ja, indien de Heere Zijn hand ons niet op de mond legde en die zo gesloten hield, men zou allerlei godslasteringen uitspreken. Bijvoorbeeld: *God hoort mij niet Hij wil mij niet helpen*. Het is alles maar leugen, het zijn alles maar kunstig verdichte fabels, ja, zo en niet anders is het de ziel te moede, die in de duisternis is gezeten.

Maar daar blijft de Profeet niet bij staan. Hij gaat verder, en laat op de woorden "als ik gezeten ben in de duisternis" volgen: *zal de Heere mijn Licht zijn*.

Ten derde: *dat de Heere het Licht is in deze duisternis*

Ik zou wel eens willen vragen: Hoe komt het toch dat een kind van God, midden in dikke duisternis, die hem omgeeft, plotseling tot dit wonderbaarlijk "nochtans" komt? Wiens werk is dit toch, dat zulk een mens, zulk een arme ziel, ook waar zij spreekt: "voor mij is er geen vergeving, geen verlossing meer mogelijk, voor mij is er geen zaligheid," toch op de diepste bodem van zijn hart het niet na kan laten, aan te houden bij de Heere om redding en volkomen uitkomst? Wiens werk is dat toch? Deze verlegenheid, dit klagen over duisternis, deze jammer, deze diep gevoelde nood? Wie werkt in de ziel dit wonderbare "nochtans", dit aanhouden bij de Heere in het verborgene, ook waar de lippen zeggen: "mijn gebed wordt niet verhoord"? Hoe komt het dat, hoewel men zelf in duisternis wandelt, of in duisternis ternederzit, men aan

anderen de weg kan wijzen en anderen de troost kan voorhouden, die men zelf ontbeert?

Dat is alleen des Heeren werk, dat is het "nochtans" van het geloof, ook waar dit geloof, evenals bij Petrus, uit niets anders blijkt dan dat men naar buiten gaande bitter moet wenen. O, hoe wonderbaar kan dit geloof zich niet uitspreken. Men is gezeten in nacht en duisternis, voelt men zich geheel radeloos, het hart is als steen, men weigert zich te laten troosten en toch brandt er iets op de bodem van diezelfde harten en dat zegt: "nochtans moet het komen, wat God beloofd heeft, nochtans moeten Zijn beloften in vervulling gaan."

Och, geliefden, die gehele duisternis is niets dan barensnood, waardoor de vrucht van Gods belofte, het waarachtig geloof des harten, geboren moet worden. Dit geloof is echter niet groot en krachtig, het staat daar niet als een hoog opgerichte zuil, maar het spreekt zich uit in klagen, in jammeren, in allerlei noodkreten en angst en vertwijfeling; niet minder echter in een zich vastklemmen aan de Heere. Zodat men Hem blijft aanroepen, die Zich niet door de wereld laat meeslepen om haar wegen te bewandelen. "De Heere is mijn Licht" zegt Micha hier. Welke Heere? Hij, Die mij gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed, en mij verlost heeft uit alle geweld van de duivel en van de dood.

"Maar ach, als ik in duisternis ben gezeten, dan weet ik immers niet of Hij mij wel gekocht heeft, dan heb ik geen vrucht, geen nuttigheid van dat alles, want ik bespeur er niets van."

Maar, lieve ziel, sta nu eens een ogenblik stil en zie eens, als de duisternis het allergrootst is, en de nood ten top is gestegen, of niet juist dan het in de ziel opkomt: nee, nee, de Heere kan en zal geen van Zijn ellendigen vergeten. Heeft de Heere Zelf niet geworsteld in het gebed en met het gehele rijk der duisternis het opgenomen, opdat de Zijnen in de nood, temidden der duisternis, een sterke toevlucht zouden hebben? Ach, zou een aardse vader rustig kunnen blijven zitten als hij hoorde, dat zijn geliefd kind in een diepe put was gevallen en daarin dreigde om te komen? Zou hij zich niet op weg begeven en een helder brandend licht meenemen om de juiste plaats te vinden waar zijn kind bedreigd wordt door dood en ondergang?

O, het is zulk een heerlijk woord, dit "zo zal de Heere mijn Licht zijn." Het is wel niet altijd aanwezig, het is niet altijd te zien of te voelen, noch met de handen te voelen, maar "nochtans" temidden van al die radeloosheid en vertwijfeling, houdt de Heere Zelf de hoop levendig, het geloof staande. De rokende vlaswiek der liefde blust Hij niet uit, maar Hij blaast die altijd weer aan door de almachtige adem van de Heilige Geest.

Ten vierde: dat de profeet zegt: "mijn Licht".

Waar de Profeet deze woorden uitspreekt, spreekt hij die in naam van de aangevochten zielen, die moeten bekennen: zo en niet anders staat de zaak. Hoe blijkt het nu, dat de Heere "mijn" licht is in de duisternis? Daaruit blijkt het, dat ik leer inzien en begrijpen, wat mij zo even nog duister en verborgen was. Hebben wij dan werkelijk iets van Hem te eisen? Heeft Hij Zelf het ons niet laten aanzeggen in Zijn Woord, dat het uitnemendste van dit leven is kommer en verdriet? Psalm 90: 10.

Wij zijn toch immers niet op aarde om te genieten, wij hebben immers hier geen blijvende plaats en wij leven hier niet, opdat onze lichamen het goed zouden hebben en wij het heil van onze onsterfelijke zielen uit het oog zouden verliezen. Zijn wij niet veel meer hier op aarde in de oefenschool, zijn wij hier niet op reis, op de

pelgrimsreize naar de schone stad daar Boven? Is het dan geen waarheid: ziel gered, alles gered?

Zo komt het geloof eerst recht te staan op Christus, op Hem alleen, op Zijn Woord, dat zegt: *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde*, (Jeremia 31: 3). Daar spreekt de ziel dan *Amen* op en door dezelfde liefdeskoorden, die de ziel tot Christus trokken, wordt u zo vast met Hem verbonden, dat zij in alle eeuwigheid niet meer van Hem kan gescheiden worden. Als de duisternis opkomt, dan ontstaat er een klagen, een jammeren; en juist in de duisternis, als zij de weg niet meer kunnen vinden, verheffen de schapen hun blatende stem en zo ook leert het zwakke geloof het uitspreken: *de Heere is mijn Licht*.

Alle aanvechtingen, die ons hier beneden treffen, alles wat de wereld en de duivel op touw zetten om ons in dikke duisternis te doen geraken, hebben altijd hetzelfde doel, namelijk: ons het geloof in de Heere Jezus Christus te ontrukken. En om dit tot stand te brengen, reiken duivel en wereld de hand aan ons eigen verdorven vlees en bloed en het is er maar op aangelegd, ons aan Gods genade te doen twijfelen.

Waardoor is dan de Heere ons Licht? Doordat Hij ons leert, het oog te vestigen op Zijn Almacht, waarmede Hij uitgeholpen en gered heeft. Dat Hij ons leert te geloven: "Hij zal verder helpen", dat zijn zo stralen van het Licht zelf.

Maar de Heere is en blijft Licht, zodat, waar wij Zijn genade en ontferming niet meer kunnen vasthouden, maar alles ons ontrukkt wordt, Hij Zelf ons toeroept: "Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer." (Jesaja 54: 10). O, hoe groot wordt dan niet des Heeren genade! Ja, zó groot, dat, al gelukte het ook de vijand, ons het laatste vonkje van geloof te ontrukken, wij toch nog zouden spreken: nochtans zijt Gij "mijn" Licht. Amen.

25. Voorwoord voor een biddagpreek in het oorlogsjaar 1859

Dierbare gemeente.

Ik heb van harte verlangd naar dit uur. De tijd, waarin wij leven, is ernstig. Dit wordt nog niet door allen, eigenlijk slechts door weinigen erkend, het zal echter nog meer erkend worden.

Er blijft ons, zolang de tijd der genade er is, een weg - en dit is de enige weg - over, de weg tot de almachtige God, tot Zijn almachtige genade. Ik kan en wil mij er niet op inlaten, wat heden of morgen geschieden kan of zal. De verborgen dingen zijn des Heeren, onzes Gods, maar de geopenbaarde dingen zijn voor ons en onze kinderen.

En die dingen zijn ons geopenbaard en dat hebben wij ook met elkander beleefd, dat God niet tot het huis Jacobs gezegd heeft: "zoekt Mij tevergeefs!" Ondanks alle zonden, ondanks alle verkeerdheden heeft Hij tot op de dag van heden boven bidden en verstaan gegeven. Ik zou de goddelijke angst in het hart willen jagen, ik zou reden kunnen hebben om met de profeet Jeremia op te treden en te spreken: "Juda, indien gij u niet tot de Heere uw God bekeert, zo zal de koning van Babel komen en uw land in bezit nemen."

Maar daarom gaat het, dat allen, die de Heere vrezen, die zich wensen te buigen onder Zijn krachtige hand, bemoediging ontvangen, moed van God. Zoals de zaken staan, kunnen zij niet blijven, dat zegt het profetisch woord. De Halve Maan (het Turkse Rijk) moet vernietigd worden; het Beest en de Hoer, die erop zit, moet geslacht worden en de hoer verbrand. Maar dat staat ook geschreven, dat alle koningen en vorsten, die uit de beker harer hoererij gedronken hebben, mede zullen ontvangen van het deel van deze beker en dat allen, die tegenstreven, en menen, dat zij iets vermogen, tenslotte het grondsop, de heffe, uitdrinken moeten. Dat staat geschreven (Openbaring 17 en 18) en staat onwrikbaar vast en zal ook wel zo uitkomen.

Gods volk echter zal niet alleen zingen, dat, wanneer ook de aarde veranderde van haar plaats en de bergen verzet werden in het hart der zeeën, toch de beekjes der rivier de stad Gods verblijden zullen, maar Gods volk zal ook moed ontvangen, dat waarachtig Zijn stad onverwrikbaar vast staat, op de ark des verbonds en der genade, en in de ark des verbonds. En uit de tempel Gods in de hemel zullen uitgaan zeven engelen met gouden schalen en zullen hun schalen uitgieten in de zee, in de rivieren en de beken en zij zullen de volkeren slaan; en hebben ze geslagen met boze zweren. En zullen hun fiolen uitgieten en de volkeren verbranden. Dat zal duren totdat het heet, zoals het eenmaal op Golgotha geklonken heeft: *het is volbracht, het is geschied!*

Wie Zijn woning heeft in de stad daar Boven, die ziet de dingen hier beneden anders aan dan hij, die zijn woning hier beneden heeft. Hij kan zich slechts verheugen, dat het bloed en de tranen der waarachtig rechtvaardigen bij God in rekening komen, dat God hunner gedenkt, die Hem in waarheid aanroepen dag en nacht. Wie thuis hoort in de stad, die boven is, die kan zich slechts verheugen, dat alle menselijke macht, alle menselijke trots, alles, wat tegen de Heere en Zijn Gezalfde in opstand komt, van zijn troon wordt neergeworpen. Want God zal God, en Jezus zal Jezus blijven, Hij de Koning der koningen, Hij de Heere der heren.

En waar beschaving gepredikt wordt in tegenstelling met de Heilige Geest, daar zal het te voorschijn komen, wat de hele beschaving der volkeren is. Mensen, volkeren, vorsten mogen gebieden, wat zij willen, tegen God de Vader, God de Zoon, en God de Heilige Geest, Hij zal Zijn hoogheilige Naam wel handhaven en zal ook een arm en ellendig volk handhaven, dat Hem dient.

Van de andere kant: wij zijn mensen en hebben onze menselijke behoeften; wij hebben behoefte aan rust, vrede, welvaren. Een koning heeft eens gezegd: "Het woord des Heeren dat gij gesproken hebt, is goed: doch het zij vrede en waarheid in mijn dagen," (Jesaja 39: 8).

Wanneer nu het welvaren van een geliefd en geëerd vorstenhuis, het welvaren van een dal, een stad, het welvaren der huisgezinnen in gevaar wordt gebracht ... wat dan begonnen? Zich zo voorbereiden, dat men gereed is voor de oorlog; dat spreekt vanzelf. Alles gedaan, wat mensen vermogen; dat spreekt vanzelf. Maar dat toch geen mens zich veilig wane bij al deze dingen.

Wij spreken gewoonlijk van oordelen, wij moesten echter eerder zo spreken: het Evangelie heeft zich te paard gezet. De Heere Jezus Zelf heeft Zich te paard gezet en Zijn paarden zullen gaan door diep slijk; maar Zijn wagens en paarden zijn heil. En komen nu de aardse zorgen van het zwakke hart, dat wij denken aan verlies der goederen en dergelijke, dan komt ook de duivel, betovert de arme mens en nu wordt hij met de stroom voortgesleept. Gaat het dan goed, dan lacht hij; zodra echter een boos gerucht komt, verliest hij de moed.

Zo hebben wij ons dan op een ander standpunt te plaatsen, dat wij vergeving der zonden zoeken, en eeuwig leven, dat wij Hem aanschouwen, Die Zich gezet heeft op Zijn paard, die rijdt op een wit paard en uit Wiens mond een scherp zwaard gaat; dat wij denken aan de heerlijkheid van de Heere Jezus en aan de heerlijkheid van Zijn volk, die nog geopenbaard zal worden. De Heere is zo barmhartig en genadig, dat Hij toch niet wil, dat de mensen verloren gaan. Stelt u voor, dat wat nu gebeurt, niet gebeurde, dan behoefde het slechts twee of drie jaar te duren en het waarachtige Evangelie ... ik weet niet of het nog geduld zou worden in Elberfeld. Zo komt dan de Heere tussenbeide en in de eerste plaats moet vervuld worden, wat geschreven staat:

Nog eens, een weinig tijds zal het zijn en Ik zal de hemelen en de aarde en de zee en het droge doen beven; ja Ik zal al de heidenen doen beven; - alle heidenen, dat zijn niet die heidenen, waar de zendelingen heengaan, maar die in de eerste plaats gevonden worden in Europa, daar behoren toe: al de koninkrijken, vorstendommen en graafschappen. Ik wil ze nemen en door elkaar schudden; - en zij zullen komen tot de Wens aller heidenen (Haggai 2: 7 en 8). Dat alzo de Heere ons slechts genomen heeft en onze moede zielen gezet op de wagens van Zijn vrijwillig volk (Hoogl. 6: 12); dat wij met Hem, de Leidsman onzer zaligheid mogen gaan. En moge dan de wagen geschud worden en menige stoot ontvangen, dat wij slechts weten: de Heere leidt hem langs de weg.

Nu moeten wij echter toch leven, daar helpt niets aan. Geld moet er zijn om te kunnen eten, om zich te kunnen kleden, er moet iets verdiend worden, er moet werk zijn en werk en geld is nog het enige niet, maar het bloed gaat spreken. Enige ouders ondervinden het wel, slechts uit angst vanwege hun zonen, die uitgetrokken zijn: wanneer God het niet verhoedt, en er komt een mobilisatie en oorlog, dan zouden ouders, vrouwen en kinderen het nog meer voelen. Daar is het niet een vraag alleen naar dekking, kleding, brood, maar een andere vraag: mijn bloed?

Wat hier nu begonnen? Met menselijke raad is het uit en voorbij, maar wij hebben verhoring van onze gebeden op wonderbare wijze beleefd en het behoort tot geen kleine verhoring van onze gebeden, hoe de Heere God onze Prins-regent⁵ en zijn raadslieden op het ogenblik leidt en houdt, dat zij de moed hebben om temidden van

⁵ De latere koning Willem I van Pruisen. Red.

alle volkeren en gevaren te staan en niet te zien naar links of rechts, maar naar dat, wat hun volk het beste is.

Zo is het mijn wens, mijn geliefden, als uw herder, als uw broeder, ja, als uw vader, die u in alles, jong en oud - God weet het - dag en nacht op het hart draagt, dat het u in geestelijk opzicht, maar ook lichamenlijk, wel ga.

Ik, die mijn eigen vaderland, maar ook het land van mijn vreemdelingschap, waarvan ik door Gods leiding onderdaan ben, op het hart draag, ik wilde u graag opwekken, voortdurend opwekken, tot gebed tot God; en dat u van u doet de lichtzinnigheid, de waan van eigengerechtigheid, de onrechtvaardigheid; en dan ... 8 van u, die oprecht zijn, zijn sterker dan alle Oostenrijkers en Fransen tesamen en dan allen, die uitgetrokken zijn ook van de Pruisen en alle andere volken. Maar dat is de hoofdzaak: doe van u weg de lichtzinnigheid, de onrechtvaardigheid; in de eerste plaats dit, dat u ophoudt God, Die wij boven alles moesten liefhebben, in verdenking te nemen, als wilde Hij een arme zondaar niet.

Het geschiedde eens, dat de wateren van een rivier in Nederland zeer hoog rezen waren. Op de dijk stonden alle voornamen bewindvoerders, aan wie wijsheid is gegeven, zoals zij menen, het water te beteugelen. Terwijl zij daar zo stonden en in het water zagen, en zich niet te raden noch te helpen wisten, was er een man, die zei: *Mijne heren, niet op het water hier beneden zien, maar naar Boven.* Maar zij lachten hem uit. *Hij echter ging terzijde en sprak: Heere God van hemel en aarde, Gij hebt alle wateren geschapen. Gij kunt ze ook doen vallen.* En, ... het water viel terstond.

Wij zijn het weliswaar niet waard, dat God ons gebed zou verhoren en op ons zuchten acht zou geven, maar daar heeft God nooit naar gevraagd. Zijn ogen zien naar het geloof. Onze zonde was Hem nooit in de weg, zo weinig als het de moeder in de weg staat wanneer haar kind ziek is. Net zo weinig als ziekte en allerlei onreinheid haar in de weg staan, zo weinig zijn onze zonden God in de weg, waar wij slechts daarmee tot Hem komen, dat wij "gezondigd" hebben.

Een grond voor de verhoring onzer gebeden in ons moeten wij niet hebben, maar de grond van het gebed, van het treden tot de levende God is één, het bloed van Jezus Christus.

U hebt het gehoord en gelezen in de krant van gisteren en eergisteren, wat er gebeurd is. U weet, dat twee van de machtigste volken tegen elkander staan, dat de Heere God de sneeuw heeft doen smelten, de wateren van de Alpen heeft doen neerstorten en nu staan de volkeren daar en kunnen niet bij elkander komen. En of nu ook van de ene zijde het hele leger der verbonden mogendheden, anderhalf miljoen mensen, samen zouden komen, al waren daar ook nog zoveel paarden en ruiters, en de meest geweldige vuurmonden, of aan de andere kant weer alle mogelijke kennis, kunde der oorlogsvoering, ja, alle mogelijke versmading van menselijke en Goddelijke beginselen, zo is dat alles tezamen voor God zoveel, als wanneer u stro bij elkaar brengt, er een vonkje inwerpt en weldra is alles tot as verteerd.

De levende God haat de Paus en wat de Paus ondersteunen wil; de levende God haat ook alle democratie. Hij bemint rechtvaardigheid en oordeel. Zijn ogen zien op de vromen, dat Hij hen redde van de dood, ja, ook waar zij zich, misschien lichtzinnig, zelf erin hebben geworpen, dat Hij hen redde van de dure tijd, ja, zelfs wanneer zij ook vroeger menige rijksdaalder en menige stuiver in lichtzinnigheid hebben verkwist. Het komt steeds anders dan de mensen zich hebben voorgesteld. Zijn raad wankelt niet, de gedachten Zijns harten zijn onwankelbaar. Midden in de wereld, midden in

Pruisen, midden in deze stad heeft Hij Zijn twaalf legioenen en Hij ziet van de hemel neder en wanneer Hij wil, laat Hij een klein haakje neder en de grote vis wil een stukje grijpen, maar Hij heeft de grote, verschrikkelijke vis, Sanherib, aan Zijn haak, trekt hem op en werpt hem op de oever en nu kan hij daar liggen tot een stank voor alle volken (Jesaja 37: 29).

En tegelijkertijd, terwijl Hij nederziet als een adelaar op de volkeren van de Porivier, op de *Oostenrijkers, Fransen en Sardiniërs*, spreekt Hij: "*Eer u Filippus riep - Nathanaël - daar gij onder de vijgeboom waart - en aldaar in het gebed - zag Ik u.*"

Vorsten zouden willen ruilen met de machtige Sanherib; er zijn echter andere vorsten, die zijn liever Nathanaël. Vorsten zaten meermalen samen en beraadslaagden, en er waren profeten, die zaten in hun kamertje en wisten alles wat de vorsten deden, bogen de knieën voor God en wierpen al hun raad omver.

Daarom, nogmaals wil ik u graag opwekken, aan te houden in het gebed en met zuchten tot de almachtige God, oud en jong, kinderen en volwassenen. Daarom moeten zij niet zeggen: "Ach, wat een oorlog, wat zal er toch komen? Moeder, was ik maar in de hemel." Nee, zij moeten anders bidden, een kind moet met zijn klein gebedje de vijand neerwerpen en de onrechtvaardige; en moet leren wat het betekent: "Onze Vader. Die in de hemelen zijt." Daar willen de mensen die en die naam heiligen en daar moet dan de naam "Napoleon" en "Frans Jozef", "de oude Frits" of de "maarschalk Voorwaarts" geheiligd worden;⁶ maar toch: *Uw Naam - Uw Naam alleen - worde geheiligd.*

Zo heeft drie eeuwen geleden een klein troepje kinderen de grote keizer van Duitsland neergeworpen.

Het "hoe", hoe men tot God bidden zal, daar zal men niet naar vragen. Wij spreken: "Onze Vader, Die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheiligd, Uw koninkrijk kome." En ziet nu iemand iets, dat zeer treurig is, ... doch: "Uw wil geschiede."

En wat nu het brood aangaat en de behoeften van het leven, daar heb ik toch de geruststelling gehad tot menig huisvader in deze week te kunnen zeggen: wel, dat verheugt mij, u hoeft nog niet te bidden: *geef ons heden ons dagelijks brood*, u komt nog acht dagen uit, dan willen wij verder zien.

Er is een verzoeking - dat wij daarvoor gespaard mogen blijven - dat men het verwachten wil van de bergen en de heuvels. De boze geeft het niet op, de mens te vervullen met misnoedigheid, het geringste is slechts aanwezig, zo komt hij met de zonde aan, oude zonden, nieuwe zonden. Wij zullen echter blijven staan. De soldaat van Jezus Christus heeft niet te vechten, dat kunnen wij, zelfs wat het uitwendige krijgsleger aangaat, in de Schrift zien. De grootste helden in de Schrift zouden daar staan, met al hun manschappen gewapend en moesten tegelijkertijd vernemen: "zit stil, u richt toch niets uit; de Heere zal voor u strijden."

De grootste held van de nieuwe tijd, Prins Willem van Oranje, in de hervormingseeuw, heeft goed en bloed er aan gegeven, maar God heeft zijn legers vaak geheel verslagen en al zijn plannen verijdeld, opdat openbaar zou worden, dat Hij een getrouwe dienstknecht gehad heeft; maar tot stand gebracht heeft hij niets. Dat brengt God tot stand, zonder ons. Er zijn legers geweest, die hebben gevochten met hartelijke zuchten en bidden, dié hebben het gedaan. Niet op de slagvelden worden de speren en de lansen, de zwaarden, schilden en wapenen gebroken; niet op de slagvelden worden de

⁶ Namen van keizers in die tijd en van twee beroemde generaals; koning Frederik van Pruisen en Blüher, die in de 18e en in het begin der 19e eeuw de Fransen versloegen. Red.

paarden verlamd en de kanonnen onbruikbaar gemaakt. Daar komt het niet vandaan. Wanneer de vestingen, zoals het ook in Pruisen vroeger is gebeurd, in de kaken van de vijand vallen, dat zij soms niet sterk genoeg zouden zijn, ... maar er bestaat een volk, dat heet *Juda*. In dit volk - wanneer het Hem behaagt, te Zijner tijd en ure, - komt God en maakt de paarden lam, maakt de kanonnen onbruikbaar, verbreekt spies en zwaard en het wordt openbaar: *wanneer Hij wil, zullen ros en ruiter slapen*. (Ps. 76: 6-7).

**Daarom willen wij zingen Psalm 76 vers 1 en 2
en ons daarna tot het gebed opmaken.**

26. Preek over Zacharia 9: 1-8

De last van het woord des Heeren over het land Chadrach en Damaskus, deszelfs rust; want de Heere heeft een oog over de mens, gelijk over al de stammen Israëls. En ook zal Hij Hamath met hetzelfde bepalen, Tyrus en Sidon, hoewel zij zeer wijs is; en Tyrus zich sterkten gebouwd heeft en zilver verzameld heeft als stof, en fijn goud als slijk der straten: ziet, de Heere zal haar uit het bezit stoten en Hij zal haar vesting in de zee verslaan; en zij zal met vuur verteerd worden. Askelon zal het zien en vrezzen; desgelijks Gaza en zal grote smart hebben, mitsgaders Ekron, dewijl hetgeen, waar zij op zagen, hen heeft te schande gemaakt; en de koning uit Gaza zal vergaan en Askelon zal niet bewoond worden. En de bastaard zal te Asdod wonen en Ik zal de hoogmoed der Filistijnen uitroeien en Ik zal zijn bloed uit zijn mond wegdoen en zijn verfoeiselen van tussen zijn tanden: alzo zal hij óók onze God overblijven: ja, hij zal zijn als een Vorst in Juda, en Ekron als de Jebusiet. En Ik zal Mij rondom Mijn huis legeren wegens het heirleger, wegens de doorgaande en wegens de wederkerende, opdat de drijver niet meer door hen doorga; want nu heb Ik het met Mijn ogen aangezien.

Geliefden.

Wij hebben dit hoofdstuk met elkaar gelezen, opdat wij verstaan zouden dat alles wat hier beneden geschiedt, uit een heel andere grond tevoorschijn komt, dan wij gewoonlijk vermoeden. Alles wat hier beneden geschiedt, geschiedt ter ere van de Koning der koningen en de Heere der heren, Wiens Naam is Jezus Christus. En ten goede Zijner gemeente, welke de Heere God Zich van alle eeuwigheid in Christus heeft uitverkoren, dat zij zich eeuwig verblijden zouden over de heerlijkheid van de Heere Jezus en de heerlijkheid genieten, welke de Heere Jezus haar, dat is Zijn Bruid, gegeven heeft.

Deze gemeente Gods wordt samengebracht ten eerste uit hen, aan wie in het bijzonder Gods woord is toevertrouwd, zoals hier in ons teksthofdstuk, aan de Joden. Het Joodse volk was de schaal, het bijzondere volk de pit. Nu zijn de voorspellingen daarom vaak zo moeilijk te verstaan, omdat men de schil van de pit neemt of niet begrijpt, dat, wat aan de pit wordt gegeven, ook aan de schaal gegeven wordt. Dit bijzondere volk nu heet Sion, het heet Jeruzalem, door de ganse profetische Schrift heen. "Sion" wil zeggen: een stad, die rijkelijk van leeftocht voorzien is; in dagen van oorlog verstaat men dit wel niet slechts voor vier weken of twee maanden, maar voor eeuwige tijden. "Jeruzalem" heet dit volk, omdat het de erfenis heeft van een dubbele vrede, dat ik mij zo mag uitdrukken, "met de stenen des velds."

Dit Sion, dit Jeruzalem, moet van de aarde weg. Daarop gaat de toeleg van de duivel van alle tijden af. Nu dit Jeruzalem, dit Sion, is naar de geest niet te vervangen, niet in te nemen, niet met handen te tasten. Maar het vaandel ziet men alom, de banier des Evangelies blijft hoog, verheven, staan op de burcht Sion en deze banier, die moet juist naar beneden gehaald. Het is de aanslag van alle vijanden en van de duivel en daartoe bedienen zij zich van wrede list, van de leugen en het geweld. Nu staat geschreven: *Die in de hemel woont, zal lachen; de Heere zal hen bespotten, dan zal Hij tot hen spreken in Zijn toorn* (Psalm 2: 5).

Toen de profeet Zacharia leefde, toen had hij daar Sion, dat hij ook voor het uitwendige liefhad. Want welke verborgen mensen wij ook zijn naar geest, wij eten en drinken toch naar de nodige behoefte en moeten door dit leven met God en ere heen, hebben voortdurend in dit leven voor ons en onze kinderen behoeften aan de leer der

waarheid en van de troost van het Evangelie. Daarom komen wij nu ook talrijk (in 1870) samen, dat dit ons gepredikt zal worden en wij weer van Maandag tot Zaterdag door dit bedroefde leven heenkomen.

Nu, mijn geliefden, wanneer ik zeg, dat alle duivelen daarop uit zijn, deze burcht in te nemen en de banier neer te rukken, dan geschiedt dat niet zo, als gebeurde dat alles in de lucht of in de wolken, maar om de stad Gods heen zijn volkeren en onder deze zijn volkeren, die heel bijzonder vertoornd zijn tegen Sion. Zo had men ten tijde van Zacharia de geweldige, oude stad, Damaskus met haar heerlijkheid; Tyrus, het nieuwe Babel, weliswaar door Nebucadnezar verwoest, maar nu opnieuw weer vier stadiën verder in de zee opgebouwd. Een machtige stad, vol van wijsheid en heerlijkheid, u kunt daarvan lezen in de Openbaring van Johannes. Daar is het uitwendige Jeruzalem gemeend, maar bij Zacharia Tyrus onmiddellijk; bij Johannes in de Openbaring echter ook Rome, en alle steden waar Rome regeert.

Nu, Damaskus, Tyrus en de wrede Filistijnen, die van oudsher een grote plaag voor de kinderen Gods zijn geweest, waren erop uit, de banier van het woord Gods en de burcht Sions weg te halen. Tussen Jeruzalem en de Middellandse Zee, tegen Noorden en Zuiden, lagen deze machtige volken en zij hadden hun koningen en steden, als zodanigen werden genoemd Ekron, Gaza, Askelon, enz.

Wij in de tegenwoordige tijd, hebben er zo geen begrip van, welke machtige lieden dat geweest zijn, maar zij waren in hun soort even machtig als voor enige weken nog Frankrijk, als Oostenrijk, Engeland, België. Zij hadden alle hun vorsten, dus ook hun raden en diplomaten, zij hadden ook allen hun krijgsleger, en deze allen, allen waren vijanden van Sion.

Dat zult u het beste begrijpen, als ik u zeg: deze allen waren vijanden der gereformeerde leer, de leer van de vrije, soevereine genade Gods, dat de Heere Jezus alleen de Koning der koningen en de Heere aller heren is, en dat het alleen het ambt is van de Heilige Geest de kerk te regeren.

Wanneer u de geschiedkundige boeken leest of de kranten, dan zult u zien, dat het er de andere volken steeds om ging, Duitsland te vernederen, dat was al twee eeuwen geleden en eerder het geval en wanneer daar de Heere Jezus niet de grote keurvorst van Brandenburg⁷ verwekt had, zo was het met het Evangelie gedaan geweest. Maar wat vraagt nu de duivel ernaar, of Frankrijk of Engeland groot is? Daarnaar vraagt hij: wie wil mij aanbidden en mij dienen? Hem geef ik alle landen van de wereld en hun heerlijkheid, onder de voorwaarde, dat hij de leer van het Evangelie uitroeit en de Roomse kerk verheft. Christus zal Christus niet zijn, maar de Paus zal koning zijn. Zo was het toen en zo is het ook nu nog. Dat wij de profeet nu goed verstaan en wel weten, wie dan heer aan het roer is.

Wat de profeet Zacharia van Damaskus, Tyrus en van de steden der Filistijnen, dus van deze vreselijke, de waarheid vijandige volken, heeft geprofeteerd, is vervuld. Wanneer u echter dit hoofdstuk leest, ziet u, dat de Heere Jezus Christus dit alles doet, en Hij is het immers, Die het vertrouwen van het ene volk vaststelt en de macht van een ander volk teniet maakt. De profeet zegt immers ten eerste: *de Heere heeft een oog over de mens*. En ten tweede: *Hij heeft een oog over al de stammen Israëls*.

⁷ Gestorven in 1688, was getrouwd met Louise Henriëtte, dochter van de stadhouder Frederik Hendrik. Red.

Dus Hij heeft een oog, Hij ziet op de vijanden en op de vrienden. Hij ziet, en op de bergen des Heeren wordt alles gezien. Daar heeft Hij dan voor Zich deze lieden, de Tyriërs, de Sidoniërs, die zeer wijs zijn, en Hij zegt, dat Tyrus zich sterkten gebouwd heeft en een ontzaglijke hoeveelheid goud en zilver heeft, dus iets kan uitrichten.

Daar heet het dan echter in vers 4: *De Heere zal haar uit het bezit verdrijven, zal haar verderven.* Hoe heeft Hij dat gedaan? Hij heeft niet vuur en zwavel van de hemel doen vallen. Dat is echter, ten eerste zeker, het heet: "de Heere zal hen verdrijven." En zo heeft de Heere hen dan ook verdreven. "Hij zal hen verslaan;" en zo heeft de Heere dan ook geslagen, zó geslagen, dat het is alsof men stoppels en stro in het vuur werpt, zodat op eenmaal de ganse macht in het vuur vergaat. Het heet: "de Heere zal haar vesting in de zee verslaan." Tyrus en Sidon hadden uitsluitend hun macht op de zee, zo uitsluitend als bij voorbeeld Engeland. De ganse macht, die op zee is, dus hoofdzakelijk uit oorlogsschepen bestaande, de Heere zal haar verslaan.

Daar vallen allereerst de grotere steden en storten in elkaar. Daar hebben wij dan ook de Filistijnen. Zij hebben het vertrouwen verloren en worden vol vrees en verschrikking. Het gevolg daarvan is, dat de inwoners dezer steden vluchten en dat de vreemde, de bastaard daarin gaat wonen (vers 5 en 6). Wat rijk is, wat wijs, edel is, zal teniet gemaakt worden; wat echter zwak en ellendig was, te zwak om zichzelf te helpen, dat bleef over. Al deze machtige volken hadden Sion willen verderven,

Verplaatst u nu eens in gedachten voor een ogenblik naar Parijs. Daar ligt nu de gehele macht en wij kunnen niets doen.

'Niet? Wij behoeven immers slechts te bombarderen.'

O, de eerste bom ligt in de hand van de Heere Jezus en niet in die van de koning.

"Maar de Fransen zouden toch door onze belegerende troepen zich een uitweg kunnen banen."

Dat ligt wederom niet in de hand van de held. Wij lezen dag aan dag de kranten, maar één ding zien wij daarbij niet, wanneer de Heere Zelf ons niet de ogen opent, dat wij namelijk voortdurend te bidden hebben:

"Behoud ons, Heere, bij Uw woord."

"Houd op der Antichristen-moord

Die Jezus Christus Uwe Zoon

Werpen willen van Zijne troon."

Uitwendig, volgens uitwendig verstand en oordeel, heeft Frankrijk opnieuw Duitsland uit elkaar willen scheuren. Dat is echter, op zichzelf genomen, voor de duivel van generlei belang; zijn wil echter was, dat het Evangelie uit Duitsland verdreven en daarentegen de Mis weer in de kerk ingevoerd zou worden. Nu zijn, weliswaar, de Fransen geslagen, hun keizer gevangen, maar de duivel nog niet, die is nog niet geslagen. Maar die kan zich laten verslaan en duizend duivelen in de zwijnen laten varen, wanneer hij slechts zijn heerschappij behoudt. Of echter de duivel ook alles opbiedt, zo maakt toch de Heere list en aanslag van de duivel teniet en heeft de duivel zich van Damaskus en Tyrus bediend, van Gaza, Askelon en Asdod, zo zal de Heere dezelfde volkeren gebruiken, opdat Hij Zich uit allen sommigen doet overblijven.

Daar zullen deze dan zijn *als een vorst in Juda*, deze Filistijnen en Tyriërs zullen dezelfde heerlijkheid hebben als alle waarlijk gelovigen haar hebben. Daarom heet het dan voorts: *Ik zal zijn bloed uit zijn mond wegdoen*, dat is: tot hiertoe zijn het bloeddorstige volken geweest, zij hebben zeer veel bloed gedronken, bloed der heiligen. Ik zie het nog aan hun mond, maar Ik wil het wegvegen, het bloedvergieten vergeven en hun de zonde niet toerekenen. *En zijn verfoeiselen van tussen zijn tanden;*

dat is: Ik zie wel, welke gruwelijke offeranden zij tussen hun tanden hebben, maar Ik wil ze daarvan bevrijden.

Dus zal de Heere Zich uit de volkeren sommigen doen overblijven, dat zij een overblijfsel zouden zijn voor onze God, zoals geschreven staat in vers 7: *“Alzo zal hij ook onze God overblijven.”* Dan zijn zij van bloedvergieten en afgoderij verlost en van alle pausen, die toen regeerden, en zullen in dienst zijn van onze God, dat is de Heere Jezus Christus, *zodat zij worden als een vorst in Juda, en Ekron als de Jebusiet;* dat is als de inwoners van Jeruzalem, die echter op zichzelf genomen van huis, van nature, geen burgers van Jeruzalem zijn, maar Jebusieten. Dus "als een vorst in Juda", vorsten van het volk Gods, die met Gods woord regeren en overgoten worden met de olie der genade. Zulke vorsten in Juda zullen ook uit deze vreemde volkeren, deze Filistijnen, en deze Fransen, als ik het zo mag zeggen, komen. "Ekron" dat heet: roei hen uit, zal echter zulke genade krijgen als de Jebusieten, toen David kwam, de stad innam en de banier der waarheid op de burcht plantte.

Daar hebt u nu een hemelse staatkunde, op welke wijze de Heere de oorlog voert. De Heere Jezus ziet van de hemel neer. Hij ziet op de mensen, die Hem niet vrezen en op alle stammen Israëls, rijk en arm, klein en groot, meer of minder begenadigd. Hij ziet op hun weduwen en wezen, op allen die in nood tot Hem roepen: *ach Heere, wil U over ons ontfermen en ons in Uw woord behouden?* En daar zegt dan de Heere Jezus, *dat Hij Zelf rondom Zijn huis zal legeren;* dat is rondom Zijn gemeente, welke zonder bescherming is, want daar is geen leger om deze stad te beschermen, niet één man is er aanwezig het leger, het heir wil zijn.

Ik zou u nu toch willen vragen, terwijl het enige Duitsland beschermd wordt en het een keizerskroon zal voortbrengen is iemand van al deze hoge en machtige mannen bemoeid om bij voorbeeld de Gereformeerde leer staande te houden? De Gereformeerde leer is immers gehaat, miskend, verworpen, de leer van de vrije wil moet de bovenhand hebben, maar niet de leer van de genade en de soevereiniteit Gods. Is het de diplomaten, de krantenschrijvers en de krantenlezers te doen om de vrede Gods, dat een mens vrede heeft met God door het bloed van Jezus Christus? Dat weet u wel beter. Er is wel sprake van uitwendige vrede en dat de krijgskosten, een paar milliarden, betaald moeten worden, maar verder gaat de mens niet en kan hij niet gaan; dat doet de Heere Jezus alleen en dat doet Hij Zijn volk ten goede. Diens gebed zal verhoord worden: *"Ach blijf met Uw genade bij ons Heere Jezus Christus."* Daarom belooft Hij ook en zegt Hij toe: *En Ik zal Mij rondom Mijn huis legeren.* En dat heeft Hij ook gedaan.

Lees nu echter de algemene geschiedenis, de geschiedenis, zoals deze al meer dan tweeduizend jaren is geschreven, dan vindt men niets van de Heere Jezus, niets van deze Koning, maar daar heeft Alexander de Grote het gedaan; die heeft een dijk laten maken door de zee naar de stad en zo Tyrus veroverd. Hij is langs de kust van de Middellandse Zee getrokken en heeft de steden der Filistijnen ingenomen. Ziet u, zo heeft Alexander de Grote gedaan. En Jeruzalem, de muren van Jeruzalem, werden weer opgebouwd in verschrikkelijke nood der tijden nu, dat hebben ook weer mensen gedaan. En toen de stad en de Tempel gebouwd waren, toen kregen later de Joden meer steden in hun bezit dan zij van tevoren in bezit hadden.

Ziet u, dat verhaalt de geschiedenis; maar wij moeten toch het woord verstaan en begrijpen, dat het hier geldt: "Het zwaard van de Heere en van Gideon," dat Christus het is, Hij alleen; dat Hij is muur en verdediging rondom Zijn huis, rondom Zijn

gemeente heen *"wegens het heirleger, wegens de doorgaande en wegens de wederkerende, opdat de drijver niet meer door hen door zal gaan."*

Toen deze volkeren Jeruzalem nog belegerden, toen was het hen zo bang, toen waren zij zo onrustig in de stad Gods en liepen in hun angst heen en weer, want waar men dat niet verstaat, dat de Heere rondom Zijn volk is, gelijk de bergen rondom Jeruzalem, dan staat men nu en gaat dan en is onrustig, men wacht nu, maar is vol angst, dat men van angst zou vrezzen te vergaan. En zo komt dan de drijver en drijft u. Dat moet niet meer zijn. 'Mijn volk in Mijn stad, spreekt de Heere, zal vrede hebben, zal rust hebben. Ik heb het met Mijn ogen aangezien, hoe de drijvers in de stad de mensen onrustig maken, maar Ik wil Zelf het leger zijn rondom Mijn stad. Ik heb haar immers van Mijn Vader geërfd zodat allen het zien, groot en klein, en Mijn Naam horen en de banier zien op de burcht, Mijn dierbaar Evangelie, zodat de wet van het "doe dat" hen niet meer drijve. Maar dat zij op Mij zien en hoe Ik hun Koning ben en hoe zij daarin rust en vrede hebben. Daar mogen zij nu naar hun gedachten heidenkinderen zijn, die zich iets aanmatigen, zij zullen toch hopen op Mijn genade en ontferming.

Zo komt dus Christus en spreekt en dat is een blijvend woord: alle vijanden rondom Mijn volk heen willen Mij, Mijn Naam, het Evangelie van de vergeving van zonden, uitroeien, Ik wil hen echter verslaan en hun schepen op de zee te schande maken en Mijzelf vertonen als de Heere aller heren, de Koning aller koningen, zonder Wiens wil niemand een vinger kan verroeren, van Wie alles afhangt en Die het volk, dat Zijn Naam aanroept, dit geeft: *dat het blijft staan in de Almachtige God. Amen.*

27. Preek over Zacharia 9: 9

Verheug u zeer, gij dochter Sions, juich, gij dochter Jeruzalems! Zie, uw Koning zal u komen, rechtvaardig en Hij is een Heiland; arm, en rijdende op een ezel, en op een veulen, een jong der ezalinnen.

Hier komt nu de voorspelling van Christus, de Zoon van David, Die aan David beloofd werd. De letterlijke vervulling van deze belofte vinden wij in Mattheus 21: 1-5. In plaats van de woorden: "verheug u zeer" en "juich" lezen wij bij Mattheus: "Zegt der dochter Sions". In plaats van "rechtvaardig" en "Hij is een Heiland, arm" heeft Mattheus in één woord alles samengevat: "zachtmoedig". Vervolgens heeft hij niet "dochter Jeruzalems" maar alleen "dochter Sions".

Anders stemt alles overeen. Alles is toen vervuld, toen de Heere Zijn lijden en sterven tegemoet ging. Toen heeft het ganse volk Israël naar het vlees, toen hebben de Joden in het algemeen, de vervulling der belofte gehad, beleefd.

De Joden mogen dus niet op een verdere vervulling van deze belofte hopen, maar zijn door de duivel bedrogen, wanneer zij nog een toekomstige Messias verwachten. Even zo min mogen zij deze tekst aanhalen, die op een toekomstig Duizendjarig Rijk hopen, want niet op een strijdros zal immers de Heere komen, maar op een ezelin, niet prijkend in uitwendige heerlijkheid, maar arm.

Deze belofte gaat intussen door, in zoverre als de geestelijke betekenis een blijvende is, want dat geeft toch geen troost, dat Christus naar het vlees kwam, dat Hij zichtbaar op het veulen der ezelin reed, ook het uitwendig lijden en sterven aan een hout heeft geen betekenis, maar daarachter steekt de verschrikkelijke slavernij, waarin de mens zich van nature bevindt en dat God, de Vader, Zich voorgenomen heeft, de mens uit deze slavernij te verlossen ik meen de slavernij en dienstbaarheid onder wet en zonde, onder duivel en wereld. Daar is de duivel koning, de zonde koningin, de wereld koningin; daar wordt de arme mens getyranniseerd. Heeft nu God gedachten des vredes over hem, zo zal Hij hem van deze dienstbaarheid, van deze harde slavernij, naar de Geest, naar het geloof, verlossen, in vrijheid stellen en daar belooft Hij dan aan het volk, dat Hij uitverkoren heeft in Jezus Christus ten eeuwige leven, een Koning. Hij noemt dit volk, dat Hij van eeuwigheid gekend heeft: ***Dochter Sions en dochter Jeruzalems***. Hij verstaat daaronder alle heiligen, de gehele uitverkoren gemeente, waar zij zich ook bevindt, die Zijn Naam aanroept. Hij noemt haar "dochter" omdat Hij haar Vader wil zijn en haar God en daarom heeft Hij het de profeet ingegeven, de ziel, in zonderheid haar, die uit nood en dood om verlossing roept, *dochter* te noemen, een dochter die dus graag een vader heeft, en haar bescherming, haar heil, haar doorkomen, raad en daad van haar vader verwacht.

Ik ken niets liefelijkers dan de verhouding van een dochter, die om raad en daad verlegen is en van een lieve, barmhartige, geduldige vader. Niets liefelijkers dan dit. Daarom belooft de Heere zo dikwijls, dat Hij Zijns volks Vader wil zijn en geeft het gebed "Onze Vader" en leert Zijn volk "Abba" roepen. Willen wij een verschil maken tussen de benamingen "Sion" en "Jeruzalem" dan zou ik dit verschil aldus willen opvatten: Er woonden op de berg Sion veel zielen, die door stand en rang hem het naaste waren, zodat zij hem voortdurend zagen. Jeruzalem echter lag lager. Maar Mattheus haalt het "dochter Jeruzalems" niet aan, omdat hij het onder de ene naam "Sion" samenvat, terwijl het uitwendige Jeruzalem, van de Farizeën en de Schriftgeleerden ingenomen, zich over deze Koning Jezus niet meer verheugen kan.

De dochter Sions en de dochter Jeruzalems wordt dus uitgenodigd zich te verheugen, zij, die hoog en zij, die laag woont, zodat er dus vreugde is, niet alleen in de voornaamste delen der stad, maar de vreugde zal zich uitstrekken door de gehele stad, tot de armste straten en de uitgangen der wegen der stad. Zodat deze vreugde zich alom verspreide onder hen, die op deze belofte hopen en onder hen, die hoewel zij hopen, toch zouden willen twifelen aan het komen van deze Koning voor hen. Wanneer nu tot de dochter Sions en de dochter Jeruzalems gezegd wordt: "verheug u", dan is, zoals dat bij alle profeten duidelijk te zien is, treurigheid aanwezig.

Daar dit nu echter een voorspelling is voor alle tijden, voor de gemeente des Heeren in het algemeen, zo is het ook een voorspelling en belofte voor elke ziel in het bijzonder, die vanwege haar zonden treurig is, welke zich dus in een toestand bevindt, dat zij zeggen moet: *de bitterheid is mij bitter, ik verlang vol angst naar troost.*

Dat is geheel hetzelfde als wat wij ook bij Jesaja, (hoofdstuk 54) lezen, waar de onvruchtbare uitgenodigd wordt, zich te verheugen en te juichen: zij, die niets gebaard heeft dan zonde zij heeft haar Man, haar Koning niet bij zich, maar in deze eenzaamheid, waarin zij geen werken heeft, maar alleen zonde, daar zal zij getroost worden, daar zal zij juichen met geschal en zich verheugen, "want de kinderen der eenzamen zijn meer dan der getrouwde". Zo is het ook hier. De Koning is niet aanwezig en omdat de Koning niet aanwezig is en Zijn genadige tegenwoordigheid aan de ziel niet laat ondervinden, is de ziel bedroefd. Zij kan zonder de Koning niet leven, niet vrolijk zijn, terwijl zij verschrikkelijk vervolgd wordt en listige vijanden heeft en in zichzelf geen hulp vindt, geen liefde, geen hoop, geen oprechtheid, niets dan zonde en nog eens zonde. Zo moet zij dan de Koning hebben, ***dat de Koning kome en haar verlosse*** en de ziel laat smaken van Zijn liefde, Zijn goedertierenheid, Zijn koninklijke gunst en genade. Zoals wij lezen in de 45ste Psalm:

*Gená is op Uw lippen uitgestort;
Dies G'eeuwiglijk van God gezegend wordt.*

Dus temidden van de treurigheid over de zonde, temidden van nood en angst, komt het profetische woord en niet alleen vreugde, maar grote vreugde wordt geboden. ***Verheug u zeer***, dat is: bovenmate en daar komt dan nog bij: ***juich!*** Juich Hem tegemoet en roep luid van vreugde: "De Koning van Israël leeft! Heere Jezus, Gij Zone Davids, ontferm U mijner." Dat dus de Koning toegejuicht en Hem gezegd wordt, wat Hij voor een Koning is.

Nu, dit "verheug u zeer, juich," geeft Mattheus aldus weer: "Zeg het haar." Wanneer dus het Evangelie komt tot het volk, zo moet aan dit volk gezegd worden: zij goedsmoeds, wacht nog een weinig. Hij komt zeker, verlies de moed niet vanwege deze vreselijke kamp en strijd, die over u komt en u niet opgewassen bent tegen de list van de duivel. Ik zeg u: Hij komt! Waar dit aan de arme, verlaten, zwakke dochter aangezegd wordt, daar wordt het dan ook met vreugde aangenomen en er komt vreugde en juichen op.

Dat brengt de prediking met zich en daar moet men toch geloven, wanneer men niets anders heeft, waarop men zich verlaten kan. Want waar de ziel eenmaal door de Heere is geroepen, kan zij niet meer in de hel worden gesleept, daar kan zij niet meer door de zonde zo overweldigd worden, dat zij zich niet zou verzetten en strijden tot op het bloed, om van de zonden bevrijd te worden. Men kan zich niet meer zo van de wereld laten innemen, dat niet in het binnenste het verlangen aanwezig was: ik moet vrij zijn; dat niet een hijgen naar vrijheid aanwezig zou zijn en naar verlossing. Waar dan het woord komt en het u aanzegt, daar is niets anders aanwezig dan: geloof u niet, dan

zult u niet bevestigd worden! U mag echter geloven. Ik zeg niet: u moet, want u kunt niet, maar ik zeg: *u mag*.

Want dat is een wonderbare Koning. Daarom, zie, doe de ogen wijd open, het ziet er zo donker uit, u bent zo moedeloos en radeloos, uw ogen zijn zo zwak, u kunt van angst niet uit de ogen zien en u kunt niet horen, maar het Evangelie komt, het moet aan de ziel gezegd worden: ***de Koning komt!*** Daarom, *zie*, doe de ogen open!

Zo verwekt dan de Geest des Heeren de ziel tot het geloof, dat het licht geloofd wordt in de duisternis, het heil geloofd wordt in de nood, dat kracht geloofd wordt in zwakheid, genade, waar niets dan zonde gezien wordt, dat verlossing geloofd wordt, waar men zich gebonden voelt en niet kan loskomen.

"Zie" wat volgt? Hier is uw Koning. Daar moeten wij toch weten, dat, waar de profeten van deze Koning spreken, zij daar spreken van een Almachtige Heiland, die alle macht heeft, zoals Hij Zelf zegt: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde". Dan spreken zij van een Koning, Die een rechtvaardig Koning is, rechtvaardig om te helpen, zoals wij later zullen zien (want dat betekent immers het woord Heiland), Die het op kan nemen met de vijand, Die de toorn Gods tegen de zonde dragen kan, Die de zonde alleen wegnemen, Die over de zonde heen Zijn genade kan laten gaan, als een stroom. Want waar men de naam van een koning hoort, daar denkt men dan toch aan niets anders dan aan macht, goedheid, genade, gerechtigheid en wat hij alles is voor zijn onderdanen. En waar de gemeente uitgenodigd wordt, Hem toe te juichen, daar komt Hij gereden door de woestijn, door de vlakke velden heen, volgens Psalm 68. Daar zingt de gemeente allereerst van Hem, dat Hij is de Man der weduwen en de Vader der wezen en daar is Hij een Koning van hen, die eenzaam en verlaten zijn en om moeten komen, wanneer deze Koning Zich hunner niet Vaderlijk ontfermt.

Het heet echter niet alleen: "Koning" maar "***uw Koning***", o dochter Sions, ***komt tot u!*** Daarom gaat het toch. Daaraan hebt u niets, dat u weet: Christus is de Koning der vromen, want waar u niet vroom bent, maar u goddeloos gevoelt, zo hebt u er niets aan. Maar Hij is uw Koning, dat moet u weten. Hoe kan ik dat echter weten? Daaraan, dat u tot Sion en tot Jeruzalem behoort, en dat kunt u weten, wanneer u van harte treurig bent en u ellendig gevoelt, al uw werken, uw verstand, uw moed, uw wijsheid zijn verdwenen, u kunt zich niet meer helpen. Daaraan kunt u het dus weten, dat Hij uw Koning is, want *u*, *u* wordt het gezegd.

De Catechismus zegt, *dat het waarachtig geloof daarin bestaat, dat ik alles voor waar houd, wat ons God in Zijn Evangelie heeft geopenbaard, maar dat niet alleen, maar dat het ook een hartelijk vertrouwen is, dat de Heilige Geest door het Evangelie in mij werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij, vergeving van zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zal worden.* Wilt u echter vergeving van zonden, dan hebt u ook zonden, want wanneer u rechtvaardig en vroom bent, dan hebt u niets aan deze Koning. Kunt u de geboden houden, zo houd ze, en dan zult u loon daarvan hebben voor dit leven. Maar hier is de rede daarvan, dat deze Koning *uw* Koning zij.

Nu is Hij echter een Koning der gerechtigheid en des vredes, dan is immers bij u geen gerechtigheid, u kunt bij uzelf geen *gerechtigheid* vinden noch vertonen, u vindt geen *vrede* in uzelf, maar wordt voortdurend aangevochten. Het houdt niet op met de kennis der ellende, dat men niet kan, of men ook wil, zodat men in zijn grote nood om hulp roepen moet. Van zulk een Koning wordt dus gesproken en Hij heet *uw* Koning en word gij nu Zijn onderdaan, zodat u tegen uw dood in Hem leven, tegen uw zonde

reiniging vindt, tegen uw ellende verlossing, tegen alle list van de duivel dit, dat Hij alle werken van de duivel voor u vernielt. Zo is Hij uw Koning. Hij is een geschenk uit genade.

De Heilige Geest spreekt tot de dochter Sions en tot de dochter Jeruzalems: "uw Koning!" En waar Hij komt met Zijn woord, daar grijp gij toe, vat Hem met de dorre hand des geloofs en spreek:

*Is onze Heer' verrezen
Met heerlijkheid en kracht,
Zo kan 't niet anders wezen:
Weg is der helle macht.
Geen vloek is meer gebleven,
De kwijtbrief is geschreven,
Dat alles is betaald.*

Dus: "uw". Grijp toe, dan hebt u het. O, deze genade des Heeren! Hoe blijft een arme ziel staan en weer staan en kan het niet geloven, dat "uw". Maar in de Schrift, in het testament Gods blijft het staan en de duivel kan het niet uitwissen, dat het heet: *uw* Koning.

Uw Koning zal u komen. Daar hebt u weer het "uw". Hij komt niet tot anderen. Hij komt niet om Zich te tonen bij edelen, sterken, machtigen, maar bij armen en ellendigen. Hij komt "u". U komt niet tot Hem, dat zult u wel laten, want u is Hij veel te hoog en te heilig, u hebt niet de moed, om tot Hem te komen. Dat is de leugen van de Roomse kerk, dat wij eerst tot de Heere komen en dan eerst Hij tot ons. Nee, wij zijn en blijven als Adam; die verborg zich achter een boom, zodra hij de stem Gods hoorde. De Heere Jezus zal de Eerste zijn en de Laatste, zoals geschreven staat: *Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid.*

Het heet echter: *Hij zal komen, Hij komt!* En daar zeg ik ten eerste: Hij komt tot alle ellendigen, naar heil verlegenen, verlatenen en aangevochtenen in deze wereld, die het alleen zoeken bij dit Lam Gods; tot deze komt Hij. Dat sterkt de hoop, dat Hij zeker komt en *wanneer Hij ook vertoeft, zo verbeid Hem, want Hij zal zeker komen en zal niet achterblijven.*

Hij komt, dat is volgens de letter: Hij komt in 't vlees, dat Hij uw Broeder wordt en u Zijn zuster, u dochter Sions. Zo komt Hij, om de dood voor u te smaken, te sterven voor Zijn dochter opdat u in eeuwigheid niet zult sterven. Houd u aan uw Oudste Broeder.

Hij komt, opdat Hij al uw zonden aan Zijn lichaam op het hout drage. Bent u vloekwaardig, dan komt Hij en neemt uw vloek en uw verdoemenis op Zich, om u Zijn zegen te schenken.

Hij komt, om het verlangen, het zuchten der liefde naar Hem, dat men het zonder Jezus niet uithouden kan, te vervullen. Dus: Hij hangt aan het kruis en sterft voor u en dan ...

Hij komt, Hij als uw Bloedbruidegom in uw hart en maakt daarin woning.

Welk een heerlijk Koning!

Hoe jammer, dat de tijd verstreken is. Maar op de volgende dag des Heeren zult u meer van deze Koning horen. Amen.